

ኢትዮጵያ

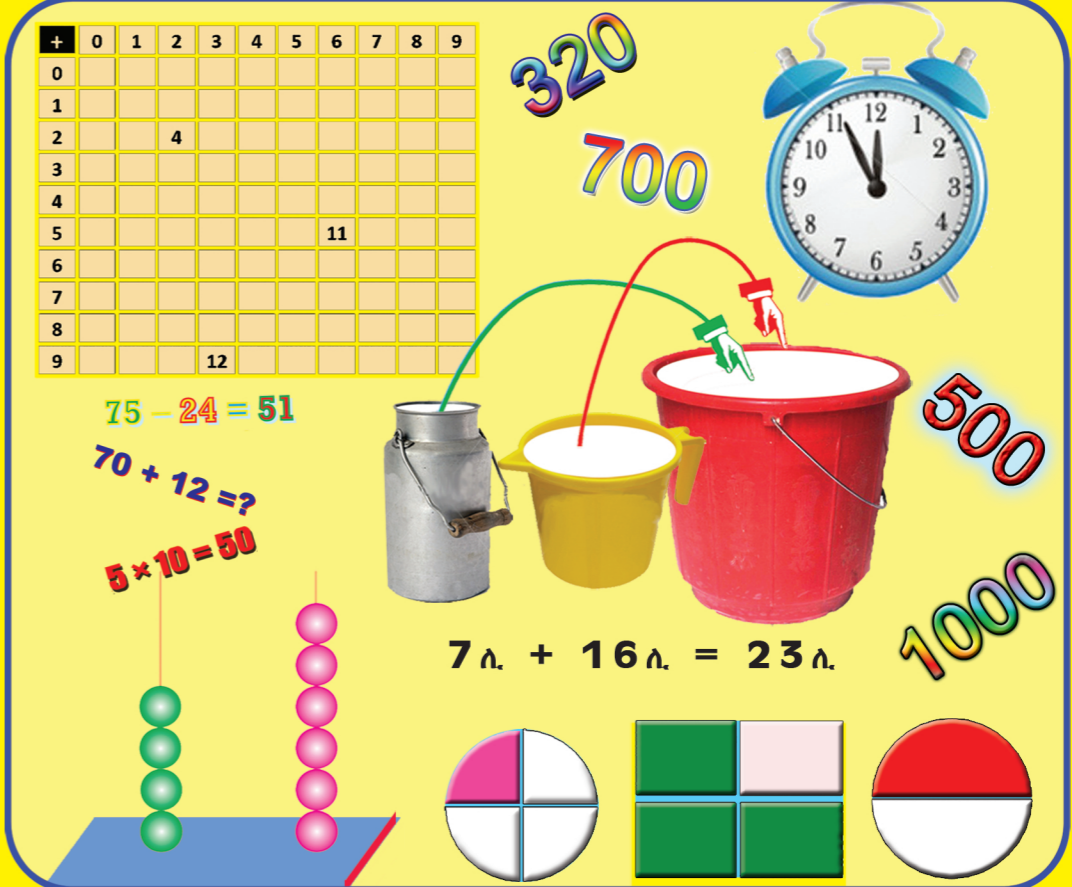
መምርሒ ገመምህር
2ኛ ክፍለ

ኢትዮጵያ

መምርሒ ገመምህር
2ኛ ክፍለ

ኢትዮጵያ መምርሒ ገመምህር 2ኛ ክፍለ

+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0										
1										
2			4							
3										
4										
5						11				
6										
7										
8										
9				12						

$75 - 24 = 51$

$70 + 12 = ?$

$5 \times 10 = 50$

$7 \text{ ለ.} + 16 \text{ ለ.} = 23 \text{ ለ.}$

320, 700, 500, 1000

ISBN 978-99944-2-171-8

ሚኒስቴር ትምህርት
ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ልህ-ደብረ ኢትዮጵያ

MOE

ሚኒስቴር ትምህርት
ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ልህ-ደብረ ኢትዮጵያ

ዋጋ: ብር 23.80

ኪሳብ

መምርሒ ንመምህር

2^ይ ክፍሊ

ፀሓፍቲ:

ካሳ ሚካኤል ወ/ዮሴብ
ዘነበ ደነቀ ዘረፉ
ኣስም በዩነ በርሀ

ኤዲተራት:

ሰሰሞን ሕሱፍ ንጉስ
ደስታ ገ/ህይወት ምራጭ

ሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ

እዚ መፅሓፍ ንፕሮጀክት ምምሕያሽ ፅርዮት ሓፈሻዊ ትምህርቲ (GEQIP) ተባሂሉ ብምትሕብባር ፊንድ መንግስትታት ፊንላንድ፣ ጣልያን፣ ኔዘርላንድን እንግሊዝን ከምኡውን ልቓሕ ባንኪ ዓለም ቁፅሪ (IDA Credit No) 4535 — ET ብዝተረኸበ ዝተዋደደ ሓገዝ ብሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣብ 2003 ዓ.ም ተሓቲሙ።

© ብሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣብ 2003 ዓ.ም (2011 ዓ.ም.ፊ) ተሓቲሙ። መሰል ሕትመት ብሕጊ ዝተሓለወዮ። ካብ ሚኒስቴር ትምህርቲ ኣቐዲሙ ብፅሑፍ ዝተውሃበ ፍቓድ እንተዘይሃልዩ ወይ ድማ ብመሰረት ነጋሪት ጋዜጣ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣዋጅ ቁፅሪ 410/2004 መሰረት ዝተውሃበ ሕጋዊ ኣፍልጦ (Copyright and Neighbouring Rights Protection) እንተዘይሃልዩ ካብዚ መፅሓፍ ዝተወሰነ ክፋል ይኹን ወይ ድማ ብምሉእ ክራባሕ፣ ክውሰድ፣ ብዝኸነ ዓይነት ክመሓላለፍ፣ ወይ ድማ ብኤሌክትሮኒክ መልክዕ ክቕዳሕ፣ ናብ ካሊእ ግልጋሎት ክውዕል ወዘተ ኣይከኣልን።

ኣብ ምድላውን ሕትመትን እዚ መፅሓፍ ተምሃራይ ከምኡውን ነዚ ስዒቡ ተዳልዩን ተሓቲሙን ዘሎ መምርሒ ንመምህር ብቐጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ መንገዲ ኣበርክቶ ንዝገበርኩም ውልቀሰባት፣ ጉጅለን ዝተፈላለኹም ትካላትን ብምልእኹም ሚኒስቴር ትምህርቲ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ኣዝዩ ዝለዓለ ምስጋና የቐርብ።

ኣእምሮኣዊ ሃፍትን ንብረትን ብሰናይ ፍቓድ ሰብ ዋና ዝተውሃበዮ። ዝኸነ ይኹን በዓል ዋና ኣእምሮኣዊ ሃፍትን ንብረትንዚ መፅሓፍዮ ዝብል ሰብ ብግቡእ እንተዘይተሓቢሩን እንተዘይተጠቐሱን ኣብ ከተማ ኣዲስ ኣበባ ፍሉይ መፀውዒ ኣራት ኪሎ ኣብ ዝበሃል ቦታ ንዝርከብ ዋና ቤት ፅሕፈት ሚኒስቴር ትምህርቲ (ቁ.ሳ.መ 1367) ክገልፅ ከምዝግባእ ብኸብሪ ንገልፅ።

ምድላው፣ ምስንዳእን ሕትመትን እዚ መፅሓፍ

ስታር ሓ.ዘ. መከፋፈልቲ መፃሕፍቲ ትምህርቲ

24/4800፣ ጎደና ብሃራት ራም፣ ዳርዶጋንጅ

ኒው ደልሂ - 110002፣ ህንዲ

ከምኡውን

ኣስቴር ነጋ ትካፍ መሐተሚ መፃሕፍቲ

ቁ.ሳ.መ 21073

ኣዲስ ኣበባ፣ ኢትዮጵያ

ምስ ፕሮጀክት ምምሕያሽ ፅርዮት ሓፈሻዊ ትምህርቲ (GEQIP) ዘተኣሰረ ወዕሲቁፅሪ

ET—MoE/GEQIP/IDA/ICB/G01/09

ISBN 978-99944-2-171-8

ትክክቶ

ሓፈሻዊ መስተዋዊ i

ምዕራፍ 1 ክሳብ 100 ዘሰዉ መብኑን ቁፅርታት ምድማርን ምጉዳሰን 1

- 1.1 ድግማ ክሳብ 100 ዘሰዉ መብኑን ቁፅርታት 2
- 1.2 ክሳብ 20 ዘሰዉ መብኑን ቁፅርታት ምድማርን ምጉዳሰን.....12
- 1.3 ኣሰኒ ዘይብሉ ምድማርን ብዘይምስቃኡ ምጉዳሰን.....22
- 1.4 በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምስ በዓል ክስተ ኣሃዝ ቁፅሪ ኣሰኒ ዘሰዎ ምድማርን
በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ካብ በዓል ክስተ ኣሃዝ ቁፅሪ ብምስቃኡ ምጉዳሰን.....31
- 1.5 በዓል ክስተ ኣሃዝ ቁፅርታት ኣሰኒ ዘይብሉ ምድማርን ብዘይምስቃኡ ምጉዳሰን 42
- 1.6 በዓል ክስተ ኣሃዝ ቁፅርታት ኣሰኒ ዘሰዎ ምድማርን ብዘይምስቃኡ ምጉዳሰን 46
- 1.7 ክሳብ 100 ብዘሰዉ መብኑን ቁፅርታት ብምድማርን ብምጉዳሰን ዘሰርሑ ቃል
ግድሳት 53

ምዕራፍ 2 ክሳብ 100 ኣብ ዘሰዉ ቁፅርታት ምርባሕን ምሥቃሰን.....57

- 2.1 ድግማ ምርባሕ ብ2ን ብ10ን፣ ብዘይተረፈ ምምቃሰ ብ2 ን ብ10ን 58
- 2.2 ብ 0 ን ብ 1ን ምርባሕን ን 1 ምምቃሰን.....66
- 2.3 ምርባሕን ምምቃሰን ብ3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 ን 9ን.....69

ምዕራፍ 3 መዐቀንታት 90

- 3.1 ንውሓት ብሳንቲ ሜትርን ሜትርን.....91
- 3.2 ምድማርን ምጉዳሰን ንውሓት 93
- 3.3 ምስቃን ትክክቶ ፈሳሲ 94
- 3.4 ምድማርን ምጉዳሰን ትክክቶ ፈሰስቲ.....95
- 3.5 ምስቃን ክብደት.....97
- 3.6 ምድማርን ምጉዳሰን ክብደት 99

ምዕራፍ 4 ጉዚታት 101

- 4.1 ድግማ ፍርቂታትን ርባዓትን 102
- 4.2 ሲሶታት 103
- 4.3 ጉዚታት ብቅፅሪ ምግሳፅ 104

ምዕራፍ 5	ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉኛ ቁፅርታት.....	107
5.1	ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሓት 100	108
5.2	ካብ 101 ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉኛ ቁፅርታት	111
5.3	ዋጋ ዓድታት	113
5.4	ኛደም ሰዓብ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉኛ ቁፅርታት	116
ምዕራፍ 6	ነጥብታት፣ መስመራትን ቅርፅታትን	119
6.1	መስመሪ ብምጥቃም መስመር ምሕንፃፅ	120
6.2	ፈክታንግል፣ ትርብዒት፣ ትሪያንግልን ክብን	123
6.3	ኣብ ከባቢ ዘርከቡ ቅርፅታት	124
ምዕራፍ 7	ገንዘብ	126
7.1	ምድማርን ምጉዳልን ገንዘብ	127
7.2	ምዕዳገን ምሻጥን	128
ምዕራፍ 8	ግዘ.....	131
8.1	ምፅዋዕ ግዘ ብፍርቂን ብርብዒን ሰዓት.....	132
8.2	ሰዓትን ደጃቻን	133
ምዕራፍ 9	ሳተሐሕዛን ስርዓትን መረዳኻ	135
9.1	ምእካብ ቀሲል መረዳኻ	136
9.2	ሰደቻ ቀሲል መረዳኻ	137
9.3	ቀሲል ስርዓት ቁፅርታትን ቅርፅታትን.....	138
ፍልፍል መግሕፍቲ		140
ሲብስ ትምህርቲ ሒሳብ.....		141

መጽሐፍ

አብ ካልኣይ ክፍሊ ተምሃሮ ክሕዝዎ ዝግባእ ፍልጠትን ክኣለትን ወሱን እዩ። ቅድም ክብል አብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተመሃርዎም ትሕዝቶታት ብምስፋሕ ቁፅርታት፣ ስልጢታትን ምፍታሕ ቃል ግድላትን ክመሃሩ እዩ ክገበር። እዚ ንምፍፃም ተምሃሮ ማእኸል ብዝገብርን አብ ከይዲ ትምህርቲ ዝበዝሐ ተምሃሮ ብተምሃሮ ክሰርሑን ምግባር፣ አብ ከባቢኦም ምስ ዝርእዩዎም ነገራት ክተኣሳስር ምግባር ኣድላዩ እዩ። እዚ እንትፍፅሙ ድማ አብዚ ክፍሊ እዚ ዝተመሃርዎ ትሕዝቶ ንቐፃላይ ደረጃ ከም መሰረት ዝጠቐም ስለዝኾነ አብ ሲለበስ ተዘርዚሮም ቀሪም ዘለዉ ብቐፃታት ክጭብጡ አብ ምግባር ዝለዓለ ፃዕሪ ከምዘድሊ ክንሕብር ንፈቱ። አብ መወዳእታ እዚ ዝመሃርዎ ቁም ነገር ምስ ኩነታት መነባብርኦምን ከባቢኦምን ክተኣሳስር ምግባር ድማ ነዚ ኣምር ብዝበለፀ ክግንዘቡ ዝሕግዝ እዩ።

ምምሃር ምስትምሃር ሒሳብ አብ ካልኣይ ክፍሊ

ካልኣይ ክፍሊ ተምሃሮ ብዛዕባ መሰረታዊ ቁፅርታት፣ ዓቕናት፣ ኣተሓሕዛ መረዳእታን ቅርፅታትን ካብ ቀዳማይ ክፍሊ ሒዞም ዝመፁ ፍልጠት ኣለዎም። ብሙሉእ ተስፋ አብ ቀዳማይ ክፍሊ ከምዝተሓጎሱ እዙይ እውን አብ ካልኣይ ክፍሊ ከምዝቐፅል ትፅቢት ይግበር፣ አብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝነበሩ ኣገባብ ኣመሃህራ ደርፊታት፣ ፀወታታት አብ ካልኣይ ክፍሊ ክቐፅሉ ኣለዎም።

- ሒሳብ ምስ ዕለታዊ ምንቅስቓስ ምስ ገዝኦምን ከባቢኦም ዘለዉ ነገራት ዝተተሓሕዘ ምዃኑ ጠመተ ተገይሩ ምስ እዙይ ዝተኣሳስሩ ቃል ግድላት ንክሰርሑ ምግባር የድሊ፣
- አብ ሓደ ሓዱሽ ርእሲ ክኣለት ንምጥራይ ቅድም ኢሎ ዝነበረ ፍልጠት ከይሓዝካ ስለዘይከኣል አብዚ ዝመሃርዎ ቁምነገር ቅድም ክብል ምስዝፈልጡዎ ምትእስሳር ኣገዳሲ እዩ።
- አብዚ ብርኪ እዙይ ኣምራት ሒሳብ ብደንቢ ገይሮም ተዘይጨቢጦም ንቐፃላ ሽግር ክገጥሞም ስለዝኸእል ግቡእ ጥንቃቄ ክግበር የድሊ።

ስለዚ ቅድሚ ናብቲ ሓዱሽ ርእሲ ካልኣይ ክፍሊ ምእታውኩም አብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተምሃርዎም ነገራት ብመልክዕ ድግማ ምዝኸኻር የድሊ። አብ ካልኣይ ክፍሊ ልክዕ ከምቲ አብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝነበረ ክኣለት ተምሃሮ ክፈላለ ስለዝኸእል ንሕድሕድ ዓይነት ተምሃራይ /ዝለዓለ ብቐፃት ዘለዎም፣ ድኽም ንዝበሉ ተምሃሮ፣ ወዘተ/ ግቡእ ደገፍ ምሃብ ኣድላዩ እዩ።

ከም ካልእ ጠቓሚ ነጥቢ ዝተፈላለዩ ኣገባብ ኣመሃህራ ምጥቃም ግቡእ እዩ። መማረፅታት ምጥቃም እውን ኣድላዩ ክኸውን ይኸእል እዩ። ካብ መንጎ እዞም ዝተፈላዩ መማረፅታት ድማ፣

- ዝርዝር ገለፃ ብመምህር ምሃብ።

- ኣብ መንጎ መምህርን ተምሃሮን፣ ኣብ መንጎ ተምሃሮ ነንባዕልቶምን ምይይጥ ምክያድ ፡፡
- ናይ ተግባር ስራሕትታት ክሰርሑ ምግባር፡፡
- መሰረታዊ ክእለታት ክለማመዱ ምግባር፡፡
- ኣብ ጭቡጥ ህይወት ብምድራኽ ፀገም ምፍታሕ፡፡ ወዘተ ይርከብዎ፡፡

ዕላማታት ምምሃር ንካልኣይ ክፍሊ

ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ዝወሃብ ትምህርቲ ስዒቦም ዘለዉ መሰረት ዝገበረ እዩ፡፡

- ክእለት ምስላሕ የዕብዩ፡፡
- ክእለት ምሕሳብን ምዝርዛርን የዕብዩ፡፡
- ተምሃሮ ብዕርየትን ብትኸክለኛን ንክሰርሑ ይገብሮም፡፡
- ሜላ ኣፈታትሑ ፀገም የዕብዩ፡፡

እዞም ኣብ ላዕሊ ተጠቒሶም ዘለዉ ምዕባሊታት ንምርግጋፅ ቀዲሎም ዘለዉ ዕላማታት ኣብ መወዳእታ ካልኣይ ክፍሊ ክማልኡ ይግባእ፡፡

ድሕሪ ምውዳእ ሕድሕድ ርእሲ ተምሃሮ ፡-

- ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡን ይፅሕፉን፡፡
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ኣርባዕቲኦም መደባት ተጠቒሞም የስልሑ፡፡
- ብምድማርን ምጉዳልን ክሰርሑ ዝኸእሉ ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ቃል ግድል ይፈትሑ፡፡
- ተቐያይሪ ጠባይ ምድማርን ምርባሕን ይጥቀሙ፡፡
- ጉዜታት $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$ ን $\frac{1}{3}$ ይፈልዩ፡፡
- ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ልሙድ ቅርፅታት ይግንዘቡን ይስእሉን፡፡
- ገንዘብ ብምጥቃም ይድምሩን የጉድሉን፡፡
- ካብ ናይ ኢድ ሰዓት (ደቂቓ፣ ሰዓት፣ ሰከንድ፣ ብቐፅሪ ዘየመላኸት ሰዓት) ሰዓታት፣ ፍርቂ ሰዓት፣ ርብዒ ሰዓት እንዳበሉ የንብቡ፡፡
- ቀለልቲ ሓበሬታታት ይእክቡን ኣብ ሰደቓ የስፍሩን፡፡
- ስርዓት መረዳእታ ይምልኡን ይምስርቱን፡፡
- ብኣርባዕቲኦም መደባት ተጠቒምካ ዝስራሕ ቃል ግድላት ይፈትሑ፡፡

አጠቃቅማ መምርሒ ንመምህር

እዚ መምርሒ ንመምህር እዞም ዝስዕቡ ቀንዲ ቁምነገራት ዝሓዘ እዩ።

1. መጻኑዊ

ኣብ ሕድሕድ ምዕራፍ ብዛዕባ እቲ ምዕራፍ ዝተወሰነ መግለጺ ዝህብ መጻኑዊ ኣለዎ እዩ።

2. ቀንዲ ዕላማታት

ኣብ ሕድሕድ ምዕራፍን ንኡስ ርእስን ተምሃሮ ክሕዝዎም ዝግብኡ ቀንዲ ዕላማታትን ቁልፊ ቃላታትን ክወገቡ ተገይሩ እዩ። እዚኦም ድማ ቅድሚ ምምሃርና ኣድላዩ ቅድመ ምድላው ንክንገብር ዝሕግዙ እዮም።

3. እታወታት ትምህርቲ

ኣብ ሕድሕድ ምዕራፍ ነቲ ምዕራፍ ክሕግዙ ይኸእሉ እዮም ዝበሃሉ እታወታት ትምህርትን መምህሪ ሓገዛትን ክግለፁ ተገይሩ እዩ። እንተኾነ ግን ፍፁም ነዚኦም ጥራሕ ተጠቐሙ ብዝብል ዘይኮነስ ከም መበገሲ ዝጠቐሙ እዮም ተዘርዚሮም ዘለዉ። ከከም ኩነታቱ ምስ ከባቢኹም ዝኸዱን ብቐሊሉ ክርከቡ ዝኸእሉን ኻልኣት መምህሪ ሓገዛት ምጥቃም ይክእል እዩ።

4. በዝሒ ክፍለ ግዘ

ንሕድሕድ ምዕራፍን ንኡስ ርእስታትን ዝተወገበ ክፍለ ግዘ ኣብ ሕድሕድ ንኡስ ርእሲ ምስ ዕላማ ክቐርብ ተገይሩ እዩ። እንተኾነ ግን ነዚ ዝስዕብ ቁም ነገር ምጭባጥ የድሊ። ንሱ ድማ ኣብ ዓመት ዘሎ በዝሒ ክ/ግዘ 180 እንትኸውን ኣብዚ ሲለበስ እዚ 150 ክ/ግዘ ተዋሂቡ ኣሎ። እቶም ዝተረፉ ክ/ግዘታት ንፈተና፣ ዝተፈላለዩ ገምጋም ንምክያድን ከከም ትሕዝቶ እቲ ትምህርቲ ኣድላዩ ዘበለ ምስትኸኻል ንምግባርን ዝሕግዙ እዮም። ስለዝኾነ ቅድመ ምድላው ኣብ ዝግበረሉ እዋን ነዚ ሓቂ እዚ ኣብ ግምት ክኣቱ ምግባር የድሊ።

5. ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ክፋል እዚ ኣብ ሕድሕድ ንኡስ ምዕራፍ ክህሉ ዝግባእ ኣገባብ ኣመሃህራ ዝተሓበረሉ እዩ። እንተኾነ ግን ኣብዚ ቀሪቦም ዘለዉ ኣገባባት ሓፈሻዊን ከም መበገሲ ዝውሰዱን እዮም። ስለዝኾነ ምስ ኩነታት ከባቢኹምን ተምሃሮኹምን ክመሓየሽ ምግባር ይክእል እዩ። እዚ እንትመሓየሽ ግን ኣብ ሲለበስ ተዋሂቦም ዘለዉ ብቐጥታ መሰረት ዝገበረ ክኸውን ግቡእ እዩ።

ምድላው ትልሚ

ኣብ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ትልሚ ምድላው ካብቶም ቀንዲ ስራሕቲ እቲ ሓደ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ዓመታዊ ትልሚ፣ ወርሓዊ፣ ሰሙናዊን ዕለታዊን ትልሚ ክዳሎ ምግባር ንኸይዲ ምምሃር ምስትምሃር ወሳኒ ግደ ኣለዎ።

ዕለታዊን ሰሙናዊን ምስ ኩነታት ኣፈፃፅማ ስራሕቲና በቢግዚኡ ምምሕያሽ ዝግበረሎም እዮም።

እዚኦም እንትስርሑ ድማ ፍሉይ ክእለት ንዘለዎምን ፍሉይ ደገፍ ዘድልዮምን ተምሃሮ ብኸመይ ክሕገዙ ከምዝከኣል ኣቐዲምካ ምድላው ንኸይዲ ስራሕቲና ዝለዓለ ጥቕሚ ዝህብ እዩ። ኣድላዩ ዘበሉ መምህሪ ሓገዛት ንምድላውን ተምሃሮ ኣቐዲሞም ክዳለው ንምግባርን እውን ዝለዓለ ሓገዝ ይህብ እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ሜላታት ምጥቃም ይከኣል እዩ። እቲ ቁም ነገር እቲ ገምጋም ብቕዓቶም ንምፍታሽ ጥራሕ ዘይኮነስ ክበቕዑ ንምግባር ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ንምፍታሽን ንምምሕያሽን እውን ብዝጠቅም መንገዲ ክፍፀም ይግባእ። እዚ ድማ ተምሃሮ ኣብ ክፍሊ ብዝገብርዎ ተሳትፎ፣ ስራሕቲ ዉልቀን ዕዮ ጉጅለን ብምርኣይ፣ ዝወሃብዎም ሕቶታት፣ ዕዮታት ገዛን ሓፀርቲ ፈተናታትን ብምርኣይ፣ ከምኡውን ሓፈሻዊ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ብምግምጋም በቢግዚኡ ክመሓየሽ ምግባር የድሊ።

1

ክሳብ 100 አብ ዘለዉ ቁፅርታት ምድማርን ምጉዳልን

መእተዊ

ክቡር መምህር፤

ተምሃሮ አብ ቀዳማይ ክፍሊ ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ምቕፃርን ክሳብ 20 ንዘለዉ ድማ ምድማርን ምጉዳልን ተማሂሮም እዮም። ዋሳኪ ነዘም ዝተገለፁ ዝተመሃሩዎም እንተኾኑ ቁፅርታት ብፊደል ምግላፅን ካልኣት ተወሰኸቲ መሰረተ ሓሳባት ምዝኸኻርን ኣገዳሲ እዩ። አብዚ ክልስ ሓሳብ እዚ ፍላጎ ካርድ፣ አብ ከባቢ ዝርከቡ ነገራት ብምጥቃምን አብ ምድማርን ምጉዳልን ዝተመሰረቱ ሕቶታት ብምሃብን ተምሃሮ ግንዛቤኦም ከዕብዩ ምሕጋዝ ወሳኛይ ተራ ከምዝህልዎ ይእመን።

አብዚ ምዕራፍ እዚ ነቶም አብ ሳዕሊ ዝተገለፁ ካብ ምጥንኻር ንሳዕሊ ብምስጋር ምድማርን ብምልቃሕ ምጉዳልን እዉን ተኻቲቱ እዩ።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ይቐፅሩ፣ የንብቡ፣ ይፅሕፉን የወዳድሩን
- ውፅኢቶም ካብ 100 ንታሕቲ ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ብምዝርዛር ይድምሩን ብዘይምልቃሕ የጉድሉን
- በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅርታት ብዘይምልቃሕን ብምልቃሕን የጉድሉ
- ርክብ ምድማርን ምጉዳልን ይፈልዩ
- ምድማርን ምጉዳልን ብምጥቃም ቃል ግድሳት ይፈትሑ

እዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምሃሪ ሓገዛት

- ዓዲ ዓሰርተን ዓዲ ሓደን ዝውክሉ በዓል ክልተ ቀለም ማኑፕሌቲቭ
- በቢዓሰርተ ዝተጠመኑን ብትን ቁርፅ-ፅ ዕንፀይቲን
- ቻርትታት ጨረር ቁፅሪ
- ኣባከስ
- ሰደቓ ዓድታት ቁፅሪ
- ካልኣት አብ ከባቢ ዝርከቡ ሓገዛቲ እታዎታት ትምህርቲ

ቁልፊ ቃላት

ሆሄ፣ ዓዲ ቁፅሪ፣ ቀዳማይ ቁፅሪ፣ ሰዓባይ ቁፅሪ፣ ይዓቢ፣ ይንእስ፣ ኣባከስ

1.1 ድግማ ክፍል 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት

እዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 4

ደረጃ ብቐዓት

አብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- 🚦 ክፍል 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ይቐፅሩ፣ የንብቡን ይፅሕፉን።
- 🚦 ናይ ቁፅርታት ዋጋ ዓዲ ሓደን ዓዲ ዓሰርተን አብ ሰደቓ ቁፅሪ ይፈልዩ።
- 🚦 ክፍል 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የወዳድሩ።
- 🚦 ክፍል 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት '<'፣ '>'ን '≡'ን ብምጥቃም የወዳድሩ።
- 🚦 አብ ጨረር ቁፅሪ ቁፅርታት ብረድሬ የቐምጡ።

ቁልፊ ቃላት

ፍላጎ ካርድ፣ አብ ከባቢ ዝርከቡ ነገራት፣ ጨረር ቁፅሪ፣ ካብ 1 ክፍል 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ዘሓዘ ሰደቓ ወይድማ ቻርትን ኣባከስን

መእተዊ

አብዚ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ አብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተመሃሩ ምዝኸኻር ኣገዳሲ እዩ። ብተወሳኺ ናይ ተምሃሮ ክእለት ምንባብን ምፅሓፍን ክንዲዝድለ ዘይክኸውን ስለዝኸእል አብ ፈለማ ዝግበር ምዝኸኻር ክፍል 100 ንዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ምቕፃር፣ ምንባብን ምፅሓፍን ጠመተ ዝህብ ክኸውን ይግባእ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ቅድም ክብል ክፍል 100 ዘለዉ ቁፅርታት ንምምሃር ምዝኸኻር ከምዘድሊ ርኢና ነይርና። አብ ምዝኸኻር ትኩረት ክረክብ ዝግበኦ ካልእ ቁምነገር ዓዲ ቁፅርታት እዩ። እዚ ድማ ቁፅርታት

ከመይ ከምዝዛመዱን ኣመሰራርታ ቦታን ብዝበለፀ ንምርዳእ ይሕግዝ። እዚ ማለት ሓደ ቁፅሪ ኣብ ዓዲ ቁፅሪ ቦታ እንትቐይር ዋጋ እቲ ቁፅሪ ከምዝቐየር ንምግንዛብ ይሕግዝ እዩ። ንዝበለፀ ግንዛብ ተምሃሮ ብኣብነታት ክሕዝቡ ምግባር ኣገዳሲ እዩ።

ኣብነት፡- ኣብ 345፣ 4 ኣብ ዓዲ ዓሰርተ ስለዝርከብ ዋግኡ 40 እዩ።

ኣብ 435 ግን 4 ኣብ ዓዲ ሚኢቲ ስለዝርከብ ዋግኡ 400 እዩ።

ኣብ ስርዓተ ቐፅሪ እንጥቀመሎም ኣሃዛት 0፣ 1፣ 2፣ ... ፣ 9 እንትኾኑ፣ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ብሓደ ዓዲ ሓደ ዝርከብን ብኻልእ ዓዲ ዓሰርተ ዝርከብን ኣሃዛት ዝተመሰረተ እዩ።

ንኣብነት 38 በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ እንትኾን፣ 8 ኣሃዝ ዓዲ ሓደ 3 ድማ ኣሃዝ ዓዲ ዓሰርተ እዩ። እዚ ማለት 38 3 ዓሰርተታትን 8 ሓደታትን ሓዘ ኣሎ ማለት እዩ።

ብሳልሳይ ደረጃ ምዝኸኻር ዘድልዮ ቁም ነገር ቅደም ሰዓብ ቁፅርታት እዩ። ነዚ ተኸቲሎ ድማ ቁፅርታት ብቐደም ሰዓብ ኣብ ምቕማጥ ክልተ ቁፅርታት ብምውድዳር ሓደ ካብ ካልእ ይንእስ፣ ይዓቢ ወይ ድማ ማዕረ ምዃኖም ክፈልዩ ብምግባር ብግቡእ ነቲ ኣምር ዝጨበጥም ምዃኖም ምርግጋዕ ኣድላዩ እዩ።

1.1.1 ድግማ ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

1. ቁፅርታት ኣብ ፀሊም ሰሌዳ ወይ ድማ ኣብ ቻርት ብምፅሓፍ ተምሃሮ ከንብቡ ግበሩ
2. ሓገዝቲ እታዎታት ትምህርቲ ብምጥቃም ተምሃሮ ክቕፅሩ ግበሩ። ናይ ዝተወሰኑ ኣቕሑ ወይ ድማ ነገራት መጠንን በዝሕን ክፅሓፉ ግበሩ።
3. ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ዝሓዘ ቻርት ብምጥቃም ቁፅሪ ብምፅዋዕ ተምሃሮ ኣብቲ ቻርት ከመልክቱ ብምግባር ተምሃሮ ነቶም ቁፅርታት ብዝግባእ ምፍላዮም ምርግጋዕ
4. ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ኣብ ዝሓዘ ቻርት ተምሃሮ ከክልተ እናወሰኹ፣ ቀዲሎ ድማ ሓሓሙሽተ እናወሰኹ ክቕፅሩ ብምግባርን ካልኣት ቁፅርታት ብምቅይዮርን ቁፅርታት ንክፈልዩ ሓገዝ ምግባር
5. ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ኣብ ዝሓዘ ቻርት ተምሃሮ ካብ ዝዓበዩ ናብ ዝነኣሰ /ንኣብነት ሓሙሽተ ሓሙሽተ/ እናቐነሱ ክቕፅሩ ምግባር
6. ብኣሃዝ ዝተወሃቡ ቁፅርታት ብፊደል ክፅሓፉ፣ ብፊደል ዝተፅሓፉ ድማ ብኣሃዝ ክፅሓፉ ምልምማድ
7. ብኣሃዝ ይኹን ብፊደል ዝተፅሓፉ ቁፅርታት ከንብቡ ምግባር
8. ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ኣብ ዝሓዘ ቻርት ቁፅርታት ንቐልቁልን ኣግድምን ከንብቡ ምግባር
9. ፍላሽ ካርድ ብምጥቃም ቁፅርታት ምንባብ ንክለማመዱ ምግባር ካብ ብዙሓት ኣገባባት ዝተወሰኑ እዮም።

ነዚ ሰደቓ ምሉእ ብምሉእ ክፈልዩ ንምግባር እዞም ዝስዕቡ ምስራሕ ይክኣል እዩ።

1. ክክልተ እናሰገሩ ክፅሕፉ ምግባር፤
2. ሓሓሙሽተ እናሰገሩ ክፅሕፉ ምግባር፤
3. ብመልክዕ ፀወታ ዳይ እናደርበዩ ክሰርሑ ምግባር፡ እዚ ድማ ክንዲ እቲ ዳይ ምስተደርበዩ ዝወፀእ ቁፅሪ ዝኣክል እናሰገሩ እቲ ቁፅሪ ብምፅሓፍ ይለማመዱ። ከምዚ ብምግባር ቀዳማይ ዝወፀ ክሽለም ብምግባር እናተወዳደሩ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።
 ሀ. ናይ 27 ሰዓቢ 28 እዩ።   ለ. ናይ 68 ቐዳሚ 67 እዩ።
 ሐ. ናይ 44 ሰዓቢ 45 እዩ።

ብዝሓሸ ክለማመዱ ንምግባር እዞም ዝስዕቡ ከም ተወሰኹቲ ንጥፈታት ምስራሕ ይክኣል እዩ።

1. ፍላሽ ካርድ ምድላው
2. ተምሃሮ ብጉጅለ እናኾኑ ክሰርሑ ምግባር
3. ሓደ ተምሃራይ ዝኾነ ቐፅሪ እንተልዕል፤ ነቲ ቐፅሪ ደጊሞም ብኣሃዝን ብፊደልን ክፅሕፉ ምግባር፤
4. ኣብ መወዳኦታ ዝፀሓፍዎ ብምርኣይ ዝበዝሐ ብትኽክል ዝፀሓፈ ክሽለም ምግባር።

መልመዲ 2

እዚ መልመዲ እዚ ብቁርፅራፅ ዕንፀይቲ ተጠሚሮም ዘለዎ በዝሒ ሕድሕድ እናቐፀሩ ብኣሃዝን ብፊደልን ክፅሕፉ ዝሓትት እዩ። እዚ ፍረቁ ኣብ ክፍሊ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ገሊኡ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ግበሩ። ካብ ክፍሊ ወፃኢ ድማ ምስ መሓዙቶም ብምዃን ከምዚ ዝዳይኑቶም ቁርፅራፅ ዕንፀይትታት እናጠመሩ በዝሓም ክቐፅሩን ነንሕድሕዶም ክተሓታተቱን ኣበሬታ ሃቡዎም።

ለ. 30	ሳሳሳ	ሐ. 35	ሳሳሳን ሓሙሽተን
መ. 54	ሓምሳን ኣርባዕተን	ረ. 66	ስሳን ሸዱሽተን
ሰ. 68	ስሳን ሸሞንተን	ሸ. 87	ሰማንያን ሸውዓተን
ቀ. 92	ቴስዓን ክልተን		

መልመዲ 3

እዚ መልመዲ እዚ ተምሃሮ ሕሉፍ ትምህርቶም መሰረት ብምግባር ቁፅርታት ምፍላይ፣ ቁፅርታት ምንባብ፣ ቁፅርታት ንፊደል ምፅሓፍ ንክለማመዱ ተሓሲቡ ዝተወሃበ መልመዲ እዩ። እዚ መልመዲ እዚ ሕድሕድ ተምሃራይ ብውልቀ ክሰርሑ ምግባር ኣገዳሲ እዩ። ስለዝኾነ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ብምግባር ሰሪሖም ዝመፁ ብምርኣይ ኣድላይ መኣሪምታን መብርሂን ክወሃቦም ይገበር።

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1. ኣብቲ ሰደቓ ተሽቢበም ኣለዉ።
2. ብቀይሕ ዝተፀሓፉ፣ 1፣ 12፣ 23፣ 34፣ 45፣ 56፣ 67፣ 78፣ 89፣ 100 እዮም። ስለዝኾነ ነዚኦም ከንብቡ ግበሩ።
3. ብሰማያዊ ዝተፀሓፉ ቁፅርታት ብፊደል ፀሓፉ
  - 31 ሳላሳን ሓደን   37 ሳላሳን ሸውዓተን
  - 32 ሳላሳን ክልተን   38 ሳላሳን ሸሞንተን
  - 33 ሳላሳን ሰለስተን   39 ሳላሳን ትሸዓተን
  - 35 ሳላሳን ሓሙሽተን 40 ኣርብዓ
  - 36 ሳላሳን ሽዱሽተን
4. ብቐለቀይ ሕብሪ ዝተፀሓፉ ቁፅርታት ብፊደል እንትፀሓፉ፣
  - ዓሰርተ ሽዱሽተ፣ ዕስራ፣ ሓምሳን ትሸዓተን፣ ስሳን ትሸዓተን፣
  - ሰብዓን ኣርባዕተን፣ ሰማንያን ሓደን፣ ቴስዓን ኣርባዕተን፣ ቴስዓን ሓሙሽተን እዮም።

1.1.2 ድግማ ዓዲታት ቁፅሪ

እዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ንምምሃር ንጥፈት 1 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ንጥፈት 1

እዚ ንጥፈት እዚ ተምሃሮ ቁፅርታት ብዓድታት ምግባፅ ክዝክሩን ክለማመዱን ንምግባር እዩ።

1. ኣብ ፀሊም ሰሌዳ ቐፅሪ ብምፀሓፍ ተምሃሮ ከንብቡ ብምግባር። ንኣብነት 34

2. 34 ቁርፅፊ ዕንፀይቲታት ምስ ተምሃሮ ብምኻን ቁፀሩ፤ ቀጊልኩም ድማ ነቶም ዕንፀይቲታት በቢዓርተ ክጠምሩዎም ብምግባር ክንደይ ጥማር በዓል ዓርተ ክንደይ ድማ ዘይተጠመሩ ከምዘለዉ ክፈልዩን ክፅሑን ግበሩ፤

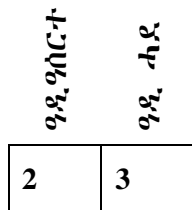
$$34 = 3 \text{ ዓርተታት} + 4 \text{ ሓደታት} \\ = 30 + 4$$

3. ከምቲ ኣብ ላዕሊ ቀሪቡ ዘሎ ኣብነት ዝተፈላለዩ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅርታት ብምድግጋም ክሰርሑ ምግባር

4. ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ኣብ ዝሓዘ ቻርት ዓዲ ዓርተኦም 2 ዝኾኑ ክፈልዩ ብምግባር ክንብቡን ኣብ ጥራዞም ክፅሑን ግበሩ። ክፅሑ እንተለዉ ድማ ብኸምዚ ዝስዕብ ኣገባብ ንክፅሑ ግበሩ።

$$23 = 2 \text{ ዓርተታት} + 3 \text{ ሓደታት} \\ = 20 + 3$$

ወይ ድማ

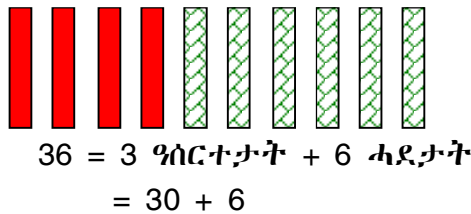

5. ነቲ ኣብ ላዕሊ ዝቐረበ ኣገባብ ን2 ብ3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8፣ 9 ብምትካእ ደጋጊሞም ክሰርሑ ግበሩ

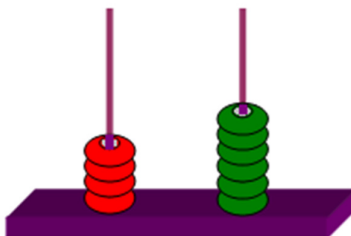
ካብዞም ኣብ ላዕሊ ተገሊፆም ዘለው ብተወሳኺ ካልእ ኣገባብ ብምጥቃም ምምሃር ይክኣል እዩ።

መማረቂ 1: በዓል ክልተ ቀለማት /ሙሉእ ሕብሪ ንበዓል ዓርተ፣ ብዓል መስመር ንበዓል ሓደ/ ብምጥቃም ብኸምዚ ዝስዕብ ሓጋዚ መምሃሪ ምድላው ይክኣል እዩ።

ኣብነት

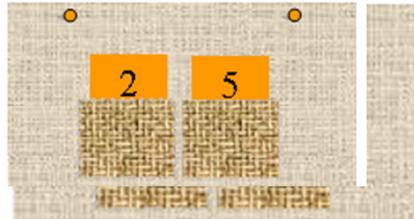
መማረቂ 2: ኣባከስ /ናይ ኩዓሳሱ ሕብሪ ዝተፈላለዩ ምኻን ኣገዳሲ ኣይኮነን/ ንኣብነት:

$$36 = 3 \text{ ዓሰርተታት} + 6 \text{ ሓደታት} \\ = 30 + 6$$

መግረቢ 3: ኣብ ክላሰር ዝተዳለወ ናይ ፍላሽ ካርድ ካኪ ንኣብነት:

$$25 = 2 \text{ ዓሰርተታት} + 5 \text{ ሓደታት} \\ = 20 + 5$$

2 ን 5ን ዓዲ ቐፅሮም እንትቀያየር ዘስዕቦ ለውጢ እንታይ ክኸውን ይኸእል?

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ንምግምጋም እዞም ዝስዕቡ ክትፍፅሙ ትኸእሉ ኢኹም::

- ናይ ቃል ሕቶ: መግረቢ 3 ብምጥቃም ናይ ቃል ሕቶ ብምሃብ
- ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ መልመዲታት ክለማመዱን ክሰርሑን ብምግባር
- ሰደቓ ዓዲታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምግምጋም ይክኣል እዩ::

ከም ኣብነት:

- 45 ብፊደል ፅሓፊ::
- ኣብ 37 ዋጋ ዓዲ ዓሰርተ ክንደይ እዩ?
- ነዚ ዝስዕብ ሰደቓ ምልኡ::

ቁፅሪ		ዓሰርተታት	ሓደታት
ብኣሃዝ	ብፊደል		
23			
	ሰላሳን ሓሙሽተን		
		4	2

መልመዲ 4

እዚ መልመዲ እዚ ተምሃሮ እናተመያየጡ ክመልኡዎ ብምግባር ቁፅርታት ብፊደል ምግላፅ፣ ብፊደል ዝተወሃቡ ድማ ብኣሃዝ ምግላፅ፣ ከምኡውን ቁፅርታት ብዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ምግላፅ ንክለማመዱ ዝሕግዝ እዩ:: ስለዝኾነ ኣብ ክፍሊ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ብምሃብ ክሰርሑዎ ምግባር ይከኣል::

ቁፅርታት		ዓሰርተታት	ሓደታት
ብአሃዝ	ብፊደል		
38	ሳላሳን ሸሞንተን	3	8
43	አርብዓን ሰለስተን	4	3
97	ቴስዓን ሸውዓተን	9	7
75	ሰብዓን ሓሙሽተን	7	5
56	ሓምሳን ሸዱሽተን	5	6
87	ሰማንያን ሸውዓተን	8	7
93	ቴስዓን ሰለስተን	9	3
81	ሰማንያን ሓደን	8	1

1.1.3 ምድዳር ቁፅርታት

ቁፅርታት ምድዳር ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ተማሂሮም እዮም። እንተኾነ ግን ንመዘኻኸሪ ክኸውንን ኣብዚ ዝመሃርዎ ዛዕባ ምድዳር ዝበለፀ ምድላው ምእንቲ ክህልዎን ንጥፊት 2 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይከኣል እዮ።

ንጥፊት 2

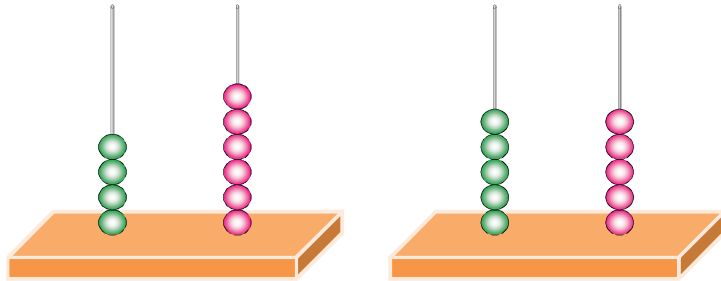
እዚ ንጥፊት እዚ ድማ ቁፅርታት ንምድዳር ዝጠቅም እዮ።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ቁፅርታት ንምድዳር ጨረር ቁፅሪን ኣባከስን ምጥቃም ይከኣል እዮ። ብመሰረት እዚ ቁፅርታት ከመይ ከምዘወዳድሩ ብክልቲኦም ኣገባብ ክንርኢ ኢና።

1. ኣብ ፀሊም ሰሌዳ ጨረር ቁፅሪ ብምስኣል ምድዳር ቁፅርታት ኣርእይዎም።
 ንኣብነት፡ 9 ካብ 7 ንምን ስለዝርከብ $7 < 9$
 $7 > 3$ ምክንያቱ 7 ካብ 3 ንምን ስለዝርከብ እዮ።
2. ክልተ ቁፅርታት እንትወዳደሩ ዓዲ ዓሰርተ ናይቲ ቀዳማይ ቁፅሪ ካብ ዓዲ ዓሰርተ ናይቲ ካልኣይ ቁፅሪ እንተበሊፁ እቲ ቐዳማይ ቁፅሪ ዝዓበዩ እዮ። ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ቁፅርታት ማዕረ እንተኾይኖም ድማ ዓዲ ሓደ ዘለዉ ነወዳድር።
 ኣብነት 1፡- $43 > 39$ ምክንያቱ ጨረር ተጠቒምና ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ቁፅርታት እንትነወዳድር $4 > 3$ ስለዝኾነ እዮ።
 ኣብነት 2፡- $67 < 69$ ምክንያቱ ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ቁፅርታት ማዕረ ስለዝኾኑ ዓዲ ሓደ ዘለዉ ነወዳድር። ዓዲ ሓደ ዘለዉ እንትነወዳድር ድማ $7 < 9$ እዮ።

3. ኣባከስ ብምጥቃም ድማ ምውድዳር ከምዝከኣል ክርእዩ ምግባር ፅቡቕ እዩ።
 ኣብነት፣ 46ን 55 ንምውድዳር ሕድሕድ ብኣባከስ እንትንርእዮ ከምዚ ዝስዕብ ይኸውን።

ዓስርተታት ሓደታት   ዓስርተታት ሓደታት

ዓዲ ዓስርተ ዘለው ባሊቃታት እንትንቐፅዕሮም ኣብ ቀዳማይ 4 ኣብ ካልኣይ ድማ 5 ኣለዉ። ስለዚ እቲ ካልኣይ ቁፅሪ ይዓቢ ማለት እዩ።

ስለዚ 46 < 55

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ብርኪ እዚ ተምሃሮ ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ከወዳድሩን ምልክታት < ፣ = ወይ ድማ > እናተጠቐሙ ክገልፁን ትዕቢት ይግበር። ስለዝኾነ ድማ

1. ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ መልመዲታት ክሰርሑ ብምግባር
2. ምስ መልመዲታት ተመሳሰልቲ ዝኾኑ ተወሰኹቲ ሕቶታት ክሰርሑ ብምግባር ምገምጋም ይከኣል። ከም ኣብነት ነዞም ዝስዕቡ ምርኣይ ይከኣል።

1. ነዞም ዝስዕቡ ኣወዳድሩ።

ሀ. 25 _____ 35   ለ. 62 _____ 80   ሐ. 23 _____ 32

2. ካብዞም ዝስዕቡ ትኸክለኛ ዝኾነ ቁፅሪ ኣኸብቡ።

ሀ	32	>	33
			30
			34
ለ	77	<	67
			78
			87

መልመዲ 5

እዚ መልመዲ እዚ ተምሃሮ ቁፅርታት ከወዳድሩ፣ ምልክታት $<$ ፣ $=$ ፣ ወይ ድማ $>$ ክጥቀሙን ቁፅርታት ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበየን ካብ ዝዓበየ ናብ ዝነኣሰን ብቕደም ሰዓብ ክሰርዑን ንምግባር ዝተዳለወ እዩ። ስለዝኾነ ክሳብ ሕዚ ዝተመሃሩ ኣብ ግምት ብምእታው ሕድሕድ ተምሃራይ ብውልቀ ክሰርሑም ግቡእ ይኸውን። ስለዚ እዚ መልመዲ እዚ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ብምሃብ ተምሃሮ ብውልቀ ክሰርሑ ብምግባር ስራሕቶም ብምርኣይ ኣድላዩ መስተኻኸሊ ምሃብ ኣድላዩ እዩ። ስራሕቶም ብምርኣይን መስተኻኸሊ ድሕሪ ምሃን ተወሳኺ ሕቶ ብምሃብ ተምሃሮ ኣብ ክፍሊ ብጉጅለ ኾይኖም ክመያየጡሉ ምግባር የድሊ። ኣብ መወዳእታ ድማ ቁፅርታት ከመይ ከምዘወዳድሩ መጠቓለሊ ምሃብ ግቡእ ይኸውን።

1.

- ለ. $61 > 52$ ሐ. $22 < 23$ መ. $14 > 13$ ፈ. $48 < 70$ ሰ. $77 > 68$ ሸ.
- $35 > 27$ ቀ. $43 > 19$ ቤ. $55 > 43$

2. ሀ. $19 \leq 33 \leq 43 \leq 82 \leq 93$ ለ. $28 \leq 45 \leq 73 \leq 80 \leq 87$

3. ሀ. $53 \leq 34 \leq 37 \leq 28 \leq 27$ ለ. $94 \leq 78 \leq 66 \leq 63 \leq 45$

ነዚ ብዝግባእ ድሕሪ ምስርሑም ቀዲሉ ዘሎ መልመዲ 6 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል። እዚ መልመዲ እዚ ነቲ ዋጋ ሳንዱቕ ሓቂ ዝገብር ቁፅሪ ካብ ሞንጎ እቶም ተሞሃሮም ዘለዉ ክመርፁ ብምግባር ኣብ ምውድዳር ቁፅርታት ዘለዎም ግንዛቤ ክሰፍሕ ንምግባር እዩ። ስለዝኾነ ኣብ ክፍሊ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ብምሃብ ክሰርሑ ምግባርን ሰራሕቶም ምስ ወድኡ ድማ ዝተወሰኑ ተምሃሮ ናብ ሰሌዳ ከውፁን ክሰርሑን ብምግባር ተወሳኺ መብርሂ ምሃብ ይክኣል።

መልመዲ 6

እዚ መልመዲ እዚ ካብ ዝተወሃቡ ቁፅርታት ብመሰረት ዝተሓበረ ምልክት ምውድዳር ተምሃሮ ክፈልዩን ነቲ ዝተወሃበ ቁፅሪ ከኸቡብን ብምግባር ኣብ ምውድዳር ቁፅርታት ዘለዎም ብቕዓት ሓፍ ክብል ንምግባር ዝዓለመ እዩ። ስለዝኾነ ተምሃሮ ባዕሎም ብውልቀ ክሰርሑ ብምግባር ኣብ መወዳእታ መብርሂ ክወሃቦም ይገበር።

- ሀ. $15 < \square \text{ (17) } 13 \quad 12$
- ለ. $33 < \square \text{ (24) (42) } 31$
- ሐ. $\square < 48 \text{ (84) (36) } 50$
- መ. $\square < 72 \text{ (84) (72) } 59$
- ፈ. $\square < 68 \text{ (55) (72) } 69$

1.2 ክፍል 20 ዘለዉ ቁፅራታት ምድማርን ምጉዳልን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 4

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

✚ ድምሮም ካብ 20 ንታሕቲ ዝኾኑ ክልተ ሙሉእ ቁፅራታት + 3 = ብምጥቃም የስልሑ

✚ ወፅኢቶም ካብ 20 ንታሕቲ ዝኾኑ ፍልልይ ክልተ ሙሉእ ቁፅራታት - 3 = ብምጥቃም ይግብጡ

✚ ክፍል 20 ብዘለው ሙሉእ ቁፅራታት ብምድማርን ብምጉዳልን ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ይፈትሑ፣ ካብ 1 ክፍል 5 ዘለዉ ኣሃዛት የንብቡ፡፡

ቁልፌ ቃላት፣ ጨረር ቁፅራ፣ ሒሳባዊ ሙሉእ ሒሳብ፣ ተተካኢ

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ብዛዕባ ምድማር ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተመሃሩዎ ክደግሙ እዮም፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተመሃሩዎም ዛዕባታት ምድማር ክዝክሩ ብምግባር ምጅማር ይክኣል፡፡ ነዚ ድማ ክፍል 20 ዘለዉ ቁፅራታት ብዝበለፀ ክግንዘቡን ምስ ከባቢኦም ዘለዉ ነገራት ብምትእስሳር ክርድኡን ምግባር ኣገዳሲ እዩ፡፡

1.2.1 ድማሮም ካብ 20 ንታሕቲ ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅራታት ምድማር

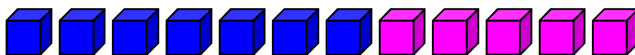
ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተምሃሮዎ ስለዝኾነ ብድግማ መልክዕ ክመሃሩ ምግባር እኹል ክኸውን ይኸእል እዩ፡፡ ንድግማ ብዝጥዕም ኣገባብ ኣማሃህራ እዚ ዝስዕብ ኣብ ግምት ምእታው ኣድላዩ ክኸውን ይኸእል እዩ፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ርእሲ እዚ ንምምሃር ኣብ ከባቢ ዝርከቡ እታዎታት ሓገዝቲ ትምህርቲ ምጥቃም ንኣብነት በቢ ዓስርተ ዝተጠመሩ ቁርፅራፅ ዕንፀይቲ/፣ ጨረር ቁፅራ፣ ፀፀርን ኣባከስን ምጥቃም እቲ ድግማ ዝቐለለ ይገብሮ፡፡ ነዚኦም ብምሓዝ ተምሃሮ ሕቶታት ምድማር ብምቐፃር ክረኽቡን እዚ ኣሰራርሓ እዚ ክለማመዱን ምግባር የድሊ፡፡ እዚ ንምፍፃምን በቲ ዝድለ መልክዕ ንምምሃር ድማ እዚ ዝስዕብ ኣገባብ ምጥቃም ይክኣል፡፡

1. ዘርዘርካ ብምጳፃር

ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ካብ ዝተውሃበ መልመዲ ብተወሳኺ እዞም ዝስዕቡ ኣገባባት ድግማ ምጥቃም ይክኣል እዩ፡፡

ኣብ 7፣ 5 እንትውሰኽ 12 እዩ፡፡

$$12 > 7$$

$$12 > 5$$

$$5 + 7 = 12$$

እዚ ኣገባብ እዚ ሕድሕድ ብምቐጻር ድማር ንምርካብ ዘኽእል መማረፂ እዩ።

2. እኩብ ድማርን ተደመርትን

እኩብ ድማር ናይ ተምሃሮ ናይ ምሕሳብ ተኸእሎ ክምዕበል ካብ ምሕጋዝ ብተወሳኺ ዳሕራይ ንዝመሃሩዎ ኣምር ምድማር ብምስጋር ዝለዓለ ደገፍ ዝገብር እዩ። ስለዝኾነ ድማ ገላፂ ድምር እኩብ ብምቅይያር ዝተፈላለዩ ኣብነታት ክሰርሑ ብምግባር ተምሃሮ ክሕዝቡ ምግባር ኣድላዩ እዩ።

እኩብ ድምር 5
0 + 5
1 + 4
2 + 3
3 + 2
4 + 1
5 + 0

እኩብ ድምር 7
0 + 7
1 + 6
2 + 5
3 + 4
4 + 3
5 + 2
6 + 1
7 + 0

3. ፀፀር ብምጥቃም እውን ምድማር ብኸምዚ ዝስዕብ ምምሃር ይከኣል እዩ።

8 + 6

10 + 4

14

ካብዞም ልዕል ክብል ቀሪቦም ዘለዉ ዛገባባትን መሰረተ ሓሳባትን ድማር ክልተ ቁፅርታት ብዝተፈላለዩ ኣገባብ ምርካብ ከምዝኽእሉ ካብ ምሕባር ንላዕሊ ድማርም ሓደ ቁፅሪ ዝኾኑ ተደመርቲ ምፍላይ ንክጅምሩ ድማ ዕድል ዝህብ እዩ። እዚ ንምጥንኻር ተወሳኺ ኣብነትን መልመዲ 7ን ምሃብ ይከኣል።

መልመዲ 7

እቶም ፀፀራት ወይድማ ቁርፅራፅ ዕንፀይትታት ብምጥቃም ክሰርሑ ግበሩ።

ሐ. $9 + 8 = 17$

ረ. $15 + 4 = 19$

መ. $11 + 6 = 17$

ሰ. $7 + 12 = 19$

ነዚ እም ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ድማ ድማርም ካብ 20 ዘይበልፁ ቁፅርታት ክድምሩን ድማር ሕድሕድ መማረባ ክፈልዩን ምእንቲ መልመዲ 8 ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ካልኣት ሓገዝቲ እዉን ክረኽቡ ዕድል ዝህብ ስለዝኾነ ተመራባ እዩ። ስለዚ ዕዮ ገዛ ክወግም ይገባር።

መልመዲ 8

እዚ እንትሰርሑ ተምሃሮ ብመደዳ ናይ ምምላእ ዝንባለ ክዩሕድሩ ምጥንቃቕ ግብእ እዩ። እሱ ድማ ብዝተፈላለዩ ኣንፈት ክድምሩ ክኸእሉ ኣለዎም።

+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
4	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
5	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
6	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
8	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
9	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

ኣገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ኣብዚ ብርኪ እዚ ድማርም ክሳብ 20 ዝኾኑ ቁፅርታት ምድማር ይኸእሉ እዩ።

እዚ ብቕዓት እዚ ንምግምጋም ዝተፈለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል። ካብዞም ሜላታት ድማ ሓፂር ፈተና ብምሃብ ምግምጋም እቲ ሓደ እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ

1. ኣብ ናይ ተምሃራይ መፅሓፍ ዘለዉ መልመዲታት ክለማመዱን ክሰርሑን ምግባር፤
2. ነቶም ኣብ ላዕሊ ተገሊዖም ዘለዉ ኣገባባት ብምጥቃም ዝተፈለዩ ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር ዝበሉ ከም ሓበሬታ ምውሳድ ይክኣል።

ከም ኣብነት፡

1. ከም ዝስዕቡ ሕንፃታት፣ ፀፀር ወይ ድማ ቁፅራት ዕንፀይቲ ብምጥቃም እናቕፀርኩም ደምሩ።

ሀ. $9 + 7$ ለ. $3 + 8$ ሐ. $7 + 6$

2. ከም ዝስዕቡ ብቃልኩም ደምሩ

ሀ. $4 + 8$ ለ. $7 + 2$ ሐ. $9 + 6$

ኣብዚ ኣብ ላዕሊ ተዋሂቡ ዘሎ ብተወሳኺ

3. $7 + 5 =$

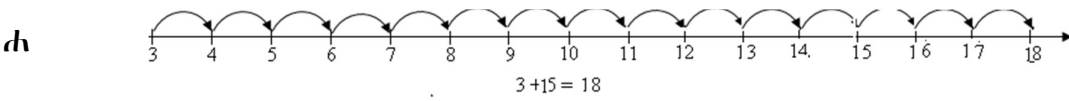
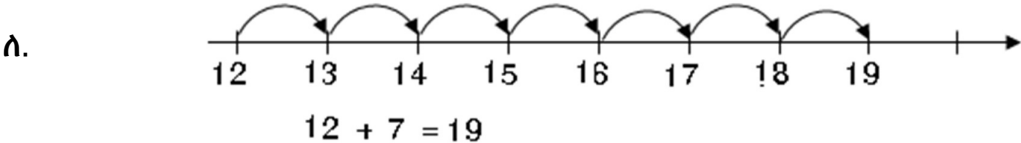
4. 6ን 7ን እንትድመሩ ክንደይ ይኸኑ?

5. ናብ 9 እንተደኣ 5 ወሲኽና ክንደይ ይኸውን?

ዝኣመሰሉ ሕቶታት ብምሃብ እቲ ሰደቓ ተጠቂሞም ክምልሱ ምግባር ይክኣል እዩ።

ነዚ ብዝግባእ ምስተለማመዱ ብዛዕባ ጨረር ቁፅሪ መዘኻኸሪ ብምሃብ ጨረር ቁፅሪ ኣብ ምድማር ይኸን ኣብ ምጉዳል ክንጥቀመሉ ከምንክእል መብርሂ ምሃብ የድሊ። መጀመርታ ጨረር ቁፅሪ ኣብ ምድማር ከመይ ከምእንጥቀመሉ ምምሃር የድሊ። ነዚ ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት ከም መእተዊ ብምጥቃም ኣድላዩ መብርሂ ምሃብ ይግባእ። እዚ ምስ ሰርሑ መልመዲ ኣብ መልመዲ 9 ዘለዉ ሕቶታት ምድማር ጨረር ቁፅሪ ብምጥቃም ክድምሩ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ምሃብ ይክኣል። ጨረር ቁፅሪ ተጠቂምና ብምጥቃም ሕቶ ምድማር ንምስራሕ ካብቶም ተደመርቲ ካብ ሓዲኡ ብምጀማር ክንድቲ ካልኣይ ተደማሪ ዝኣክል ናብ የማን ገፅ ብምኻድ ዝርከብ ቁፅሪ ድማር እቶም ክልተ ቁፅርታት ከምዘኸኑ ክግንዘቡ ምግባር ይግባእ። ኣብዚ ግዜ እዚ እንተድኣ ኩነታት ዝፈቕዱ ኮይኖም ተምሃሮ እናወፀኡ ኣብ ሰሌዳ ክሰርሑ ብምግባር እንተተማሂሮም ዝለዓለ መረዳእታ ክህሉ ይገብር።

መልመዲ 9

ሕድሕድ ሕቶ ዘሎ ዋጋ ሀ ክደልዩ ገሊኦም ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ገሊኦም ድማ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ግበሩ። ኣብ መወዳእታ መጠቓለሊ ሃቡዎም።

1. ዋጋ ሀ

ሀ. $11 + 7 = 18$ ለ. $7 + 8 = 15$

ሐ. $6 + 0 = 6$ መ. $13 + 5 = 18$

2. ናይ ሀ + ለ ዋጋ ድለዩ።

ሀ	ለ	ሀ + ለ
6	13	19
7	9	16
8	11	19
17	0	17

1.2.2 ድግማ ምጉዳል ክሳብ 20 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት

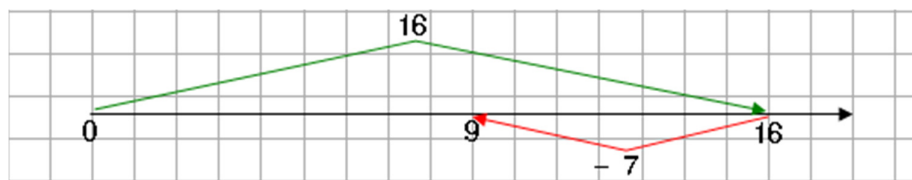
ክሳብ 20 ኣብ ዘለዉ ቁፅርታት ስልሒት ምጉዳል ተማሂሮም ምንባሮም ይዝከር። ሕዚ ድማ ብዝተወሰነ ደረጃ ድግማ ክርእዩ ምግባር ኣድላዩ እዩ።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ነዚ ድግማ እዚ ንምስራሕ ንጥፊት 3 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ። እዚ ንጥፊት ድማ ብጉጅለ ክሰርሑ ግበሩ። እዚ ንጥፊት እዚ ካብ ሓደ መበገሲ ቁፅሪ ንድሕሪት ዝተወሰነ ቁፅሪ እንተኸይደም እንታይ ከምዝረኽቡ ብዘርእዩ መንገዱ ክመሃሩን ዛዕባ ምጉዳል ዝበለፀ ግንዛብ ክህልዎምን ዝገብር እዩ።

1. ጨረር ቁፅሪ ብምጥቃም ዛዕባታት ምጉዳል ምምሃር ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡- $16 - 7$

ስለዚ $16 - 7 = 9$

2. ጨረር ቁፅሪ ከይተጠቐሙ ካብቲ ዝተወሃበ ቁፅሪ ንድሕሪት ብምዝርዛር እናፀሓፉ ክንዲ ተቐናባይ ቁፅሪ ዝኣክል ምስ ፀሓፉ ዝርከብ ቁፅሪ ናይ ምጉዳል ውዕኢት እዩ ዝኸውን።

ንኣብነት:- 15 — 6

15 14 13 12 11 10 9

- 3. ከም ካልእ መማረፂ ድማ ሰደቓ ምድማር ብምጥቃም ሕቶታት ምጉዳል ምስራሕ ይክኣል እዩ።

ንኣብነት:- ኣጉድሉ 17 - 9

ኣብ ሰደቓ ምድማር ከምዝተመልከተ $9 + 8 = 17$ እዩ። ስለዚ

$17 - 9 = 8$

ብተመሳሳሊ ኣገባብ $17 - 8 = 9$ ኢልካ ክውሰድ ይክኣል እዩ።

አሰራርሓ፡ እዚ ኣገባብ ሰደቓ ቁፅሪ ተጠቐሞም ሕቶታት ንምፍታሕ ካብ ተቐናሳይ ቁፅሪ ብምብጋስ ናብ ነገ ውፅኢት ክሳብ ዝረኽቡ ይጓዓዙ። ውፅኢት ድማር ምስራሕ ናብ ላዕሊ ገፅ ብምኻድ እቲ ዝድለ ናይ ምጉዳል መልሲ ይረኽቡ ማለት እዩ። እዚ ዝስዕብ ኣብነት ብምርኣይ ተወሰኽቲ ሕቶታት ክሰርሑ ግበሩ።

+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	1	2	3	4	5	6	7	8	8	8	10
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
5	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
6	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
7	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
8	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
9	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
10	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

- 4. ዝጥቀሙሉ ኣገባብ በዘየገድስ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ከም ኣብነት ክሰርሑ እንተ-ዝግበር ዝሓሸ እዩ። ተምሃሮ ብዓርሰድልዮቶም ክሰርሑ ድሕሪ ምግባር ግን ዝተፈላለዩ ኣገባባት ከመይ ከምዝትግበሩ ክግንዘቡ ምግባር ሓጋዚ እዩ ክኸውን። ንኣብነት ነዚ ዝስዕብ ሕቶ ምጉዳል

ተምሃሮ ኣቐዲሞም ናይ ምድማር ሕቶ ብምስራሕ ነቲ ምጉዳል ክምልሱ ምግባር ይከኣል እዩ።

19 - መ = 7 (እዚ ንክሰርሑ ፈለግ 7+ መ = 19 ንክሰርሑ እንተዝገበር ነገራት ክቐሉ ይኸእሉ እዮም።)

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ብርኪ እዚ ዘሎ ብቐጻነት ተምሃሮ ንምግምጋም ዝተፈለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይከኣል። እንተኾነ ግና

1. ጨረር ቁፅሪ ንምጥቃም ወይ ድማ ናብ ድሕሪት ቁፅርታት ብምፅሓፍ ናይ ምጉዳል ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር
2. ሰደቓ ምጉዳል ብምጥቃም ብኸምዚ ኣብ ታሕቲ ተገሊፁ ዘሎ ሰደቓ ምጉዳል ብምጥቃም ብፀጋም ዘሎ ቁፅሪ ዋና እንትኾን ንጋድም ዘሎ ቁፅሪ ድማ ተቐናሲ ምዃኑ ክግንዘቡ ብምግባር፣ እዚ ምስገበርኩም ሕቶታት ምጉዳል ሰደቓ ምጉዳል ብምጥቃም ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

—	1	0	8	4	7
14					
17					
9					
11					
20					

3. ካብ እኩብ ተደመርቲ ሓደ ቁፅሪ ብምብጋስ ሕቶታት ምጉዳል ክሰርሑ ብምግባር ዛዕባ ምጉዳል ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

እኩብ ተደመርቲ 7
0 + 7
1 + 6
2 + 5
3 + 4
4 + 3
5 + 2
6 + 1
7 + 0

ኣብነት፡- $1 + 6 = 7$ ምፃኑ ድሕሪ ምርኣይ እዞም ዝስዕቡ ምሕታት ይክኣል እዩ፡፡

ሀ. $7 - 1 = 6$

ለ. $7 - 6 = 1$

ሐ. $17 - 6 = (10 + 7) - 6$
 $= 10 + (7 - 6)$
 $= 10 + 1 = 11$

ኣብ መወዳእታ ዝተወሰኑ ሕቶታት ምጉዳል ብምሃብ ምግምጋም ይክኣል፡፡ ከም ኣብነት ነዞም ዝስዕቡ ምርኣይ ይክኣል፡፡

ነዞም ዝስዕቡ ኣጉድሉ፡፡

ሀ. $19 - 5$

ለ. $17 - 8$

ሐ. $18 - 6$

መልመዲ 13

ልዕል ክብል ጨረር ቁፅሪ ብምጥቃም ብዛዕባ ምጉዳል ክመሃሩ ተገርዩ እዩ፡፡ ሕዚ ድማ ጨረር ቁፅሪ ከይተጠቐሙ ሕቶታት ምጉዳል ክምልሱን ኣገባብ ኣሰራርሕኩ ክበርሃሎምን ምግባር የድሊ፡፡ እዚ ንምግባር ልክዕ ከም ጨረር ቁፅሪ ካብ መጉደሊ ክሳብ ኅዳሊ ዘለዉ ቁፅርታት ክዝርዝሩ ብምግባር መልሲ ምርኣብ ከምዝክእሉ ምሕባር የድሊ፡፡ ነዚ ዝሕግዝ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት ምጥቃም ይክኣል፡፡ እዚ ብዝገባእ ምስ ሓበርኩም ድማ ተምሃሮ ሕቶታት መልመዲ 13 ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ብምግባር ብዝበለፀ ክለማመዱ ዕድል ሃቡዎም፡፡ ሰሪሖም ምስ መፀ ድማ መስሪምታን መስተኻኸሊን ከም ኣድላይነቱ ሃቡዎም፡፡

ለ. $17 - 6 = 11$ ሐ. $14 - 6 = 8$ መ. $13 - 7 = 6$

ረ. $19 - 5 = 14$ ሰ. $19 - 4 = 15$ ሸ. $17 - 4 = 13$

መልመዲ 14

እዚ መልመዲ እዚ ዋጋ ፊደል ብምጉዳል ምርኣብ ክመሃሩ እዩ ተዳልዩ፡፡ ስለዚ ካብቶም ክርእዩዎም ዝፀንሑ ሕቶታት ምጉዳል ዝተፈለየ ስለዘይኮነ ተምሃሮ ብውልቁም ክሰርሑ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ብምሃብ ክፍትኑ ግበሩ፡፡ እናዞርኩም ድማ ንጥፈቶም ረኣዩ፡፡ ኣብ መወዳእታ ዝተወሰኑ ተምሃሮ እናወፀኡ ክሰርሑ ብምግባር ኣድላይ መብርሂ ምሃብ ይክኣል፡፡

1. ናይ ሀ ዋጋ ድለዩ፤

ሀ. $11 - 7 = 9$

ለ. $17 - 5 = 12$

ሐ. $6 - 0 = 6$

መ. $19 - 3 = 16$

2. ናይ ሀ - ለ ዋጋ ድለዩ

ሀ	ለ	ሀ - ለ
13	6	7
18	9	9
18	3	15
17	0	17

1.2.3 ክሳብ 20 ብዘለዉ ቁፅርታት ዝሰርሑ ቃል ግድላት

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

1. ተምሃሮ ኣብ ቃል ግድላት ዘጋጥሙ ክልተ ፀገማት ኣለዉ። እቲ ሓደ ዝማዕበለ ናይ ምንባብ ልምዲ ዘይምህላው እንትኾን እቲ ካልኣይ ድማ ብዕሑፍ ዝተውሃበ ቃል ግድል ናብ ሓሳባዊ ትሕዝቶ ምቕያር ዘይምኸኣል እዩ። ስለዝኾነ ኣብዚ እዋን እዚ ተምሃሮ ዝለዓለ ደገፍ ክረኽቡ ትፅቢት ይግበር። እዚ እንትፍፀሙ ድማ መልሱ ሙሉእ ቁፅሪ ዝኸውንን እቲ ቃል ግድል ድማ ብቐረባ ኣብ ከባቢኦም ምስ ዝርከብ ጉዳያት ዝተተሓሓዘን ነቶም ተምሃሮ ትርጉም ዝህብን ክኸውን ይግባእ። እዚ ንምምሃር መጀመርታ ቀለልቲ ቃል ግድላት ብምሃብ ተምሃሮ ብዛዕባ ቃል ግድል ዘለዎም ኣረኣእያ ሓፍ ክብልን ዓርስ እምነት ከሕድሩን ምግባር ኣድላዩ እዩ። ከም ኣብነት፡ ብር 2 ኣብ ኢድ ሓሊማ ነይሩ። ብር 3 ሓዋ እንተሂቡዎ ክንደይ ብር ይኾነላ? ዝብል ሕቶ ብምሕታት መልሶም ምስማዕ። መልሶም ትኸክል ክኸውን ይኸእል። ይኸን እምበር ብኸመይ ይስራሕ? ዝብል ሕቶ ብምሕታት ናብ ሓሳባዊ ምሉእ ሓሳብ ምቕያር ክበርሃሎም ምግባር የድሊ። በዚ ኣገባብ እዚ ደረጃ ቃል ግድል እናሰፍሐን ተደመርቲ ቁፅርታት እናዓበዩ ክኸዱ ብምግባር ክለማመዱ ምግባር ግቡእ እዩ። ብምቕፃል ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት ብምግላፅን ብምብራህን እቶም ዝተረፉ ቃል ግድላት ብመልክዕ ዕዮ ጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ግበሩ። ኣብ መወዳእታ ድማ ኣብ ሕድሕድ ዝህልዎም ክፍተት ብምርኣይ ኣድላዩ ሓበሬታን በምርሂን ይወሃቦም። ከከም ኩነታቱ ካልኣት ምስ ከባቢኦም ዝኸዱ ተወሰኹቲ ቃል ግድላት ብምሃብ ብመልክዕ ዕዮ ዝ ክሰርሑ ምግባር ዝለዓለ ረብሓ ኣለዎ።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ብርኪ እዚ ብቕፃት ተምሃሮ ንምፍታሽ እዞም ዝስዕቡ ምፍፃም ይክኣል።

1. ናይ ቃል ሕቶ ምሕታት

- 2. ናይ ቃል ሕቶ ብኢሳብ ክገልፁ ምግባር
- 3. ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ብምግብ ክፈትሑን ክሰርሑን ምግባር።

ኣብነት፡ ነዞም ዝስዕቡ ቃል ግድላት ፍትሑ።

- 1. ኣይተ መሓመድ ሰለስተ ኣላሕም ነይረንኦም። ንፉዕ ሰራሕተኛ ስለዝኾኑ 4 ኣላሕም ዓዲኅም። ክንደይ ኣላሕም ኣለወኦም?
- 2. ሙዘይ ኣብ ሓደ ሓፂር ፊተና 7 ረኺቡ። ኣብ ካልኣይ ሓፂር ፊተና ድማ 8 ረኺቡ። ብሓፈሻ ክንደይ ነጥቢ ረኺቡ?

መልመዲ 15

ልዕል ክብል ከም ዝተገለፀ ሕድሕድ ሕቶ ብመልክዕ ዕዮ ጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ግበሩ።

- 2. $8 + 4 = 12$ 3. $15 - 6 = 9$ 4. $11 + 9 = 20$
- 5. $13 + 5 = 18$

1.3 ብዘይምስጋር ምድማርን ብዘይምልቃሕ ምጉዳልን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 7

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ✚ በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ብዘይምስጋር ይድምሩ።
- ✚ በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብዘይምልቃሕ የጉድሉ።
- ✚ ውዕኢታት ምጉዳል ብምድማር ይገልፁ።
- ✚ በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ብምድማር ዝፍትሑ ቃል ግድላት ይፈትሑ።
- ✚ በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብምጉዳል ዝፍትሑ ቃል ግድላት ይፈትሑ።

ቁልፊ ቃላት፡ ብዘይምስጋር ምድማር፣ ብዘይምልቃሕ ምጉዳል

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ክሳብ 100 ብዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ምድማርን ምጉዳልን ክሰርሑ እዮም። ቅድም ክብል ዝተምሃሩዎም ዛዕባታት ምድማርን ምጉዳልን ክሳብ 20 ዘለዉ ቁፅርታት ኣብዚ ዝለዓለ ጥቕሚ ኣለዎም። ስለዝኾነ ድማ ክሳብ 20 ብዘለዉ ቁፅርታት ዝተምሃሩዎም ዛዕባታት ምድማርን ምጉዳልን ምዝኸኻር ኣገዳሲ እዩ። ድኸመት ዘርእዩ ተምሃሮ እንተለዩም ቅድሚ ናብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ምስጋሮም ተደጋጋሚ ስራሕቲ ብምግብ ቅድም ክብል ዝተመሃሩዎም ቁም ነገራት ክዝክሩ፣ ክግንዘቡን ክርድኡን ምግባር ዝሓሸ እዩ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ኣብ በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ብዘይምስጋር ምድማርን በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብዘይምልቃሕ ምጉዳልን ዘተኩር ምስምጃኑ ንተምሃሮ ዝወሃቡ ሕቶታት ካብዚ ትሕዝቶ እዚ ወፃኢ ንክይኾኑ ጥንቃቕ ምግባር ኣድላዪ እዩ።

ኣብዚ ደረጃ እዚ ተምሃሮ ክእለት ምስላሕ ብዝግባእ ክግንዘቡ ስለዘለዎም ሰደቓ ዓዲታት ቁፅራ ምጥቃም ዝለዓለ ደገፍ ክገብር እዩ። ቅድሚኒ ናብ ዓዲታት ቁፅራ ምኻድ ግን ዛዕባታት ምድማር ይኹን ምጉዳል ምስ ከባቢኦም ምስ ዘሎ ኩነታት ብምትእስሳር ብዝበለፀ ክርድኡ ምግባር ኣድላዪ እዩ። እዚ እንትግበር ግን ተደጋጋሚ ልምምድ ደገፍ ዕዘዝ ስለዝኸውን ተምሃሮ በዝሒ ዘለዎም ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር ጠቓሚ እዩ።

1.3.1 በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ብዘይምስጋር ምድማር

እዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ንጥፈት 4 ክሰርሑ ብምግባር ምድማር ይክኣል እዩ።

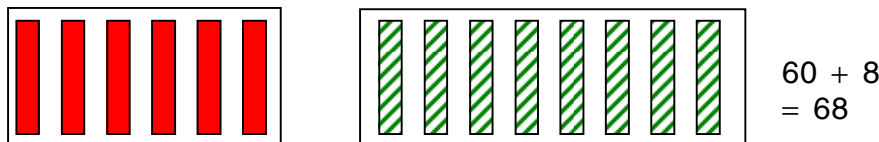
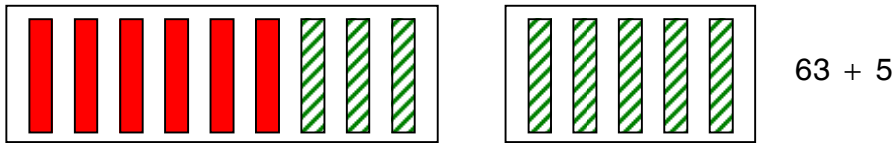
ንጥፈት 4

ኣብዚ ንጥፈት እዚ ጨረር ቁፅራ ብምጥቃም ብኸመይ ክሰርሑ ከምዝክእሉ ክርድኡ ሓግዘዎም። ብምቕፃል ድማ ኣባከስ ብምጥቃም ክድምሩ ግበሩ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

1. ብቐዳምነት በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅራ ምስ ርባሓት 10 ምድማር ክለማመዱ ግበሩዎም። ኣብዚ በቢዓሰርተ ዝተጠመሩ ዕንፀይቲታት ምጥቃም ይክኣል እዩ።
2. ካብ ጠንካራ ወረቐት ወይ ድማ ሕብሪ ዝተለኸዩ ወረቐቕቲ ዝሰርሑ ክልተ ዓይነት ሕብሪ ዘለዎም ወረቐቕቲ ወይ ድማ ቀለም ዝተለኸዩ ቁርፅራፅ ዕንፀይቲታት ብምጥቃም ተምሃሮ ዛዕባታት ምድማር ክመሃሩን ክለማመዱን ምግባር ይክኣል እዩ። ንዓሰርተታትን ንሓደታትን ዝተፈላለዩ ቀለማት እንተተጠቐምኩም ዝሓሸ እዩ።

ኣብነት፡- 63 + 5

- 3. ዓዲታት ቁፅራ ብምጥቃም ምድማር ኣስርሑዎም። ኣብዚ ዓዲ ሓደ ዘለዉ ቁፅራታት ብመስርዕ ኣብ ዓዲ ሓደ ዝተቐመጡ ምዃኖም ልቢ ክብሉ ግበሩ። ምኽንያቱ መስርዖም ሓዞም ብዘይምቕማጦም ተምሃሮ ክጋገዩ ስለዝኸለሉ እዩ።
ኣብነት፡-

- 4. ብዓሰርተታትን ብሓደታትን ቁልቁል ምድማር ብዝግባእ ክለማመዱ ግበሩ።
ኣብነት፡- 35 + 4

$$\begin{array}{r} 30+5 \\ +4 \\ \hline 30+9=39 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 35 \\ +4 \\ \hline 39 \end{array}$$

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ክንደይ ዝኣክል ከምዝተረደኦም በዞም ዝስዕቡ ኣገባባት ምግምጋም ይክኣል እዩ።

- 1. ናይ ቃል ሕቶ፡ በዓል ሓደ ኣሃዝ ምስ ርባሓት 10 ምድማር ብቃል ምግምጋም ይክኣል እዩ።
- 2. ምስ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ መልመዲታት ተመሳሰልቲ ዝኾኑ ተወሰኸቲ ሕቶታትን መልመዲታትን ብምሃብ። ኣብነት፡
ዝዞም ዝስዕቡ ደምሩ።
ሀ. 40 + 5   ለ. 90 + 3   ሐ. 20 + 6   መ. 60 + 8
- 3. ዓዲ ሓደ ምስ ዓዲ ሓደ፣ ዓዲ ዓሰርተ ድማ ምስ ዓዲ ዓሰርተ ብመስርዕ ከቐምጡ ምግባርን ምስ ኣቐመጡ ድማ ንቐልቁል ክድምሩ ብምግባር።
ኣብነት፡ ዝዞም ዝስዕቡ ደምሩ።

4. ካብዚኦም ብተወሳኺ ኣብ መልመዲ 16 ክሳብ መልመዲ 19 ዘለዉ ሕቶታት እዉን ንገምጋም ምጥቃም ይክኣል።

መልመዲ 16

እዚ መልመዲ እዚ ካብ ሓደ ተደማሪ ብምጅማር ናብ የማን ብምቕጻር ድማር ክረኽቡ ዝኽእሉ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ገሊኦም ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ገሊኦም ድማ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ብምሃብ ክሰርሑዎም ግበሩ።

ሐ. 19	መ. 29	ረ. 38	ሰ. 47	ሸ. 56
ቀ. 71	በ. 77	ተ. 84	ቸ. 92	

መልመዲ 17

እዚ ተደመርቲ ብዓድታት ቁፅሪ ብምግላፅ በቢዓዲ ብምድማር ድማር ዝረኽቡ እዩ። ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት ክሪኡ ብምግባር ሕድሕድ ተምሃራይ ብዉልቀ ነቶም ሕቶታት ክሰርሑ እንተዝግበር ዝሓሸ እዩ።

2	ሀ. 29	ለ. 34	ሐ. 59	መ. 60	ረ. 66
	ሰ. 68	ሸ. 74	ቀ. 78	በ. 86	ተ. 98

መልመዲ 18

እዚ ልዕል ክብል በቢዓዲ ቁፅሪ ዝነበረ ኣገባብ ምድማር ተደራሽም ተደመርቲ ቁፅርታት በዘለዎም በዝሒ ሆሄ ብትኽክል ብምቕማጥ ብግቡእ ቦትኦም ምድማር /ትኹል ምድማር/ ዝለማመዱ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ዝተወሰኑ ኣብነታት ብምሃብ ዝተረፉ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ይገበር።

2	ሀ. 37	ለ. 79	ሐ. 29	መ. 39	ረ. 48
	ሰ. 27	ሸ. 29	ቀ. 39	በ. 89	

መልመዲ 19

እዚ እቶም ልዕል ክብል ዝተጠቐሙሎም ኣገባባት መሰረት ገይሮም ኣገባብ ኣደማምራ መጠቓለሊ ክህቡን ሓፈሻዊ ሕቶታት ምድማር ዘጠቓልሉን መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ብጉጅለ እናተመያየጡ፣ ሓሳባት እናፍለቑን መደምደምታ እናሃቡን ክሰርሑ ብምግባር ኣብ መወዳእታ ግቡእ መጠቓለሊ ክወሃቦም ይግባእ።

3	ሀ. 59	ለ. 69	ሐ. 37	መ. 59	ረ. 89
	ሰ. 35	ሸ. 68	ቀ. 79		

1.3.2 በዓል ሓደ ሆሄ ካብ በዓል ክልተ ሆሄ ብዘይምልቃሕ ምጉዳል

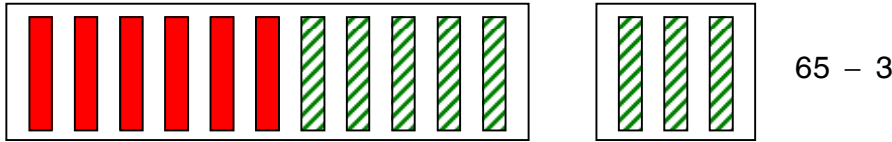
እዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ንምምሃር መጀመሪያ እዞም ዝስዕቡ ከም መእተዊ ምጥቃም ይክኣል እዩ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

1. ካብ ጠንካራ ወረቓት ወይ ድማ ሕብሪ ዝተለኸዩ ወረቓቕቲ ዝስርሑ ክልተ ዓይነት ሕብሪ ዘለዎም ወረቓቕቲ ወይ ድማ ቀለም ዝተለኸዩ ቁርፅ-ፅ ዕንፀይቲታት ብምጥቃም ተምሃሮ

ዛዕባታት ምጉዳል ክመሃሩን ክለማመዱን ምግባር ይከኣል እዩ። ንዓሰርተታትን ንሓደታትን ዝተፈላለዩ ቀለማት እንተተጠቐምኩም ዝሓሸ እዩ።

ኣብነት፡- 65 - 3

2. ብዓሰርተታትን ብሓደታትን ብመስርዕ ብምቕማጥ ቁልቁል ምጉዳል ክፈልጡን ክሰርሑን ምግባር ኣገዳሲ እዩ።

ኣብነት፡- 35 - 4

$$\begin{array}{r} 30+5 \\ -4 \\ \hline 30+1 = 31 \end{array} \quad \begin{array}{r} 35 \\ \text{ስለዚ} \\ -4 \\ \hline 31 \end{array}$$

3. ዓዲታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምጉዳል ክለማመዱ ግበሩ። እዚ እንትገብሩ ዓዲ ሓደ ምስ ዓዲ ሓደ፣ ዓዲ ዓሰርተ ድማ ምስ ዓዲ ዓሰርተ ብመስርዕ ዝተቐመጡ ምዃኖም ከረጋግፁ ግበሩ። ድሕሪዚ ድማ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር ብዝበለፀ ክርድኡዎ ይሕግዝ እዩ።

ኣብነት፡-

$$\begin{array}{r} 57 \\ -2 \\ \hline 55 \end{array}$$

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ብርኪ እዚ ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም ዝከኣል እኳ እንተኾነ፡

1. ምስ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ መልመዲታት ተመሳሰልቲ ዝኾኑ ተወሰኹቲ ሕቶታትን መልመዲታትን ብምሃብን፣ ኣብነት

ኣጉድሉ

ሀ. 36 - 3   ሀ. 48 - 8   ሀ. 79 - 7

2. ዓዲ ሓደ ምስ ዓዲ ሓደ፣ ዓዲ ዓሰርተ ድማ ምስ ዓዲ ዓሰርተ ብመስርዕ ከቐመጡ ምግባርን ምስ ኣቐመጡ ድማ ንቐልቁል ከጉድሉ ብምግባርን ምግምጋም ይከኣል። ኣብነት፡

ኣጉድሉ

$$\begin{array}{r}
 \text{ዓሰርተ} \\
 \text{ሓዲ} \\
 76 \\
 - 5 \\
 \hline
 \hline
 \end{array}$$

ኣብ መወዳኸታ ኣብ መልመድታት 20 ን 21 ዘለዉ ሕቶታት ብምጥቃም ምግምጋም ይክኣል።

መልመዲ 20

እዚ መልመዲ እዚ ሕቶ ምጉዳል ብምትንታን ብምፅሓፍ መጉደሊ ካብ ዓዲ ሓዲ ዘሎ ኣጉድሉን ዓዲ ዓሰርተ ዘሎ ድማ ከምዘለዎ ክወስዱን ብምግባር ሕቶታት ምጉዳል በዓል ሓዲ ሆሄ ቁፅሪ ካብ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ክሰርሑ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ እዩ። ስለዝኾነ ገሊኡ ብመልክፅ ዕዮ ክፍሊ ገሊኡ ድማ ብመልክፅ ዕዮ ዝ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

2	ሀ. 27	ለ. 77	ሐ. 25	መ. 33	ረ. 31	
	ሰ. 84	ሸ. 24	ቀ. 42	በ. 31		
4	ሀ. 35	ለ. 91	ሐ. 41	መ. 53	ረ. 71	ሰ. 21

መልመዲ 21

መልመዲ 21 ንዝተወሃቡ ሕቶታት ምጉዳል ብዓድታት ቁፅሪ ብምፅሓፍ በቢዓዲ ኣጉድሉን በዚ ኣገባብ እዚ ድማ ምጉዳል ክለማመዱን ንምግባር ዝተዳለወ እዩ። እዚ እዉን ልክፅ ልዕል ክብል ብዝተገለፀ ኣገባብ ምምሃር ይክኣል።

ሀ. 33	ለ. 34	ሐ. 53	መ. 73
ረ. 83	ሰ. 51	ሸ. 61	ቀ. 62

1.3.3 ናይ ምጉዳል ውፅኢታት ብምድማር ምግባፅ

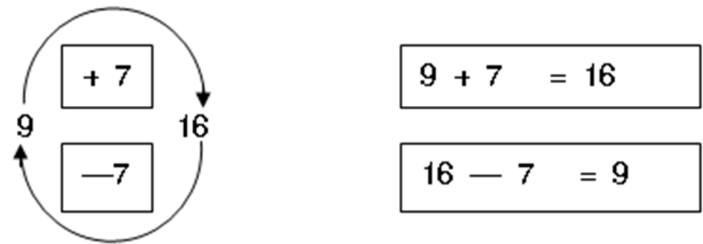
ተምሃሮ መብዛሕትኡ ግዜ ካብ ምጉዳል ምድማር ስለዝቐሎም ሕቶታት ምጉዳል ናብ ምድማር ብምልዋጥ ብቐሊሉ ክሰርሑ ንምክኣል ዝወሃብ ትምህርቲ እዩ። ነዚ ድማ ንጥፈት 5 ክሰርሑ ብምግባር ምድማር ይክኣል እዩ።

ንጥፈት 5

እዚ ንጥፈት እዚ ኣብ ምጉዳልን ኣብ ምድማርን ዘሎ ርክብ ተምሃሮ ክርድኡ ብምግባር ዝተፈላለዩ ሕቶታት ምጉዳል ብምድማር ክምልሱ ዘኽእል ንጥፈት እዩ። ስለዝኾነ ኣብዚ ንጥፈት እዚ ተምሃሮ ዛዕባ ርክባት ምድማርን ምጉዳልን ክሰርሑ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ምጉዳል ናይ ምድማር ግልባጥ ምጥኂ ክርድኡን ክግንዘቡን ምግባር ዝለዓለ ትርጉም ኣለዎ። ስለዝኾነ ድማ ነዚ ዝድግፉ ዝተፈላለዩ ኣብነታትን መልመዲታትን ክሰርሑ ምግባር ግቡእ ኣዩ። እዚ እንትገብሩ ምድማር ናይ ምጉዳል ግልባጥ ምጥኂ ንክርድኡ እዞም ተሞሃሮም ዘለዉ መልመዲታት ክሰርሑ ግቡዮ። ከም ኣድላይነቱ ድማ ካልእ ተወሳኺ መልመዲ ክሰርሑ ግቡዮ። ነዚ ክሕግዝ እዚ ዝስዕብ ኣብነት ርክብ።

ኣብዚ ኣብነት ኣብ 9 ብምብጋስ 7 ወሲኽና ናብ የማን ገፅ እንትገዘውር 16 ንረክብ። ኣብ 16 ተበጊስና ኣንፈት ጉዕዞና ብምሕላው 7 ኣጉዲልና ናብ ፀጋም እንትገዘውር 9 ንረክብ። እዚ ማለት $16 - 7 = 9$ ማለትን $16 = 9 + 7$ ማለትን ማዕረ ምጥኂም ተምሃሮ ክግንዘቡ ምግባር ይግባእ። ኣብዚ መጉደሊ ዝነበረ ቁፅሪ ተደማሪ ከምዝኾነውን ሓበሬታ ክውሰድ ይግባእ።

ኣብነት፡ $18 - 3 = 15$ ብምድማር ግለፁ። ዝብል ሕቶ ብምሓዝ ኣሰራርሕኡ ንምምሃር ኣብዚ መጉደሊ ዘሎ 3 እዩ። ስለዚ 3 ተደማሪ ከምዝኾነውን ክግንዘቡ ምግባር ይድለ።

ስለዝኾነ $18 = 15 + 3$ ኢልና ብምድማር ንገልፃ። ኣብዚ ብተወሳኺ ድማ ኣብ $16 - 7 = 9$ ጉዳልን መጉደሊን ቦታ እንተቀያይርና $16 - 9 = 7$ ንረክብ። ኣብዚ ኣብ ክልቲኦም ዘለዉ ጉዳላት 9 ን 7 ን እዮም። ስለዝኾነ ናይዚኦም ድማር ጎዳሊ ይህብ። ማለት $16 = 9 + 7$ ።

ኣገባብ ገምጋም

ምጉዳል ናይ ምድማር ግልባጥ ምጥኂ ዝተረድኡን ዝተገንዘቡን ምጥኂም ዘረጋግፁ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር፤

ብምድማር ዝተውሃቡ ሕቶታት ብምጉዳል፤ ብምጉዳል ዝተውሃቡ ሕቶታት ድማ ብምድማር ክገልፁ ብምግባር ምግምጋም ይከኣል።

ኣብነት፡

1. ከም ዝስዕቡ ሕቶታት ምጉዳል ብምድማር ግለፁ፡፡

ሀ. $17 - 6 = 11$ ለ. $15 - 7 = 8$ ሐ. $11 - 4 = 7$

2. ከም ዝስዕቡ ሕቶታት ምድማር ብምጉዳል ግለፁ፡፡

ሀ. $7 + 6 = 13$ ለ. $7 + 9 = 16$ ሐ. $9 + 8 = 17$

ብተወሳኺ መልምዲ 22ን መልምዲ 23ን ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ብምሃብ ብዝበለፀ ክለማመዱ ዕድል ምሃብ ይከኣል፡፡

መልመዲ 22

እዚ መልመዲ እዚ ኣብ ሕቶ ምጉዳል ጉዳልን መጉደሊን ቦታ እንትቀያየሩ ዝብጻሕ መደምደምታ ሓዲ ከምዝኾነ ክርድኡ ዝሕግዝ እዩ፡፡ ስለዝኾነ ኣብ ላዕሊ ብዝተገለፀ ኣገባብ በክመሃሩ ምግባር ይከኣል፡፡

3. $10 - 6 = 4$ 4. $18 - 12 = 6$
5. $19 - 15 = 4$ 6. $27 - 26 = 1$

መልመዲ 23

እዚ መልመዲ እዚ ብምጉዳል ዝተወሃበ ሕቶ ብምድማር ክገልፁ ዝሕግዝ እዩ፡፡ እዚ እዉን እንተኾነ በቲ ልዕል ክብል ዝተገለፀ ኣገባብ ምምሃር ይከኣል፡፡ ይኹን እምበር እዚ መልመዲ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ዝሓሸ ዕድል ምልምማድ ዝህብ ስለዝኾነ ብዕዮ ገዛ ክወሃዮም ይገባር፡፡

ለ. $35 - 3 = 32$ ስለዚ $32 + 3 = 35$ ሐ. $46 - 2 = 44$ ስለዚ $44 + 2 = 46$
መ. $69 - 6 = 63$ ስለዚ $63 + 6 = 69$ ረ. $98 - 5 = 93$ ስለዚ $93 + 5 = 98$

ልዕል ክብል ምጉዳል ብምድማር እናገለፁ ፀኒሑም፡፡ ብተመሳሳሊ ኣገባብ ምድማር ብምጉዳል ምግላፅ ይከኣል፡፡ ነዚ ክሕግዝ መልመዲ 24 ብጉጅለ እናተመያየጡ ኣብ ክፍሊ ክሰርሑ እንተዝግበርን ነዚ ዘጠናኹሩ ኻልኡት ተወሰኹቲ ሕቶታት ብመልክዕ ዕዮ ገዛ እንተዝወሃብን ዝበለፀ እዩ፡፡

መልመዲ 24

እዚ መልምዲ እዚ ሙሉእ ሓሳባት ምድማር ብሙሉእ ሓሳባት ምጉዳል ክገልፁ ዝገብር እዩ፡፡

3. $5 + 12 = 17$ ስለዝኾነ $17 - 5 = 12$
4. $6 + 32 = 38$ ስለዝኾነ $38 - 6 = 32$
5. $7 + 12 = 19$ ስለዝኾነ $19 - 7 = 12$
6. $4 + 62 = 66$ ስለዝኾነ $66 - 4 = 62$

መልመዳ 25

መልመዳ 25 ዛዕባ ምጉዳል ዝበለፀ ግንዛብ ክሕዙን ባህሪ ምጉዳል ክግንዘቡን ንምግባር ዝተዳለወ እዩ። እዚ እዉን ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ብምግባር ኣብ መወዳእታ መደምደምታ ክወሃቡም ይገበር።

1.

ሕጊ:		5 ኣጉድሉ	4 ኣጉድሉ
ሀ.	27	22	23
ለ.	45	40	41
ሐ.	68	63	64
መ.	87	82	83
ረ.	99	94	95

ሀ. $13 + \boxed{6} = 19$
 ለ. $28 - \boxed{7} = 21$
 ሐ. $52 + \boxed{5} = 57$
 መ. $\boxed{7} + 20 = 27$

2.

ሕጊ:		6 ኣጉድሉ	7 ኣጉድሉ
ሀ.	38	32	31
ለ.	47	41	40
ሐ.	59	53	52
መ.	77	71	70
ረ.	98	92	91

ረ. $39 - \boxed{7} = 32$
 ለ. $48 - \boxed{6} = 42$
 ሸ. $50 + \boxed{8} = 58$
 ቀ. $32 + \boxed{3} = 35$

1.3.4 ቃል ግድላት

ኣብዚ እዋን እዚ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ክፈትሑ ክንገብር ኢና።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

- ኣብ ከባቢኦም ብዝረኽብዎምን ኣብ ዕለታዊ ውዕሎኦም ዝፃወቱሎምን ኣቕሩሑ ብምጥቃም ቃል ግድል ክምስርቱ ኣበረታትዑዎም፤
- ኣብዚ ሕቶታት ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ጥራሕ ተይኮነስ ተምሃሮ ባዕሎም ትርጉም ብዘለዎ መንገዲ ቃል ግድል ኣብ ምምስራት ይኹን ኣብ ምፍታሕ ተዋሳእቲ ክኾኑ ምግባርን፤ ኣገባብ ኣፈታትሓ ቃል ግድል ንክለማመዱን ዝለዓለ ደገፍ ምግባር የድሊ።

ኣብነት፡ ኣብ 50 ሉሕ ዘለዎ ደፍተር 7 ገፅ እንተተፃሒፉሉ በዝሒ ዘይተፀሓፈሉ ገፅ ክንደይ እዩ?

ዝዚ ንምፍታሕ፡

- ሀ. ሓፈሻዊ በዝሒ ገፅ 50 ምዃኑ፤
- ለ. ኣጉዳሊ 7 ዝተፀሓፈሉ ገፅ ምዃኑ፤

ሐ. ዝድለ ዘሎን በዝሒ ዘይተፀሓፈሉ ገፅን ንምርካብ 50 - 7 ምዃኑ ክግንዘቡ ምግባር የድሊ።

ስለዚ በዝሒ ዘይተፀሓፈሉ ገፅ 50 - 7 = 43።

መልመዲ 26

እዚ መልመዲ እዚ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ብምፍታሕ ኣብ ምፍታሕ ቃል ግድላት ዘለዎም ግንዛቦን ዓቕምን ሓፍ ንምባል እዩ። ስለዝኾነ ኣገባብ ኣፈታትሓ ቃል ግድል ክበርሃሎም ብምግባር እዞም ቃል ግድላት ብመልክፅ ዕዮ ዝህ ክሰርሑዎም ምግባር ዝለዓለ ረብሓ ኣለዎ።

- 3. 25
- 4. 18
- 5. 5
- 6. 39

ኣገባብ ገምጋም

1. ብቃል ዝተፈላለዩ ሕቶታት ምሕታት
2. ምስ ከባቢኦም ዝተተሓሓዙ ቃል ግድላት ክምስርቱ ምግባርን ክፈትሑ ድማ ዝኸእሉ ምዃኖም ምርግጋፅን

ኣብነት፡

1. ሓጎስ ኣብ ፍርቂ ሰመስተር ፈተና 30 ረኺቡ፣ ኣብ ሓፂር ፈተና ድማ 8 ረኺቡ። ብሓፈሻ ዝረኸቦ ነጥቢ ድለዩ።
2. 20 ሊትር እትሕለብ ሓባብ ላሕሚን 6 ሊትር እትሕለብ ላሕሚ ኣበሻን ብድማር ክንደይ ሊትር ይፀባ?

1.4 በዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅሪ ኣለኒ ዘለዎ ምድማርን፣ በዓል ሓደ ሆሂ ቁፅሪ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅሪ ምልቃሕ ዘለዎ ምጉዳልን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 10

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

✚ በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ኣለኒ ዘለዎ ይድምሩ።

✚ በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብልቓሕ የጉድሉ።

ቁልፌ ቃላት፡ ብኣለኒ ምድማር፣ ብምልቃሕ ምጉዳል

መእተዊ

ተምሃሮ ኣብ ንኡስ ርእሲ 1.3 ኣለኒ ዘይብሉ ምድማርን ልቓሕ ዘይብሉ ምጉዳልን ተምሃሮም እዮም። ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ድማ ኣለኒ ዘለዎ ምድማርን ልቓሕ ዘለዎ ምጉዳልን ክመሃሩ

እዮም። ድምርም ካብ 20 ዘይበልፅን ጉዳሎም /ኣፈላላዮም/ ካብ 20 ዘይበልፅን ቁፅርታት ብመልክዕ ድግማ ክመሃሩ እንተዝግበር ዝሓሸ እዩ።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንኡስ ርእሲ እዚ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ኣለኒ ዘለዎ ምድማርን፣ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ካብ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ምልቃሕ ዘለዎ ምጉዳልን ዘለማምድ እንትኹን መጀመሪያ ድምርም ርባሕ 10 ብዝኹን ምጅማር፣ ብምቕፃል ድማ በዓል ሓደ ኣሃዝ ምስ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ምድማር ኣስርሑዎም።

ምልቃሕ ዘለዎ ናይ ምጉዳል ኣምር ብዝገባእ ክርድኡ ንምግባር ዝተፈላለዩ ሜላታት ምጥቃም ይከኣል እዩ።

1.4.1 ድማርም ርባሕ 10 ዝኹን ቁፅርታት ምድማር

1. ዝርገሐ ምድማር 10 /ስድራ ተደመርቲ 10/ ተምሃሮ ክዝክሩ ግበሩ። ነዚ ንምሕጋዝ ድማ እዚ ዝስዕብ ንዝተወሰነ ደቓይቕ ክስቀል ምግባር ንዝዘንግዑ ተምሃሮ ክዝክሩ ክሕገዮም ይኸእል እዩ።

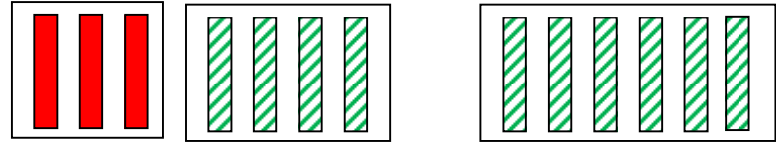
ዝርገሐ ተደመርቲ 10 /ስድራ ተደመርቲ 10/

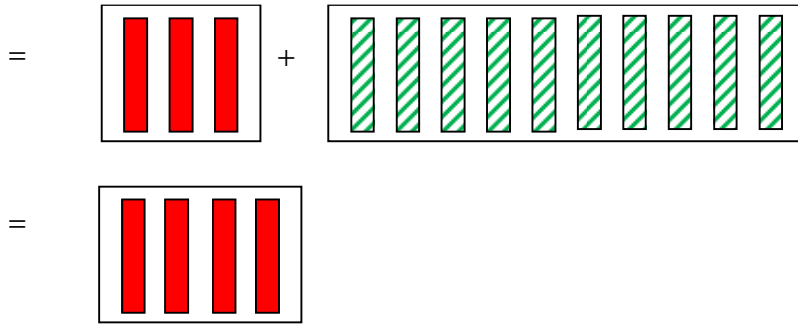
- 0 + 10 = 10
- 1 + 9 = 10
- 2 + 8 = 10
- 3 + 7 = 10
- 4 + 6 = 10
- 5 + 5 = 10
- 6 + 4 = 10
- 7 + 3 = 10
- 8 + 2 = 10
- 9 + 1 = 10
- 10 + 0 = 10

2. ኣለኒ ዘለዎ ምድማር ንምምሃር ዝተፈላለዩ ሕብሪ ዘለዎም ቁርዕራዕ ዕንፀይትታት ምጥቃም ይከኣል እዩ። እዚ ዓድታት ቁፅሪ ንምጥቃም ከም መበገሲ ክሕገዮም ይኸእል እዩ። ስለዚ ተምሃሮ በቢጉጅለ ብምምቕቓል ነዮም ዝስዕቡ ክስርሑ ብምግባር ሓገዝዎም። መልሲ ዝዕሕፍ ተምሃራይ ድማ መድቡ።

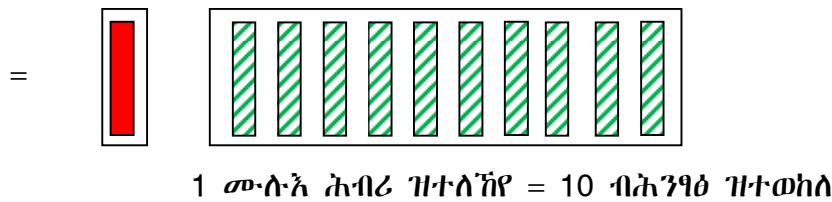
ኣብነት፤ 34 + 6 = _____

1 ዋጋ ሓደ ሙሉእ ሕብሪ ዝተለኸየ ዕንፀይቲ 10 እንተኹይኑን ዋጋ ሓደ ብሕንፃዕ ዝተወከለ ዕንፀይቲ ድማ 1 እንተኹይኑን

ምክንያቱ ድማ 1 ሙሉእ ሕብሪ ዝተለኸየ ምስ 10 ብሕንፃፅ ዝተወከለ ዘለዎ ዋጋ ማዕረ ስለዝኾነ እዩ። ማለት ድማ፤

ስለዚ $34 + 6 = 40$ ብሕንፃፅ ዝተወከለ

3. ነቲ ልዕል ክብል ዝሰራሕናዮ በዚ ዝስዕብ ኣግባብ ምስራሕ ይክኣል እዩ።

$$\begin{array}{r}
 38 \\
 + 2 \\
 \hline
 38 = 3 \text{ ዓስርተታት} + 8 \text{ ሓደታት} \\
 2 = 0 \text{ ዓስርተታት} + 2 \text{ ሓደታት} \\
 3 \text{ ዓስርተታት} + 10 \text{ ሓደታት} \\
 3 \text{ ዓስርተታት} + 1 \text{ ዓስርተ} \\
 4 \text{ ዓስርተታት} + 0 \text{ ሓደታት}
 \end{array}$$

ስለዚ

$$\begin{array}{r}
 38 \\
 + 2 \\
 \hline
 40
 \end{array}$$

4. ዋጋ ቁፅሪ ብምጥቃም ክድምሩ ንምግባር ነቲ ልዕል ክብል ዝተኸተልናዮ ኣግባብ ክግንዘቡ ግበሩ። ይኹን እምበር ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ እናተጠቐሙ ክስርሑ እንተለዉ ብዙሓት ተምሃሮ ብቐሊሉ ንክስርሑ ከፀግመሎም ይክኣል እዩ። ስለዝኾነ ብምድግጋም ክለማመዱ ግበሩ።

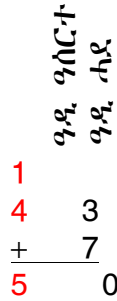
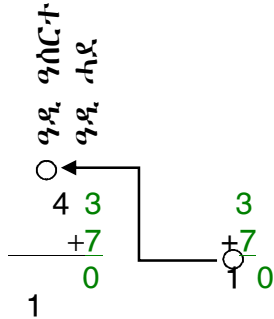
ንኣብነት:- $43 + 7 = \underline{\hspace{2cm}}$

መጀመርታ ኣብ ዓዲ ሓደ

ብምቕፃል ኣብ ዓዲ ዓሰርተ

ዘለዉ ቁፅርታት ደምሩ

ዘለዉ ቁፅርታት ደምሩ

ስለዚ
$$\begin{array}{r} 43 \\ + 7 \\ \hline 50 \end{array}$$

ኣግባብ ገምጋም

ኣብዚ ብርኪ እዚ ኣለኒ ዘለዎ ምድማር ንምምሃር ዝተፈላለዩ ሜላታት ምጥቃም ይክኣል እዩ። እንተኾነ ግና ነኡም ዝስዕቡ ምፍፃም ይክኣል።

1. በዓል ሕብሪ ዝተቐራረፁ ዕንፀይታት ብምጥቃም ኣለኒ ዘለዎ ምድማር ክሰርሑ ምክኣሎም ገምግሙ።
2. ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ክድምሩ ምክኣሎም ገምግሙ።
3. ተምሃሮ ምድማር ካብ ዓዲ ከምዝጅምር ዝተገንዘቡ ምዃኖም ብሕቶን መልስን ምርግጋዕ ይክኣል

ኣብነት፡ ነዞም ዝስዕቡ ደምሩ።

- ሀ. $26 + 4$ ለ. $37 + 3$ ሐ. $14 + 6$ መ. $42 + 8$

መልመዲ 27

እዚ መልመዲ ልዕል ክብል ዝረኣዩዎን ዛዕባ ድማርም ርባሕ 10 ዝኾኑ ተደመርትን እዩ። ስለዝኾነ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ብምግባርን ሰሪሑም ምስ መፀ መኣረምታን መስተኻኸልን ብምሃብ ምምሃር ይክኣል።

- ሀ. 50   ለ. 80   ሐ. 70   መ. 30
 ረ. 70   ሰ. 80   ሸ. 20   ቀ. 40

እዚ ምስ ሰርሑ ኩነታት ስልሒት ንምጥቃም ክሕገዎ ንጥፈት 6 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ። ነዚ ስዒቡ ድማ መልመዲ 28 ክሰርሑ ግቡ። ስልሒት መኪና ኣታዊ ምስ ተደማሪ ተደማሩ ዝህቦ ዉዕኢት ክፈልዩ ዝገብር እዩ።

መልመዲ 28

1. ኣታዊ ቁፅሪ	15	25	55	85
ወፃኢ ቁፅሪ	20	30	60	90
2. ኣታዊ ቁፅሪ	26	56	66	76
ወፃኢ ቁፅሪ	30	60	70	80

መልመዲ 29

መልመዲ 29 ድማርም ርባሕ 10 ዝኾኑ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ክሰርሑ ዝሕገዝ እዩ። ስለዝኾነ ኣብ መልመዲ 29 ዘለዉ ቃል ግድላትን ኻልኦት ምስ ከባቢኦም ዝኾዱ ተወሰኽቲ ቃል ግድላትን ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ብምግባር ቃል ግድላት ኣብ ምፍታሕ ዘለዎም ዓቕሚ ሓፍ ክብል ይድሉ። ስለዝኾነ ተምሃሮ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ዝሰርሑዎ ኣብ ሰሌዳ እናወፀኡ ክሰርሑ ብምግባርን ሕድሕዶም ዝተኣራገሙሉ ኣገባብ ብምትዕርራይን ኢሉዉን መጠቓለሊ ብምሃብን ክግንዘቡ ምግባር የድሊ።

2. 60   3. 90   4. 20

1.4.2 ድማርም ርባሕ 10 ዘይኮኑ ቁፅርታት ምድማር

ቁፅርታት እንትድመሩ ዝተፈላለዩ ሜላ ምጥቃም ከምዝከኣል ርኢና ነይርና። ካብዞም ሜላታት እዚኦም ጨረር ቁፅሪ ብምጥቃምን ብዓድታት ቁፅሪ ብምግላፅን እቶም ዝዘውተሩ እዮም። ድማርም ርባሕ 10 ዘይኮኑ ቁፅርታት ምድማር ባዕዳዎ ሜላታት እዚኦም ምስራሕ ከም ዝከኣል ክርእዩ ምግባር የድሊ። ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ብዘሎ ኣብነት ጨረር ቁፅሪ ብምጥቃም ክድምሩ ከምዝክእሉ ክርእዩን እናሰርሑ ክለማመዱን ምግባር የድሊ። እቲ ካልኣይ ሜላ ድማ ብዓድታት ቁፅሪ እዩ። እዚ ንምግላፅ ድማ ነዞም ዝስዕቡ ምርኣይ ይከኣል።

1. እቶም ቁፅርታት ብዋጋ ዓዲ ቁፅሪ ብምግላፅ ከምዚ ዝስዕብ ምድማር ይከኣል።

$$\begin{array}{r}
 27 \\
 + 9 \\
 \hline
 27 = 2 \text{ ዓሰርተታት} + 7 \text{ ሓደታት} \\
 9 = 0 \text{ ዓሰርተታት} + 9 \text{ ሓደታት} \\
 \hline
 2 \text{ ዓሰርተታት} + 16 \text{ ሓደታት}
 \end{array}$$

ንኣብነት፡- ደምሩ

$$\begin{array}{r} 73 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

መጀመርታ ዓዲ 1 ዘለው ደምሩ

ብምቕጻል ዓዲ 10 ዘለው ደምሩ

ዓሰርተ
ዓዲ ኣደ
ዓዲ ዓዲ

$$\begin{array}{r} 10 \\ 73 \\ + 8 \\ \hline 1 \\ 81 \end{array}$$

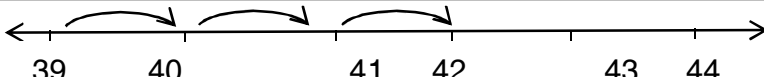
ስለዚ $73 + 8 = 81$

ዓሰርተ
ዓዲ ኣደ
ዓዲ ዓዲ

$$\begin{array}{r} 1 \\ 73 \\ + 8 \\ \hline 81 \end{array}$$

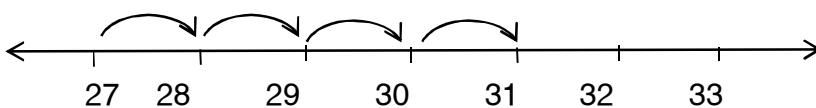
4. እቶም ኣብ ላዕሊ ዝረከናዮም መማረፅታት ብምጥቃም ኣብ መልመዲ 30 ዘለው ሕቶታት ክሰርሑ ግበሩ።

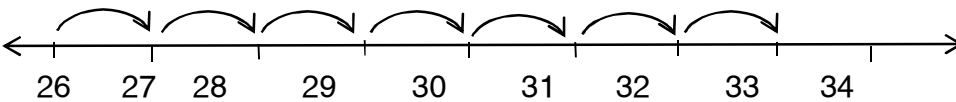
መልመዲ 30

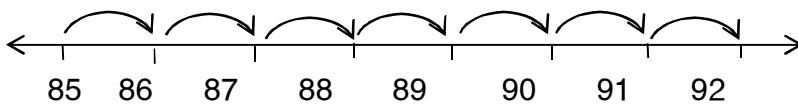
ሀ.

$$39 + 3 = 42$$

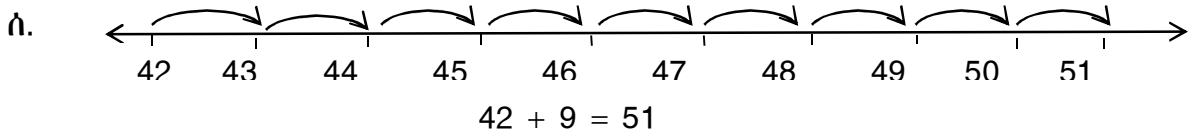
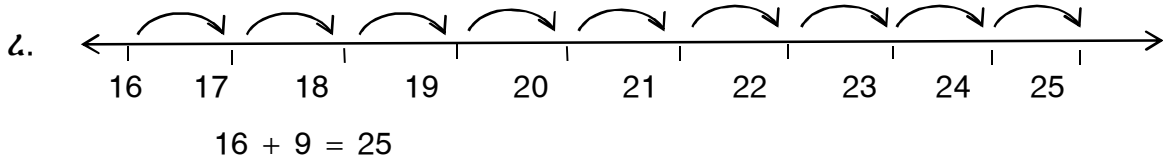
ለ. $26 + 7 = 33$

ሐ.

መ.

$$85 + 7 = 92$$

መልመዲ 31

እዚ መልመዲ እዚ ተደመርቲ ብዓድታት ቁፅሪ እናስፈሩ በቢዓዳ ክድምሩ ንምግባር ዕድል ዝህብ እዩ። ስለዝኾነ ሕድሕድ ተምሃራይ ብውልቀ ክሰርሑ ዕድል ምሃብ ይግባእ።

- ሀ. 24   ለ. 33   ሐ. 35   መ. 41
- ረ. 43   ሰ. 45   ሸ. 77   ቀ. 82

መልመዲ 32

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ድምራቶም ርባሕ 10 ዘይኮኑ ተደመርቲ ምድማር ስለዝኾነ ተምሃሮ ነዚ ሰደቓ ከማልኡ ብምግባር ኣብ ምድማር ዘለዎም ዓቕሚ ሓፍ ክብል ምግባር የድሊ። እዚ ድማ ከከም ኩነታቱ ወይ ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ወይ ድማ ዕዮ ገዛ ብምሃብ ክስራሕ ምግባር ይከኣል።

+	3	6	9
14	17	20	23
25	28	31	34
36	39	42	45
47	50	53	56
58	61	64	67
69	72	75	78

መልመዲ 33

መልመዲ 33 ምስ ድምራቶም ርባሕ 10 ዘይኮኑ ቃል ግድል ዝተተሓሓዘ መልመዲ እዩ። ነዚ ድማ ተምሃሮ ቅድም ክብል ዝተመሃሩዎ ኣገባብ ኣፈታትሖ ቃል ግድል ብምጥቃም ክፈትሑ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ እንተተወሃቦም ዝሓሸ እዩ።

- 1. 33   2. 61   3. 92   4. 41

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ብርኪ እዚ ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ኣገባብ ኣደማምራ ብምጥቃም ክድምሩ ምኽኣሎም ምፍታሽ ኣገዳሲ እዩ። ስለዝኾነ ከዞም ዝስዕቡ ጠመተ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል።

1. ተምሃሮ በዓል ክልተ ሆሄ ተደማሪ ዓዲ ዓሰርተ ዘሎ ቁፅሪ እናዕበዩ ብቃል ክድምሩ ምግባር።

2. በዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ኣለኒ ብዘለዎ ምድማር ምኽኣሎም ምርግጋዕ።

ኣብነት፡ ከዞም ዝስዕቡ ደምሩ።

- ሀ. $32 + 9$ ለ. $28 + 5$ ሐ. $47 + 7$ መ. $68 + 9$

1.4.3 በምልቃሕ ምጉዳል

1. መስመር ቁፅሪ ብምጥቃም ምጉዳል ኣለማምድዎም። እዚ ክሰርሑ ምግባር ምድማርን ምጉዳልን ግልባጥ ስልጢታት ምጂኖም ክግንዘቡ ዝሕግዝ እዩ።

2. እዞም ዝስዕቡ ዓይነታት ካብ ዓዲ ዓሰርተ ናብ ዓዲ ሓደ ምልቃሕ ክሰርሑ ግበሩ።

ሀ. 2 ዓሰርተታት + 3 ሓደታት = 1 ዓሰርተ + 13 ሓደታት

ለ. 5 ዓሰርተታት + 5 ሓደታት = 4 ዓሰርተታት + 15 ሓደታት

ዓሰርተ	ኣደ		ዓሰርተ	ኣደ
7	2	→	6	12
- 5			- 5	
			6	7

እዚ ብዛዕባ ምልቃሕ ክበርህሎም ዝሕግዝ እዩ።

3. ተምሃሮ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምጉዳል ክለማመዱን ብኡ ኣቢሎም ድማ ብውልቆም ሕቶታት ምጉዳል ክስልጡን ምግባር ኣድላዩ እዩ።

ኣብነት ኣጉድሉ $32 - 5 = \underline{\hspace{2cm}}$

ምልቃሕ ዓዲ 1 ዘለዉ ኣጉድሉ ዓዲ 10 ዘለው ኣጉድሉ

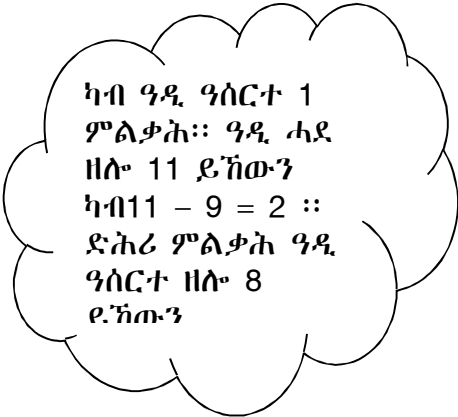
32	ዓሰርተ	ኣደ	ዓሰርተ	ኣደ	ዓሰርተ	ኣደ
- 5			2	12	2	12
			~~3~~	~~2~~	~~3~~	~~2~~
			- 5		- 5	
			3	7	2	7

4. ምዚ ዝዓይነቶም ሕቶታት ብተደጋጋሚ ክሰርሑ ብምግባር ከይፀሓፉ ካብ ዓዲ 10 ክልቅሑን ዓዲ ሓደ ዝህልዉ ቁፅርታት ክጉድሉን ሓግዝዎም።

ኣብነት $91 - 9 = \underline{\hspace{2cm}}$

$$\begin{array}{r} 91 \\ + 9 \\ \hline 82 \end{array}$$

5. ተምሃሮ በቢጉጅለ እናኾኑ ጎዳሊ ርባሕ 10 ክኸውን ብምግባር ክጉድሉ ግበሩ።

ኣብነት፡ ኣጉድሉ $36 - 9 = \underline{\hspace{2cm}}$

$$\begin{aligned} 36 - 9 &= 30 + 6 - 9 \\ &= 20 + 10 + 6 - 9 \\ &= 20 + 16 - 9 \\ &= 20 + 7 = 27 \end{aligned}$$

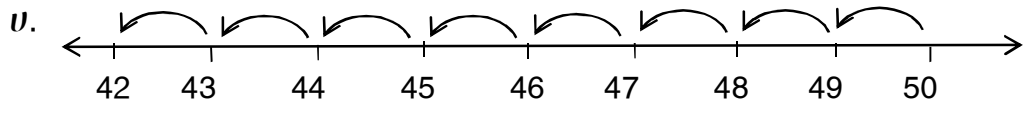
ኣገባብ ገምጋም

1. ተምሃሮ ብውልቀን ብጉጅለን እናኾኑ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል እዩ። ከም ኣብነት ከም ዝሰፊሑ ሕቶታት ተመሳሳሊ ዝኾኑ ብምሃብ ምግምጋም ይክኣል።

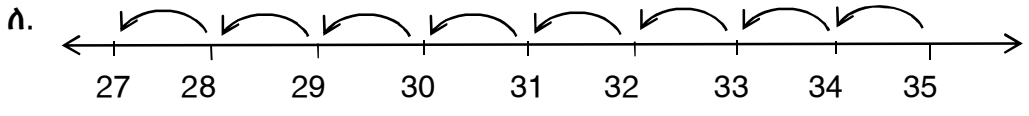
- ሀ. $37 - 8$
- ለ. $54 - 9$
- ሐ. $72 - 6$
- መ. $81 - 7$

መልመዳ 34

እዚ መልመዳ እዚ ጨረር ቁፅሪ ብምጥቃም ከመይ ምጉዳል ከምዝክኣል ክለማመዱ ዕድል ዝህብ እዩ።

$50 - 8 = 42$

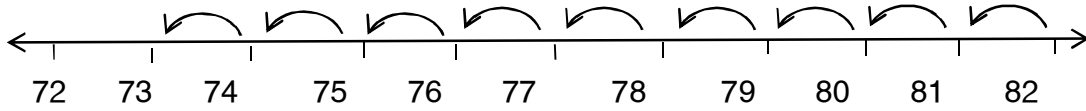
$35 - 8 = 27$

ሐ.

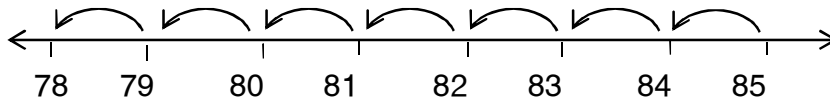
$$70 - 3 = 67$$

መ.

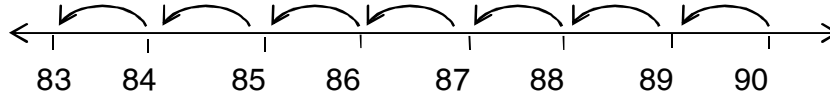
$$82 - 9 = 73$$

ረ.

$$85 - 7 = 78$$

ሰ.

$$90 - 7 = 83$$

መልመዳ 35

ሀ. 57   ለ. 17   ሐ. 28   መ. 76

ረ. 39   ሰ. 38   ሸ. 67   ቀ. 26

መልመዳ 36

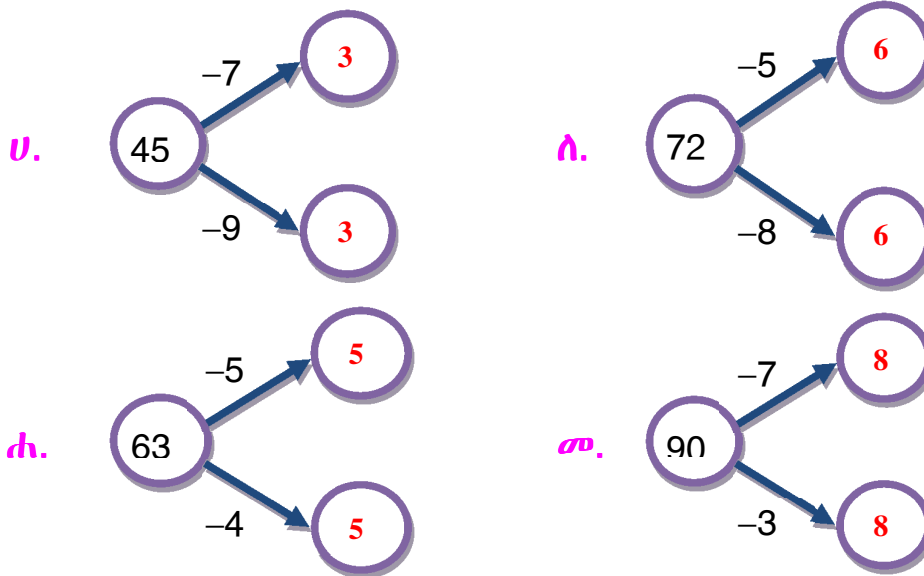
1.   ሀ. 48   ለ. 67   ሐ. 25   መ. 56   ረ. 75   ሰ. 87

2.

-	3	6	9
14	11	8	5
25	22	19	16
36	33	30	27
47	44	41	38
58	55	52	49
69	66	63	60

3.

ኣታዊ ቁፅሪ	26	57	61	73
ወፃኢ ቁፅሪ	17	48	52	64

መልመዲ 37

- 1. 45   2. 9   3. 47   4. 78
- 3. $(90 - 5) + 8 = 85 + 8 = 93$

1.5 በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅርታት ኣለኒ ዘይብሉ ምድማርን ብዘይልቓኽ ምጉዳልን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 10

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ✚ በዓል ክልተ ኣሃዛት መሉእ ቁፅርታት ኣለኒ ዘይብሉ ይድምሩ፡፡
- ✚ በዓል ክልተ ኣሃዛት መሉእ ቁፅርታት ብዘይምልቓኽ የጉድሉ፡፡
- ✚ በዓል ክልተ ኣሃዛት መሉእ ቁፅርታት ብምድማር/ምጉዳል ኣለኒ/ ብዘይልቓኽ ዝፍትሑ ቃል ግድላት ይፈትሑ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ኣለኒ፣ ልቓሕ

መእተዊ

ኣብ ሕሉፍ ንኡስ ርእሲ ብዛዕባ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ምድማርን በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ካብ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ምጉዳልን ተማሂሮም እዮም። ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ድማ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ምድማርን በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ካብ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅሪ ምጉዳልን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ነዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ንምምሃር ቅድም ክብል ኣብ ሕሉፍ ንኡስ ርእሲ ዝተጠቐምናሎም ሜላታት ምጥቃም ይክኣል እዩ።

1.5.1 በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅርታት ኣለኒ ዘይብሉ ምድማር

በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅርታት ኣለኒ ዘይብሉ ምድማር ንምምሃር፤

1. ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዎም ቾካት ብምጥቃም ብኸምዚ ዝስዕብ ምድማር ይክኣል።

$$\begin{array}{r} 38 \\ +11 \\ \hline \end{array}$$

38 = 3 ዓስርተታት + 8 ሓደታት

11 = 1 ዓስርተ _____ + 1 ሓደ

4 ዓስርተታት + 9 ሓደታት

= 49

ስለዚ

$$\begin{array}{r} 38 \\ + 11 \\ \hline 49 \end{array}$$

2. ነዚ ልዕል ክብል ተጠቐምናሉ ዘለና ሜላ ብዝግባእ ምስሰራሕናን ተምሃሮ ክለማመዱ ምስገበርናን ዓዲታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምስራሕ ከምዝክኣልውን ኣርእዮዎምን ኣለማምድዎምን።

ኣብነት፡- 43 + 26 = _____

መጀመርታ ዓዲ 1 ዘለው ደምሩ

ብምቕፃል ዓዲ 10 ዘለው ደምሩ

$$\begin{array}{r}
 \text{ዓሰርተ} \\
 \text{ዓዲ} \quad \text{ሓደ} \\
 \text{ዓዲ} \quad \text{ዓዲ} \\
 4 \quad 3 \\
 +2 \quad 6 \\
 \hline
 9
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \text{ዓሰርተ} \\
 \text{ዓዲ} \quad \text{ሓደ} \\
 \text{ዓዲ} \quad \text{ዓዲ} \\
 4 \quad 3 \\
 +2 \quad 6 \\
 \hline
 6 \quad 9
 \end{array}$$

ስለዚ

$$\begin{array}{r}
 43 \\
 +26 \\
 \hline
 69
 \end{array}$$

3. እዞም ሜላታት እዚኦም ክለማመድዎም ብምግባር ናይ ቃል ሕቶ ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ኣድላዩ እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ተምሃሮ ባዕሎም ዝተፈላለዩ ናይ ምድማር ሕቶታት እናፀሓፉ ምድማር ክለማመዱ ምግባር ኣለኒ ዘይብሉ ሕቶ ማለት ከመይ ከምዝኾነ ክንፅረሎም ዝሕግዝ እዩ፤ ነዚ ሜላ ድማ እናደጋገሙ ክለማመዱዎ ዝገብር እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

1. ብበዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅርታት ኮይኖም ኣለኒ ዘይብሎም ሕቶታት ምድማርን ዝተፈላለዩ ቃል ግድሳትን ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል እዩ።
 ኣብነት፡ ነዞም ዝስዕቡ ደምሩ።

- ሀ. 24 + 33   ለ. 31 + 56   ሐ. 55 + 22   መ. 73 + 14

መልመዲ 38

እዚ መልመዲ ኣለኒ ዘይብሉ ምድማር በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅርታት ዝሰርሑሉን ኣገባብ ኣደማምራ ዝለማመዱሉን እዩ።

1. ሀ. 38   ለ. 54   ሐ. 79   መ. 98
 ረ. 99   ሰ. 89   ሸ. 99   ቀ. 87
2. ሀ. 59   ለ. 47   ሐ. 39   መ. 99
 ረ. 69   ሰ. 86   ሸ. 79   ቀ. 99

መልመዲ 39

መልመዲ 39 ኣለኒ ዘይብሉ ምድማር ብምጥቃም ዝፍትሑ ቃል ግድላት ዝሓዘ መልመዲ እዩ። ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

1. 37   2. 88   3. 99   4. 74

1.5.2 ብዘይምልቃሕ ምጉዳል በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅርታት

በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅርታት ብዘይምልቃሕ ምጉዳል ንምምሃር እዞም ዝስዕቡ ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል እዩ።

1. ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምጉዳል ክመሃሩ ምግባር፤

ኣብነት፡- ኣጉድሉ 39 - 25 = _____
 ዓዲ ሓደ ዘለዉ ኣጉድሉ   ዓዲ ዓስርተ ዘለዉ ኣጉድሉ

$$\begin{array}{r}
 \text{ዓስርተታት} \\
 \text{ኣይታት} \\
 \cancel{3} \ \cancel{9} \\
 -2 \ 5 \\
 \hline
 1 \ 4
 \end{array}$$

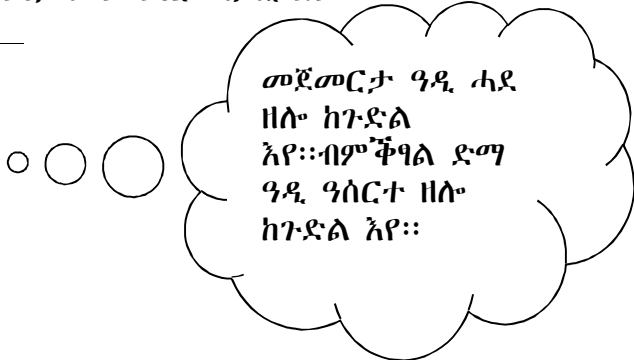
$$\begin{array}{r}
 \text{ዓስርተታት} \\
 \text{ኣይታት} \\
 \cancel{3} \ \cancel{9} \ 9 \\
 -2 \ 5 \\
 \hline
 1 \ 7
 \end{array}$$

ስለዚ 39 - 25 = 14።

6. ከምዚ ዓይነት ኣብነታት ብምሃብን ደጋጊሞም ክሰርሑ ብምግባርን ተምሃሮ ከይፀሓፉ ብቃሎም ክጉድሉ ዝክእልሉ ፈተነታት ምግባር ሓጋዚ እዩ።

ኣብነት   97 - 23 = _____

$$\begin{array}{r}
 9 \ 7 \\
 -2 \ 3 \\
 \hline
 7 \ 4
 \end{array}$$

ስለዚ 97 - 23 = 74።

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ብውልቀን ብጉጅለን ዝተፈላለዩ ሕቶታት ክሰርሑ ብምግባር ምገምጋም ይክኣል እዩ። ቀንዲ ድማ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ክጉድሉ ሕተትዎም። ኣብዚ ብዘይምልቃሕ ምጉዳል እዩም ክፈልጡ ትዕቢት ዝግበር። መልመዲ 40 ነዚ ዕላማ እዚ ምጥቃም ይክኣል። ነዞም ዝስዕቡ እዉን ከም ኣብነት ምውሳድ ይክኣል።

ኣብነት፡

1. ነዘም ዝስዕቡ ኣጉድሉ፡፡

ሀ. 46 – 23   ለ. 69 – 47   ሐ. 73 – 22   መ. 87 – 12

መልመዲ 40

ሀ. 42   ለ. 42   ሐ. 3   መ. 23   ረ. 45
ሰ. 22   ሸ. 1   ቀ. 16

መልመዲ 41

እዚ መልመዲ እዚ ብዘይምልቃሕ ምጉዳል በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅርታት ዘለዎ ቃል ግድል ምፍታሕ እዩ፡፡

1. 82   2. 41   3. 52   4. 54   5. 85

1.6 በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ኣለኒ ዘለዎ ምድማርን ምጉዳልን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 15

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

✚ በዓል ክልተ ሆሄ ብኣለኒ ዘለዎ ይድምሩ፡፡

✚ በዓል ክልተ ሆሄ ብልቃሕ ዘለዎ የጉድሉ፡፡

ቁልፌ ቃላት

ኣለኒ፣ ልቓሕ፣ ይበልፅ፣ ይንእስ፣ ማዕረ

መእተዊ

ኣብ ሕሉፍ ንኡስ ርእሲ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ኣለኒ ዘይብሉ ምድማርን ብዘይልቓሕ ምጉዳልን ተምሃሮም እዮም፡፡ ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ድማ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ኣለኒ ዘለዎ ምድማርን በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ካብ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ምልቃሕ ዘለዎ ምጉዳልን ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ንምምሃር እውን እንተኾነ ከምቶም ቅድም ክብል ዝረኣናዮም ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ክሰርሑ ክንምህር ንኸእል ኢና፡፡

1.6.1 በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅሪ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ቁፅሪ ኣለኒ ዘለዎ ምድማር

እዚ ንምምሃር ነዞም ዝስዕቡ ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል።

1. ዝተፈለገዎ ሕብርታት ዘለውዎም ቸካት ብምጥቃም እዚ ዝስዕብ ኣገባብ ዓድታት ቁፅሪ ምጥቃም። እዞም ዝተፈለገዎ ቸካት ኣብ ሕድሕድ ዓዲ ዘሎ ቁፅሪ ፈሊኻ ንምፅሓፍ ስለዝጠቐሙ እዩ።

$$\begin{array}{r} \text{ኣብነት} \quad 38 \\ +17 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{aligned} 38 &= 3 \text{ ዓሰርተታት} + 8 \text{ ሓደታት} \\ 17 &= 1 \text{ ዓሰርተ} + 7 \text{ ሓደታት} \\ &4 \text{ ዓሰርተታት} + 15 \text{ ሓደታት} \\ &4 \text{ ዓሰርተታት} + 1 \text{ ዓሰርተ} + 5 \text{ ሓደታት} \\ &5 \text{ ዓሰርተታት} + 5 \text{ ሓደታት} \\ &55 \end{aligned}$$

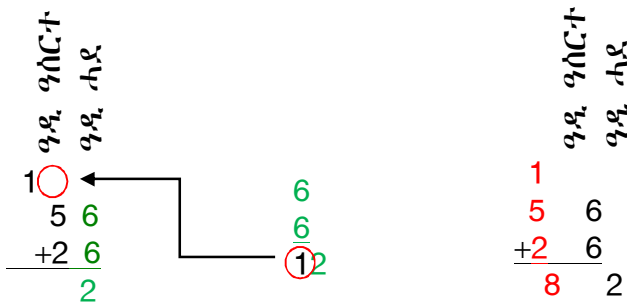
ስለዚ

$$\begin{array}{r} 38 \\ + 17 \\ \hline 55 \end{array}$$

2. ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምስላሕ ካብቶም ቀንዲ ሜላታት እቲ ሓደ ስለዝኾነ ዝተፈለገዎ መልመድታት ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ጠቐሜትኡ ዝለዓለ እዩ።

ኣብነት፡- $56 + 26 =$

ዓዲ ሓደ ዘለዉ ደምሩ ዓዲ ዓሰርተ ዘለዉ ደምሩ

ስለዚ

$$\begin{array}{r} 56 \\ + 26 \\ \hline 82 \end{array}$$

2. እዞም ሜላታት እዚኦም ንክለማመድዎም ናይ ቃል ሕቶ ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ኣድላዩ እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ተምሃሮ ባዕሎም ዝተፈላለዩ ናይ ምድማር ሕቶታት እናፀሓፉ ምድማር ክለማመዱ ምግባር ኣለኒ ዘለዎ ሕቶ ማለት ከመይ ከምዝኾነ ክንፀረሎም ዝሕግዝ እዩ። ነዚ ሜላ ድማ እናደጋገሙ ክለማመዱዎ ዝገብር እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ከይዲ ኣመሃህራናን ክእለት ተምሃሮናን ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም ዝከኣል እኳ እንተኾነ በዓል ክልተ ኣሃዝ ቁፅርታት ዝድምሩሎም ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ዝተፈላለዩ ናይ ቃል ሕቶታት ብምሃብን ተምሃሮ ባዕልትም ናይ ቃል ሕቶ ክምስርቱ ብምግባርን ምግምጋም ይከኣል እዩ።

ኣብነት፡

ነዞም ዝስዕቡ ደምሩ።

ሀ. 25 + 36   ለ. 57 + 26   ሐ. 58 + 18   መ. 67 + 26

መልመዲ 42 እዉን ንገምጋም ምጥቃም ይከኣል።

መልመዲ 42

እዚ መልመዲ እዚ ኣለኒ ዘለዎ ምድማር በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅርታት ክለማመዱ ዝሕግዝ መልመዲ እዩ።

1. ሀ.	42	ለ.	65	ሐ.	65	መ.	81
ረ.	81	ሰ.	83	ሸ.	92	ቀ.	95

መልመዲ 43

መልመዲ 43 በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅርታት እናደመሩ ከወዳድሩ ዝሕግዝ እዩ።

ሀ. >   ለ. >   ሐ. <   መ. =

መልመዲ 44

እዚ መልመዲ እዚ ቃል ግድላት ዝሓዘ ኮይኑ ሕድሕድ ቃል ግድል ኣብ ከይዲ ፍታሕ ኣለኒ ዘለዎ ምድማር በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅርታት ዝሓዘ ቃል ግድል እዩ።

1. 91   2. 44   3. 65   4. 66   5. 91

1.6.2 በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ካብ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅሪ ብምልቃሕ ምጉዳል

1. መጀመሪያ ዝተፈላለዩ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅርታት ብምሃብ ኣብ ሕድሕድ ክንደይ ዓሰርተታትን ክንደይ ሓዲታትን ከምዘለዉ ክፈልዩ ምግባር።
2. ብምቕፃል ድማ ከመይ ከምዘልቅሑን እንትልቅሑ ኣብቶም ዋጋታት ዓድታት ቁፅሪ ዘምዕኡ ለውጥን ክርእዩ ግበሩ።

ኣብነት፡-

$$97 = 9 \text{ ዓሰርተታት} + 7 \text{ ሓዲታት} = 8 \text{ ዓሰርተታት} + 17 \text{ ሓዲታት}$$

$$76 = 7 \text{ ዓሰርተታት} + 6 \text{ ሓዲታት} = 6 \text{ ዓሰርተታት} + 16 \text{ ሓዲታት}$$

3. ነዚ ብዝግባእ ምስተረድኡ በዚ ዝስዕብ ኣገባብ ብምልቃሕ ምጉዳል ኣርእዩዎም

97	9	7	→	8	17
-1	5	-1		6	12
				5	7

4. ተምሃሮ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ብምጥቃም ምጉዳል ንክለማመዱ ብዝሕ ዝበሉ ሕቶታት ብምሃብ ክሰርሑ ግበሩ። ብጉጅለ ክሰርሑ ብምግባር ሕድሕዶም ክተሓጋዙ ድማ ፈትኑ።

ኣብነት፡ ኣጉድሉ 32 - 17 =

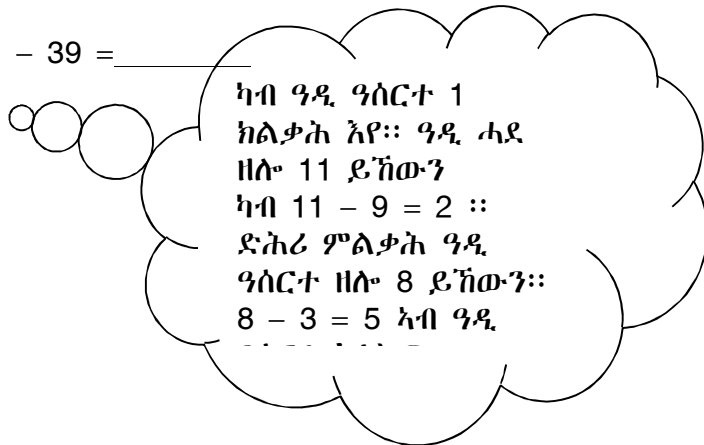
ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ምቅይያር	ዓዲ ሓዲ ኣጉድሉ	ዓዲ 10 ኣጉድሉ																												
<table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td style="padding: 0 5px;">3</td><td style="padding: 0 5px;">2</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">-1</td><td style="padding: 0 5px;">7</td></tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"><td style="padding: 0 5px;"></td><td style="padding: 0 5px;"></td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">2</td><td style="padding: 0 5px;">12</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">~~2~~</td><td style="padding: 0 5px;">~~2~~</td></tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"><td style="padding: 0 5px;">-1</td><td style="padding: 0 5px;">7</td></tr> </table>	3	2	-1	7			2	12	~~2~~	~~2~~	-1	7	<table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td style="padding: 0 5px;">2</td><td style="padding: 0 5px;">12</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">~~2~~</td><td style="padding: 0 5px;">~~2~~</td></tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"><td style="padding: 0 5px;">-1</td><td style="padding: 0 5px;">7</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;"></td><td style="padding: 0 5px;">5</td></tr> </table>	2	12	~~2~~	~~2~~	-1	7		5	<table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td style="padding: 0 5px;">2</td><td style="padding: 0 5px;">12</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">~~2~~</td><td style="padding: 0 5px;">/</td></tr> <tr style="border-top: 1px solid black;"><td style="padding: 0 5px;">-1</td><td style="padding: 0 5px;">7</td></tr> <tr><td style="padding: 0 5px;">1</td><td style="padding: 0 5px;">5</td></tr> </table>	2	12	~~2~~	/	-1	7	1	5
3	2																													
-1	7																													
2	12																													
~~2~~	~~2~~																													
-1	7																													
2	12																													
~~2~~	~~2~~																													
-1	7																													
	5																													
2	12																													
~~2~~	/																													
-1	7																													
1	5																													

5. ከምዚ ዓይነት ምጉዳል ብተደጋጋሚ ክሰርሑ ምስ ገበርኩምን ተምሃሮ ብዝገባኡ ምስተለማመዱን ክይፀሓፉ ብቃል ንክሰርሑ ግበሩ።

ኣብነት

$$91 - 39 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$\begin{array}{r} 91 \\ -39 \\ \hline 52 \end{array}$$

6. ብኻልእ መማረቢ ክሰርሑ ንምግባር ተምሃሮ ብጉጅለ ሰሪዕኹም እቲ ዝነድል ቁፅሪ ብርባሕ 10 ክገልፁ ግበሩ።

ኣብነት፡- ኣጉድሉ $36 - 9 = \underline{\hspace{2cm}}$

$$\begin{aligned} 36 - 9 &= 30 + 6 - 9 \\ &= 20 + 10 + 6 - 9 \\ &= 20 + 16 - 9 \\ &= 20 + 7 = 27 \end{aligned}$$

ኣገባብ ገምጋም

ክእለት ተምሃሮና ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል። ንተምሃሮ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅርታት ብምሃብ ንምጉዳል ብዝጥዕም እናተለቓሑ ዓዲ ዓሰርተን ዓዲ ሓደን ዘለዉ ቁፅርታት ኣመዓራርዮም ክጉድሉ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ዝተፈላለዩ ናይ ቃል ሕቶታት ብምሃብን ተምሃሮ ባዕሎም ናይ ቃል ሕቶ ክምስርቱ ብምግባርን እውን ምግምጋም ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡

ኣብ ዝዕስብ ካብ ዓዲ ዓሰርተ ናብ ዓዲ ሓደ ብምልቃኡ እቶም ቁፅርታት ኣስተኻኺልኩም ኣብ ሰደቓ ምልኡ።

ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
2	3

መልመዳ 45

እዚ መልመዳ እዚ ብምልቃስ ምጉዳ በዓል ክልተ ሆሄ ቁፅርታት ዝጥምት መልመዳ እዩ። ስለዝኾነ እዚ ብመልክዕ ዕዮ ዝህ ብምሃብ ተምሃሮ ብወልቆም ክሰርሑ ብምግባር ምምሃር ይክኣል።

1. ሀ. 2 ዓሰርተታትን 8 ሓደታትን   ለ. 87   ሐ. 4 ዓሰርተታት
2.

	ዓዲ ዓሰርተ	ዓዲ ሓደ
ሐ.	7	16
መ.	8	18
ረ.	5	3
ሰ.	8	8
	7	18
ሸ.	7	4
	6	14

መልመዳ 46

እዚ መልመዳ እዚ ሰደቓ ብምጥቃም ካብ ዓዲ 10 ምልቃስ ዘለዎ ምጉዳ ክለማመዱ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዳ እዩ። ስለዝኾነ ሰደቓ ብምጥቃምን ብምልቃስ ኣገላልፃ ጎዳሊ ኣመዓራርዮምን ክጉድሉ ሓግዙዎም። ነዚ ዝሕግዝ ኣብነት ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቡ ኣሎ።

3. ሀ. 7   ለ. 19   ሐ. 9   መ. 19
ረ. 9   ሰ. 48   ቀ. 48   ሸ. 18

መልመዳ 47

እዚ መልመዳ እዚ እዉን ልዕል ክብል ዝረኣዩዎ ብዛዕባ ብምልቃስ ምጉዳ ንምጥንኻርን ካልእ መማረቢ ክፈልጡን ንምሕጋዝ ዝተዳለወ እዩ። ንሱ ድማ ካብ ዓዲ 10 ምልቃስ ዘለዎ ብምትንታን ምጉዳ ክሰርሑ ምግባር እዩ። እዚ ተምሃሮ ክሰርሑ ንምግባር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቦም ዘለዉ ኣብነታት ምጥቃም ይክኣል። ነቶም ኣብነታት መሰረት ብምግባር ድማ ካብ ሀ ክሳብ ሰ ቀሪቦም ዘለዉ ሕቶታት ምጉዳ ብወልቀ ክሰርሑ ግበሩ። ኣብ መወዳእታ እዚ ዝስዕብ ኣገባብ ኣሰራርሓ ኣብርሁሎም።

$$\begin{aligned}
 \text{ሀ. } 32 - 14 &= (30 + 2) - (10 + 4) & \text{ለ. } 72 - 48 &= (70 + 2) - (40 + 8) \\
 &= (20 + 12) - (10 + 4) & &= (60 + 12) - (40 + 8) \\
 &= (20 - 10) + (12 - 4) & &= (60 - 40) + (12 - 8) \\
 &= 10 + 8 & &= 20 + 4 \\
 &= 18 & &= 24 \\
 \\
 \text{ሐ. } 91 - 24 &= (90 + 1) - (20 + 4) & \text{መ. } 63 - 47 &= (60 + 3) - (40 + 7) \\
 &= (80 + 11) - (20 + 4) & &= (50 + 13) - (40 + 7) \\
 &= (80 - 20) + (11 - 4) & &= (50 - 40) + (13 - 7) \\
 &= 60 + 7 & &= 10 + 6 \\
 &= 67 & &= 16
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 4. \quad 73 - 35 &= (70 + 3) - (30 + 5) & \text{ሰ.} \quad 62 - 29 &= (60 + 2) - (20 + 9) \\
 &= (60 + 13) - (30 + 5) & &= (50 + 12) - (20 + 9) \\
 &= (60 - 30) + (13 - 5) & &= (50 - 20) + (12 - 9) \\
 &= 30 + 8 & &= 30 + 3 \\
 &= 38 & &= 33
 \end{aligned}$$

1.6.3 ምጉዳል ብምድማር ምርግጋፅ

ተምሃሮ ኣብ ምድማርን ምጉዳልን ክንዲ ዝኣክል ምስተለማመዱ፣ ኣብ ምድማርን ምጉዳልን ዘሎ ርክብ ተጠቐምና ብምጉዳል ዝረኽብናዮም ውፅኢታት ብምድማር ምርግጋፅ ክለማመዱ ምግባር የድሊ። ነዚ ድማ ብመሰረት እዞም ተዋሂቦም ዘለው ኣብነታት ተምሃሮ ባዕልቶም ነቶም ሕቶታት ክሰርሕዎም ብምግባር ኣለማምድዎም።

ኣገባብ ገምጋም

ክእለት ተምሃሮ ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል እዩ። ንኣብነት መልመድታት 48 ን 49ን ምጥቃም ይክኣል። ከም ተወሳኺ ኣብነት ድማ እዞም ዝስዕቡ ምጥቃም ይክኣል።

ኣብነት፡
ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ምጉዳል ብምድማር ኣረጋግፁ።

$$\text{ሀ. } 45 - 17 = 28 \qquad \text{ለ. } 58 - 29 = 29 \qquad \text{ሐ. } 63 - 47 = 16$$

መልመዲ 48

እዚ መልመዲ እዚ ምጉዳል ብምድማር ምርግጋፅ ክለማመዱ ዝሕገዝ እዩ። ስለዝኾነ መጀመርታ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተዋሂቦም ዘለዉ ኣብነታት እናመደየጥኩም ኣብ ክፍሊ ስርሑሎም። ብምቕፃል ድማ ነቶም ተዋሂቦም ዘለዉ ምጉዳላት ሓቅነቶም ብምድማር ክረጋግፁ ብወልቆም ክሰርሑ ግበሩ። ኣብዚ መጉደሊን ጉዳልን እንርድመሩ ጎዳሊ ክህቡ ከምዝግባእ ሓብሩሎም።

$$\begin{array}{cccc}
 & 28 & & 28 & & 46 & & 12 \\
 3. & + 19 & 4. & + 39 & 5. & + 46 & 6. & + 22 \\
 & \underline{\underline{47}} & & \underline{\underline{67}} & & \underline{\underline{92}} & & \underline{\underline{34}}
 \end{array}$$

መልመዲ 49

ኣብዚ መልመዲ እዚ መጉደሊኡ ኣብ ዘይተፈለጠ ሕቶ ምጉዳል መጉደሊ ከመይ ከምዝረኽቡ ክፈልዩን ኣብ መጉደሊን ጉዳልን ዘሎ ርክብ ክግንዘቡን ዝሕገዝ መልመዲ እዩ። ስለዝኾነ ጉዳል ኣብ ጎዳሊ ክጉድሉ ብምግባር መጉደሊ ብቐሊሉ ምርካብ ከምዝክኣል ክግንዘቡ ሓግዙዎም።

- 1. 19   2. 19   3. 47   4. 6   5. 33   6. 38
- 7. 24

1.6.4 ቃል ግድላት

ተምሃሮ ቅድም ክብል ዝተምሃርዎም ኣብ መወዳእታ ኣብ ምፍታሕ ቃል ግድላት ከውዕልዎም ምግባር እቲ ሓደ ተደላዩ ነገር እዩ። ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ብምሃብ ብወልቀን ብጉድለን እናኾኑ ክሰርሑ ምግባር ኣገዳሲ እዩ። ስለዝኾነ ከም መበገሲ ኣብ መልመዲ 50 ዘለዉ ቃል

ግድላት ክሰርሑን ኣፈታትሑ ቃል ግድል ክርድኡን ምግባር ኣድላዩ እዩ። ከም ኣብነት ኣብ መልመዲ 50 ዘሎ ሕቶ ቁፅሪ 1 እንተወሲድና፤

ዝተወሃበ፤ ኣብ ሓደ መዓልቲ ዝተሰርሑ = 75 ወናብር

ኣብ ቀፃሊ መዓልቲ ዝተሰርሑ = 26 ወናብር

ዝድለ፤ ኣብ መንጎኦም ዘሎ ኣፈላላይ

ኣገባብ፤ 26 ካብ 75 ምጉዳል

ስለዚ $75 - 26 = 49$ ።

ካብዚ ኣብ ካልኣይ መዓልቲ ዝተሰርሑ ካብ ቀዳማይ መዓልቲ ብ 49 ዝነኣሱ እዮም።

ካብዚ ነዚ ዝስዕብ ምባል ይክኣል።

ቃል ግድል ንምፍታሕ መጀመርታ ነቲ ሕቶ ብዝግባእ ኣንቢብኻ ምርዳእ፤ ብምቕፃል ዝተወሃቡን ዝድለን ምፍላይ፤ ኣብ መወዳእታ ነቲ ሕቶ ብሒሳባዊ ሙሉእ ሓሳብ ብምግላፅ ምፍታሕ እዮም።

መልመዲ 50

ኣብዚ መልመዲ እዚ ተምሃሮ ምጉዳል ተጠቒሞም ዝፈትሑዎም ቃል ግድላት ቀሪቦም ኣለው። በዚ ኣቢሎም ምጉዳል ኣብ ዕለታዊ መነባብሮና ዝህልዎ ረብሓ ክገንዘቡን ብመጉዳል ዝፍትሑ ቃል ግድላት ምፍታሕ ክለማመዱን ሓግዙዎም። እዚ ንምትግባር ድማ ተምሃሮ እናተመያየጡ ክሰርሑዎም ብምግባር ዝተወሰኑ ተምሃሮ ናብ ሰሌዳ እናወፅኡ ክሰርሑ ብምግባር ድማ መብርሂ ሃቡዎም።

- 1. $75 - 26 = 49$ 2. $73 - 35 = 38$
- 3. $82 - 69 = 13$ 4. $41 - 34 = 7$

1.7 ክሳብ 100 ብዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብምድማርን ብምጉዳልን ዝሰርሑ ቃል ግድላት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፤ 4

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ✚ ብበዓል ክልተ ሆሂ ዝሰርሑ ምድማርን ምጉዳልን ቀለልቲ ሕቶታትን ቃል ግድላትን ይሰርሑን ይምስርቱን።
- ✚ በዓል ክልተ ሆሂ ዝኾኑ ሰለስተ ቁፅርታት ይድምሩ።
- ✚ ውፅኢት ዘይብሎም ሕቶታት ምጉዳል ይፈልዩ።

ቁልፊ ቃላት

ዋና፣ ኅዳሊ፣ ኣጉዳሊ፣ ውፅኢት፣ ኣፈላላይ

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ተምሃሮ ቅድም ክብል ዝተምሃርዎም ንኡስ ምዕራፋት ክጥቀሙሎም ዝፀንሑ ሚላታት ብምጥቃም ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ብምጥቃም ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ምፍታሕ ዝመሃርሉን ዝፈትሑሉን እዩ።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ነዞም ቃል ግድላት ዝፈትሑሎም ሚላታት ክለማመዱ ዝተፈላለዩ ቃል ግድላት ብምሃብ ክትምህርዎም ትክክለ ኢኹም። ንዕኡ ንምሕጋዝ ድማ፤

1. ዝተፈላለዩ ናይ ምድማር ቃል ግድላት ክሰርሑ ግበሩ። እቶም ቃል ግድላት ግን ቀለልትን ተምሃሮ ብቐሊሉ ዝርድኡዎምን እንተኾነ ይምረፅ።
2. ዝተፈላለዩ ናይ ምጉዳል ቃል ግድላት ክሰርሑ ግበሩ። እቶም ቃል ግድላት ግን ቀለልትን ተምሃሮ ብቐሊሉ ዝርድኡዎምን እንተኾነ ይምረፅ።
3. ዝተፈላለዩ ሕቶታት ቅደም ስዓብ ብምሃብ ካብ ዝነኣሰ ናብ ዝዓበየን ካብ ዝዓበየ ናብ ዝነኣሰን ክሰርዑ ግበሩ።
4. እዚ ናይዚ ምዕራፍ መወዳእታ ስለዝኾነ ሰለስተ ተደመርቲ ዘለውዎም ሕቶታት ብምሃብ ምድማር ክለማመዱ ግበሩ። ነዚ ስዒቡ ድማ ዝተወሰነ ቃል ግድል ክፈትሑ ምግባር ንቐፃላይ ትምህርቲ ክዳለዉ ዝገብር እዩ።
5. ኣብዚ ደረጃ እዚ እቶም ተምሃሮ ብዛዕባ ኣሉታ ቁፅሪ ገና ስለዘይተምሃሩ ኣብ ምጉዳል እንህበም ሕቶታት ናብ ኣሉታ ዝወስዱ ክይኾኑ ጥንቃቐ ምውሳድ ኣገዳሲ እዩ። ኣብነት፤

68 - 83 = _____

ከምዚኦም ዝዓይነቶም ሕቶታት እንተጋጢሞምዎም ንግዚኡ ዋላ እንተኾነ መልሲ ከምዘይብሉ ክርድኡ ምግባር የድሊ።

ኣገባብ ገምጋም

ቅልል ዝበሉ ቃል ግድላት ብመልክዕ ዕዮ ክፍልን ዕዮ ዝዛን ክሰርሑ ምግባር፤

ናይ ምጉዳል ሕቶታት ብምሃብ ከጉድሉ ምግባርን ዘጉደልዎም ድማ ብምድማር ከረጋግፁን ዝሓትት ሕቶ ብምሃብ፤

ሰለስተ ተደመርቲ ዘለውዎም ሕቶታት ብምሃብ ክድምሩ ምግባር፤

ዝተፈላለዩ ናይ ምጉዳል ሕቶታት ብምሃብ መልሲ ዘለዎምን መልሲ ዘይብሎምን ምፍላይ ምክኣሎም ዝሓትት ሕቶ ብምሃብ ምግምጋም ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡

1. ከዛም ዝስዕቡ ደምሩ፡፡

ሀ. $23 + 12 + 41$

ለ. $17 + 24 + 32$

2. ካብዛም ዝስዕቡ መልሲ ዘይርከበሎም ፍለዩ፡፡

ሀ. $53 - 41$

ለ. $23 - 41$

3. ኣብ ሓደ ክፍሊ 16 ዴስክ ኣሎ፡፡ 13 ዴስክ ብተምሃሮ እንተተታሒቡ ነፃ ዝኾኑ ዴስክታት ክንደይ እዮም?

መልመዲ 51

እዚ መልመዲ እዚ ክሳብ 100 ብዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብምድማርን ብምጉዳልን ዝስርሑ ቃል ግድላት ዝሓዘ እዩ፡፡ ስለዝኾነ ተምሃሮ ከም ቃል ግድላት ብጉጅለ እናኾኑ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል፡፡

1. $45 - 20 = 25$

2. $37 - 19 = 18$

3. $74 - 46 = 28$

4. $28 + 42 = 70$

5. $62 - 24 = 38$

6. $36 - 14 = 22$

መልመዲ 52

እዚ መልመዲ እዚ ኣብ መንጎ እቶም ቁፅርታት ዘሎ ኣፈላላይ ብምንፃር ሕድሕድ ክፍቲ ቦታ ክሕዞ ክግበኡ ቁፅሪ ምፍላይ ዝጥምት መልመዲ እዩ፡፡ ከምዚ ዝግይነቶም መልመድታት ተምሃሮ ብዛዕባ ምጉዳል ዘለዎም ግንዛብ ዝሓትት ስለዝኾነ መጀመርታ ብጉጅለ ኮይኖም ክሰርሑ እንተዝግበር፣ ብምቕፃል ድማ መብርሂ እናሃብኩም ክተብርሁሎም እንተዝግበር ዝበለፀ ይኸውን፡፡

ሀ. 24፣ 29፣ 34፣ 39፣ 44፣ 49፣ 54

ለ. 32፣ 39፣ 46፣ 53፣ 60፣ 67፣ 74

ሐ. 82፣ 79፣ 76፣ 73፣ 70፣ 67፣ 64

መ. 55፣ 49፣ 43፣ 37፣ 31፣ 25፣ 19፣ 13

መልመዲ 53

ክሳብ ሕዚ ኣብ ክልተ ተደመርቲ እዮም ተምሃሮ ይሰርሑ ነይሮም፡፡ መልመዲ 53 ሰለስተ ተደመርቲ ዘለዎ ምድማር ክለማመዱ ዕድል ዝህብን ዛዕባ ምድማር ዘለዎም ግንዛብ ዘስፍሕን እዩ፡፡

ሐ. 102 መ. 102 ረ. 84

ሰ. 92

ሸ. 85

ቀ. 80

መልመዲ 54

ክሳብ ሕዚ ካብ ዝዓበየ ቁፅሪ ካልእ ቁፅሪ ምጉዳል ክመሃሩ ፀኒሑም። እቲ ጎዳሊ ካብ መጉደሊ ዝነኣሰ እንተኾይኑ ምጉዳል ከምዘይከኣል ክግንዘቡ ንምሕጋዝ ዝተዳለወ መልመዲ እዩ። ስለዚ ኣብዚ ደረጃ እዚ ከምዚ ዝዓይነቶም ሕቶታት እንተጋጢሞም ምጉዳል ከምዘይከኣል ክፈልዩ ሓገዝ ግበሩሎም።

ሀ. መልሲ የብሉን	ሰ. 21	ሐ. መልሲ የብሉን	መ. 12
ረ. መልሲ የብሉን	ሰ. 36	ሸ. መልሲ የብሉን	ቀ. 35

2

ክሳብ 100 ኣብ ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ምርባሕን ምምቃልን

40 ክፍለ ግዘ

መጻኑዊ

ኣብ ዕለታዊ መነባብሮና ምርባሕን ምምቃልን ብዘተፈላለዩ ኣግባብ ንጥቀመሎም ኢና። ኣብ ሓደ መንደር ዝነበሩ 10 ሰባት ሕድሕድም 2 ብር ንመፈፀሚ ስራሕቲ ፅርዮት እንተኸፈሎም ብሓፈሻ 20 ብር ተኸፊሉ ማለት እዩ። ብኣንፃሩ ድማ ሓደ ኣቦ 20 ብር ንኣርባዕተ ደቆም ብማዕረ እንተመቐሎምዎም ሕድሕድ ቆልዓ 5 ብር ይበፅሖ ማለት እዩ። እዞም ኣብነታት እዚኦም ኣብ ዕለታዊ መነባብሮና ዘንገፉና ኣምራት ምርባሕን ምምቃልን እዮም።

ስለዚ ተምሃሮ ዛዕባታት ምርባሕን ምምቃልን ክመሃሩ ምግባር ኣብ ዕለታዊ መነባብርኦም ንዝጥቀሙሉ መሰረት ዘንፅፍ ስለዝኾነ ኣድላይነቱ ዘተሓትት ኣይኮነን። ስለዝኾነ ድማ ነዚ ምዕራፍ ኣብ ዝተወሰኑ ንኡስ ምዕራፍት ብምምቕቓል ክመሃሩ ክግበር እዩ። እዚ ምዕራፍ እዚ እንትምህሩ ግቡእ መምህሪ ሓገዛት ብምጥቃምን ኣብ ከባቢኦም ምስ ዝርከቡ ነገራት ምትእስሳርን ንምዕዋት ዕላማታት እዚ ምዕራፍ ወሳናይ ስለዝኾነውን ፍሉይ ጠመተ ምሃብ ኣገዳሲ እዩ።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ካብዚ ምዕራፍ ትዕቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብ2ን ብ10ን የራብሑን፣ ብዘይተረፍ ይመቐሉን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብ0ን ብ1ን የራብሑን። ን1 ይመቐሉ።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብሓደ ሆሂን ብ10ን የራብሑን ይመቐሉን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብሓደ ሆሂን ብ10ን ምርባሕን ምምቃልን ዝስርሑ ቃል ግድሳት ይፈትሑ።

ነዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምህሪ ሓገዛት

እዚ ምዕራፍ እዚ ብዝግባእ ንምምሃርን ተምሃሮ ብቐሊሉ ክርድኡ ንምሕጋዝት እዞም ዝስዕቡ መምህሪ ሓገዛት ምጥቃም ይከኣል እዩ።

- ብዘተፈላለዩ መጠን ዝተጠመረ ቁርፅራፅ ዕንፀይቲ
- ኣባከስ
- ብዓብዩ ዝተሰርሖ ስደቓ ዓድታት ቁፅሪ

- ዝተፈላለዩ ቁመት መስመራት ዘለዎ ቻርት
- ቻርት ወረቐታት
- ዝተፈላለዩ ሕብሪ ዘለዎም ችካት

ቁልፊ ቃላት

ኣሃዝ፣ ዓዲ ቁፅሪ፣ ቀዳማይ ቁፅሪ፣ ሰዓባይ ቁፅሪ፣ ይበልፅ፣ ይንእስ፣ ኣባከስ፣ ምርባሕ፣ ምምቃል

2.1 ድግማ ብ2ን ብ10ን ምርባሕ ብዘይተረፍ ብ2ን ብ10ን ምምቃል

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዝ፣ 10

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ✚ ወ-ፅኢቶም ክሳብ 100 ዝኾነ ብ2ን ብ10ን የራብሉ፡፡
- ✚ ናይ ምርባሕ ምልክት “x” የለልዩ፡፡
- ✚ ኣምር መራብኸትን ርባሕን ይፈልዩ፡፡
- ✚ ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ብ2ን ብ10ን ይመቐሉ (ብዘይተረፍ)፡፡
- ✚ ብምርባሕን መምቃልን ን2ን 10 ዝሰርሉ ቃል ግድላት ይሰርሉ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ፍላጎ ካርድ፣ ኣብ ከባቢ ዝርከቡ ነገራት፣ ጨረር ቁፅሪ፣ ካብ 1 ክሳብ 100 ዘለው ሙሉእ ቁፅራታት ዘሓዘ ሰደቓ ወይድማ ቻርትን ኣባከስን

መእተዊ

ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ክሳብ 100 ንዘለው ናይ 2ን 10ን ርብካት ብቃሎም ክዛረቡ ምግባር የድሊ፡፡ እዚ ተፈፃሚ ንምግባር ድማ መጀመሪያ ክሳብ 100 ዘለው ቁፅርታት ብርብካት 2 ክዝርዝሩ ምግባርን ብምቕፃል ድማ ብርባካት 10 ክዝርዝሩ ምግባርን ይክኣል፡፡ እዚ ብምግባር ድማ ኣብ ሕድሕድ ዘሎ ቁፅሪ ዘሎ ኣፈላላይ ብምርኣይ ኣሰራርዕኡ ክፈልጡ ሓግዝዎም፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንኡስ ርእሲ ኣብ ክልተ ብምምቃል ክቐርብ እዩ ተገይሩ፡፡ ንሶም ድማ ክሳብ 100 ንዘለው ቁፅርታት ብርብካት 2 ምዝርዝርን ብርብካት 10 ምዝርዝርን እዮም፡፡

2.1.1 ብ2 ን ብ10ን ምርባሕ

ተምሃሮ ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ብ 2 ምርባሕ ከምዝተመሃሩ ብምዝክኻር ዕለታዊ ትምህርቲ ምጅማር ይክኣል እዩ፡፡ ኮይኑ ግን ኣምር ምርባሕ ብዝበለፀ ንምግላፅ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 1 ብጉጅለ እናኾነ ክሰርሉ ብምግባር ምጅማር ይክኣል፡፡ ነዚ ምስ ሰርሉ ድማ ንዝበለፀ

ግንዛብ እቶም ሙዛት ብቑዕሪ ብምትካእ እቶም ብየማን ገፅ ዘለው 2 ፣ 2፣ 2፣ 2 ብምግባርን ብፀጋም ዘሎ 8 ብምግባርን ኣብ ክልቲኦም ዘሎ ርክብ ክመያየጡ ግበሩ።

መጀመሪያ $2 + 2 + 2 + 2 = 8$ ምዃኑ ክግንዘቡ ምግባር፣ ብምቕጻል ድማ እዚ ማለት እዚ 2 ብ 4 እንትራባሕ ዝርከብ መልሲ ባዕሎም ተምሃሮ ክምልሱ ብምግባር 2 ኣርባዕተ ግዜ ምድማርን 2 ምስ 4 ምርባሕን ማዕረ ከምዝኾኑ ክግንዘቡ ሓግዘዎም።

ነዚ ብዝግባእ ምስ ተረድኡ ድማ ምርባሕ ምስ ምድማር ዘለዎ ርክብ ክንፅሩ ምግባር የድሊ። እዚ መሰረተ ሓሳብ እዚ ንምጥንኻር ዝተፈላለዩ ኣብነታት ምሃብ ይከኣል እዩ።

ተምሃሮ ክንደይ ዝኣክል ከምዝተረድኦም ንምፍታሽን ናብ ቐጻላይ ምይይጥ ንምስጋርን 5×2 ክንደይ ከምዝኾነ ይሕተቱዎም። ነዚ ብምድማር ክገልፅዎ እንተዝገብሩ ድማ ዝሓሸ እዩ። ኣብ መወዳእታ 5×2 ምስ $2 + 2 + 2 + 2 + 2$ ማዕረ ከምዝኾነ ክርድኦዩ ምግባር የድሊ። ምናልባት ዝተወሰኑ ተምሃሮ 5×2 ምስ $5 + 5$ ማዕረ እዩ ዝብሉ ክህልው ይኽእሉ እዮም። እንተተኻኢሉ ክልቲኦም መማረፅ-ት ምምሃር ዝሓሸ እዩ።

ድሕሪ እዚ ተምሃሮ ንጥፈት 2 ክሰርሑ ምግባር ናብ ቀንዲ ትሕዝቶ ትምህርትና ከስግረና ይኽእል እዩ። እንተኾነ ግን ንጥፈት 2 ኣብ ክፍሊ ተምሃሮ ክሰርሑ ንምግባር ተምሃሮ ናብ ሰሌዳ ወሲኦም ክሰርሑ ብምግባር ዝሕዝቶኦም ምጥንኻር የድሊ። ብትኽክል ንዝሰርሑ ድማ መበረታት-ዒ ምሃብ ፅቡቕ እዩ። እዚ ድሕሪ ምግባር ተምሃሮ ብዝበለፀ እናደጋገሙ ክለማመድዎ ምግባር ኣድላይ ስለዝኾነ ተምሃሮ ናብ ገዝእም ምስተመለሱ ድኣባላት ስድርኦም ተሓጊዞም ዝሰርሑዎም ተወሰኽቲ ሕቶታት ምሃብ ኣድላይ እዩ። ብተወሳኺ ርባሓት 2 ቅድሚ ናብ ክፍሊ ምምፅኦም ክሰርሑን ተለማሚዶም ክመፅኡን እንተዝግበር ዝበለፀ እዩ።

ናብቲ ቀንዲ ትምህርቲ ንምእታው ድማ መልመዲ 1ን መልመዲ 2 ክሰርሑ ግበሩ። መልመዲ 1 ክሳብ 20 ዘለው ርባሓት 2 ዝርዝሩ ዘኽእል እንትኾን መልመዲ 2 ድማ ክሳብ 100 ዘለው ርባሓት 10 ክረኽቡ ዘኽእል እዩ። ነዞም መልመድታት ምስ ሰርሑ ትዕዝብቶም ክሃረቡ ብምግባር እናመያየጥኩም ናብቲ ግቡእ መደምደምታ ክበዕሑ ግበሩ ኢኹም። እዚ እንትገብሩ ንኣብነት ዝኾነ ቁፅሪ ምስ 10 እንትራባሕ ኣብቲ ቁፅሪ ዜሮ ምውሳኽ ማለት ከምዝኾነ ክርድኡ ሓግዘዎም። ኣብነት $6 \times 10 = 60$. እዚ ድማ ብዝተፈላለዩ ኣብነት መጀመሪያ ከራብሑ፣ ወይድማ ብምድማር መልሲ ክረኽቡ እናገበርኩም ኣብ መወዳእታ መደምደምትኡ ማዕረ ከምዝኾነ ክርድኡ ምግባር ይከኣል።

መልሲ ንመልመድታት

ነቶም መልስታት ከምዘለው ብዝርዝር ካብ ምሃብ ንተምሃሮ ብመልክዕ ሰደቓ ምቕማጡ ተመራጺ ስለዝኾነ መልስኹም በዚ ኣግባብ ምሃብ እግረ መንገዶም እውን ሰደቓ ምርባሕ ክለማመዱ ዝሕግዝ እዩ።

መልመዲ 1

መልመዲ 2

$1 \times 2 = 2$
$2 \times 2 = 4$
$3 \times 2 = 6$
$4 \times 2 = 8$
$5 \times 2 = 10$
$6 \times 2 = 12$
$7 \times 2 = 14$
$8 \times 2 = 16$
$9 \times 2 = 18$
$10 \times 2 = 20$

$1 \times 10 = 10$
$2 \times 10 = 20$
$3 \times 10 = 30$
$4 \times 10 = 40$
$5 \times 10 = 50$
$6 \times 10 = 60$
$7 \times 10 = 70$
$8 \times 10 = 80$
$9 \times 10 = 90$
$10 \times 10 = 100$

ኣብዚ ተምሃሮ ግንዛብ ወሲዶም ንኻልእ ተመሳሳይ ምርባሕ ብቐሊሉ ክሰርሑ ንምግባር ነዚ ብዝግባእ ክርድኡዎ ምግባር ወሳኛይ እዩ። ስላዝኾነ ድማ ኣብዚ ዕሙቕ ዝበለ ምይይጥን መረዳእታ ምሃብን የድሊ።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ተምሃሮ ርብሓት 2ን 10ን ብቐሊሉ ክሰርሑ ምክኣሎም ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ቁፅርታት ብምሃብ እቶም ቁፅርታት ብ2 ን ብ10ን እንትራብሑ ዝህብዎ መልሲ ምርኣይ ይክኣል። ኣብነት 3×2 , 7×10 ን ካልኦትን ሕቶታት ብምሃብ ከራብሑ ግበሩ።

ከም ተወሳኺ ኣብነት ድማ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ምርኣይ ይክኣል።

1. ርባሓት 10 ድለዩ።

ሀ. 3×10

ለ. 7×10

2. ዋጋ ፊደል ድለዩ።

ሀ. $3 \times 10 = 6$

ለ. $2 \times 10 = 30$

3. ነዞም ዝስዕቡ ብ2 ምቐሎ።

ሀ. 18

ለ. 40

አግባብ ገምጋም

ኣብ ክይዲ ትምህርቲ ዝግበር ኩለመዳያዊ ገምጋም ከምዘሎ ኮይኑ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 4 ክሰርሑ ብምግባር ምገምጋም ይክኣል እዩ። እዚ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ምሃብ ይክኣል እዩ። ከም ተወሳኺ ድማ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ረኣዩ።

1. ርብሒት ሕድሕድ ድለዩ።

ሀ. 6×2 ለ. 8×10

2. መራብሕትን ርብሒትን ፍለዩ።

ሀ. $7 \times 2 = 14$ ለ. $8 \times 7 = 56$

መልመዲ 4

1.

ሀ. 10   ለ. 16   ሐ. 20   መ. 4   ረ. 14   ሰ. 20

2.

		ኣራባሕቲ	ርባሕ
ለ	$8 \times 2 = 16$	8 እና 2	16
ሐ	$10 \times 2 = 20$	10 እና 2	20
መ	$2 \times 2 = 8$	2 እና 4	8
ረ	$10 \times 4 = 40$	10 እና 4	40
ሰ	$5 \times 4 = 20$	5 እና 4	20

2.1.3 ብ2ን ብ10ን ምምቃል

ተምሃሮ ቅድም ክብል ዝተመሃሩዎ ዛዕባ ኣራባሕትን ርብሒትን ብምዝክኻር ምጅማር ይክኣል እዩ። ንኣብነት ኣብ $2 \times 3 = 6$ ፣ 2ን 3ን ኣራባሕቲ እንትበሃሉ 6 ርባሕ ከምዝበሃል ምዝክኻር ይክኣል።

ብምቕፃል ድማ ዛዕባ ምምቃል ንምምሃር ከም መእተዊ ዘገልግሉ ምይይጣት ምግባር ይክኣል እዩ። እዚ ንምጥንኻርን ናብ ዛዕባ ምምቃል ንምምሃርን ንጥፈት 3ን 4ን ክሰርሑ ምግባር ይክኣል። ንጥፈት 3 ን2 ምምቃል ዘመደይጥ እንትኸን ንጥፈት 4 ድማ ን10 ምምቃል ዘመደይጥ እዩ።

ንጥፈት 3

ኣብዚ ንጥፈት እዚ መምህር ተወልደ 12 ኩዕሽ ን2 ጋንታታት እንተከፋፈሎምም ሕድሕድ ጋንታ ክንደይ ኩዓሳሱ ከምዝበዕሎም ንምርዳእ ዝጠቅም እዩ።

እዚ ንምምሃር 12 ቁርፅ-ፅ ዕንፀይቲ ብምሓዝን 2 ተምሃሮ ናብ ቅድሚት ክወፅኡ ብምግባርን ክልቲኦም ዝተመቐቐልዎ ሒዞም ካልኦት ተምሃሮ ክንደይ ከምዝበዕሎም ክፈልዩ ብምግባር ተግባራዊ ብግኽነ ኣግባብ ምምሃር ይክኣል።

ንጥፈት 4

እዚ ንጥፈት እዚ ድማ ዛዕባ ምምቃል ብ10 ንምምሃር ዝተዳለወ ንጥፈት እዩ። ልክዕ ከም ንጥፈት 3 ዝተፈላሉ መምህሪ ሓዝቲ ብምጥቃም ምምሃር ይግባእ ይኸውን።

ሓደ ቁም ነገር ግን ምምቃል ብተደጋጋሚ ምጉዳል ምስራሕ ከምዝከኣል እውን ምምሃር ይክኣል እዩ። ሕንፃባት ብምጥቃም እውን ምምቃል ይክኣል እዩ።

ኣብነት 8 ን 2 ክንመቐል እንተደሊና መጀመሪያ 2 ቦታ ነዳልው።

--	--

ብምቕፃል ኣብ ሕድሕድ ክፋል ቦታ ሓደ ሓደ ሕንፃዕ ነቕምጥ።

/	/
---	---

ብምቕፃል ሕንፃባትና 8 ክሳብ ዝበዕሉ ኣብ ሕድሕድ ቦታ ብማዕረ ነቕምጥ

////	////
------	------

ስለዚ 8 ን 2 እንትምቀል ሕድሕድ 4 ይበዕሎም ዝብል ኣግባብ ምምሃር ይክኣል እዩ።

ኣብዚ ብምቕፃል ርክብ ምርባሕን ምምቃልን ምምሃር የድሊ። እዚ ንምምሃር ንጥፈት 2 ከም መመያጢ ምውሳድ ይክኣል እዩ። ንሱ ድማ ኣብ ንጥፈት 4 ዘለው ምስልታት ስለ-ስ ኩርናዕ ናብ ጎሊ እንትቐፀሩ 10 ናብ ቁልቁል እንትቐፀሩ ድማ 4 ምኺኖም ብምግላፅ ብጠቕላላ 40 ስለ-ስ ኩርናዓት ከምዘለው ክግንዘቡ ምግባር። እዚ ማለት ድማ ብምርባሕ እንትግለፅ $4 \times 10 = 40$ ምኺኑ ክርድኦሩ ምግባር እዩ። ኣብዚ 40 ን 10 እንተመቐልናዩ ክንደይ ንረክብ ዝብል ሕቶ ብምቕራብ ተምሃሮ ባዕሎም ክምልሱ ግበሩ።

ኣብዚ ተምሃሮ $4 \times 10 = 40$ እንተኸይኑ 40ን 4 እንትምቀል 10፣ 40 ን 10 እንትምቀል ድማ 4 ከምዝኸውን ክግንዘቡ ምግባር የድሊ።

ካልኣይ ኣማራጺ ሜላ ምምሃር

ንተምሃር ዛዕባ ምምቃል ክንምህር እንትንሓስብ ኣብ ዕለታዊ መነባብርኦም መሰረት ዝገበረ ኣገባብ ምጥቃም ዝሓሸ ክኸውን ከምዝክእል ይእመን። ስለዝኾነ ድማ ኣብ ከባቢኦም ብዝርከብ፣ ንሶም ባዕሎም ክትግብርዎ ዝክእሉን ኣብ ግምት ብምእታው ምምሃር ዝሓሸ እዩ።

ኣብነት፡ ዋጋ ሓደ ደፍተር 4 ብር እንተኾይኑን ደስታ ኣቡኣ ብዝሃቡዎ 8 ብር ደፍትር ክትገዝእ እንተደልዩን ክንደይ ደፍተር ክትገዝእ ከምዝትክእል ንተምሃር ሕተትዎም።

ዋጋ ሓደ ኪሎ ኣራንሺ 10 ብር እንተኾይኑ ብ30 ብር ክንደይ ኪሎ ኣራንሺ ክትገዝኡትክእሉ?

ዝብሉ ሕቶታት ብምሃብ ተምሃር ባዕሎም ክምልሱ ዝክእልሉ መንገዲ ምትዕርራይን ኣብ ከምዚ ዝግይነቶም ናይ ምምቃል ሕቶታት ምይይጥ ክገብሩን ብምግባር ብዝቐለለ ምምሃር ይክኣል።

ዛዕባ ምምቃል ክንምህረሉ ዝንክእል ኻልእ መንገዲ ድማ መስመር ቁፅሪ ብምጥቃም እዩ። ንኣብነት መስመር ቁፅሪ ተጠቐምና 6 ን 2 እንትምቀል ክንምህር እንተሓሲብና እቲ ኣግባብ ኣብ መስመር ቁፅሪ ካብ 0 ብምብጋስ ከክልተ እናዘለልና ብምኻድ ኣብ 6 ምብጻሕ እዩ። በዚ ከይዲ እዚ ክንደይ ግዜ ዘሊልና ኣብ 6 ከምዝበግሕና እንትንቐፅፅር 3 ንረክብ። እዚ ማለት ኣብ $6 \div 2$ መልስና 3 እዩ። እዚ ንምርግጋፅ ድማ $3 \times 2 = 6$ ምዃኑ ምርኣይ እዩ።

ኣብነት $2 \ 10 \div 2 = 5$ ምክንያቱ $5 \times 2 = 10$ እዩ።
 $8 \div 2 = 4$ ምክንያቱ $4 \times 2 = 8$ እዩ።

ኣብ መወዳእታ ድማ ኣብ ምምቃል

$ተመቃሊ \div መቐሊ = ብፅሒት$

ወይ ድማ

$ብፅሒት \times መቐሊ = ተመቃሊ$ ምዃኑ ኣረድኡዎም።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ዘሎ ዕለታዊ ገምጋም ከምዘሎ ኾይኑ ዝተወሰኑ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይክኣል እዩ። ንኣብነት

1. ከዩም ዝስዕቡ ምቐሉ።

- ሀ. $12 \div 2$ ፣
- ለ. $20 \div 10$ ፣
- ሐ. $40 \div 2$
- መ. $18 \div 2$

ዝግይነቶም ሕቶታት ብምሃብ መልሶም ብምርባሕ ከረጋግፁን ብምግባር ምግምጋም ይክኣል።

መልመዳ 5

1. ሀ. 7   ለ. 9

ሐ.

10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

መ. 8   ረ. 2   ሰ. 4   ሸ. 5   ቀ. 7   ቤ. 9   ተ. 9   ቸ. 9

2. ሀ.

ሀ	ሀ ÷ 2
20	10
8	4
18	9
12	6
16	8

ለ.

ሀ	ሀ ÷ 10
80	8
30	3
50	5
20	2
10	1
70	7

መልመዳ 6

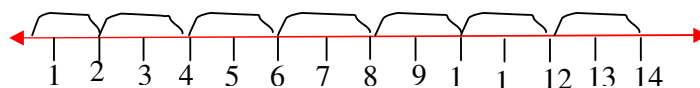
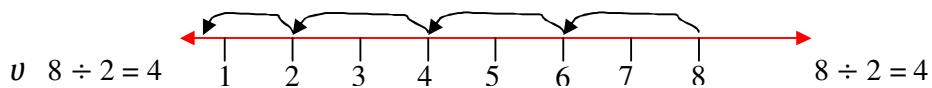
1. ሀ. $4 \div 2 = 2$ ምክንያቱ $2 \times 2 = 4$

ለ. $2 \div 2 = 1$ ምክንያቱ $1 \times 2 = 2$

ሐ. $20 \div 2 = 10$ ምክንያቱ $10 \times 2 = 20$

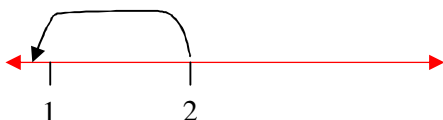
መ. $18 \div 2 = 9$ ምክንያቱ $9 \times 2 = 18$

2.

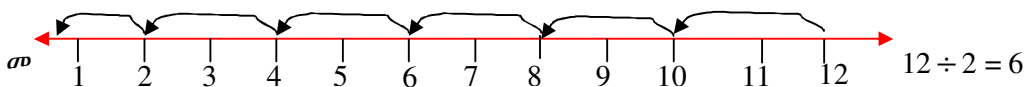
ለ

14 ÷ 2 = 7

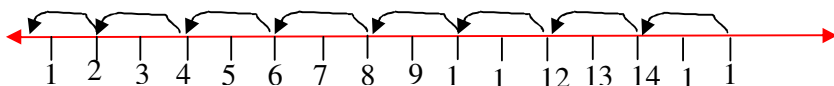
ሐ

2 ÷ 2 = 1

ረ

16 ÷ 2 = 8

ቅድም ክብል ምምቃል ብዝተፈላለዩ ሜላታት ከመይ ከምዝስራሕ ተማሂርኻም እዮም። ኣብነት ሕንፃባት ብምጥቃምን መስመር ቁፅሪ ብምጥቃምን ከመይ ከምዝመቐሉ ርእዮም እዮም። ሕዚ ድማ ሳልሳይ ሜላ ዝኾነን ደጋጊምካ ብምጉዳል ዝግበር ናይ ምምቃል ሜላ ክርእዩ እዮም።

እዚ ሜላ እዚ ተጠቒሞም ክሰርሑ ንምግባር እዚ ዝስዕብ ኣብነት ምሃብ ይክኣል እዮ።

ኣብነት 6 ÷ 2 ንምምሃር 6 ፀፀራት፣ ቁርፅራፅ ዕንፀይትታት ወይድማ ኣባከስ ብምጥቃም ከክልተ እናጉደልና ክሳዕ ዝውዳእ ምውፃእ። ዳሕራይ ኣብ መወዳእታ ክንደይ ግዜ ከምዘውፃእና ምቕፃር እዮ። እዚ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ቀሪቡ ኣሎ።

ካልእ ተመሳሳልቲ ሕቶታት ብምሃብ ክለማመዱ ግበሩ።

መልመዳ 7

ሀ. 8 ÷ 2 = 4

ለ. 18 ÷ 2 = 9

ሐ. 10 ÷ 2 = 5

መ. 20 ÷ 10 = 2

ረ. 18 ÷ 2 = 9

2.2 ብፀን ብ1ን ምርባሕን ን 1 ምምቃልን

ካዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዜ፣ 2

ደረጃ ብቐፃት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃር፡-

✚ ሙሉእ ቁፅርታት ብፀን ብ1ን የራብሉ።

✚ ሙሉእ ቁፅርታት ን1 ይመቐሉ።

ቁልፊ ቃላት

ምምቃል

መእተዊ

ቅድም ክብል ብዛዕባ ምርባሕን ምምቃል ተማሂርም እዮም። ብፍላይ ድማ ምርባሕን ምምቃልን ብ2 ን ብ10ን ሪኦም እዮም። ሕዚ ድማ ብ0 ን ብ1ን ምርባሕን ብ1 ምምቃልን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ተምሃሮ ብ0ን ብ1ን ምርባሕ ንክመሃሩ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 5 ክሰርሑን ክመደዮሙን ምግባር ይከኣል እዩ። እዚ እንትመሃሩ ምስ ዕለታዊ መናብሮ ክተሓሓዝ ምግባር ዝለዓለ ደገፍ እዩ ዘለዎ። ንኣብነት ሓደ ነጋዳይ ኪሎ ኣራንሺ ብ 8 ብር ዝሸይጥ እንተኾይኑ 2 ኪሎ ክንደይ ይሸይጥ ዝብል ኣብ ሕሉፍ ክፍለ ግዜ ከምዝተመሃርዎ ዋጋ 2 ኪሎ 8 ብ 2 ብምርባሕ ከምዝርከብ ብምዝክኻር 1 ኪሎ እንተኾይኑ ድማ 8 ብ 1 ምርባሕ ከምዝኾነ ክበርሃሎም ግበሩ። ብተመሳሳይ ኣግባብ እቲ ነጋዳይ ምንም እንተዘይሸይጡ ድማ ክረክቦ ዝክእል ዋጋ 8 ብ 0 ምርባሕ ከምዝኾነን እዚ ማለት ድማ $0 \times 8 = 0$ ማለት ከምዝኾነ ይገለፀሎም። እዚ ብምግባር ድማ ብ0ን ብ1ን ምርባሕ ምምሃር ይከኣል።

ብ0ን ብ1ን ምርባሕ ንምምሃር ዝተፈለዩ ናይ ቃል ሕቶታት ብምሕታትን ንሕድሕዶም ክመደዮሉን ብምግባር ኣብ መወዳኔታ ዝኾነ ቁፅሪ ብ1 እንትራባሕ እቲ ቁፅሪ ባዕሉ ከምዝርከብ፣ ብ0 እንትራባሕ ድማ ኩሉግዜ 0 ከምዝኾውን ኣብ ድምዳመ ክበፅሑ ግበሩ።

ግንዛበኦም ንምስፋሕን ልምምድ ንምግባርን መልመዲ 8 ክሰርሑ ምግባር ትክእሉ ኢኹም።

መልመዲ 8

ሀ.

- ሀ. $1 \times 6 = 6$ መ. $0 \times 15 = 0$ ሸ. $0 \times 7 = 0$
- ለ. $15 \times 1 = 15$ ረ. $8 \times 0 = 0$ ቀ. $2 \times 0 = 0$
- ሐ. $10 \times 1 = 10$ ሰ. $10 \times 1 = 0$ ቤ. $20 \times 0 = 0$

ምምቃል 0ን ብ1 ምምቃልን

ቅድም ክብል ብ0 ን ብ1 ምርባሕ ተማሂርም እዮም ሕዚ ድማ ምምቃል 0ን ብ1 ምምቃልን ክመሃሩ እዮም።

ምምቃል 0

0 ብዝኾነ ቁፅሪ እንትምቃል ብፅሒትና ኩሉግዜ ዜሮ ከምዝኾነ ክርድኡ ምግባር የድለ።

ብ 1 ምምቃል

ኣብ ሕሉፍ ዝተመሃርዎ ርክብ ምርባሕን ምምቃልን ብምጥቃም ተምሃሮ ባዕሎም ብ 1 ምምቃል እንታይ ክኸውን ከምዝክእል ሓሳብ ክህቡ ብምግባር ምጅማር ይከኣል እዩ። ማለት $5 \div 1 = 5$ ንምምሃር $5 \times 1 = 5$ ዝብል ብምውሳድን ምምቃል ናይ ምርባሕ ግልባጥ ከምዝኾነ ክገክሩ ምግባርን እኹል ክኸውን ይክእል እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ብ 1 ንምምቃል ቅድም ክብል ዝሰርሕሉ ዝነበሩ ሜላ ምምቃል ተደጋጋሚ ምጉዳል ተጠቒሞም እውን ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ። ኣብነት $5 \div 1$, ማለት ካብ 5 ነገራት ሓደ ሓደ ብምጉዳል ዜሮ ክሳብ ዝተርፍ ምድግጋም ማለት እዩ። ስለዚ $5 \div 1$ ንምስራሕ 5 ግዘ ሓደ ሓደ ከምዝነጉድል ክርእዩ ብምግባር $5 \div 1 = 5$ እዩ ኢልካ ምግላፅ ክድልይ እዩ። ካብዚ ድማ ዝኾነ ቁፅሪ ን 1 እንትምቀል ውፅኢቱ እቲ ቁፅሪ ባዕሉ ከምዝኾነ ክርድኡ ምግባር የድሊ።

ብ 0 ምምቃል

ዝኾነ ቁፅሪ ን 0 ክምቀል ከምዘይክእል መብርሂ ምሃብ የድሊ። ካብቶም መበገሲ ነጥብታት እቲ ሓደ ዝኾነ ነገር ንምምቃል ዝምቀል ክህሉ ኣለዎ ዝብል እዩ። በዚ መበገሲ እዚ ዝምቀል እንተዘየልዩ ምምቃል ከምዘይከኣል ኣብነት ብምሃብ ምግላፅ ይከኣል። ኣብነት ኣይተ ሃይሉ 10 ብር ኣለዎም። እዚ 10 ብር መቐቐሎም ንደቆም ክህቡ ደልዮም። እንተኾነ ግን ነቶም ቆልዑ እንተፀውዑ ማንም ክረኽቡ ኣይከኣሉን። እዚ ማለት ክምቀል ዝክእል ሰብ የለን ማለት እዩ። ኣይተ ሃይሉ ከክንደይ መቐቐሎም እንተይልና ዝምቀል ሰብ ስለዘየለ ኣይመቐሉን ወይድማ ክመቐሉ ኣይክእሉን ኢልካ ምምሃር ይከኣል እዩ።

እዚኦም ምስ መሃርኩም መልመዲ 9 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ብ1 ን ብ0 ን ምምቃል ብግቡእ ዝተረደኦም ምዃኑ ንምርግጋፅ ዝተፈላለዩ ሕቶ ምሕታት ይከኣል እዩ። ብፍላይ ናይ ቃል ሕቶ ብምጥቃም መሰረተ ሓሳቡ ዝተረደኦም ምዃኑ ምፍታሽ ይከኣል። ካብዚ ብተወሳኺ መልመዲ 9 ክሰርሑ ብምግባር እውን ምግምጋም ይከኣል እዩ። ከም ተወሳኺ ድማ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል።

1. ነዞም ዘስዕቡ ቁፅርታት ብ0 ኣራብሉ።

ሀ. 1	ለ. 13	ሐ. 72
------	-------	-------
2. ነዞም ዘስዕቡ ቁፅርታት ብ1 ኣራብሉ።

ሀ. 3	ለ. 26	ሐ. 86
------	-------	-------
3. እዞም ዝስዕቡ ቁፅርታት ብ1 ምቐሉ።

ሀ. 7	ለ. 32	ሐ. 77
------	-------	-------
4. ዝኾነ ቁፅሪ ብ1 እንትራባሕ ርብሒቱ እንታይ ይኸውን? ብ0 እንትራባሕ ኹ?

መልመዲ 9

1.

- ሀ. $8 \div 1 = 1$ መ. $1 \div 1 = 1$
- ለ. $2 \div 1 = 2$ ረ. $2 \div 0 =$ ኣይክኣልን
- ሐ. $4 \div 1 = 4$ ሰ. $7 \div 0 =$ ኣይክኣልን

2.

- ሀ. 1   ሐ. 5   ረ. 10
- ለ. 0   መ. 0   ሰ. 0

3.

- ሀ. $0 \div 2 < 2$ መ. $8 \times 1 > 6 \div 1$
- ለ. $0 \div 1 < 0$
- ሐ. $6 \div 1 > 6 \times 0$

4. $6 \div 1 = 16$

2.3 ምርባሕን ምምቃልን ብ3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 ን 9ን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 8

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- 📌 ብ3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8፣ 9 ክሳብ 100 ይቕፅሩ።
- 📌 ርባሕም ክሳብ 100 ዝኾኑ በዓል ኣደ ሆሂ ምስ በዓል ኣደ ሆሂ የራብሑ
- 📌 ርባሕ 3፣4፣5፣6፣7፣8፣9 ይዘርዝሩ።
- 📌 በዓል ኣደ ሆሂ ብበዓል ኣደ ሆሂ ምርባሕ ዝሰርሑ ቃል ግድላት ይሰርሑ።
- 📌 ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብ3፣4፣5፣6፣7፣8፣ 9 ብዘይተረፍ ይመቐሉ።
- 📌 ርክብ ምርባሕን ምምቃልን ኣብ በዓል ኣደ ሆሂ ይጥቀሙ።
- 📌 ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ንበዓል ኣደ ሆሂ ምምቃል ዝሰርሑ ቃል ግድላት ይፈትሑ።

ቁልፊ ቃላት

ምምቃል፣ ምርባሕ

መእተዊ

ቅድም ክብል ዝተመሃርዎ ምርባሕን ምምቃል ኣብ ውሱን ቁፅርታት ጥራሕ እዩ ነይሩ። ሕዚ ድማ ብጀካ 1፣ 2 ን 10ን ዘለው ቁፅርታት ብፍላይ ድማ 3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ ን 9ን ምርባሕን ምምቃልን ክርእዩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ዛዕባ ምርባሕን ምምቃልን እዞም ዝተገለፁ ቁፅርታት ንምምሃር እዞም ዝስዕቡ ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን ምጥቃም ይክኣል እዩ።

መማረቢ ሓደ

- ኣብ ራክታንግል ውሽጢ ዝህልው ክፍልፋል ትርብዒታት ብምጥቃም ምርባሕ ምምሃር
- ርብሓቶም ክሳብ 100 ዘለው ቁፅርታት ብ3, ብ4, ብ5, ብ6, ብ7, ብ8 ን ብ9ን ብምርባሕ ክረኽቡ ምግባር።
- ክሳብ 100 ዘለው ርብሓት 3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 ን 9ን ደጋጊሞም ክዕንፀ-ዎምን ብቃሎም እናተዛረቡ ክዕከፉ-ዎም ምግባር
- ተምሃሮ ምድማር ብምድግጋምን መስመር ቁፅሪ ብምጥቃም ርብሓት 3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 ን 9ን ክረኽቡ ምግባር
- ክሳብ 100 ዘለው ሙሉእ ቁፅርታት ን3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 ን 9ን ብዘይተረፍ ክመቐሉ ምግባር
- ምምቃል ብዝተፈላለዩ መንገዲ ክሰርሑ ምግባርን ኣብ ሕድሕድ ሜላ ዘሎ ኣሰራርሓ ክመያየጥሉን ትዕዘብቶም ክህቡን ምግባር
- ተምሃሮ ምርባሕን ምምቃልን ብግቡእ ተረዲኦም ኣብ ዕለታዊ መነባብርኦም ከም ዕደጋ፣ ዘለካ ምምቓልን ምርባሕን ክጥቀሙሎም ምግባር
- ምልክታት <, = ወይ ድማ > ብምጥቃም ርብሓት ከወዳድሩ ምግባር
- ተምሃሮ ብጉጅለ እናኾኑ ዛዕባታት ምርባሕን ምምቃልን ክመያየጡ፣ ኣብ ምርባሕን ምምቃልን ዘሎ ርክብ ክፈልጡን ናይ ባዕሎም ድምዳመ ክበዕሑን ምግባር፣ ግንዛብኦም ድማ ናብ ተምሃሮ ቀሪቦም ክዛረቡ ምግባር
- ኣብ ምርባሕ መራብሕቲን ርባሕን፣ ኣብ ምምቃል ድማ ተመቃላይ፣ መቓላይን ብዕሒትን ክፈልዩ ምግባር
- ዝተፈላለዩ ናይ ምርባሕን ምምቃልን ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር።

ኣማራቢ ሜላ ኣመሃህራ

ቅድም ክብል ዝተመሃርዎም ኣገባባት ምርባሕን ምምቃልን ብምጥቃም ብ3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 ን 9ን ምርባሕን ን3፣ 4፣ 5፣ 6፣ 7፣ 8 ን 9ን ምምቃልን ከምዝክኣል ክርእዩን በዚ መሰረት ድማ ዝተፈላለዩ ሰደቓታት ምርባሕ ክሰርሑ ብምግባር ምምሃር ይክኣል እዩ።

ንኣብነት ክሳብ 30 ብዘለው ቁፅርታት ተጠቐሞም ሰደቓ ቁፅርታት ምስራሕ። እዚ ድማ ከም ዕዩ ጉጅለ ምሃብ ይክኣል።

በዝሒ ትርብዒት ምቕፃር።

ስለዚ $3 \times 7 = 21$ ብዝብዕ ኣብ ገዝኦም ክለማመድዎ ምግባር።

ምርባሕን ምምቃልን ብ 3

እዚ ንምምሃርን ምስ ተግባራዊ ስራሕ ንምምትሕሓዝን ንጥፈት 6 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይክኣል።

ንጥፈት 6

እዚ ንጥፈት እዚ ብ3 ምርባሕ ክመሃሩ ንምግባር ከም መእተዊ ዘገልግል ንጥፈት እዩ። 3 ዘፈፍቲ ዓሳ ሕድሕዶም 4 ዓሳ እንተዘፈፎም ብጠቅላላ ገዘፈፍዎም ዓሳታት በዝሒ ክንደይ እዩ ኢልኩም ብምሕታት ተምሃሮ ባዕሎም ክሰርሑን ክመዶጡን ግበሩ።

ነዚ ብዝተፈላለዩ መንገዲ ክምልሱ ይኽእሉ እዮም። ካብዚኦም ድማ $4 + 4 + 4 = 12$ ወይ ድማ $3 \times 4 = 12$ ዓሳታት ኢሎም ክምልሱ ይኽእሉ እዮም። ቅድም ክብል ዝተመሃርዎ ብምዝኽኻርን ደጋጊምካ ምጅማርን ምርባሕን ዘለዎም ርክብ ብምግላፅን ክልቲኦም ሓደ ከምዝኾኑ ክንፅረሎም ምግባር ኣድግዩ እዩ።

ነዚ ንጥፈት ሰሪሖም ምስ ወድኡ ድማ ቅድም ክብል ዝተወሃበ ሓበሬታ ብምጥቃም ሬክታንግል ብምስራሕን ነቲ ሬክታንግል ናብ ኣናኸሽቱ ትርብዒታት ብምምቃን ምርባሕ ምምሃር ይክኣል።

6
6
6

ኣብዚ ሬክታንግል እዚ ካብ ፀጋም ናብ የማን ብምቕፃር 3 ብ 6 ዝኾነ ሬክታንግል ንረክብ። ኣብዚ $6 + 6 + 6 = 3 \times 6 = 18$ ከምዝኾነ መብርሂ ይወሃብ። ኣብዚ 6 ስለስተ ግዜ ደጋጊምና እንትንድምሮ 3×6 ከምዝኾነ ግለፁሎም።

እዚ ንምጥንኻር ድማ መልመዲ 10ን መልመዲ 11ን ክሰርሑ ግበሩ።

መልመዲ 10

- 1.   ሀ. $4 \times 3 = 12$ ለ. $5 \times 1 = 5$ ሐ. $6 \times 3 = 18$
- 2.   ሀ. 6   ለ. 21   ሐ. 18   መ. 0   ረ. 27
- ሰ. 3   ሸ. 0   ቀ. 15
- 3. ሀ. 18   ሐ. 27   ረ. 30
- ለ. 24   መ. 21

መልመዲ 11

1. ሀ.

	$3 \times U$
7	21
4	12
10	30
1	3
6	18

ለ.

U	$U \times 3$
3	9
8	24
5	15
0	0
9	27

2. ሀ. 3፣ 6፣ 9፣ 12፣ 15፣ 18፣ 21፣ 24፣ 27፣ 30

ለ. 18፣ 15፣ 12፣ 9፣ 6፣ 3

ነዚ ዝተመሃርዎ ከም መጠናኸሪ ወይድማ ገምጋም መልመዲ 11 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ። እንተተኻኢሉ እቲ መልመዲ ብውልቀ ክሰርሑ እንተዝግበር ይምረፅ።

ምምቃል ብ 3

ቅድም ክብል ዝተመሃርዎም ምምቕቓል ሬክታንግል ብምጥቃም ምምቓል ምምሃር ይከኣል እዩ። ኣብ ሓደ ሬክታንግል 18 ትርብዒት ኣለው። እቲ ሬክታንግል ብጎኑ ኣብ 3 ማዕረ ቦታ እንተመቐጻናዮ ኣብ ሕድሕድ ወርዱ 6 ትርብዒታት ክህልው እዮም።

ስለዚ $18 \div 3 = 6$ እዩ። ምክንያቱ ድማ $6 \times 3 = 18$ ስለዝኾነ እዩ።

ካብዚ ብምብጋስ $6 \times 3 = 18$ እንተኾይኑ ሀ. $18 \div 3 = 6$ ምዃኑን

ለ. $18 \div 6 = 3$ ምዃኑን ግለፁሎም።

ካብዚ ብምብጋስ ድማ ኣብ ምርባሕን ምምቃልን ዘሎ ርክብ ምዝክኻር ይከኣል እዩ። ነዚ ርክብ እዚ ብዝግባእ ተገንዚቦም ክጥቀሙሉ ዝተፈለገሉ ሕቶታት ሃብዎም።

ምእንቲ እዚ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ከም ዕዮ ክፍሊ ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ሀ. $5 \times 3 = 15$ እንተኾይኑ $15 \div 3 =$

ለ. $8 \times 3 = 24$ እንተኾይኑ $24 \div 3 =$ _____

ሐ. $3 \times 9 = 27$ እንተኾይኑ $27 \div 3 =$ _____

መ. $30 \div 3 = 10$ ምክንያቱ ድማ $10 \times 3 =$ _____

ንመጠናኸሪ ነዚ ዝስዕብ ንጥፈት ኣብ ክፍሊ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ንጥፈት፡- ሓደ ባዶ ሬክታንግል ብምሃብ ነዚ ዝስዕብ ሬክታንግል ተጠቂሞም 18 ን3 ምምቃል ክመደዮጡን ክርእዩን ግበሩ።

6 ነዚ ሬክታንግል ኣብ 18 ትርብዒታት ክመቐልዎ ግበሩ። ን3 ክንመቐል ስለዝንደሊ ናይቲ ሬክታንግል ጎሲ ኣብ 3 ማዕረ ቦታ ንመቐሎ። በዚ መሰረት ኣብ ወርዲ እቲ ሬክታንግል 6 ትርብዒታት ኣለው። ስለዚ $18 \div 3 = 6$ ምክንያቱ $3 \times 6 = 18$ እዩ።

3 3 3 3 3 3

እዞም ዛዕባታት ምምቃል ብዝበለፀ ክለማመድዎም መልመዲ 12 ክሰርሑን ኣብ ክፍሊ ክመደዮሉን ምግባር ይክኣል እዩ።

መልመዲ 12

- 1. ሀ. 5   ለ. 7
- 2. ሀ. 2   ሐ. 4   ረ. 9   ሸ. 7   ቤ. 4
- ለ. 1   መ. 3   ሰ. 8   ቀ. 9
- 3. 4

ነቶም ኣብ ላዕሊ ዝተወሃቡ ሓበሬታታት ብምጥቃም ብ3 ምርባሕን ን3 ምምቃልን ኣብ ተመሃሩ ኣብ ሕድሕዶም ዘሎ ርክብ በዚ ዝስዕብ ኣገባብ ጠሚርካ ምቕማጥ ይክኣል እዩ። እዚ ድማ ኣብ ዛዕባ ምርባሕን ምምቃልን ዘሎ መሰረተ ሓሳብ ክግንዘቡን ኣብ ዝኾነ ቁፅሪ ምርባሕን ምምቃልን ክሰርሑን ዝሕግዝ እዩ።

ሰደቓ ብ3 ምርባሕ

$1 \times 3 = 3 = 3$
$2 \times 3 = 3 + 3 = 6$
$3 \times 3 = 3 + 3 + 3 = 9$
$4 \times 3 = 3 + 3 + 3 + 3 = 12$
$5 \times 3 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 15$
$6 \times 3 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 18$
$7 \times 3 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 21$
$8 \times 3 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 24$
$9 \times 3 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 27$
$10 \times 3 = 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 30$

ሰደቓ ን 3 ምምቃል

$3 \div 3 = 1$
$6 \div 3 = 2$
$9 \div 3 = 3$
$12 \div 3 = 4$
$15 \div 3 = 5$
$18 \div 3 = 6$
$21 \div 3 = 7$
$24 \div 3 = 8$
$27 \div 3 = 9$
$30 \div 3 = 10$

ከዛም ሰደቓታት እናደጋገሙ ከፅንዕታዎምን ክርድኡዎምን ምግባር ብግቡእ ነቲ ሓሳብ ክሕዙ ዝገብር እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ብዛዕባ ምርባሕን ምምቃልን ዘለዎም ኣረዳድኣ ንምግምጋምን ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ንምምሕያሽን ከከም ኩነታቱ ዝተፈለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል እዩ። ከም ኣብነት

1. ክሳብ 25 ዘለው ርብሓት 3 ዘርዝሩ።
2. 15 ደፍተራት፣ 9 እስክርቢቶን 6 እርሳሳትን ን3 ተምሃሮ እንተተመቐቑሎም ሕድሕድ ተምሃራይ ከክንደይ እርሳስ፣ ደፍተር፣ እስክርቢቶ ይበፅሖ ዝብል ሕቶ ምሃብ ይክኣል።

2.3.2 ምርባሕን ምምቃልን ብ 4

ብ4 ምርባሕ ንምምሃር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 8 ክሰርሖ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እዩ። ከም ኣድላይነቱ ነዚ ዝስዕብ ከም ተወሳኺ ንጥፈት ምሃብ ይክኣል እዩ።

ንጥፈት፡- 5 ቆልዑ ኣብ መረባ ገዝኦም ሕድሕዶም 4 ፈልስታት እንተተኸሎም ብሓፈሻ ክንደይ ፈልስታት ተተኸሎም?

እቶም 5 ቆልዑ ሕድሕዶም 4 ፈልስታት ስለዝተኸሉ በዝሒ ዝተተኸሉ ፈልስታት

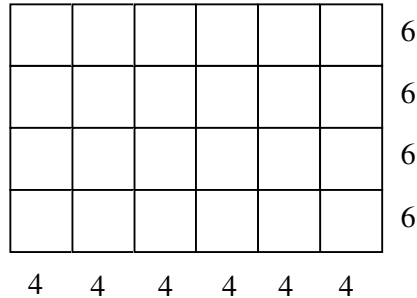
$4 + 4 + 4 + 4 + 4 = 20$ ይኸውን ማለት እዩ። እዚ ማለት ድማ $5 \times 4 = 20$ ምዃኑ መብርሂ ይወሃቦም።

ስለዚ እቶም 5 ቆልዑ ብሓፈሻ 20 ፈልስታት ተኸሎም ማለት እዩ።

ከም ኣድላይነቱ ተወሳኺ ኣብነት ምሃብ ይክኣል እዩ። ንኣብነት ሬክታንግል ብምጥቃም ትርብዒታት እናመቐቐሉ ክሰርሖ ይኸእሉ እዮም።

ኣብነት

ነዘም ልዕል ኢሎም ተሰሪሖም ዘለው ከም መእተዊ ድሕሪ ምጥቃም ሰደቓ ምርባሕ ብምጥቃም ብ4 ምርባሕ ክሰርሑን ክግንዘቡን ሓግዘዎም።

$1 \times 4 = 4$	$6 \times 4 = 24$
$2 \times 4 = 8$	$7 \times 4 = 28$
$3 \times 4 = 12$	$8 \times 4 = 32$
$4 \times 4 = 16$	$9 \times 4 = 36$
$5 \times 4 = 20$	$10 \times 4 = 40$

ኣብዚ ሬክታንግል ካብ ፀጋም ናብ የማን 4 ብ 6 ትርብዒታት ኣለው። እዚ ማለት $6 + 6 + 6 + 6 = 24$ ማለት እዩ። ብኻልእ መዳይ ድማ $6 + 6 + 6 + 6 = 4 \times 6 = 24$ ማለት እዩ።

ብ4 ምርባሕ ብቃሎም ከዕንዑን ክፈልዩን ብምግባር መልመዲ 13 ከም ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ። ከም ተወሳኺ ድማ ናይ ሙሉእ ቁፅርታት 4 ዕዕፊ ዝኾኑ ቁፅርታት ክዘርዘሩ ግበሩዎም።

ኣብነት ናይ 2 ኣርባዕተ ዕዕፊ 8 እዩ። ምክንያቱ ድማ $4 \times 2 = 8$ ስለዝኾነ።

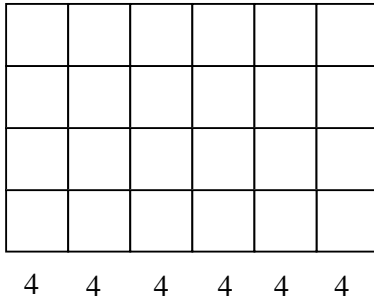
ናይ 5 ኣርባዕተ ዕዕፊ 20 እዩ። ምክንያቱ ድማ $4 \times 5 = 20$ ስለዝኾነ። ነዚኡም ምስተረድኡ ክሳብ 20 ዘለው ርብሓት 4 ክዘትዘሩን ምክንያቱ ክገልፁን ኣበረታትዕዎም። እቶም ክሳብ 20 ዘለው ርብሓት 4 $4 \div 8 \div 12 \div 16 \div 20$ ከምዝኾኑን ንሶም ዝኾኑሉ ምክንያት ድማ

$4 \times 1 \quad 4 \times 2 \quad 4 \times 3 \quad 4 \times 4 \quad 4 \times 5$

ስለዝኾነ ኣረድእዎም። ኣብነት 4×6 እንተወሲድና 24 ስለዝኾነውን ልዕሊ 20 ብምዃኑ መልሲ ክኾነውን ከምዘይክእል ኣብርሁሎም።

74 ምምቃል

ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፈት 9 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እኳ እንተተኸኣለ ቅድሚ ነቲ ንጥፈት ምስርሖም ቦቲ ቅድም ክበል ዝተጠቐምናሉ ሬክታንግል ናይ ምምቕቓል ሜላ ክዘክሩ ምግባር የድሊ።

6 ኣብዚ ሬክታንግል 24 ትርብዒታት ኣለው።
 6 ኣብዚ ሬክታንግል ናብ ጎኒ ኣብ 4 ማዕረ
 እንተተመቐሉ ኣብ ሕድሕድ ምቃል 6 ትርብዒታት
 ይህልው።
 6 ስለዚ፣ $24 \div 4 = 6$
 6 ምክንያቱ ድማ $4 \times 6 = 24$ ስለዝኾነ።

ነዚ ስዒቡ እቲ ንጥፊት ክሰርሑ ምግባር ይክኣል። ኣብዚ ብተወሳኺ ቅድም ክብሉ ዝረኣናዮም ሜላታት ብምጥቃም፣ ኣብ ምርባሕን ምምቃልን ዘሎ ዝምድና ብምጥቃም፣ ብ4 ምርባሕን ን4 ምምቃልን ክሰርሑ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 14 ከም ገዛ ዕዮ ይወሃቦም። ናይ ሕድሕድ ምምቃል ሕቶ መልሲ ድማ ብምርባሕ ክረጋግፁ ይገበር።

ሬክታንግል ይኹን ካልእ ሜላ ብምጥቃም ክመቐሉ ዝክእሉ እኳ እንተኾነ ኣብ ምምቃል ወሰንቲ ምስ ዝኾኑ ቃላት ማለት ተመቃላይ፣ መቐላይ፣ ብፅሒት ክፋለጡን ሕድሕዶም ፈልዮም ክርድኡዎምን ምግባር ኣድላዩ እዩ። ስለዝኾነ ኣብነት ብምሃብ ክለማመድዎም ምግባር ኣድላዩ እዩ። ኣብነት ኣብ $12 \div 4 = 3$ ፣ 12 ተመቃላይ፣ 4 መቐላይ እንትኾኑ 3 ድማ ብፅሒት ምኻኑ ይገለፀሎም። ነዚ ብግቡእ ክርድኡ ድሕሪ ምግባር ተመቃላይ = መቐላይ $\times$ ብፅሒት ዝብል ሙሉእ ሓሳብ ክርድኡዎ ሓግዝዎም።

መልመዲ 13

- 1. ሀ. 24   ለ. 16   ሐ. 36   መ. 20   ረ. 40   ሰ. 28
- 2. ሀ. 20   ለ. 32 ሐ. 40   መ. 16   ረ.36   ሰ. 12
- 3. ሀ. $\Phi = 6$ ሐ. $\Phi = 4$ ረ. $\Phi = 4$
     ለ. $\Phi = 4$ መ. $\Phi = 4$ ሰ. $\Phi = 4$
- 4. ሀ. <   ለ. <   ሐ. >   መ. >   ረ.<   ሰ. =
- 5. 4፣ 8፣ 12፣ 16፣ 20፣ 24፣ 28፣ 32
- 6. 20
- 7. 40
- 8. 8

መልመዲ 14

- ሐ. 4   መ. 7   ረ. 1   ሰ. 8   ሸ. 0   ቀ. 9

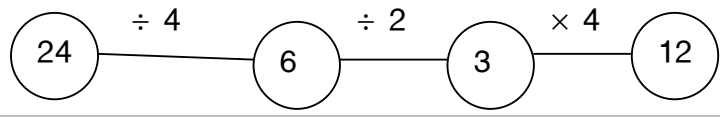
መልመዲ 15

- 1. ሀ. ተመቃላይ = 20   መ. ተመቃላይ = 12
     መቐላይ = 4   መቐላይ = 4
     ብፅሒት = 5   ብፅሒት = 3

- ለ. ተመቃላይ = 40   ረ. ተመቃላይ = 24
- መቐላይ = 4   መቐላይ = 4
- ብፅሒት = 10   ብፅሒት = 6
- ሐ. ተመቃላይ = 6   ሰ. ተመቃላይ = 27
- መቐላይ = 2   መቐላይ = 3
- ብፅሒት = 3   ብፅሒት = 9
- ሸ. ተመቃላይ = 15   ቀ. ተመቃላይ = 18
- መቐላይ = 3   መቐላይ = 3
- ብፅሒት = 5   ብፅሒት = 6
- በ. ተመቃላይ = 24
- መቐላይ = 4
- ብፅሒት = 6

- 2. ሀ. 10   መ. 7
- ለ. 2   ረ. 8
- ሐ. 6   ሰ. 4
- 3. ሀ. >   ለ. =   ሐ. >   መ. >
- 4. ሀ. 5   ለ. 6

- 5. 4
- 6. 5
- 7.

መልመዲ 16

- 1. 4
- 2. 40
- 3. 6
- 4. 45

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ብዛዕባ ምርባሕን ምምቃልን ብ4 ዘለዎም ግንዛብ ንምግምጋምን ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ንምምሕያሽን ከከም ኩነታቱ ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል እዩ። እንተኾነ ግና ነዞም ዝስዕቡ ከም ኣብነት ምውሳድ ይክኣል።

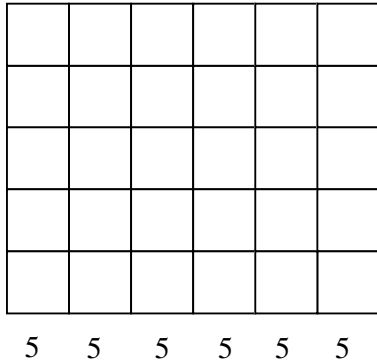

ብ5ን ብ6ን ምምቃል

ኣብ መዕሐፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 11 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እዩ። ከም ሓደ ሜላ ኣሰራርሓ ሬክታንግል ብምምቕቓል ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

6
6
6
6
6
6

ኣብዚ ሬክታንግል 30 ትርብዒታት ኣለው።
እቲ ሬክታንግል ብሓደ ገፁ ኣብ 5 ማዕረ ቦታ እነተተመቐሉ ኣብ ካልኣይ ገፁ 6 ትርብዒታት ይህልው ማለት እዩ።
ስለዚ፣ $30 \div 5 = 6$
ብተመሳሳሊ ኣግባብ $30 \div 6 = 5$ ምውሳድ ይክኣል እዩ።

ኣማራጺ ሜላ

ቅድም ክብል ተምሃሮ ሬክታንግል ብምምቕቓል ወይድማ ብምድግጋም ምጉዳል እዮም ምምቃል ዝሰርሑ ነይሮም። እንተኾነ ግን ሰደቓ ምርባሕ ጥራሕ ብምጥቃም ምምቃል ይክኣል እዩ ዝብል ክመሃሩ ይግባእ። ነዚ ድማ እዚ ዝስዕብ ኣብነት ብምሃብ ምግላፅ ይክኣል እዩ።

ኣብነት ሀ. $6 \times 5 = 30$ ስለዚ፣ $30 \div 5 = 6$
 $30 \div 6 = 5$
 ለ. $30 \div 5 = 6$ ምክንያቱ $5 \times 6 = 30$
 $30 \div 6 = 5$ ምክንያቱ $6 \times 5 = 30$

ነዞም ልዕል ክብል ዝተወሃቡ ኣብነታት መሰረት ብምግባር ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብቃል እናቐረቡሎም ብቃል ክምልሱ ብምግባር ክለመዱ ምግባር ይክኣል እዩ።

- ሀ. $5 \div 5 = 1$ $15 \div 3 = 5$ $32 \div 4 = 8$
- $5 \div 1 = 5$ $20 \div 5 = 4$ $30 \div 6 = 5$
- $15 \div 5 = 3$ $20 \div 4 = 5$ $36 \div 6 = 6$
- $10 \div 2 = 5$ $35 \div 5 = 7$ $24 \div 6 = 4$

ካልእ ተመሳሳይ ሕቶ ብምሕታት ነዚ ኣሰራርሓ ክግንዘቡ ምግባር ኣድላዩ እዩ። ኣብ መወዳእታ ድማ ነዞም ዝስዕቡ ሰደቓ ምምቃል ብቑሎም ክፅንዑ ዝክእልሉ ሜላ ብምጥቃም ክግንዘቡ ምግባር ግቡእ እዩ።

$5 \div 5 = 1$	$30 \div 5 = 6$	$6 \div 6 = 1$	$36 \div 6 = 6$
$10 \div 5 = 2$	$35 \div 5 = 7$	$12 \div 6 = 2$	$42 \div 6 = 7$
$15 \div 5 = 3$	$40 \div 5 = 8$	$18 \div 6 = 3$	$48 \div 6 = 8$
$20 \div 5 = 4$	$45 \div 5 = 9$	$24 \div 6 = 4$	$54 \div 6 = 9$
$25 \div 5 = 5$	$50 \div 5 = 10$	$30 \div 6 = 5$	$60 \div 6 = 10$

እዞም ልዕል ኢሎም ዝተገለፁ ኩሎም ምስፈፀምኩም እቲ ቀንዲ ምምቃል ኣብ ዕለታዊ መነባብሮኡም ክሰርሕሉ ምብርታዕን ኣንፈት ምሕባርን ኣገዳሲ ስለዝኾነ ዝተፈላለዩ ናይ ቃል ሕቶታት ብምሃብ ግንዛቦኡም ሓፍ ክብል ክትገብሩ እንተትፍትኑ ዝበለፀ እዩ ዝኾውን።

ኣብነት፦ ሓደ ስድራ ኣብ ሰሙን 5 ኪሎ ስኳር ይውድእ። 20 ኪሎ ስኳር ንክንደይ ሰሙን ይኣክል?

ተምሃሮ መጀመሪያ ብቃል ባዕሎም ክሰርሑ ብምግባርን ንፃዕሮም ብምብርታዕን ኣብ መወዳእታ መልሶም $20 \div 5 = 4$ ምዃኑን 20 ኪሎ ስኳር ን4 ሰሙን ክምዘኣክል መብርሂ ያብዎም።

መልመዲ 18

- 1. ሀ. 7   ለ. 1   ሐ. 3   መ. 10   ፈ. 7   ሰ. 8
- 2. ሀ. $10 \div 5 = 2$ ምክንያቱ $2 \times 5 = 10$
    ለ. $5 \div 5 = 1$ ምክንያቱ $1 \times 5 = 5$
    ሐ. $35 \div 5 = 7$ ምክንያቱ $7 \times 5 = 35$
    መ. $\sqrt[7]{14}$ ምክንያቱ $7 \times 2 = 14$
    ፈ. $\sqrt[9]{54}$ ምክንያቱ $9 \times 6 = 54$
    ሰ. $\sqrt[6]{6}$ ምክንያቱ $6 \times 1 = 6$
    ሸ. $45 \div 5 = 9$ ምክንያቱ $9 \times 5 = 45$
    ቀ. $40 \div 5 = 8$ ምክንያቱ $8 \times 5 = 40$
    ቤ. $25 \div 5 = 5$ ምክንያቱ $5 \times 5 = 25$
    ተ. $\sqrt[8]{40}$ ምክንያቱ $8 \times 5 = 40$
    ቸ. $\sqrt[5]{30}$ ምክንያቱ $5 \times 6 = 30$
    ኘ. $\sqrt[4]{24}$ ምክንያቱ $4 \times 6 = 24$
- 3. ሀ. 35 ምቕሉ   ለ. 36 ምቕሉ

15	3
40	8
25	5
35	7
10	2
20	4

30	5
60	10
6	1
12	2
18	3
42	7

መልመዲ 19

1. ሀ. 8   ለ. 8   ሐ. 9   መ. 6   ረ. 6   ሰ. 6
 2. 7
 3. ሀ. 3   ለ. 4

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ኣብ ምርባሕን ምምቃልን ብ5ን ብ6ን ዘለዎም ብቕዓት ንምግምጋም ዝተፈለዩ ኣገባባት ብምጥቃም ምግምጋም ይክኣል እዩ። ነዚ ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ሕቶታት ክሰርሑ ምግባር ይክኣል። ከም ተወሳኺ ድማ ነዞም እዞም ዝስዕቡ ከም ኣብነት ምርኣይ ይክኣል።

1. ነዞም ዝስዕቡ ኣራብሑ።
 ሀ. 5×8 ለ. 10×5 ሐ. 6×9 መ. 7×6
 2. ነዞም ዝስዕቡ ምቕሉ።
 ሀ. $40 \div 5$ ለ. $65 \div 5$ ሐ. $42 \div 6$ መ. $72 \div 6$
 3. 30 እንቋቕሑ ብማዕረ 76 ተምሃሮ እንተተመቐሉ ሕድሕድ ክንደይ ይበዕሱም?

2.3.4 ምርባሕን ምምቃልን ብ7፣ ብ8 ን ብ9ን

ብ7፣ ብ8 ን ብ9ን ምርባሕ

ልክዕ ከምቶም ቅድም ክብል ዝረከናዮም መጀመሪያ ንጥፈት 12 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማርን ተምሃሮ ዝገብርዎ ሳዕሪ ብምንኣድ መስተኻኸለ ምሃብን ገለፃ ኣብ ዘድልዮ ድማ ገለፃ ምሃብን የድሊ። ነዚ ምስተረድኡ ድማ ንጥፈት 13 ክሰርሑ ምግባር የድሊ።

ብምቕፃል ናይ 7፣ 8 ን9ን ሰደቓ ምርባሕ ክሰርሑን ኣብ ሕድሕድ ግቡእ ግንዛብ ክሕድሩን ሓግዝዎም።

ሰደቓ ምርባሕ ብ7   ሰደቓ ምርባሕ ብ8   ሰደቓ ምርባሕ ብ9

$1 \times 7 = 7$
$2 \times 7 = 14$
$3 \times 7 = 21$
$4 \times 7 = 28$
$5 \times 7 = 35$
$6 \times 7 = 42$
$7 \times 7 = 49$
$8 \times 7 = 56$
$9 \times 7 = 63$
$10 \times 7 = 70$

$1 \times 8 = 8$
$2 \times 8 = 16$
$3 \times 8 = 24$
$4 \times 8 = 32$
$5 \times 8 = 40$
$6 \times 8 = 48$
$7 \times 8 = 56$
$8 \times 8 = 64$
$9 \times 8 = 72$
$10 \times 8 = 80$

$1 \times 9 = 9$
$2 \times 9 = 18$
$3 \times 9 = 27$
$4 \times 9 = 36$
$5 \times 9 = 45$
$6 \times 9 = 54$
$7 \times 9 = 63$
$8 \times 9 = 72$
$9 \times 9 = 81$
$10 \times 9 = 90$

ንኻልኦት ቁፅርታት ዝሰራሕናዮ ኣገባብ ኣብዚ እዉን ብምጥቃም ራክታንግል ብምጥቃምን ካልኦት ኣገባባትን ብምኽታል ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብቃል ምርባሕን ምምቃልን ክሰርሑ ሓግዝዎም።

ስለዚ $72 \div 8 = 9$ ምክንያቱ $9 \times 8 = 72$
 $72 \div 9 = 8$ ምክንያቱ $8 \times 9 = 72$
 $90 \div 9 = 10$ ምክንያቱ $9 \times 10 = 90$
 $90 \div 10 = 9$ ምክንያቱ $10 \times 9 = 90$

ምኳኑን ነዚኦም ዝመሳሰሉ ሕቶታት ብተደጋጋሚ ክሰርሑ ብምግባር ክለማመድዎን ኣብ መወዳእታ ሰደቓ ምርባሕ 7፣ 8 ንፃፃ ከምዚ ዝስዕብ ክሰርሑ ኣበረታትዕዎም።

$7 \div 7 = 1$
$14 \div 7 = 2$
$21 \div 7 = 3$
$28 \div 7 = 4$
$35 \div 7 = 5$
$42 \div 7 = 6$
$49 \div 7 = 7$
$56 \div 7 = 8$
$63 \div 7 = 9$
$70 \div 7 = 10$

$8 \div 8 = 1$
$16 \div 8 = 2$
$24 \div 8 = 3$
$32 \div 8 = 4$
$40 \div 8 = 5$
$48 \div 8 = 6$
$56 \div 8 = 7$
$64 \div 8 = 8$
$72 \div 8 = 9$
$90 \div 8 = 10$

$9 \div 9 = 1$
$18 \div 9 = 2$
$27 \div 9 = 3$
$36 \div 9 = 4$
$45 \div 9 = 5$
$54 \div 9 = 6$
$63 \div 9 = 7$
$72 \div 9 = 8$
$81 \div 9 = 9$
$90 \div 9 = 10$

ከም መጠቓለሊ ንክገልግል ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ክመሃርዎ ዝፀንሑ ኣምራት ምርባሕን ምምቃልን ዝተረድእዎ ምኳኖም ምርግጋፅ፣ ብቃሎም ክራብሑን ክመኛሉ ብምብርትታዕን ካብ 0 ክሳብ 10 ብዘለው ቁፅርታት ነዚ ዝስዕብ ክርእዩን ክርድኡን ግበሩ።

×/÷	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	0	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	0	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	0	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	0	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	0	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	0	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

ነዚ ኣብ ላዕሊ ዘሎ ሰደቓ ብምጥቃም ምርባሕ ቁፅርታት ብቐሊሉ ምርካብ ከምዝክኣል ክግንዘቡ ድማ ኣብቲ ሰደቓ እቲ ሓደ ኣራባሒ ንጎሲ እቲ ካልኣይ ድማ ንቅልቋል ከምዝፀሓፉ መብርሂ

ሃብዎም። ስለዝኾነ ኣብቲ ሰደቓ ዝኾነ ቁፅሪ እንተወሲድና ኣብቲ ቁፅሪ ዘለዎ መስርዕ ንጎኒ ዘሎ እቲ ሓደ ኣራባሒ እንትኾን ንላዕሊ ዘሎ ድማ እቲ ካልኣይ ኣራባሒ ምዃኑ ክርድኡ ይግባእ።

ንኣብነት፣ 48ን ኣብቲ ሰደቓ እንተወሲድና ብሓደ መስመር 6 ብኻልእ መስመር ድማ 8 ከምዝኾነ ክግንዘቡ ሓግዝዎም። ስለዚ 6 ምስ 8 እንትራባሕ 48 ከምዝንረክብ ክርድኡ ግበሩ። ብኻልእ መዳይ ድማ 48 ን 6 እንተሚቅልና ክንደይ ንረክብ ዝብል እቲ ዝተረፈ ሳልሳይ ቁፅሪ 8 መልሲ ከምዝኸውን ኣብርሁሎም።

መልመዲ 20

1.   ሀ. 14   መ. 63
        ለ. 24   ረ. 40
        ሐ. 36   ሰ. 54
2.   ሀ. 14   ለ. 56   ሐ. 49   መ. 54   ረ. 48   ሰ. 90
3.   63
- 4.

ሀ	7 × ሀ	8 × ሀ	9 × ሀ
5	35	40	45
3	21	24	27
0	0	0	0
8	56	64	72
1	7	8	9
10	70	80	90
6	42	48	54

5.   ሀ. >   መ. >
        ለ. =   ረ. >
        ሐ. =   ሰ. =

መልመዲ 21

1.   ሀ. 0፣ 7፣ 14፣ 21፣ 28፣ 37፣ 42፣ 49፣ 56
        ለ. 72፣ 64፣ 56፣ 48፣ 40፣ 32፣ 24፣ 16፣ 8

2.

ሀ.

ሀ	ለ	ሐ	መ	ረ	ሰ	ሸ	ቀ
7	7	7	7	4	3	6	5
$\times 3$	$\times 4$	$\times 5$	$\times 6$	$\times 7$	$\times 7$	$\times 7$	$\times 7$
<u>21</u>	<u>28</u>	<u>35</u>	<u>42</u>	<u>28</u>	<u>21</u>	<u>42</u>	<u>35</u>

ለ.

ሀ	ለ	ሐ	መ	ረ	ሰ	ሸ	ቀ
8	8	8	8	4	7	5	6
$\times 4$	$\times 5$	$\times 6$	$\times 7$	$\times 8$	$\times 8$	$\times 8$	$\times 8$
<u>32</u>	<u>40</u>	<u>48</u>	<u>56</u>	<u>32</u>	<u>56</u>	<u>40</u>	<u>48</u>

3. 56 ኪ.ሜ

4. 70 ብር

5. ሀ. 3 ለ. 10 ሐ. 5 መ. 5 ረ. 0 ሰ. 7

6. 72 /ክትምለስ ከላ ባዶ እንተተመለሳ/ ክትኸይድን ክትምለስን ዝትዕዕን እንተኸይድ ድማ 144 ሰባት ተመላልስ።

ኣገባብ ገምጋም

ብዛዕባ ብ7፣ ብ8ን ብ9ን ምርባሕ ተምሃሮ ዘለዎም ብቕዓት ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም እኳ ዝከኣል እንተኾነ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ብመልክዕ ሓፂር ፈተና ወይ ድማ ዕዮ ዝ ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል እዩ።

1. ነዞም ዝስዕቡ ኣራብሑ።

ሀ. 6×5 ለ. 13×7 ሐ. 6×14 መ. 7×18

2. ነቲ ባዶ ቦታ ዝውክል ቁፅሪ ድለዩ።

ሀ. $6 \times \underline{\quad} = 78$ ለ. $7 \times \underline{\quad} = 84$ ሐ. $\underline{\quad} \times 14 = 112$

ብ7፣ ብ8 ን ብ9ን ምምቃል

ነዚ ንምምሃር መጀመርያ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተወሂቡ ዘሎ ኣብነት ተጠቒምኩም ምርባሕ ብኸመይ ብናይ ምምቃል ሙሉእ ሓሳብ ከምዝግለፅ ክበርሀሎም ምግባር የድሊ።

ነዚ ከም መበገሲ ብምወሳድ ነዞም ዝስዕቡ ክርድኡ ሓግዝዎም።

$72 \div 8 = 9$ ምክንያቱ $9 \times 8 = 72$

$72 \div 9 = 8$ ምክንያቱ $8 \times 9 = 72$

$90 \div 9 = 10$ ምክንያቱ $9 \times 10 = 90$

$90 \div 10 = 9$ ምክንያቱ $10 \times 9 = 90$

እዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ነዚኦም ዝመሳሰሉ ሕቶታት ብተደጋጋሚ ክሰርሑ ብምግባር ክለማመድዎን ኣብ መወዳእታ ሰደቓ ምምቃል ብ7፣ ብ8ን ብ9ን ክምዚ ዝስዕብ ክሰርሑን ኣበረታትዕዎም።

$7 \div 7 = 1$
$14 \div 7 = 2$
$21 \div 7 = 3$
$28 \div 7 = 4$
$35 \div 7 = 5$
$42 \div 7 = 6$
$49 \div 7 = 7$
$56 \div 7 = 8$
$63 \div 7 = 9$
$70 \div 7 = 10$

$8 \div 8 = 1$
$16 \div 8 = 2$
$24 \div 8 = 3$
$32 \div 8 = 4$
$40 \div 8 = 5$
$48 \div 8 = 6$
$56 \div 8 = 7$
$64 \div 8 = 8$
$72 \div 8 = 9$
$90 \div 8 = 10$

$9 \div 9 = 1$
$18 \div 9 = 2$
$27 \div 9 = 3$
$36 \div 9 = 4$
$45 \div 9 = 5$
$54 \div 9 = 6$
$63 \div 9 = 7$
$72 \div 9 = 8$
$81 \div 9 = 9$
$90 \div 9 = 10$

ነዚ ምስ ሰርሑ ድማ መልመዲ 22 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ።

መልመዲ 22

- 1.   ሀ. 2   ለ. 1   ሐ. 8   መ. 3   ረ. 6
- ሰ. 7   ሸ. 7   ቀ. 9   ቤ. 72
- 2.   ሀ. 3   ለ. 2   ሐ. 3   መ. 4   ረ. 9
- ሰ. 0   ሸ. 6   ቀ. 5
- 3.

ሀ.

ሀ	$ሀ \div 7$
35	5
0	0
14	2
42	6
21	3

ለ.

ሀ	ለ	$ሀ \div ለ$
24	8	3
70	7	10
0	9	0
35	7	5
27	9	3

- 4.   5
- 5.   9
- 6.   9፣ 18፣ 27፣ 36፣ 45፣ 54፣ 63፣ 72፣ 81፣ 90

ከም መጠቓለሊ ንክገልግል ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ክመሃርዎ ዝፀንሑ ኣምራት ምርባሕን ምምቃልን ዝተረድእዎ ምዃኖም ምርግጋፅ፣ ብቃሎም ክራብሑን ክመቐሉ ብምብርትታዕን ኣብ 0 ክሳብ 10 ብዘለው ቁፅርታት ነዚ ዝስዕብ ክርእዩን ክርድኡን ግበሩ።

×	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	0	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	0	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	0	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	0	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	0	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	0	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	0	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

ነዚ ኣብ ላዕሊ ዘሎ ሰደቓ ብምጥቃም ምርባሕ ቁፅርታት ብቐሊሉ ምርካብ ከምዝከኣል ክግንዘቡ ድማ ኣብቲ ሰደቓ እቲ ሓደ ኣራባሒ ንጎኒ እቲ ካልኣይ ድማ ንቅልቋል ከምዝፀሓፉ መብርሂ ሃብዎም። ስለዝኾነ ኣብቲ ሰደቓ ዝኾነ ቁፅሪ እንተወሲድና ኣብቲ ቁፅሪ ዘለዎ መስርዕ ንጎኒ ዘሎ እቲ ሓደ ኣራባሒ እንትኾን ንላዕሊ ዘሎ ድማ እቲ ካልኣይ ኣራባሒ ምዃኑ ክርድኡ ይግባእ።

ንኣብነት፣ 48ን ኣብቲ ሰደቓ እንተወሲድና ብሓደ መስመር 6 ብኻልእ መስመር ድማ 8 ከምዝኾነ ክግንዘቡ ሓግዘዎም። ስለዚ 6 ምስ 8 እንትራባሕ 48 ከምዝንረክብ ክርድኡ ግበሩ። ብኻልእ መዳይ ድማ 48 ን 6 እንተሚቐልና ክንደይ ንረክብ ዝብል እቲ ዝተረፈ ሳልሳይ ቁፅሪ 8 መልሲ ከምዝኸውን ኣብርሁሎም።

ኣብ መወዳእታ መልመዲ 23 ክሰርሑ ግበሩ። ስርሖም ድማ ብምርኣይ ኣድላዩ ሓገዝ ግበሩሎም። እዚ መልመዲ እዚ ንገምጋም ክትጥቀሙሉ ትክእሉ ኢኹም።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ግዜ እዚ ምዕራፍ ይጠቓለል ስለዘሎ ሓፈሻዊ ገምጋም ብቐጥታ ተምሃሮ ኣድላዩ እዩ። ስለዝኾነ ፈተና ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል። ነዚ ድማ ኣብ ሕድሕድ ንኡስ ርእሲ ካብ ዘሎ መልመዲ ሓደ ሕቶ ብምምራፅ ሕቶ ምድላው ይከኣል። ከም ኣብነት ነዚ ዝስዕብ ምርኣይ ይከኣል።

- ርብሒት ድለዩ።
 ሀ. 5×10 ለ. 8×2 ሐ. 0×37 መ. 7×18
- ነቲ ባዶ ቦታ ዝውክል ቁፅሪ ድለዩ።
 ሀ. $6 \times \underline{\quad} = 78$ ለ. $7 \times \underline{\quad} = 84$ ሐ. $\underline{\quad} \times 14 = 112$
- ነዞም ዝስዕቡ ምቐሉ።
 ሀ. $24 \div 2$ ለ. $0 \div 27$ ሐ. $\underline{\quad} \div 7 = 13$
- ኣብ ሕድሕድ ባዶ ቦታ ርባሒት 6 ፅሓፉ።
 ሀ. $30 \div \underline{\quad} \div \underline{\quad} \div 12 \div \underline{\quad}$
 ለ. $18 \div 24 \div \underline{\quad} \div 36 \div \underline{\quad} \div 48$
- ነዞም ዝስዕቡ ኣወዳድሩ።
 ሀ. 4×3 $\underline{\quad}$ $48 \div 3$ ለ. 6×7 $\underline{\quad}$ 8×7

6. በሪሃ ኣብ መዓልቲ ሓደ ሰዓት ትጓዳዝ እትጓዳዝ እንተኾይና ኣብ 15 መዓልቲ ክንደይ ሰዓት ትጓዳዝ?

መልመዲ 23

1.

×	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

2. ሀ. 24   ለ. 0   ሐ. 30   መ. 18   ረ. 0
 ሰ. 63   ሸ. 0   ቀ. 18   ቤ. 64   ተ. 60
 ቸ. 35   ነ. 0
3.   ሀ. 24   ለ. 56   ሐ. 18   መ. 30   ረ. 81   ሰ. 6
4.   ሀ. 6   ለ. 6   ሐ. 7   መ. 9   ረ. 2
 ሰ. 1   ሸ. 0   ቀ. 4   ቤ. 5   ተ. 7
 ቸ. 5   ነ. 5   ከ. 1   ከ. 10   ሸ. 3
5.   ሀ. 9   ለ. 6   ሐ. 3   መ. 4   ረ. 8
 ሰ. 9   ሸ. 5   ቀ. 9   ቤ. 1   ተ. 4
 ቸ. 4   ነ. 7
6.   ሀ. 4   ለ. 8   ሐ. 8   መ. 4
 ረ. 0   ሰ. 9
7.   40
8.   72

መጻው

ከምዝፍለጥ ኩሉጊዜ ዛዕባታት ንውሓት፣ ክብደትን ትሕዝቶን ምስ ዕለታዊ መነባብሮና ዝተተሓሓዙ እዮም። ቁመት፣ ዝስፈ ክዳን፣ ካብ ቦታ ናብ ቦታ ዘሎ ርሕቕት ንውሓቱ ንዕቅን፣ ብሚዛን ዝሸየጡ ዝተፈላለዩ ከም እኸሊ፣ ኣራንሺ፣ ሙዝ፣ ሸጉርቲ፣ መዓር ወዘተ ክብደቶም ይዕቅን፣ ብተመሳሳሊ ኣገባብ ድማ ፈሰስቲ ዝኾኑ ነገራት ትሕዝተኦም ንዕቅን።

ስለዚ ዛዕባታት ንውሓት፣ ክብደትን ትሕዝቶን ተምሃሮ ክፈልጥዎ ምግባር ኣብ ዕለታዊ መነባብርኦም ዝጥቀሙሉ ቁምነገር ክጭብጡ ምግባር እዩ። በዚ መሰረት ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ዝተፈላለዩ መዐቀንታት ክመሃሩን ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ንዝተምሃሩ ክጠናኸሩን ክግበር እዩ።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ኣብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- 🚩 ንውሓት ንምዕቃን ሳንቲ ሜትርን ሜትርን ይጥቀሙ።
- 🚩 ኣደ ዓይነት መዐቀኒ ኣሃድ ንውሓት ይድምሩን የጉድሉን።
- 🚩 ትሕዝቶ ንምዕቃን ኣሃድ ሊትር ይጥቀሙ።
- 🚩 ብሊትር ይድምሩን የጉድሉን።
- 🚩 ክብደት ንምዕቃን ኣሃድ ኪሎግራም ይጥቀሙ።
- 🚩 ኪሎግራም ይድምሩን የጉድሉን።

ነዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምሃሪ ሓገዛት

- መስመሪ፣ ሜትር
- እርሳስ፣ ገመድ፣ ወንበር፣ ጠረጴዛ፣ መሰኮት፣ በሪ ወዘተ
- ምስልታት ውሱን መስመር
- ጥርሙዝ፣ ጀሪካን፣ ሻንኬሎ
- ሚዛን መዐቀኒ ሓፃውን

ቁልፊ ቃላት

መዐቀኒ፣ ዓቕን፣ንውሓት፣ክብደት፣ትሕዝቶ፣አሃድ

3.1 ንውሓት ብሳንቲ ሜትርን ሜትርን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ሳ/ሜ መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ይዕቅኑ፡፡
- ሜትር መስመሪ ተጠቒሞም ንውሓት ይዕቅኑ፡፡
- ናይ ሳ/ሜትርን ሜትርን ምልክት የለልዩ፡፡
- ኣብ ሞንጎ ሳ/ሜትርን ሜትርን ዘሎ ርክብ ይገልፁን የርእዩን፡፡

ቁልፊ ቃላት

ንውሓት፣ ሜትር፣ ሳንቲ ሜትር፣ መስመሪ

መእተዊ

ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ዝተፈላለዩ ብሳ.ሜ ዝተመቐቐሉ ሜትር ወይ ድማ መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ምዕቃን ክመሃሩ እዮም፡፡ እዚ ምስተምሃሩ ድማ ኣብ ኣሃድታት መዐቀኒ ንውሓት ዝኾኑ ሜትርን ሳንቲ ሜትርን ዘሎ ርክብ ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ዛዕባታት መዐቀንታት ብምሕታትን ተምሃሮ ዝፈልጥዎም ክዛረቡ ብምግባርን ምጅማር ይክእል እዩ፡፡ እዚ ድሕሪ ምግባር ድማ ነዞም ዝስዕቡ ምፍፃም ይክእል እዩ፡፡

- በዓል 50 ሳንቲ ሜትር መስመሪ ወይ ድማ ካልእ ካብ 1 ሜትር ዝነኣሰ መጠን ዘለዎ መስመሪ ብምርኣይ 1 ሳንቲሜትር፣ 2 ሳንቲሜትር፣ ወዘተ እናበሉ መጠን ክፈልጡ ምግባር

- ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 1 ተምሃሮ እናዓቀኑ ዓቕኑ ክዛረቡን ኣብቶም ንውሓታት መሰረት ዝገበሩ ሕቶታት ክምልሱን ምግባር። ኢሊውን መዐቀንታት ኣየናይ ኣበይ ዝሓሸ ተመራጺ ከምዝኸውን ሓሳብ ክህብሉን ክመያየጥሉን ምግባር
- ንክፍታት ዝተፈላለዩ ዝዕቀኑ ነገራት ምሃብን ብትኽክል ምዕቃን ምኽኣሎም ንምርግጋዕ ናይ ዝተፈላለዩ ተምሃሮ ዓቕን ምርኣይን
- ብጉጅለ እናኾኑ ኣብ ከባቢኦም ካብ ዝርከቡ ነገራት ዝተወሰነ እናዓቀኑ ሪፖርት ክገብሩ ምግባርን እግረመንገዶም ተግባራዊ ስራሕቲ ዓቕን ክለማመዱ ምግባርን
- ኣብ ሕድሕድ መዐቀኒ ዘሎ ኣሃዳት ክርእዩን ናይ ባዕሎም ትዕዝብቲ ክወሰዱን ምግባር። ነዚ ደረጃ እዚ ግን ኣብ ሳ.ሜትርን ኣብ ሜትርን ዘሎ ርክብ ክርድኡ ምግባር ይኣክል እዩ።

ተምሃሮ ዛዕባ መዐቀኒ ንውሓት ምስተረድኡን ብዝተወሰነ ደረጃ ምዕቃን ምስክኣሉን ዝኾነ ዝዕቀን ነገር ብምሃብ ብሜትርን ብሳ.ሜትርን ዓቕኑ ክገልፁ ብምግባር ኣብቲ መዐቀኒ ኣሃድ ምንባብ ክለማመዱ ምግባር የድሊ። ነዚ ክሕግዝ ድማ ንጥፊት 2 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ንጥፊት 1

እዚ ንጥፊት እዚ መዐቀንታት ምምራፅ ክኸኣሉን ብዝተወሰነ ደረጃ ድማ ክዕቅኑን ንምግባር እዩ።

ንጥፊት 2

እዚ ንጥፊት እዚ ድማ እንትዕቅኑ ብሜትር እንትዕቀን ዝርከብ ዓቕንን ብሳ.ሜትር እንትዕቀን ዝህሉ ዓቕንን ክፈልዩን ኣብ ክልቲኦም ዓቕናት መዐቀኒ ምንባብ ክኸኣሉን ንምግባር እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ደረጃ እዚ ብዙሕ ምዕባይ ዘይክህሉ ይኸኣል እዩ። እንተኾነ ግን ብዛዕባ ምዕቃን ተግባራዊ ዝኾነ ስራሕ ይሰርሑ ስለዘለዉ ዝኾነ ዝተውሃበ ዝዕቀን ነገር ዓቕኑ ብግቡእ ክዕቅኑ ምኽኣሎም ምርግጋዕ ወሳኛይ ግደ ኣለዎ። ስለዚ ሕድሕድ ተምሃራይ ዝዕቀን ነገር ተዋሂብዎ ብትኽክል ክዕቅን ምኽኣሉ ምርግጋዕ የድሊ። እዚ ድማ ዝዕቀን ነገር ብምሃብ ክዕቅኑን ዓቕኑ ክዛረቡን ብምግባር ምግምጋም ክትግበር ይኸኣል። ከም ኣብነት፡

1. ንውሓት እስክርቢቶ ብመስመሪ ዓቕኑ።
2. ቁመትን ወርዲን መፅሓፍ ተምሃራይ ዓቕኑ።
3. ወርዲ ዴስክኹም ዓቕኑ።

3.2 ምድማርን ምጉዳልን ንውሓት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ኣደ ዓይነት ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት ይድምሩ።
- ኣደ ዓይነት-ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት የጉድሉ።

ቁልፊ ቃላት

ውሱን ቅኑዕ መስመር፣ ንውሓት፣ ምድማርን ምጉዳልን

መእተዊ

ቅድም ክብል ዝተፈላለዩ ነገራት መስመሪ ወይ ድማ ሜትር ብምጥቃም ከመይ ከምዝዕቅኑ ተማሂሮም እዮም። ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ድማ ሕግታት ምድማርን ምጉዳልን ተጠቒሞም ዝተፈላለዩ ዓቕናት ምድማርን ምጉዳልን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብ መእተዊ ከምዝተገለፀ ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ምድማርን ምጉዳልን ዓቕናት ክመሃሩ እዮም። ስለዝኾነ ድማ እዞም ዝሰዕቡ ኣግባባት ብምጥቃም ነቲ ዝድለ ብቕዓት ምርግጋዕ ይከኣል እዩ።

- ዝተፈላለዩ ንውሓት ዘለዎም ክልተ ተመሳሳልቲ ነገራት ከም ኣብነት ዘንጊ፣ እርሳስ፣ ወዘተ ብምሓዝ መጀመሪያ ነንበይናም ንውሓቶም ክዕቅኑ ምልምማድ።
- ብምቕፃል ነቶም ዝዓቀንዎም ኣጣሚሮም ብምርኣይ ዘለዎም ናይ ቁመት ኣፈላላይ ክዕቅኑ ምግባር።
- ነቲ ዝዓቀንዎ ኣፈላላይ ዓቕን ብሒሳባዊ ሙሉእ ሓሳብ ሕጊ ምጉዳል ተጠቒሞም ብምጉዳል ምግባር።

እዚ ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሕዎ ምግባር ይከኣል እዩ። ነዚ ዕዮ ጉጅለ ተኸቲሎም ድማ እዞም ዝሰዕቡ ክሰርሑ ምግባር ሓጋዚ እዩ።

- ኣብ መዕራፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 3 ብውልቀ ሕድሕድ መስመር ክዕቅኑን እቶም ዓቕናት ድማ ክድምርዎምን ምግባር። ነዚ ክሰርሑ ኣንተለው ኣድላዩ ሓገዝ ክግበረሎም ይግባእ።
- ብተመሳሳሊ ኣገባብ ዝተወሰኑ ስእላዊ መግለፅታት ብምድላው ወይድማ ኣብ ሰሌዳ ብዝተፈላለዩ ሕብርታት መስመራት ብምስኣል ተምሃሮ እናወፁ ብመስመሪ ክዕቅንዎም ምግባርን ምይይጥ ምምራሕን።
- ኣብ መወዳእታ መልመዲ 1 ክሰርሑ ምግባር።

- ምስዚ ተተሓሔዙ ካብ ክፍሊ ወፃኢ ብመስመሪ ክዕቀኑ ዝኸኸሉ ነገራት ክዕቅኑ ምግባርን ኣብ ቀፃሊ ክፍሊ እንትመጹኡ ብዛዕባ ዝግብዎም ነገራት ክዛረቡ ዕድል ምሃብን።

ኣገባብ ገምጋም

እዚ ትምህርቲ እዚ ተግባራዊ ስራሕ ዝሓትት ስለዝኾነ ቅልጡፍ ገምጋም ምክያድ ኣገዳሲ እዩ። ስለዝኾነ ድማ

- ዝዕቀኑ ነገራት ብምሃብ ክዕቅኑ ብምግባርን ትኸክለኛነቱ ምርግጋዕን፤
- ኣብ መልመዲ 1 ዘለዉ ሕቶታት ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል እዩ።

ከም ተወሳኺ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ምርኣይ ይክኣል።

1. ነዞም ዝስዕቡ ደምሩ።

ሀ. $17 \text{ ሳንቲ ሜትር} + 12 \text{ ሳንቲ ሜትር}$ ለ. $23 \text{ ሜትር} + 43 \text{ ሜትር}$

2. ነዞም ዝስዕቡ ኣጉድሉ።

ሀ. $57 \text{ ሳንቲ ሜትር} - 12 \text{ ሳንቲ ሜትር}$ ለ. $32 \text{ ሜትር} - 23 \text{ ሜትር}$

3. ሕሊፍ ንፈለግ ማይ ዝጥቀመሉ 12ሜ ንውሓት ኩዲቱ። ሓዉ ድማ 17 ሜ ኩዲቱ። ክልቲኦም ዝኻዓቱዎ ክንደይ ሜ እዩ?

መልመዲ 1

1	ሀ.	74 ሳ.ሜ	ለ	60 ሳ.ሜ	ሐ	56 ሜ		
	መ	73 ሜ		ሰ.	69 ሳ.ሜ	ሰ	91 ሜ	
2	ሀ	13 ሳ.ሜ	ለ	4 ሳ.ሜ	ሐ	17 ሜ	መ	13 ሜ
3	ሀ	89 ሜ	ለ	ድሪባ፣ በ 15ሜ				
4	ሀ	86 ሳ.ሜ						

3.3 ምዕቃን ትሕዝቶ ፈሳሲ

ይዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 1

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃር፡-

🚦 ትሕዝቶ ብሊትር ይዕቅኑ።

🚦 ትሕዝቶ ብሊትር የወዳድሩ።

ቁልፊ ቃላት

ትሕዝቶ፣ ሊትር፣ ሻንኬሎ

መጻኑ

አብ ሕሉፍ ክፍለ ግዛታት መዐቀንታት ንውሓት ክመሃሩ ፀኒሖም እዮም። ሕዚ ድማ ትሕዝቶን ምዕቃን ትሕዝቶን ክመሃሩ እዮም። ነዚ ትምህርቲ እዚ ብኣብዝሓ ተግባራዊ ክኸውን ምግባር ንግንዛብ ተምሃሮ ዝለዓለ ደገፍ ስለዝህልዎ ምስ ከባቢኦም ዝኸይድ ግን ድማ ተግባራዊ ኣብነታት ብምርኣይ ክመሃሩ ምግባር ዝሓሸ እዩ።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ተምሃሮ ኣብ ከባቢኦም ዝተፈላለዩ ፈሰሰቲ ብምንታይ ከምዝዕቀኑ ሕቶ ብምቕራብ ባዕሎም እናተዛረቡ ክመያየጡ እንተትገብሩ ዝሓሸ እዩ። ካብዚ ብምብጋስ ድማ 1 ሊትር ትሕዝቶ ዘለዎ ጥርሙዝ ወይ ድማ ታኒካ ብምሓዝ ካልኣት ዝተፈላለዩ ቅርጺን ትሕዝቶን ዘለዎም መትሓይታት ዝህልዎም መጠን ትሕዝቶ ብጉጅለ እናኾኑ ክዕቅኑን ምዕቃን ትሕዝቶ ክለማመዱን ምግባር ኣድላዩ እዩ። እዚ ምስ ሰርሑ ድማ

- ኣብ መዕሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 4 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል። ነዚ ክመያየጡሉ ብምግባር እቶም ተምሃሮ ኣብ ከባቢኦም ዝተፈላለዩ ፈሰሰቲ ከም ዘይቲ፣ ላምባ፣ ፀባ፣ ማይ ከምዘለዉን ናይዚኦም ትሕዝቶ ንምዕቃን ዝጥቀሙሎም መዐቀንታት ብቃል ክሳረቡን ምግባር ይከኣል።
- ብምቕፃል ናይ ፈሳሲ ትሕዝቶ ዓቕን ኣህድ ሊትር ምጅኑን 1 ሊትር ጥርሙዝ ወይ ድማ 1 ሊትር ፕላስቲክ ጀሪካን ክርእዩ ብምግባር ኣላልይዎም።
- እዚ ኣሃድ ድሕሪ ምግንዛቦም ብዝሕ ዝበለ ዓቕን ትሕዝቶ ዘለዎ ከም ሻንኬሎ ወይ ድማ ጀሪካን ብምጥቃም ክንደይ ሊትር ከምዝሕዝ ክዕቅኑ ብምግባር ምዕቃን ትሕዝቶ ይለማመዱ።

ኣገባብ ገምጋም

ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል እዩ። ብፍላይ ድማ ዝተወሰነ ዓቕን ክሕዙ ዝኸእሉ ኣቕሑ ብምቕራብ ተምሃሮ ባዕሎም ሊትር ብምጥቃም ክዕቅኑ ብምግባር ምዕቃን ምኸኣሎምን ዘይምኸኣሎምን ምግምጋም ይከኣል እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል። ከም ኣብነት፡

1. ካብ ሓደ ዕትሮን ሓደ ገንኢን ዝበዝሐ ትሕዝቶ ዝሕዝ ኣየናይ እዩ?
2. ሓደ ሊትር ክንደይ ብርጭቆ ማይ ይሕዝ?
3. ሓደ ማንካን ፍንጃልን ዝሕዝዎ ትሕዝቶ እንትወዳደር ኣየናይ ዝበዝሐ ትሕዝቶ ይሕዝ?

3.4 ምድማርን ምጉዳልን ትሕዝቶ ፈሰሰቲ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፡ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ትሕዝቶ ብሊትር ይድምሩ።
- ብሊትር የጉድሉ።

ቁልፊ ቃላት

ትሕዝቶ፣ ሊትር፣ ምድማር፣ ምጉዳል

መእተዊ

አብ ዝሓለፈ ንኡስ ርእሲ ዛዕባ ትሕዝቶን ምዕቃን ትሕዝቶን ተማሂሮም እዮም። ሕዚ ድማ ምድማርን ምጉዳልን ትሕዝቶ ፈሰስቲ ክመሃሩ እዮም።

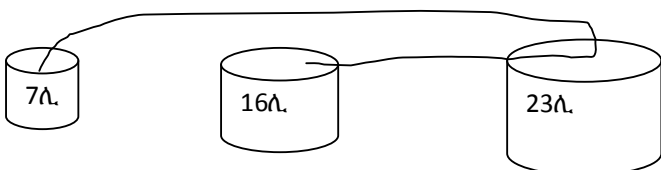
ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ምድማርን ምጉዳልን ዓቕን አብ ሕሊፍ ትምህርቶም ተማሂሮም ነይሮም እዮም። ንኣብነት ዓቕን ንውሓት ንምድማር እቶም ዓቕናት ጥራሕ ብምድማር እቲ ኣሃድ አብቲ ድማር አተሓሒዝካ ምቕራብ ከምዝኾነ በሪሁሎም እዩ ዝብል እምነት ኣሎ።

ምድማርን ምጉዳልን ዓቕናት ትሕዝቶ እውን እንተኾነ ለውጢ ዘለዎ ኣይኮነን። የግዳ እቶም ኣሃዳት ዓቕን ሓደ ዓይነት ክኾኑ ኣለዎም ዝብል መረዳእታ ምሓዝ የድሊ።

ነዞም መሰረተ ሓሳባት እዚኦም ብምሓዝ እዞም ዝስዕቡ ንጥፊታት ብምፍፃም ምምሃር ይክኣል እዩ።

መጀመሪያ እቲ አብ መዕሓፍ ተምሃራይ ተሞሃቡ ዘሎ ስእላዊ መግለፂ ክርእዩዎ ብምግባር ክልቲኦን ኣናእሽቲ ዓቕናት ማለት 7ሊትርን 16ሊትርን ናብቲ ዓብዩ እንተተመሊኡን ናይቲ ዝዓበየ ዓቕን ክንደይ ይኸውን ዝብል ብቃል ሕቶ ምቕራብ ይክኣል።

$7ሊ. + 16ሊ. = 23ሊ.$

ነዚ ሕቶ እዚ ብዝህብዎ መልሲ ምይይጥ ክካየድ ብምግባር ግንዛብ ክሕዙ ምስሓገዝኩምዎም ካልኦት ተግባራዊ ሕቶታት ብምሃብ ብዝበለፀ ክርድኡዎ ምግባር ይክኣል እዩ። ንኣብነት ሓደ ሊትር ፀባን 2 ሊትር ፀባን ናብ ሓደ ዓብዩ ድስቲ እንተተገልበጡ ኣብቲ ድስቲ ዘሎ መጠን ፀባ ክንደይ እዩ ዝብል ሕቶ ብምሕታት ምሕጋዝ ይክኣል እዩ።

አብ መወዳእታ ድማ መልመዲ 2 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

እገባብ ገምጋም

አብ ዕለታዊ ከይዲ ትምህርቲ ዝግበር ዕለታዊ ገምጋም ከምዘሎ ኾይኑ ምዕቃን ትሕዝቶ፣ ምድማርን ምጉዳልን ዓቕን ትሕዝቶን ብዝምልከት ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ክእለቶምን ብቕዓቶምን ምግምጋም ይክኣል እዩ።

1. 3 ሊትር ዘይቲን 5 ሊትር ዘይትን አብ ሓደ መትሓዚ እንተተመሊኡ እቲ መትሓዚ ክንደይ ሊትር ዘይቲ ኣለዎ?

2. ነዞም ዝስዕቡ ደምሩ፡፡

ሀ. $13ሊ + 28ሊ$ ለ. $35ሊ + 31ሊ$ ሐ. $81ሊ + 17ሊ$

3. ነዞም ዝስዕቡ ኣጉድሉ፡፡

ሀ. $23ሊ - 12ሊ$ ለ. $45ሊ - 31ሊ$ ሐ. $100ሊ - 17ሊ$

ካብዚኦም ብተወሳኺ ኣብ መልመዲ 2 ዘለዉ ሕቶታት ክሰርሑ ብምግባር እውን ምግምጋም ይክኣል እዩ፡፡

መልመዲ 2

ነዚ መልመዲ እዚ ብምስራሕ ኣብ ምድማር ትሕዝቶ ፈሳሲ ዘለዎም ግንዛብ ክዓቢ ምግባር የድሊ፡፡ ኣብ ዕለታዊ መነባብሮና ዘጋጥሙና ዓቕናት ትሕዝቶ ኣመልኪቶም ድማ ቃል ግድለ ክሰርሑ ዕድል ዝህብ እዩ፡፡ ስለዝኾነ ተምሃሮ እናተመያየጡ ክሰርሑ ብምግባር ኣብ ምድማር ይኹን ምጉዳል ኩሉ ግዜ ኣሃድ ትሕዝቶ እቶም ተደመርቲ ሓደ ዓይነት ክኸውን ከምዝግባእ ኣብርሁሎም፡፡

1. ሀ. 38 ሊ ለ. 42 ሊ ሐ. 49 ሊ መ. 32 ሊ ሰ. 15 ሊ

2. 58 ሊ 3. 56 ሊ 4. 9 ሊ

3.5 ምዕቃን ክብደት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 1

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

🇪🇺 ክብደት ብኪሎግራም ይዕቅኑ፡፡

🇪🇺 ክብደት ብኪሎግራም የመዛዝኑ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ክብደት፣ ኪሎ ግራም፣ ሳንቲም፣ ሚዛን

መእተዊ

ቅድም ክብል ዝተመሃርዎም ዛዕባታት መዐቀንታትን ዓቕናትን ኣብ ንውሓትን ትሕዝቶን ዝጥምቱ እዮም ነይሮም፡፡ ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ድማ ብዛዕባ ክብደት ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ትምህርቲ እዚ ንጥፊት 5 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እዩ፡፡ እንተኾነ ግን መጀመሪያ ዝፈልጥዎም ዛዕባታት ክብደት ክሃረቡ ብምግባር ኣመያይጥዎም፡፡ ነዚ ምይይጥ እዚ ስዒቡ ግን እቲ ንጥፊት ክሰርሑዎ ምግባር ይክኣል፡፡

ንጥፈት 5

እዚ ንጥፈት እዚ ንምስራሕ መሳርሒ ዘይክህልዎኩም ይኸእል እዩ። እንተኾነ ግን ብዝረከ ንዕዕራዊ ክብደት ነቲ ንጥፈት ክሰርሑ ግብሩዎም። ክሰርሑ እንተለው ድማ እናዞርኩም ኣድላዩ ሓገዝ ግብሩሎም።

ነዚ ንዕዕር እዚ ስዒቡ ድማ ንጥፈት 6 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ንጥፈት 6

እዚ ንጥፈት እዚ ዝተፈላለዩ ክብደታት ዘለዉዎም ነገራት ክስተውዕሉ ንምግባርን ንዕኡ ስዒቡ ድማ እዞም ዝተፈላለዩ ክብደታት ዘለዉዎም ነገራት እናሓወሱ ብዛዕባ ዝረኽብዎ ክብደት ክህረቡን ክመያየጡን ንምግባር እዩ።

የሚዛን ስዕል /ስዕሉ ምስሊ ሚዛን

ኣብ ከባቢኹም ካብ ዝርከብ ሹቕ ሚዛን ክስተውዕሉ፣ እንትምዝኑ ድማ እቲ ሚዛን እንታይ ዓይነት ባህሪ ክምዘርኣ ክዘራረቡ ብምግባር ዛዕባ ሚዛን ክርድኡ ግብሩ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብቲ ሚዛን ብፀጋም ገፅ ዘሎ ዝኸብድ ከምዝኾነ ትዕዛብቲ ክቕርቡን ምኽንያቱ ድማ እቲ ብፀጋም ገፅ ዘሎ ሚዛን ኣጋዲሉ ከምዘሎ ብምርኣይ ጥራሕ ምፍላጥ ከምዝከኣል ኣለማምድዎም።

ከም ተወሳኺ እታወት ካብ ሓሸዋ ወይ ድማ ፀፀር ዝተዳለዉ በዓል 1ኪግ፣ 2ኪግ፣ 3ኪግ ወዘተ ክረጠታት ቀሪቦም ነዞም ክረጠታት ብምርኣይ ክብደት ክግንዘቡ፣ ከነፃዕሩን ነዚኦም ከም መዐቀኒ ብምጥቃም ካልእ ነገር ክዕቅኑን ምግባር ይከኣል እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ብቕዓት ተምሃሮ ንምግምጋም ሓደ መማረፂ ጥራሕ የለን። ስለዝኾነ ከከም ከባቢኡን ከከም ኩነታቱን ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይከኣል እዩ። እንተኾነ ግን፣

- ነቶም ዝተውሃብዎም ንጥፈታት ብትኽክል ዝሰርሑ ምዃኖም ብምርግጋዕ
- ክብደታት ብትኽክል ክዕቅኑ ምኽኣሎም ብምርግጋዕን ብምክትታልን
- ዝተፈላለዩ ክብደታት ብምጥቃም ካልኣት ነገራት ክምዝኑ ብምግባር
- ዝተፈላለዩ ክብደታት ዘለዉዎም ነገራት ብምጥቃምን ክብደቶም ከነፃዕሩ ብምግባርን ምግምጋም ይከኣል እዩ።

ካብዚኦም ብተወሳኺ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል። ኣብነት፡

1. ሸኮር ካብ ሹቕ ክትዕድጉ ከለኹም መግረፅታ ኣሃድ ሚዛን ግለፁ።
2. ክብደትኩም ብምንታይ ይዕቀን?
3. ካብ ዓብዪ ሰብኣይን ንእሽተን ቆልዓን መን ይኸብድ?

3.6 ክብደት ምድማርን ምጉዳልን

ዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፤ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ክብደት ብኪሎግራም ይድምሩ።
- ክብደት ብኪሎግራም የጉድሉ።

ቁልፊ ቃላት

ምድማር፣ ምጉዳል

መእተዊ

ኣብ ዝሓለፈ ንኡስ ርእሲ ዛዕባ ክብደት ተማሂሮም እዮም። ሕዚ ድማ ዝተፈላለዩ ዓቕናት ክብደት ምድማርን ምጉዳልን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብ መዕሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ኣብነታት ተምሃሮ ብጉጅለ ክሰርሑዎም ብምግባር ምጅማር ይከኣል እዩ። ብምቕፃል ኣብ ከባቢኦም ካብ ዝርእዩዎም ኣብነታት ብቃል ብምሕታት ክምልሱ ብምግባር ግንዛቦኦም ምጥንኻር ይከኣል።

ኣብነት፡ ወ/ሮ ኣልማዝ 1 ኩንታል ጣፍ ገዚአን። ገዛ ምስተመለሳ ድማ ተወሳኺ የድልዩክን እዩ ስለዝተብሃላ 2 ኩንታል ጣፍ ወሲኸን። ብሓፈሻ ክንደይ ኩንታል ገዚአን?

ሕሩይ 2 ኪሎ ግራም ሸጉርትን 3 ኪሎ ግራም ቦርቦረን ተሰኪሙ ናብ ገዛ ወሲዱ። ብጠቕላላ ሕሩይ ዝተሰከሞ ኸብደት ክንደይ ኪሎ ግራም እዩ?

ዝዓይነቶም ሕቶታት ክኾኑ ይኸእሉ እዮም።

ብምቕፃል ልክዕ ንምድማር ከምዝተጠቐሙሎም፣ ዝተፈላለዩ ናይ ምጉዳል ሕቶታት ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

ኣብ መወዳእታ መልመዲ 3 ክሰርሑ ምግባርን ነቶም ቃል ግድላት ድማ ብጉጅለ ኸይኖም ክሰርሑን ገይርኩም ስራሕቶም እናዞርኩም ረኣዮሎም። ክወሃብ ዝግበኦ መስተኻኸሊ ድማ ሓብሩሎም።

ኣገባብ ገምጋም

ክእለት ተምሃሮ ብዝተፈላለዩ ኣገባባት ክትግምግሙ ትኸእሉ ኢኹም። ከም ኣብነት ግን፡

- ዝተፈላለዩ ክብደታት ዘለዉዎም ተመሳሳልቲ ነገራት ብትኸክል ክዕቅኑ ምኸኣሎምን ዘይምኸኣሎምን፤

- ክብደታት ብትክክል ምድግሮምን ምጉዳሎምን ዘረጋግፅ ሕቶ ብምሃብ፤
- ዝወሃብዎም መልመድታት ብኣግባቡ ምስርሖም ብምክትታል ምግምጋም ይከኣል።

ካብዚ ብተወሳኺ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል። ከም ኣብነት፡

1. 2 ኪ.ግ ሸኮርን 3 ኪ.ግ ቡናን ኣብ ሓደ እንትምዘኑ ሚዛኖም ክንደይ ይኾን?

2. ነዞም ዝስዕቡ ኣስልሑ።

ሀ. 26 ኪ.ግ + 29 ኪ.ግ   ለ. 37 ኪ.ግ + 28 ኪ.ግ   ሐ. 56 ኪ.ግ - 39 ኪ.ግ

መ. 72 ኪ.ግ - 48 ኪ.ግ

ዝዓይነቶም ሕቶታት ምሃብ ይከኣል።

መልመዲ 3

1. ሀ. 91 ኪ.ግ	ለ. 15 ኪ.ግ	ሐ. 70 ኪ.ግ
መ. 77 ኪ.ግ	ሰ. 59 ኪ.ግ	
2. ሀ. 48 ኪ.ግ	ለ. 79 ኪ.ግ	ሐ. 31 ኪ.ግ

መጻኑዊ

ተምሃሮ ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ትምህርቶም ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉ ቁፅር ት ኣናብበኦም፣ ኣፀሓሕፊኦምን ቅደም ስዓቦምን ተማሂሮም ዮም። ብምቕፃል ድማ ዛዕባታት ሙሉእ፣ ፍርቂ፣ ሲሶን ርብዕን ተማሂሮም እዮም።

ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ድማ ሓደ ሙሉእ ነገር ኣብ ዝተፈላለዩ ክልተ፣ ሰለስተን ኣርባዕተን ማዕረ ቦታታት ምምቃልን በዚ ኣቢሎም ድማ ብዛዕባ ፍርቂ፣ ሲሶን ርብዕን ክመሃሩ እዮም።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ኣብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስ ተምሃሩ፡-

- ✚ ፍርቅታትን ርባዓትን የለልዩ።።
- ✚ ነገራት ብሰለስተ ይመቐሉ።።
- ✚ ኣብ ሞንጎ ሙሉእ ነገር፣ ፍርቅታት፣ ርባዓትን ስልሲትን ዘሎ ርክብ የርእዩ።።
- ✚ ፍርቂ፣ ርባዕ፣ ስልሲት ቁፅርታት ይፅሕፉ።።

ነዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምሃሪ ሓገዛት

- ኣብ ፍላሽ ካርድታት ወይ ድማ ቻርጅ ወረቓት ዝተዳለዉ ምስልታት ክቢ፣ ርቡዕኩርናዕ፣ ትርብዒት፣ ስለሰ ኩርናዕ፣ ፔንታጎንን ሄክሳጎንን
- ናብ ዝተፈላለዩ ማዕረ ዝኾኑ 2፣ 3ን 4ን ክፋላት ክመቓቓሉ ዝክእሉ ነገራት
- ዝተፈላለዩ ሕብር ት ዘለዎም ቶካት

ቁልፊ ቃላት

ጉዚ፣ ፍርቂ፣ ሲሶ፣ ርብዒ፣ ክልተ ሲሶ

4.1 ድግማ ኣብ ፍርቅታትን ርባዓትን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ✚ ናይ ዝኖበጡ ነገራት ፍርቅታት ይስእሉን የርእዩን፡፡
- ✚ ናይ ዝኖበጡ ነገራት ርባዓት ይስእሉን የርእዩን፡፡
- ✚ ኣብ ሞንጎ ፍርቅን ርብዕን ዘሎ ርክብ ብምስኣል ይገልፁ፡፡
- ✚ ፍርቅታትን ርባዓትን ብምስልታት ይድምሩ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ጉዚ፣ ፍርቂ፣ ርብዒ

መእተዊ

ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ብዛዕባ ፍርቅን ርብዕን ተማሂሮም ነይሮም እዮም፡፡ እንተኾነ ግን ዕምቆት ኣይነበሮን፡፡ ስለዚ ሕዚ ነቲ ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተመሃሮዎ ብምጥንኻርን ብዝተወሰነ ደረጃ ብምድጋምን ሓደ ሙሉእ ነገር ክመቓሉ፣ ኣብቲ ዝመቐልዎ ፍርቂን ርብዕን ክፈልዩን ክግበር እዩ፡፡ ብምቕጻል ኣብ መንጎ ፍርቅን ርብዕን ዘሎ ርክብ ተማሂሮም ምስ ከባቢኦም ዝተሓሓዙ ኣብነታት ክርእዩ እዮም፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ዋላ እኳ ዛዕባ ጉዚ ንምምሃር ፈተነ እንተተገበረ ጉዚ ንተምሃሮ ሓዱሽ ኣምር ስለዝኾነ ንሓቶም ዝፈልጥዎምን ምስ ዕለታዊ መነባብርኦም ዝተሓሓዙን ብምግባር ምምሃር ኣገዳሲ እዩ፡፡ ስለዝኾነ ከም ኣራንሺ፣ ሕምባሻ፣ ለሚን ወዘተ ብምጥቃም ኣብ ክልተ፣ ሰለስተ፣ ኣርባዕተ ብምምቃል እንታይነት ፍርቂ፣ ሲሶን ርብዕን እንተተርእዩዎም ዝበለፀ እዩ፡፡ ኩነታት ዘይፈቅድ እንተኾይኑ ግን ምስዚ ተተሓሓዙ ክቐርብ ዝክእሉ ኣብነት ምሃብ ይከኣል እዩ፡፡

ነዚ ክሕገዝ ንጥፈት 1 ብጉጅለ እናተመያየጡ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል፡፡ እዚ ድማ ኣብ ካርቶን ምስልታት ክቢ፣ ሬክታንግል፣ ስለሰ ኩርናዕን ካልኦትን ብምስኣል ኣብ ክልተ፣ ሰለስተን

አርባዕተን ቦታታት ብምምቃል ፍርቂ፣ ሲሶን ርብዕን እናለኸይ ነቲ ኣምር ክግንዘቡ ንምግባር ነንሕድሕዶም ክመያየጡ ምግባር ይክኣል።

ነዚ ስዒቡ ብጉጅለ እናተመያየጡ ዝበፀሑዎ መደምደምታ ብዘጠናኸር ኣገባብ መብርሂ ሂብኩም ደጊሞም ክለማመዱን ብዝበለፀ ክርድኡን ንምግባር ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 2 ብወልቆም ክሰርሑ ብምግባር ነቶም ሕድሕድ ክፋላት ብዝተፈላለዩ መምርሒ ሕብሪ እናቐለሙ ክለማመዱዎም ምግባር ይክኣል።

ኣብ መወዳእታ ድማ ኣብ መንጎ ፍርቅን ርብዕን ዘሎ ርክብ ክግንዘቡን ኣብ መደምደምታ ክበፀሑን ምሕጋዝ የድሊ።

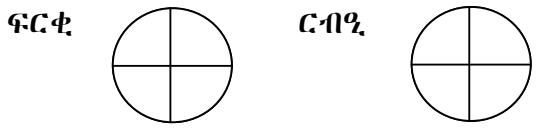
አገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ኣብ ፍርቅን ርብዕን ዘለዎም ግንዛብ ንምግምጋም ተምሃሮ ባዕሎም ተግባራዊ ስራሕቲ ክሰርሑ ብምግባ ምግምጋም ይክኣል። ካብዚ ብተወሳኺ ድማ ኣብ ሰሌዳ ዝተፈላለዩ ስእልታት ብምስኣልን ብምልካይን ተምሃሮ ፍርቂ፣ ርብዒ እናበሉ ክፈልዩ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል። ከም ኣብነት፡

- 1. ካብዞ ዝስዕቡ ስእልታት ፍርቂን ርብዒን ፍለዩ።

- 2. ካብዞ ዝስዕቡ ስእልታት ፍርቂን ርብዒን እናቐለሙኩም ኣርእዩ።

4.2 ሲሶታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ሲሶታት ይስእሉን የርእዩን።

ቁልፊ ቃላት፡ ሲሶ

መእተዊ

ቅድም ክብል ፍርቅን ርብዕን ተምሃሮም እዮም። ኣብ መንጎ ፍርቅን ርብዕን ዘሎ ርክብ እውን ሪኣም እዮም። ሕዚ ድማ ብዛዕባ ሲሶ ክመሃሩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ሲሶ ንምምሃር ልክዕ ፍርቅን ርብዕን ንምምሃር ዝተኸተልናዮም ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል እዩ። ብመሰረት እዚ ድማ መጀመሪያ ክቢ ናብ ሰለስተ ማዕረ ቦታታት ብምምቃል ሲሶ ለኸዮም ዮርእዩዎም።

ካልእ ክቢ ብምስኣል ክልተ ሲሶ ለኸዮም እንተርእዮምዎም ዝበለፀ እዩ።

ነዚ ከም መበገሲ ብምውሳድ ስሉስ ኩርናዕ፣ ሬክታንግል ኻልእ ክቢን ብምስኣል፣ ኣብ ፍላሽ ካርድ ወይ ድማ ኣብ ቻርት ወረቐት ብምስኣል ሲሶ፣ ክልተ ሲሶ ክፈልዩን እዞም ዝፈለይዎም ድማ እናለኸዩ ከርእዩ ምግባርን ኣገዳሲ እዩ።

ኣብ መወዳእታ ድማ ኣብ መዕፋፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ ክሰርሑ፣ እንተተኻኢሉ ናብ ደፍተሮም ክዕሕፉ ብምግባር እናለኸዩ ከርእዩ እንተዝግበር ዝበለፀ እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ክሳብ ሕዚ ዝተምሃርዎ ንምገምጋም ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይክኣል ዩ። ንተኸነ ግን ኣብ ክፍሊ ዝፍፁምዎ ንጥፈት ብምርኣይ፣ ዝተወሰኑ ስልት ክቢ፣ ሬክ ንግልን ካልኦት ስልትን ብምሃብ ፍርቂ፣ ርብዒን ሲሶን እናለኸዩ ከርእዩ ብምግባር ምገምጋም ይክኣል። ካብዚ ብተወሳኺ ሕቶታት ብምሃብ ክስእሉን እናቕለሙ ሲሶ ከርእዩን ምግባር ይክኣል።

ኣብነት፡

- 1. ክቢ ስኢልኩም ብምቕላም ሲሶ ኣርእዩ።
- 2. ኣብዞም ዝስዕቡ ስእልታት ሲሶን ክልተ ሲሶን ኣቕሊምኩም ኣርእዩ።

ሀ

ለ

ናብዚ ብተወሳኺ መልመዲ 1 ውን ክሰርሑ ብምግባር ምገምጋም ይክኣል።

4.3 ጉዚታት ብቕፅሪ ምግላፅ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ኣብ ሞንጎ ሙሉእን ፍርቅን፣ ርብዕን ሲሶታትን ዘለው ርክባት ዮለልዩ።
- ኣብ መንጎ ሙሉእ፣ ፍርቂ፣ ርብዕን ስልሲትን ዘለው ርክባት ዮለልዩ።

ቁልፊ ቃላት፡

ክልተ ፍርቅታት፣ ኣርባዕተ ርብዕታት፣ ሰለስተ ርብዕታት፣ ሲሶ፣ ክልተ ሲሶ፣ ስልሲት

መለተዊ

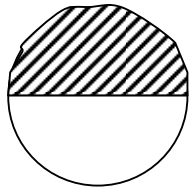
አብ ሕሉፍ ክፍለ ግዛታት አብ ዝተፈላለዩ ማዕረ ቦታታት ዝተመቐቐሉ ክቢ፣ ሬክታንግልን ካልኦት ምስልታትን እናቐብኡ ፍርቂ፣ ርብዒ፣ ሲሶን ክልተ ሲሶን ምርኣይ ተማሂሮም እዮም። ሕዚ ድማ ነቶም ብምቕባእ ዝፈልዩዎም ዝነበሩ ክፋላት ሓደ ምሉእ ነገር ብቐፅሪ ምግላፅ ክመሃሩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

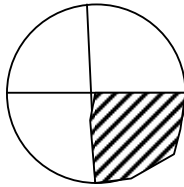
እቶም ቅድም ክብል እንኸተሉም ዝነበርና ኣገባባት ከምዘለዉዎ ምትግባር ዝከኣል ኻይኑ እዞም ዝስዕቡ እውን ምትግባር ይከኣል እዩ።

ብመሰረት አብ መፅሓፍ ዘሎ ኣብነት ነቶም ስእልታት አብ ደፍተሮም ክፅሕፉ ብምግባር ወይ ድማ ፍላጎ ካርድ፣ ሰሌዳ እቶም ስእልታት ብምስኣል ፍርቂ፣ ርብዒ፣ ሰለስተ ርብዕታት፣ ሲሶን ክልተ ሲሶን ክፈልዩ ምግባር ይከኣል እዩ።

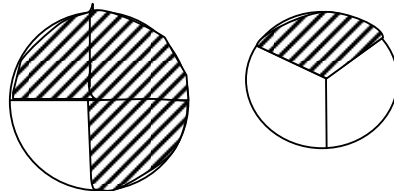
ብምቕፃል ሕድሕድ ዝተለኸዩ ክፋል ብቐፅሪ ክገልፁ ምግባር ይከኣል።

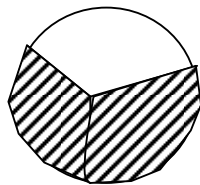
ፍርቂ = 1/2

ርብዒ = 1/4

ሰለስተ ርብዒ = 3/4 ሲሶ = 1/3

ክልተ ሲሶታት = 2/3

ነዚ ብዝግባእ ክሰርሑ ምስከኣሉ አብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ንጥፈታትን መልመድታትን ክሰርሑ ምግባር። ብምቕፃል ድማ ሕድሕድ ዝተለኸዩ ክፋል ብቐፅሪ ክገልፁ ምግባር ይከኣል።

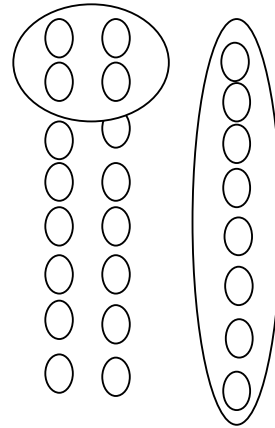
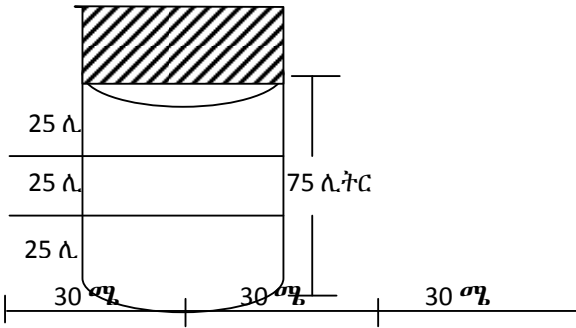
ንጥፈት 3

ዚ ንጥፈት ዚ ነቶም ዝተቐብኡ ክፋላት ሙሉ ነገር ብቐፅሪ ምግላፅ ዩ። ቶም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ስልት ብዞም ዝስዕቡ ቁፅር ት ክውከሉ ይኽሉ።

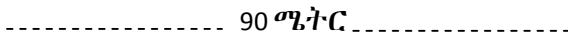
- 1. $\frac{3}{4}$
- 2. $\frac{1}{3}$
- 3. $\frac{1}{2}$
- 4. $\frac{1}{4}$
- 5. $\frac{2}{3}$
- 6. $\frac{1}{3}$
- 7. $\frac{1}{2}$

ነቶም ኣብ መልመዲ ዘለዉ ቃል ግድላት ክርድኡዎም ድማ ነዚ ዝስዕብ ስእላዊ መግለጺ ብምጥቃም መብርሂ ሃብዎም።

1.

2.

መልመዲ 2

1. 50 ሊትር

2. $\frac{2}{3}$

ኣገባብ ገምጋም

ነቶም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ዝተሰኹዎ ክፋላት ብትኽክል ክገልፁዎም ምኽኣሎም ብምርኣይ፣ ተመሳሳልቲ ምስልታት ብምስኣል ነቶም ምስልታት ፍርቂ፣ ርብዒ፣ ሰለስተ ርብዒ፣ ሲሶ፣ ክልተ ሲሶ ወዘተ ክቐብኡን ነቶም ዝተቐብኡ ድማ ብቐፅሪ ክገልፁዎምን ብምስኣል ምግምጋም ይከኣል እዩ። ሓፂር ፊተና ብምሃብ ወ.ን ምግምጋም ይከኣል። ኣብነት፡

1. ነዚ ዝስዕብ ደጋጊምኩም ብምስኣል ፍርቅን ርብዕን ኣቐሊምኩም ኣርእዩ።

2. ነዚ ዝስዕብ ደጋጊምኩም ብምስኣል ሲሶን ክልተ ሲሶን ኣቐሊምኩም ኣርእዩ።

መጻኑዊ

ቅድም ክብል ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ንምፍላይ ክሳብ 100 ዘለዉ ርብሓት 10 ዝተፈላለዩ ኣገባባት ብምጥቃም ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ተማሂሮም እዮም። ኣብዚ ድማ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት፣ እቶም ቁፅርታት ዝውክልዎ ዓዲ ቁፅሪ፣ ብሰደቓ ቁፅሪ ብምጥቃም ነቶም ቁፅርታት ምንባብ፣ ምዕራፍን ብቅደም ስዓብ ምስራቕን ክመሃሩ እዮም።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ኣብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- ርብሓት 100 ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ይገልፁ።
- ካብ 101 ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት የንብቡ፣ ይፅሕፉ።
- ክሳብ 1000 ዘለዉ ዋጋ ዓድታት ይፈልዩ።
- ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ብምልክታት $< ; >$ = ን የወዳድሩ።

ነዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምሃሪ ሓገዛት

- በቢ ዓሰርተ ዝተጠመሩ ቁርፅ-ፅ ዕንፀይቲታት
- ኣባከስ፣ ሰደቓ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ቐገት
- ኣብ ቻርት ዝተሰርሑ ሰደቓታት ምርባሕን ምድማርን
- ኣብ ቻርት ዝተስኣሉ መስመር ቁፅርታት
- ድርብራባት ኩብ ዝሓዙ ስእልታት

ቁልፊ ቃላት

ኣሃዝ፣ ዓዲ ቁፅሪ፣ ቐዳሚ ቁፅሪ፣ ሰዓቢ /ተኸታሊ/ ቁፅሪ፣ ይበልፅ፣ ይንእስ፣ ኣባከስ

5.1 ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሓት 100

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 4

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ✚ ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሕ 100 ይዝርዝሩ፡፡
- ✚ ርባሕ 100 ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ይትንትኑ፡፡
- ✚ ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሕ 100 ዝኾኑ ቁፅርታት ይቆፀሩ፣ የንብቡ፣ ይፅሕፉ፡፡
- ✚ ርባሕ 100 ምስ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ይድምሩ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ርባሓት 100፣ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ፣ ድርብራባት ኩብ፣ በቢ ዓሰርተ ዝተኣሰሩ ቁርፅ-ፅ ዕንፀይቲታት

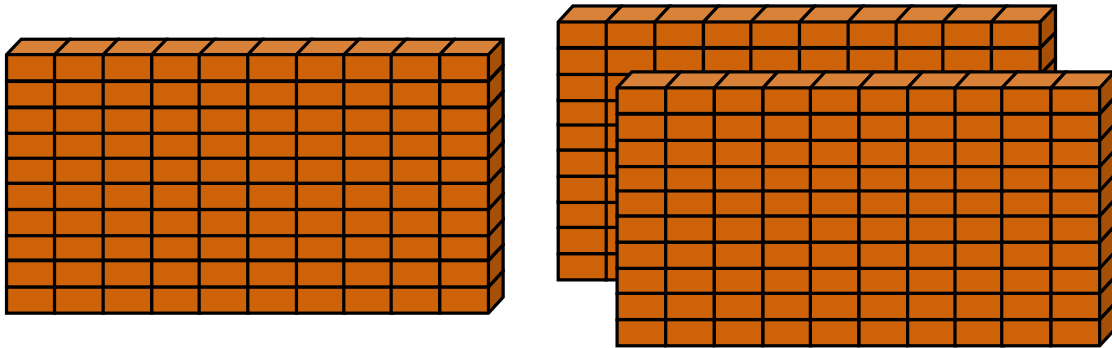
መእተዊ

ቅድም ክብል ኣብ ሕሉፍ ትምህርቶም ተምሃሮ ክሳብ 100 ዘለዉ ርባሓት 10 ተምሃሮም ነይሮም፡፡ ነዚ ብምስፋሕ ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሓት 100 ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ትምህርቲ እዚ ንምምሃር እቶም ቅድም ክብል ተምሃሮ ዝጥቀሙሎም ዝነበሩ መሰረተ ሓሳባት ምጥቃም ይከኣል እዩ፡፡ እንተኾነ ግን ብመሰረት ኣብዚ ርእሲ እዚ ዘሎ ትሕዝቶ ነዞም ዝስዕቡ ንጥፊታት ብምፍፃም ምምሃር ይምረፅ፡፡

ብመጀመሪያ ኣሃዛት ቁፅሪ ምንባብን ምፅሓፍን ክለማመዱ ምግባር እዩ ክኸውን። ቅድሚኒ እዚ ግን እዞም ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ንምምሃር ዝተጠቐምናሎም ኣገባባት ምዝኸኻር የድሊ። ንሱ ድማ በቢ 10 ዝተጠመሩ ኢና ንጥቀም ነይርና። ሕዚ ድማ በቢ 100 ዝተጠመሩ ዝብል ክንጥቀም ኢና። እዚ ብምሓዝ 100፣ 200፣ 300፣ 400፣ ..... 900፣ 1000 ዝብሉ ብምቐፃር ነዚ ትምህርቲ ምጅማር ይከኣል እዩ።

10 × 10 = 100 = 1 × 100   200 = 2 × 100

ዝተፈላለዩ ኣገባባት ብምጥቃም ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉ እ ቁፅርታት ክንብቡ ኣበረታትዎም።

ብሓሳብ ደረጃ ናይ 100 ብር ሞዴል ብምጥቃም ርባሓት 100 ብቐሊሉ ክርድኡ ምግባር ይከኣል እዩ።

ብምቐፃል ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ መልመድታት 1ን 2ን ዘለዉ ሕቶታት ንክሰርሑ መጀመሪያ ናብ ደፍተርም ክቐድሑ፣ ድሕሪኡ ድማ ሕድሕድ ባዶ ቦታ ክመልኡ ብምግባር እቶም ቁፅርታት ክለማመዱዎም ምግባር ይከኣል እዩ።

ኣብዚ ካልኣይ መልመዲ ዘለዉ ቃል ግድላት ድማ ብጉጅለ ኾይኖም ክሰርሑ እንተዝግበር ይምረፅ።

ኣብ ከባቢኦም ዝጥቀሙሎም ኣብነታት ብምሃብ ዝበለፀ ግልፂ ንምግባር ምፍታን ሓጋዚ እዩ። ንኣብነት ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት 3 ገለፃ ሂብኩም ብዛዕባ ተመሳሳልቲ ሕቶታት ምምይያጥ ይከኣል። ነዚ ድሕሪ ምርኣይ ርባሓት 100 ብኸልተ ተደመርቲ ምግላፅ ኣብ 100 ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሓት ብዝበለፀ ክግንዘቡ ስለዝሕግዝ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ኣብ መወዳእታ ኣብ 100 ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሓት 100

100፣ 200፣ 300፣ 400፣ 500፣ 600፣ 700፣ 800፣ 900ን 1000ን ክምዝኸኑ ክግንዘቡ፣ ክፅሕፉን ክንብቡን ኣድላዩ ደገፍ ይገበረሎም። ኣብ ቃል ግድላት ድማ ናይ መምህር ደገፍ ኣይፈለዩም።

መልመዳ 1

×	100
1	100
2	200
3	300
4	400
5	500
6	600
7	700
8	800
9	900
10	1000

መልመዳ 2

1.

×	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
100	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000

2. 200፣ 400፣ 500፣ 700፣ 800፣ 900፣ 1000

3. 300ኪ.ግ

4. 600

5. 300

መልመዳ 3

1. $200 = \underline{100} + \underline{100}$

3. $700 = 300 + \underline{400}$

2. $600 = 200 + 400$

4. $800 = \underline{200} + 600$

5. $900 = 400 + 500$

6. $1000 = 700 + 300$

ዕዮ ጉጅለ 1

1. 600

5. 1000

2. 500

6. 900

3. 400

7. ኣይበልፅን

4. 400

8. ኣይበልፅን

አገባብ ገምጋም

ዝተፈላለዩ አገባባት ምጥቃም ዝከኣል እኳ እንተኾነ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ዝተፈላለዩ ሰደቓታት፣ መልመድታትን ዕዮ ጉጅለን ብአገባቡ ምስርሖም ብምርግጋዕ ምግምጋም ይከኣል እዩ። ኣብነት፡

1. ሕድሕድ ተደመርቲ ብርባሓት 100 ግለፁ።

ሀ. $300 = 200 + \underline{\hspace{2cm}}$ ለ. $700 = 400 + \underline{\hspace{2cm}}$

2. ዝጎደሉ ርባሓት 100 ኣብቲ ሰደቓ ምልኡ።

×	3	4	6	8	9
100					

5.2 ካብ 101 ክሳተፊ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፡ 4

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

✚ በዓል ሰለስተ ኣሃዛት ቁፅሪ ብርባሕ 100ን ብበዓል ሓደ ሆሂን ይትንትኑ።

ቁልፊ ቃላት

በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ፣ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ፣ ድርብራባት ኩብ

መእተዊ

ቅድም ክብል ኣብ ሕሉፍ ትምህርቶም ተምሃሮ ካብ 100 ክሳተፊ 1000 ዘለዉ ርባሓት 100 ምቕፃር፣ ምንባብን ምፅሓፍን ተምሃሮም ነይሮም። ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ድማ ካብ 100 ክሳተፊ 1000 ኸይኖም ኣብ መንጎ ርባሓት 100 ዝርከቡ ቁፅርታት ምንባብ፣ ምፅሓፍን ብቕደም ስዓብ ምቕፃግን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ኣብዚ እዋን እዚ ተምሃሮ ዝለመድዎምን ኣዘውቲሮም ዝጥቀሙሎምን አገባባት ክህልዉ ይኸእሉ እዮም። ብመሰረት እዚ ድማ ዝተፈላለዩ አገባባት ምጥቃም ክሓትት ይኸእል ይኸውን። ኮይኑ ግን ክውሰድ ዝኸእል መማሪ፣ ኩሉ ከምዘሎ ኸይኑ ብኣንፃር ምድላው እዚ ምዕራፍ እዚ ነዞም ዝሰዕቡ ንጥፊታት ብምኸታል ምምሃር ይከኣል እዩ።

ብቐዳምነት ከከም ኩነታት ከባቢኹም ድርድራት ኩብ፣ ሞዴላት ብር (ቕርሺ) ኢትዮጵያ ወይ ድማ ኣድለይቲ እዮም ኢልኩም እትኣምኑሎም ነገራት ብምጥቃም ኣብ ርባሓት 100

1፣ 2፣ 3፣ 4፣...፣9 እንትንውስኽ /እንትንድምር/ እንረኽቦም ቁፅርታት ብቃል ምንባብን ምዕራፍን ክለማመዱ ምግባር ግቡእ እዩ።

ብምቕፃል ብመሰረት ኣብነት 1 ን ካልኣት ተወስኽቲ ኣብነታትን ኣብ ሰሌዳ ብምዕራፍን ተምሃሮ ክሪእዎ ብምግባርን ንጥፈት 1 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል።

ንጥፈት 1

+	1	2	3	4	5	6	7	8	9
100	101	102	103	104	105	106	107	108	109
200	201	202	203	204	205	206	207	208	209
300	301	302	303	304	305	306	307	308	309
400	401	402	403	404	405	406	407	408	409
500	501	502	503	504	505	506	507	508	509
600	601	602	603	604	605	606	607	608	609
700	701	702	703	704	705	706	707	708	709
800	801	802	803	804	805	806	807	808	809
900	901	902	903	904	905	906	907	908	909

እዚ ንጥፈት እዚ ኣብ ርባሓት 100 ካብ 1 ክሳብ 9 ዘለዉ ቁፅርታት እንትድመሩ እንታይ ኩነታት ከምዝፍጠር ንምዕዛብን ብፍላይ ድማ ነቲ ሰደቓ ብምምላእ ዛዕባ እቶም ቁፅርታት ክግንዘቡን ንምሕጋዝ እዩ።

እንተተኻኢሉ ነዚ ሰደቓ ናብ ደፍተሮም ክቐድሑ ብምግባር ክለማመዱሉን ብተመሳሳሊ ኣገባብ ክሳብ 1000 ዘለዉ ቁፅርታት ክፅሕፉን ከንብቡን ምግባር ነቶም ቁፅርታት ብቐሊሉ ክላለይዎም ዝገብር እዩ።

ብምቕፃል ኣብ መዕራፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት 2 መሰረት ብምግባር ገለፃ ሃብዎም። ኣብ መወዳእታ ድማ መልመዲ 4 ብመልክዕ ዕዮ ክፍሊ ወይ ድማ ዕዮ ገዛ ምሃብ ይክኣል እዩ።

እዚ መልመዲ እዚ ኩሎም ቁፅርታት ብኸመይ ክርከቡ ከምዝኸእሉ፣ ኣናብበኦምን ኣፀሓሕፈኦምን ክለማመድዎም ዝገብር እዩ። ነዚ መልመዲ ስዒቡ ድማ ኣብነት 3 ክሰርሑ ግበሩ።

ኣገባብ ገምጋም

ቅድም ክብል ክግለፅ ከም ዝፀንሐ ዝተፈላለዩ ኣገባባት ገምጋም ክህልዉ ይኸእሉ እዮም። ኸይኑ እዉን ግን ቁፅርታት ምቐፃር ብኣግባቡ ዝሰርሑን ብትኽክል ዘንብቡን ዝፅሕፉን ምዃሮም

ብምክትታል ምግምጋም ይክኣል እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ መልመድታትን ንጥፊታትን ብግቡእ ምስርሖም መልሶም ብምርኣይ ምግምጋም ይክኣል። ከመ ኣድላይነቱ ድማ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይክኣል። ኣብነት፡

1. ሕድሕድ ተደማሪ ብርባሕ 100ን ብበዓል ሓደ ሆሄ ቁፅርን ግለፁ፡፡

- ሀ. $405 = \underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}}$
- ለ. $308 = \underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}}$
- ሐ. $804 = \underline{\hspace{2cm}} + \underline{\hspace{2cm}}$

መልመዲ 4

- 1. $506 = 500 + 6$ 2. $908 = 900 + 8$ 3. $104 = 100 + 4$
- 4. $809 = 800 + 9$ 5. $205 = 200 + 5$ 6. $604 = 600 + 4$

5.3 ዋጋ ዓድታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፣ 2

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

✚ ክሳተ 1000 ዘለዉ ሙሉ-እ ቁፅርታት ዋጋ ዓድታት ይፅሕፉ፡፡

ቁልፊ ቃላት

በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ፣ በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ፣ ዋጋ ዓዲ ቁፅሪ፣ ኣባከስ፣ ሚኢቲታት፣ ዓሰርተታት፣ ሓደታት

መእተዊ

ቅድም ክብል ተምሃሮ ኣብ ርባሓት 100 በዓል ሓደ ኣሃዝ ቁፅሪ ብምውሳኽ ዝርከቡ ቁፅርታት ምንባብን ምፅሓፍን ተለማሚዶም እዮም። ሕዚ ድማ ኣብ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ ዘለዉ ሚኢቲታት፣ ዓሰርተታትን ሓደታትን ብዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ክንፅፍን ዝኾነ ቁፅሪ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ እናተጠቐሙ ክፅሕፉን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ቅድም ክብል ክሳተ 100 ንዘለዉ ቁፅርታት ብዓድታት ቁፅሪ ከመይ ከምዝግለፁ ተምሃሮም ነይሮም። እዚ ሚላ እዚ ንኹሎም ቁፅርታት እውን ዝሰርሕ ስለዝኾነ ነዚ ብምዝኽኻር ዕለታዊ ትምህርቲ ምጅማር ይክኣል እዩ። ነዚ ተኸቲሉ ድማ ነዞም ዝስዕቡ ድርድራት ኩባት ብምጥቃም

ኣብ ኣደ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅሪ ዘለዉ ሚኒ.ቲ.ታት፣ ዓሰርተታትን ኣደታትን ክፈልዩን ብዓድታት ቁፅሪ ክገልፁን ክለማመዱ ምግባር የድሊ።

ብምቕፃል ብመሰረት ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 2 ተወሰኸቲ ኣብነታት ምስ ሃብኩምዎም ነዚ ንጥፊት ክሰርሑ ምግባር ይከኣል። /እንተተኻኢሉ ናብ ደፍተሮም ቀዲሖም ክሰርሑ ብምግባር/

ንጥፊት 2

- ሀ. 123 = 100 + 20 + 3   ለ. 345 = 300 + 40 + 5
- ሐ. 247 = 200 + 40 + 7   መ. 764 = 700 + 60 + 4
- ረ. 536 = 500 + 30 + 6   ሰ. 874 = 800 + 70 + 4

ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ቀሪቡ ዘሎ ኣብነት 2 መሰረት ገይርኩም እቲ ብኣባከስ ተገሊፁ ዘሎ ቁፅሪ ካልኦት ተወሰኸቲ ኮዓሳሱ ብምውሳኽ ወይ ድማ ብምጉዳል እዚ ዝውክሎ ቁፅሪ እንታይ እዩ ብምባል ተምሃሮ ክሓስቡ፣ ክመያየጡን ክምልሱን ግበሩ። እዚ ዝተፈላለዩ ቁፅርታት ብኸመይ ከምዝገለፁ ዘረድእ እዩ። ተምሃሮ ድማ እናደጋገሙ ክለማመድዎ ግበሩ።

ኣብ ከባቢኹም ኣባከስ እንተዘየልዩ ድማ ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ችካት ብምጥቃም ሕድሕድ ሕብሪ ዓዲ ቁፅሪ ክውክል ብምግባር ምምሃር ይከኣል እዩ። ንኣብነት ቀይሕ ሕብሪ ንዓዲ ሚኒ.ቲ፣ ሰማያዊ ሕብሪ ንዓዲ ዓሰርተ፣ ካልእ ሕብሪ ድማ ንዓዲ ኣደ ክውክሉ ብምግባር ክተረድእዎም ትኸእሉ ኢኹም።

እዚኦም ምስፈፀምኩም ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ 5 ኣብ ደፍተሮም ቀዲሖም ክሰርሑ ብምግባር ስርሖም ረኣዩሎም። እቲ ኣብ ሕቶ ቁፅሪ 2 ዘሎ ድማ ቁፅርታት እናቐያየርኩም ክለማመዱ ብምግባር ብዛዕባ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ዘለዎም ግንዛብ ክዓቢ ምግባር ይከኣል እዩ።

ዝተወሰኑ ሕቶታት ብምድላው ዕዩ ዝ ወይ ድማ ዕዩ ጉጅለ ብምሃብ ነንሕድሕዶም ክተሓጋዝዙ ምግባር እውን ጠቓሚ እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ኣብዚ ብርኪ እዚ ተምሃሮ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ዋጋ ዓድታት ክፅሕፉ ምኽኣሎም ንምግምጋም ዝተፈላለዩ ኣገባባት ምጥቃም ይከኣል። ነዞም ዝስዕቡ ዝዓይነቶም ሕቶታት ብምሃብ እዉን ምግምጋም ይከኣል።

- 1. ኣብ ሕድሕድ ዓድታት ቁፅሪ ክቕመጡ ዝግበኦም ቁፅርታት ፅሓፉ።

ቁፅሪ	ዓዲ 100	ዓዲ 10	ዓዲ 1
451			
723			

መልመዳ 5

1. 762 ብኣባክስ እንትግለፅ ኣብ ዓዲ ሚኢቲ 6፣ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 7 ከምኡውን ኣብ ዓዲ ሓደ 2 ኩዓሳሱ ክህልዉ ይግባእ።
 326 ብኣባክስ እንትግለፅ ኣብ ዓዲ ሚኢቲ 3፣ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 2 ከምኡውን ኣብ ዓዲ ሓደ 6 ኩዓሳሱ ክህልዉ ይግባእ።
 745 ብኣባክስ እንትግለፅ ኣብ ዓዲ ሚኢቲ 7፣ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 4 ከምኡውን ኣብ ዓዲ ሓደ 5 ኩዓሳሱ ክህልዉ ይግባእ።
 545 ብኣባክስ እንትግለፅ ኣብ ዓዲ ሚኢቲ 5፣ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 4 ከምኡውን ኣብ ዓዲ ሓደ 5 ኩዓሳሱ ክህልዉ ይግባእ።
 392 ብኣባክስ እንትግለፅ ኣብ ዓዲ ሚኢቲ 3፣ ኣብ ዓዲ ዓሰርተ 9 ከምኡውን ኣብ ዓዲ ሓደ 2 ኩዓሳሱ ክህልዉ ይግባእ።

2.

ቁፅሪ	ዓዲ 100	ዓዲ 10	ዓዲ 1
423	4	2	3
376	3	7	6
473	4	7	3
675	6	7	5
984	9	8	4
863	8	6	3
234	2	3	4

5.4 ቕደም ሰዓብ ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዜ፤ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ✚ ክሳብ 1000 ዘለዉ ቁፅርታት ብሕንፃዕ ቁፅሪ የርእዩ፡፡
- ✚ ቀዳማይን ሰዓባይን ቁፅርታት ይውስኑ፡፡
- ✚ ኣብ ሞንጎ ክልተ ቁፅርታት ዝርከቡ ቁፅርታት ይፈልዩ፡፡
- ✚ ምልክታት < ; >ን =ን ብምጥቃም የወዳድሩ፡፡

ቁልፊ ቃላት

መስመር ቁፅሪ፣ ይበልፅ፣ ይንእስ፣ ምልክት ውድድር፣ ቕደም ሰዓብ፣ ቕዳማይ፣ ሰዓቢ/ተኸታሊ/

መእተዊ

ቅድም ክብል ዝተምሃርዎም ኣብ 100 ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ምንባብን ምዕሓፍን እዮም ነይሮም፡፡ እዚ ድማ ኣብዞም ቁፅርታት መሰረት ገይሩ ብዛዕባ ቅደም ሰዓብ፣ ቕዳማይን ሰዓቢን ክመሃሩ እዮም፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዞም ተምሃሮ ኣብ ቕደም ሰዓብ ቁፅርታት ሓደሽቲ ኣይኮኑን፡፡ ቅድም ክብል ኣብ ዝተምሃርዎ ትምህርቲ ቕደም ሰዓብ ተምሃሮም እዮም፡፡ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ኣብ ምስራዕ ቁፅርታት እውን ክርእዩ ፀኒሖም እዮም፡፡ እንተኾነ ግን እዞም ስራሕቲ እዚኦም ክሰርሑ ዝፀንሑ ኣብ ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት እዩ፡፡ ስለዚ ዋጋ ዓድታት ቁፅሪ ክሰፍሑ ብምግባር ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ከወዳድሩን ብቕደም ሰዓብ ምቕማጥን ክመሃሩ እዮም፡፡ እዚ ድማ ነዞም ዝሰፈሩ ንጥፈታት ብምፍፃም ክትግበር ይኸእል፡፡

መጀመሪያ ኣብ መዕሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ኣብነት ክሰርሑ ብምግባር ብዛዕባ መስመር ቁፅሪ፣ ቁፅርታት ምስራዕን ቀዳማይን ሰዓባይን ክመሃሩ ግበሩ፡፡ እዚ ምስገበርኩም ድማ ተምሃሮ መልመዲ 6 ክሰርሑ ግበሩዎም፡፡

ነዚ ብምስዓብ ንጥፈት 3 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል፡፡

ንጥፈት 3

እዚ ንጥፈት እዚ ኣብ መንጎ ዕምዲ ቁፅርታት ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ክዕሕፉ ምግባር እዩ፡፡ እዚ ድማ ናይ ቁፅሪ ቀዳማይን ሰዓባይን ብቕሊሉ ክፈልዩ ዝሕግዝ እዩ፡፡

1. 101፣ 102፣ 103፣ ን 104
2. 204፣ 205፣ 206 ን 207
3. 310፣ 311፣ 312፣ 313፣ 314 ን 315
4. 501፣ 502፣ 503፣ 504፣ ን 505
5. 608፣ 609፣ 610፣ ን 611
6. 791፣ 792፣ 793፣ 794 ን 795

ነዚ ንጥፈት ስዒቡ ድማ ዝተፈላለዩ ኣብነታት ብምሃብ ተምሃሮ ብጉጅል እናኾኑ ዝሰርሑሉ ኣገባብ ምፍጣር ኣድላዩ እዩ። ንኣብነት ኣብ መስመር ቁፅሪ ዝጎደሉ ቁፅርታት ምምላእ፣ ዝኾነ ቁፅሪ ብምሃብ ናይዚ ቁፅሪ ሰዓባይን ቀዳማይን ክረኽቡ ምግባር፣ ኢሉውን ዝተወሰኑ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅርታት ብምሃብ ብቕደም ሰዓብ ክሰርዕዎም ምግባርን ዘጠቓልል ክኸውን ይኸእል እዩ።

ከም ሓጋዚ ሜላ ድማ ኣብ ሰሌዳ መበገሲኦም ዝተፈላለዩ በዓል ሰለስተ ኣሃዝ ቁፅርታት ብምሃብ ኣብ መንጎኦም ዝጎደሉ ቁፅሪ ክፈልዩን ክፅሕፉን፣ ተምሃሮ ናብ ሰሌዳ ብምውፃእ ቀዳማይን ሰዓባይን ክፈልዩ ምግባር ይከኣል።

ኣብ መወዳእታ መልመዲ 7 ክሰርሑ ብምግባር እቲ ዝድለ ጉዳይ ከማዕብሉ ምሕጋዝ ኣድላዩ እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

1. ዝተፈላለዩ ቁፅርታት ብምሃብ መስመር ቁፅሪ ተጠቂሞም ብቕደም ሰዓብ ክቐምጡ ብምግባር
2. ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዝቐረቡ ንጥፈታትን መልመድታትን ብትኽክል ምስርሖም ብምርግጋፅ ምገምጋም ይከኣል እዩ።

ከም ኣብነት፡ ነዚ ሕንፃፅ ቁፅሪ እዚ ብምጥቃም ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

- ሀ. ባዶ ቦታ ምልኡ።
- ለ. ን224 ቀዳማይ ቁፅሪ _____ እዩ።
- ሐ. ን226 ሰዓባይ ቁፅሪ _____ እዩ።

መጻጠያ

ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ብዛዕባ መሰረታዊ ኣምራት ጂኦሜትሪ ዝኾኑ ነጥቢ፣ ቅንዕ መስመርን ፀፍሕን ክመሃሩ እዮም። እዞም ኣምራት እዚኦም ምስ ዕለታዊ መነባብርኦም ከተኣሳስርዎም ብምግባር ንቐፃላይ ትምህርቶም መሰረት ንምንፃፍ ፈተነ ክግበር እዩ።

ስለዝኾነ ድማ መብዛሕትኦም ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ዝቐርቡ ትምህርታትን ንጥፈታትን ኣብ ተግባር ዝተመስረቱ ክኾኑን ንቐፃላይ ድማ ዝህብዎ ኣገልግሎት ብምርኣይን ክስርሑ ክግበር እዩ።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ኣብዚ ምዕራፍ ትዕቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- ✚ ማስመሪያ ተጠቒሞም መስመር ይሕንፅፁ።
- ✚ ትርብዒት፣ ሬክታንግል፣ ትሪያንግልን ክቢን ይስእሉ።
- ✚ ኣብ ክባቢኦም ዘለዉ ነገራት ቅርፅዎም የለልዩ።

ነዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምሃሪ ሓገዛት

- መስመሪ፣ ቢሮ፣ እርሳስ
- ዝተፈላዩ ቦታታት ዘርኢ ካርታ
- ካብ ጥንኩር ወረቐት ዝተሰርሑ ምስልታት ትርብዒት፣ ሬክታንግል፣ ትሪያንግልን ክቢን
- ዝተዓፀፉ ሽቦታት፣ ዝተፈላለዩ ኣናኢቲ ባኮታት
- ሳንቲም፣ ባሊቃታት፣ ዝተፈላለዩ ክባዊ ቅርፂ ዘለዎም መትሓዚ ቅብኣት
- ዝተፈላዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ቾካት
- ናይ ጂኦሜትሪ መሳርሒ ኣቕሪቡ
- ኣብ መምህሪ ክፍሊ ዘለዉ ማዕዳ፣ መስኮት፣ ዴስክ፣ ሰሌዳ

ቁልፊ ቃላት

ነጥቢ፣ ቅኑዕ መስመር፣ ቅርፂ፣ ብላዕሊ፣ ብታሕቲ፣ መቋረፂ ነጥቢ፣ ክቢ፣ ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ሰሌስ ኩርናዕ

6.1 መስመሪ ብምጥቃም መስመር ምእንግዕ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዘ፣ 5

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ✚ መስመሪ ብምጥቃም መስመር ይስእሉ፡፡
- ✚ ሽም መስመራት ይህቡ፣ ይፀርሑ፡፡
- ✚ ዝራኽቡ መስመራት ይስእሉን መራኽቡ ነጥቢ ይፀርሑን፡፡
- ✚ ኣብ ልዕሊ እቲ መስመር ወይ ኣብቲ መስመር ምልክት ነጥብታት የቐምጡ፡፡
- ✚ ካብ ዝተውሃበ ነጥቢ ብምብጋስ መስመሪ ብምጥቃም መስመር ይስእሉ፡፡

ቁልፊ ቃላት

መስመሪ፣ መስመር፣ መራኽቡ ነጥቢ

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ጫፍ እርሳስ፣ መስመሪ ወይ ድማ ኻልእ ነገር ተጠቐሞም ነጥብታትን መስመራትን ኣብ ደፍተሮም ክሰርሑ ብምግባር ምስ ዛዕባታት ጂኦሜትሪ ክላለዩ ክግበር እዩ፡፡ እዚ ትምህርቲ እዚ ብኣብዝሓ ምስ ዕለታዊ ዝርእዩዎም ነገራት ዝተሓሓዘ ስለዝኾነ መብዛሕትኡ ኣብ ተግባራዊ ስራሕቲ ጠመተ ክግበር ዝሓትት እዩ፡፡

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ኣብ ሰለስተ ትሕዝቶታት ክቐርብ ተገይሩ ኣሎ፡፡ ንሱ ድማ ድግማ ነጥቢን መስመርን፣ ርክብ ነጥቢን መስመርን ከምኡውን ርክብ ቅኑዕ መስመራት ዘጠቓለለ እዩ፡፡

6.1.1 ድግማ ነጥብን መስመርን

እዚ ትምህርቲ እዚ ንጥፊት 1 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ዝከኣል እንትኸውን፣ እዚ ንጥፊት እዚ ድማ ብዛዕባ ነጥቢ ክጅምሩ ንምግባር ተሓሲቡ ዝተዳለወ እዩ።

ንጥፊት 1

ነጥብታት ክሰርሑን ንሕድሕድ ነጥቢ ድማ ክስይሙን ተሓሲቡ ዝተዳለወ ንጥፊት እዩ።

ኣብዚ ንጥፊት እዚ ዝተፈላለዩ ዓይነታትን መጠንን ነጥብታት ክሰርሑ ይኽእሉ እዮም። ዝተጠቐሙሉ መሳርሒ ብዘየገድስ ጫፍ እርሳሶም ወይ ድማ ቢሮ ብምጥቃም ዝሰርሑ ነጥቢ ተባሂሉ ከምዝፀዋዕ ይነገሮም።

ነዚ ብዝግባእ ምስ ሰርሑ ብዛዕባ መስመር ክመሃሩ ንምግባር መልመዲ 1 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል። እዚ እንታይነት መስመርን መስመር ከመይ ከምዝስራሕን ክግንዘቡ ዝሕገዞም እዩ። ኣስያይማ ነጥብታት ድማ ክፈልጡ ምግባር ይከኣል እዩ።

ነዚ ብምክትታል ድማ ኣብ ሰሌዳ እናሰራሕኹም ብዛዕባ ነጥቢን መስመርን ክለማመዱ ግበሩ።

ኣብዚ ብተወሳኺ ዝተፈላለዩ ቦታታት ዘርኢ ካርታ ብምድላው ነጥብታት ምስ ቦታታት ብምዝማድን ብፊደላት ብምስያምን ነጥቢ ቦታ ንምምልካት እውን ከምዝጠቅም ክሪኡ ዝገብር ተግባራዊ ስራሕ ምስራሕ ይከኣል እዩ።

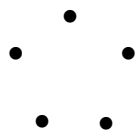
ነዚ ስዒቡ ድማ ምስ ነጥብታትን መስመርን ክለማመዱ ንምግባር ኣብ መልመዲ 1 ዘለዉ ነጥብታት ይኹን ካልኦት እናራኸቡ ዝተፈላለዩ ፊደላትን ስእልታትን ክሰርሑን ንሕድሕድ ነጥቢ ድማ ክስይሙን ምግባር ይከኣል እዩ።

እንተተኻኢሉ ድማ መስመራት ብምርኻብ ዝስርሑ ዝተፈላለዩ ከም ገዛ፣ መሳልል፣ ጠረጴዛ፣ ወንበር ወዘተ ክሰርሑ ዘኽእሉ ዝተፈላለዩ ንጥፊታት ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

እዚ ኣብ ተግባር ዝተመስረተ ትምህርቲ ስለዝኾነ ተምሃሮ ናብ ደፍተሮም ዝግልብጥዎም ነጥብታት ብምሃብ መስመሪ እናተጠቐሙ ከራኽቦዎም ብምግባር ምግምጋም ይከኣል። ከም ኣብነት፡

ነዞም ዝስዕቡ ነጥብታት መስመሪ ብምጥቃም ኮኾብ ስኣሉ።

6.1.2 ርክብ ነጥብን መስመርን

ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ተምሃሮ መስመሪ ብምጥቃም ዝተፈላለዩ ቅኑዕ መስመራት ክሰርሑን ኣብ መስመርን ነጥብን ዘሎ ርክብ ንኸለልዩን ክመሃሩ እዮም።

እዚ ንምምሃር ድማ እዞም ዝስዕቡ ንጥፊታት ምትግባር የድሊ።

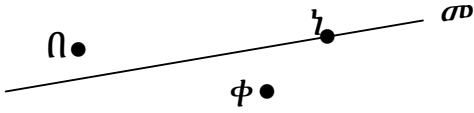
ብመሰረት ኣብነት ሓደ ኣብ ሰሌዳ ወይ ድማ ቻርት ወረቐት መስመር ብምስኣል ዝተፈላለዩ ነጥብታት ገሊኦም ኣብቲ መስመር፣ ገሊኦም ድማ ኣብ ልዕሊ እቲ መስመር ወይ ድማ ኣብ ትሕቲ እቲ መስመር ክሰኣሉ ብምግባር ኣብ መንጎ እቶም ነጥብታትን እቲ መስመርን ዘሎ ርክብ ክመደየጡ ምግባር ይከኣል። ነዚ ብምስዓብ ድማ ተምሃሮ ጉጅለ ክምስርቱ ብምግባር ባዕሎም ኣብ ደፍተሮም ክስእሉን ብዛዕባ ርክቦም ክመደየጡን ምግባር ሓጋዚን ተመራፅን እዩ።

ብምቕጻል መልመዲ 2 ብመልክዕ ዕዮ ዝዘከርሑ፣ ንዝሰርሑ ድማ ኣብ ክፍሊ ክመደየጥሉ ምግባር ይከኣል እዩ።

ኣገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ኣብ ምፍላይ ርክብ ነጥቢን መስመርን ዘለዎም ብቕጻት ንምግምጋም ኣብ ሰሌዳ መስመርን ዝተፈላለዩ ነጥብታትን /ኣብቲ መስመር ዝገርፉ፣ ልዕሊ እቲ መስመር ዝኾኑን ትሕቲ እቲ መስመር ዝኾኑን/ ብምስኣል ተምሃሮ ሕቶታት ክምልሱ ብምግባር ምግምጋም ይከኣል።

ኣብነት፡ ሕድሕድ ነጥቡ ምስቲ መስመር ዘለዎ ርክብ ነፅሩ።

መልመዲ 2

1. ሀ. ሰ፣ ረ፣ ሸ፣ ቀን በን ኣብ ቅኑዕ መስመር ቸ ዝርከቡ ነጥብታት እዮም።
 ለ. ቅኑዕ መስመር ቸ ብነጥብታት ሰ፣ ረ፣ ሸ፣ ቀን በን ይሓልፉ።
 ሐ. ነጥቢ ሸ ኣብ መንጎ ነጥብታት ረን ቀን፣ ረን በን፣ ሰን ቀን፣ ሰን ቀን ይርከብ። ካልኣት ነጥብታት እውን ምዝርዛር ይከኣል እዩ።
 መ. ነጥቢ መ ካብ መስመር ቸ ንታሕቲ ይርከብ።
2. ሀ. ሀ፣ ለ፣ መ ን ሰ ን ኣብ ቅኑዕ መስመር ኣ ዝርከቡ ነጥብታት እዮም።
 ለ. ቅኑዕ መስመር ኣ ብነጥብታት ሀ፣ ለ፣ መን ሰን ይሓልፍ።
 ሐ. ነጥቢ ለ ኣብ መንጎ ነጥብታት ሀን መን ይርከብ። ኣብ መንጎ ሀን ሰን ምባል ይከኣል እዩ።
 መ. ነጥብታት ለን መን ኣብ መንጎ ነጥብታት ሀን ሰን ይርከቡ።

6.1.3 ርክብ ቅኑዕ መስመራት

ኣብዚ ድማ ተምሃሮ ዝተፈላለዩ መስመራት ብምስኣል ብዛዕባ ተራኽብቲ መስመራትን መራኽቢ ነጥቢን ክመሃሩ እዮም። መራኽቢ ነጥቢ እውን ክስይሙ ክግበር እዩ።

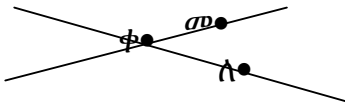
እዚ ንምግባር ብመሰረት ኣብነት 2 ኣብ ሰሌዳ ዝተፈላለዩ መስመራት ሰሪሕኹም ተምሃሮ እቶም መስመራት ዝራኽቡ ምዃናምን ዘይምዃናምን ክፈልዩ፣ ኣብቶም ዝራኽቡ መስመራት ድማ መራኽቢ ነጥቢ ክስይሙ ብምግባር ክመያየጡ ክትገብሩ ትክእሉ ኢኹም።

ኣብዚ ብምቕጻል እቶም ተምሃሮ ባዕሎም ዝተፈላለዩ መስመራት ኣብ ደፍተሮም ክስእሉ ብምግባር መራኽቢ ነጥቦም ክፈልዩን ክስይሙን ምግባር ትክእሉ ኢኹም።

ነዚ ስዒቡ ድማ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ ንጥፊት 2 ክሰርሑ ምግባር ይክኣል እዩ። እዚ ንጥፊት እዚ እንትሰርሑ ዝተፈላለዩ መስመራት ክሰርሑን ዝተፈላለዩ መራኽብቲ ነጥብታት ክህቡን ከምዝክእሉ ኣብ ግምት ክኣቱ ይግባእ። ስለዝኾነ ዝተፈላለዩ ተምሃሮ ዝተፈላለዩ መልስታት ሒዞም ክመፁ ይክእሉ እዮም።

ኣገባብ ገምጋም

1. ዝተፈላለዩ ናይ ቃል ሕቶታት ብምሃብ ብዛዕባ መራኽቢ ነጥብታት ክዛረቡ ምግባር
2. ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘለዉ ንጥፊታት ብትክክል ዝሰርሑ ምዃናም ብምርኣይ
3. ተራኽብቲ መስመራት ብምሃብ መራኽቢ ነጥቢ ክፈልዩ ብምሕታት ምግምጋም ይክኣል።
ኣብነት፡ ኣብዞም ዝስዕቡ መስመራት መራኽቢ ነጥቢ መን እዩ? መ፣ ለ፣ ዶስ ቀ?

6.2 ሬክታንግል፣ ካሬ፣ ስሉስ ኩርናዕን ክቢን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዘ፣ 7

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ✚ መስመሪ ተጠቂሞም ሬክታንግል ምስ ሰኣሉ ይስይሙ።
- ✚ መስመሪ ተጠቂሞም ትርብዒት ምስ ሰኣሉ ይስይሙ።
- ✚ መስመሪ ተጠቂሞም ስሉስ ኩርናዕ ምስ ሰኣሉ ይስይሙ።
- ✚ ምስሊ ክቢ ዘለዎም ነገራት ብምጥቃም ክቢ ይስእሉ።

ቁልፊ ቃላት

ትርብዒት፣ ርቡዕ ኩርናዕ(ሬክታንግል)፣ ስሉስ ኩርናዕ፣ ክቢ

መጻሕፍት

አብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ቅድም ክብል ተምሃሮ ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተላለይዎም ምስልታት ጂኦሜትሪን ቅርፅታትን መስመሪ ብምጥቃም ምስኣል ክለማመዱ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ምስልታት ትርብዒት፣ ሬክታንግል፣ ስሉስ ኩርናዕን ክቢን ኣብ ሰሌዳ ስኢልኩም ተምሃሮ ብጉጅለ ነቶም ምስልታት ብባኮ ወይ ድማ ጥንኩር ወረቐት ክሰርሕዎም ምግባር ይከኣል እዩ። እዚ ምስ ሰርሑ ድማ ኣብ ክፍሎም ዘለዉ ምስልታት እናረኣዩ ክዛረቡን ክመያዩጡን ምግባር ይከኣል እዩ። በዚ ግቡእ ምንቕቓሕ ምስተገበረ ኣብ ኣብነት 1 ዘለዉ ምስልታት ናብ ደፍተርም ክቐድሑን ናይ ሕድሕድ ምስሊ ዓቕናት ክዛረቡን ምግባር ይከኣል።

እንተኾነ ግን ኣብዚ ደረጃ እዚ ምስልታት ብግቡእ መሳርሕታትን ብትኽክልን ክቐምጡ ከፀግመሎም ስለዝኽእል ብመስመሪ ጥራሕ ተጠቐሞም ክስእሉ ምግባር እኹል እዩ። ብዛዕባ እቶም ምስልታትን ብዝተወሰነ ደረጃ ድማ ኣሰኣእልኦም ምስተረድኡ መልመዲ 3 ክሰርሑ ብምግባር ግንዛቦኦም ምጥንኻር ይከኣል እዩ። ናይቶም ምስልታት ጎንታት ድማ መስመሪ ብምጥቃም ጥራሕ ክዕቅኑን ዓቕናም ክዛረቡን ምግባር የድሊ።

ኣገባብ ገምጋም

- ነቶም ምስልታት ብትኽክል ምስኣሎም ብምርኣይ
- ኣብ ሰሌዳ ዝተፈላለዩ ምስልታት ትርብዒት፣ ሬክታንግል፣ ስሉስ ኩርናዕን ክቢን ብምስኣል ክፈልዩ ብምሕታት
- ሳንቲምን ቅርፂ ክቢ ዘለዎም ነገራትን ብምጥቃም ዝተፈላለዩ ምስልታት ክስእሉ ብምግባር ምግምጋም ይከኣል እዩ።

ኣብነት፡

1. ምስሊ ሬክታንግልን ትርብዒትን ስኣሉ።
2. ካብዞም ዝስዕቡ ሬክታንግልን ትርብዒትን ፍለዩ።

ሀ. ለ.

3. ምስሊ ስሉስ ኩርናዕ ስኢልኩም ሰይሙ።
4. ቅርፂ ክቢ ዘለዎም ነገራት ብምጥቃም ክቢ ስኣሉ።

6.3 ኣብ ከባቢኡም ዝርከቡ ቅርፅታት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ጊዘ፣ 2

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ✚ ኣብ ከባቢኡም ዝርከቡ ቅርፅታት ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ስሉስ ኩርናዕን ክብን ዘለዎም ነገራት የገናዝቡ።

መጠቀሚያ

አብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ቅድም ክብል ዝተምሃርዎም ምስልታት ኣብ ከባቢኦም ምስ ዘሎ ክራኸቡ ንምግባር ዝተፈላለዩ ስራሕቲ ክሰርሑ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ግንዛብ ተምሃሮ ክምዕብልን ምስልታት ትርብዒት፣ ሬክታንግል፣ ሰለስኩርናዕን ክቢን ኣብ ከባቢኦም ምስ ዝርከቡ ነገራት ንምትሕሓዝን ንጥፈት 3 ክሰርሑ ብምግባር ምጅማር ይክኣል እዩ።

ነዚ ምስረኣዩ ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ዝተፈላለዩ መንበሪ ገዛውቲ፣ ካልኣት ህንፃታት ከም መስጊዳትን ኣብያተ ክርስትያናትን፣ ከምኡውን ዓበይቲ ደብርታት (ፍቓት) ብምርኣይ ኣብ ደፍተሮም ስእላዊ መግለፂ ክሰርሑን ናብ ክፍሊ ምስ መፁ ድማ ሪፖርት እናገበሩ ክመያዩ፡ን ብምግባር ምምሃር ይክኣል እዩ። በቢጉጅለ ኾይኖም ኣብ ቀፅሪ ቤት ትምህርቶም እናዞሩ ክርእዩን እቲ ዝረኣይዎ ሒዞም ብምምፃእ ዝተወሰኑ ከቕርቡ ብምግባር ኩሎም ክመያዩ፡ን እቲ ሓደ ዝረኣዩ ኻልእ ዘይክርእዩ ዝኸእል ስለዝህሉ ነንሕድሕዶም ክመሃሩ ብምግባር ግንዛብኦም ከስፍሑ ዝሕገዝ እዩ።

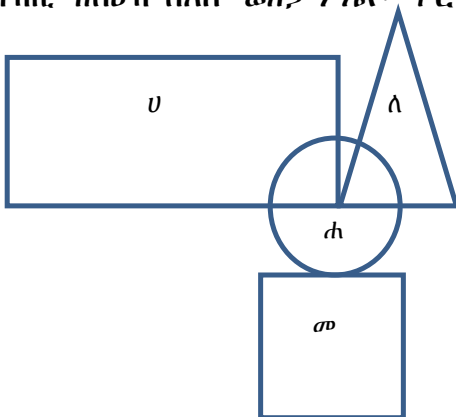
እንተተኻኢሉ ድማ ካብ ቤት ትምህርቲ ወፃኢ ዝስራሕ ዕዮ ጉጅለ ብምሃብ ባኮታት፣ ጭቃን ካልኣት ነገራትን ብምጥቃም ዝተፈላለዩ ቅርፃ ቅርፅታት ሰሪሑም ክመፁ ምግባር ዝተባባዕ ይኸውን። ኣብ መወዳእታ መልመዲ 4 ክሰርሑ ግሕበሩ።

ኣገባብ ገምጋም

- ዝተፈላለዩ ስእላዊ መግለፅታት ብምርኣይ ቅርፅታት ክፈልዩ ምክኣሎም ምክትታል
- ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ዝተፈላለዩ ከም ትርብዒት፣ ሬክታንግል፣ ሰለስ ኩርናዕን ክቢን ቅርፅታት ዘለዉዎም እስልታት ብምሃብ ሕድሕዶም ብትክክል ቆፃሮም ክፈልዩዎም እንተኻኢሎም ብምርኣይ
- ኣብ ደፍተሮም ክስእሉ ዝወሃብዎም ስእልታት ብትክክል ምስኣሎም ብምርኣይ ምግምጋም ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡

ኣብዚ ዝስዕብ ስእሉ ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ሰለስ ኩርናዕን ክቢን ፍለዩ።

መጻኑዊ

ኣብ ዕለታዊ መነባብሮና ገንዘብ ብምጥቃም ዝተፈላለዩ ነገራት ንሰርሕ ኢና። ስለዝኾነ ተምሃሮ ግንዛብ ከሕድሩን ምስቶም ኣብ ኢትዮጵያ እንጥቀመሎም ዓይነታት ገንዘብ ክላላዩን ንምግባር ብዝተወሰነ ደረጃ ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ክመሃሩ ክግበር እዩ። ብመሰረት እዚ ናይ ኢትዮጵያ 1ብር፣ 5ብር፣ 10ብር፣ 50ብርን 100ብርን ብሕብሮምን ብፍሉይ ምልክታቶምን ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ተማሂሮም እዮም። ብዛዕባ ሳናቲም እውን ከምኡ ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ተማሂሮም እዮም። ስለዝኾነ ድማ ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ገንዘብ ብምጥቃም ምድማርን ምጉዳልን ክመሃሩ እዮም። ገንዘብ ተጠቂሞም ዕደጋ ዝምልከት እውን ክለማመዱ እዮም።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ካብዚ ምዕራፍ ትዕቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- ገንዘብ ዓድና ተጠቂሞምይድምሩን የጉድሉን።
- ግደ ፈልዮም ብምዕዋት (Role play) ገንዘብ ኢትዮጵያ ተጠቂሞምይዕድጉን ይሸጡን።

ነዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምሃሪ ሓገዛት

- ሞዴላት ገንዘብ ኢትዮጵያ
- ሳንቲም
- ዝተፈላለዩ ባኮታት ሳሙና፣ ክርቢትን ብስኩትን
- ዝተፈላለዩ ዓይነታት ኣቕራቢ ዝሓዙ ስእልታት ዘለዎም ቻርትታት
- ባዶ ጠራሙዝ ቅብኣት
- ውዳኦ ባትርታት

ቁልፊ ቃላት

ገንዘብ፣ ብር፣ ሳንቲም

7.1 ምድማርን ምጉዳልን ገንዘብ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ✚ ገንዘብ ዓድና ይድምሩ።
- ✚ ገንዘብ ዓድና ተጠቒሞም የጉድሉ።

ቁልፊ ቃላት

ብር፣ ሳንቲም

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ብብርን ብሳንቲምን ዝተውሃቡ ዝተፈላለዩ መጠናት ምድማርን ምጉዳልን ክመሃሩ እዮም። እግረ መንገዶም ድማ ብዛዕባ ሸርፊ ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንምምሃር መጀመሪያ ብዛዕባ ገንዘብ ብሕቶ መልክዕ ብምሃብ ክመያየጡ ምግባር የድሊ። ንኣብነት ኣብ ኢትዮጵያ ገንዘብ የድሊ ዶ? ክኸውን ይኸእል። ካብዚ ቀዲሎም ናይ ኢትዮጵያ ብር ዓይነቶምን መጠኖምን ክፈልዩ ዝኸእሉን ዘይኸእሉን ብሕቶ መልክዕ ምቕራብ ይከኣል። እንተተኻኢሉ ድማ ሞዴላት ብር ኢትዮጵያ ብምሓዝ እናረኣዩ ክፈልዩ ዝኸእሉን ዘይኸእሉን ምፍታሽ።

(መተሓሳሰቢ፡ ኣብዚ ሓዚ እዋን ዝሰርሑ ዘለዉ ክልቲኦም ናይ 1-ብር ቅርሺን ናይ 1 ብር ሳንቲምን ክፈልጡ ምግባር የድሊ።)

ብምቕፃል ኣብ ብርን ሳንቲምን ዘሎ ኩነታት ሸርፊ ክሣረቡ ብምግባር መልመዲ 1 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ድህረ እዚ ናብቲ ቀንዲ ትምህርቲ እዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ምእታውን ኣብነታት 1ን 2ን ብምስራሕ መብርሂ ምሃብ። ብምቕፃል ድማ ተምሃሮ ክመያየጡን ግንዛብኦም ክመሓይሹን ንጥፊት 1 ክሰርሑ ምግባር ይክእል።

ንጥፊት 1

እዚ ንጥፊት እዚ ኣብ መንጎ ሳናቲም ዘሎ ርክብ ክንፅፅር፣ ሓደ መጠን ሳንቲም ብኻልኦት ክመይ ከምዝግለፅ ክርድኡን ኢሉውን ዝተፈላለዩ መጠን ገንዘብ ክድምሩን ከጉድሉን ንምግባር ዝተዳለወ እዩ። እንተዝከእል መጠን እቶም ተገሊፆም ዘለዉ ብምቕራብ ብተግባር ክመሃርዎም እንተዝግበር ዝበለፀ እዩ።

- 1. ሀ. $40 + 15 + 3 = 58$ ብር
    ለ. $60 + 25 + 75$ ሳንቲም =1ብርን 60 ሳንቲምን
- 2. ሀ. 5 ብር
    ለ. 100
    ሐ. 500
- 3. ሀ. 110 ብር   ለ. 90 ሳ   ሐ. 300 ሳ   መ. 140 ሳ
- 4. ሀ. 30 ብር   ለ. 35 ሳ   ሐ. 250 ብር   መ. 191 ብር

ኣገባብ ገምጋም

- ዓይነታት ኣቕራሽ /ብር/ ን ሳናቲምን ክፈልዩ እንተክኢሎም ምርግጋፅ
- ሸርፍታት ብርን ሳናቲምን ክፈልዩ ምክኣሎም ብምርግጋፅ
- ኣብዞም ዝተወሃብዎም ንጥፊታት ብግቡእ ይሰርሑ ምህላዎም ብምርግጋፅ ምግምጋም ይክእል እዩ።

ብተወሳኺ ሕቶታት ሸርፊ ብምሃብ ምግምጋም ይክእል። ኣብነት፡

ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ።

- 1. ብር 2 = _____ 25 ሳንቲም።
- 2. ብር 3 + ብር 7 = _____
- 3. ካብ 75 ሳንቲም 50ሳንቲም እንተጉዲልና _____ ንረክብ።
- 4. ብር 100 በዓል ክንደይ ብር 5 ይኸውን?

7.2 ምዕዳግን ምሻጥን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 2

ደረጃ ብቕፃት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

✚ ገንዘብ ዓድና ተጠቓሞም ይዕድጉን ይሸጡን።

ቁልፊ ቃላት

ዕደጋ፣ ዓዳጊ/ገዛኢ/፣ ሸያጢ፣ ድራማ

መለተዊ

ቅድም ክብል ዝተፈላለዩ መጠን ዘለዎም ዓይነታት ብርን ሳንቲምን ክርእዩ ተገይሩ እዩ። ምድማርን ምጉዳልን እውን ክመሃሩ ተገይሩ እዩ። ሕዚ ድማ ነዞም ዝተፈላለዩ ዓይነታት ብርን ሳንቲምን ብምጥቃም ብዛዕባ ምዕዳግን ምሻጥን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንኡስ ርእሲ እዚ ንምምሃር ዝተፈላለዩ ሜላታት ምጥቃም ዝከኣል ኮይኑ እቲ ትምህርቲ ተግባራዊ ትሕዝቶ ዘለዎ ኾይኑ እንተዝመሃርዎ ዝሓሸ ከምዝኸውን ይእመን። ስለዝኾነ ድማ ኣብ ክፍሊ ውሽጢ ገሊኦም ሸየጥቲ ገሊኦም ድማ ገዛእቲ ኾይኖም ብመልክዕ ድራማ እናርኣዩ ክለማመዱ ምግባር ተጠላቢ እዩ። ነዚ ንምስራሕ ምድላው እንትግበር፤

- ትኸክለኛ ዋጋ ዕዳጋ ክፈልጡ፤
- እንትዕድጉ ካብ ዝኸፈልዎ ገንዘብ ክንደይ መልሲ ከምዘለዎም ክፈልዩ፤
- ኣብ ፍትሓውነት እቲ ዕደጋ /ከቢሩ፣ ሓሲሩ ወዘተ/ ክፈልጡ፤
- ምውጋይ ክለማመዱ፤
- ብሓፈሻ ገንዘብ ብኣግባቡ ምጥቃም ከምዘድሊ ክመሃሩ ዘኸእል ኾይኑ እንተተዳለወ ዝበለፀ እዩ።

ኣብ መወዳእታ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ተሞሃሪም ዘለዉ ንጥፊታትን መልመድታትን ክሰርሑ ምግባር ንግንዛብኦም ወሳኛይ ተራ ክህልዎ እዩ። ኣብ ሕድሕድ ከይዲ ድማ ኦድላዩ ሓገዝን መብርሂን ክወሃቦም ይግባእ።

ንጥፊት 2

እዚ ንጥፊት እዚ ተምሃሮ ዝሓዘዎን ዝኸፈልዎን መጠን ገንዘብ ብምንፅፃር ክበዕሑም ዝግባእ ኣማልስ ዝለማመዱሉ ንጥፊት እዩ። ሕቶታት 1ን 2ን መዕደጊ ዋጋ ተሞሃሪ ስለዘሎ ምስርሑ ቐሊል እዩ። እቶም ዝተረፉ ድማ በቲ ተሞሃሪ ዘሎ ዋጋ ድራማ ክሰርሑን ሓደ ተምሃራይ ሸያጣይ ኮይኑ ካልእ ተምሃራይ ድማ ዓዳጊ ክኸውን ብምግባር እቲ ዓዳጊ በዝሓ ዝደልዮ እናለዎዎም ብምዝራብ ሸያጣይ ክኸፈሎ ዝግባእ ዋጋ ክፈሊ፣ ከምኡውን ኣማልስ ዘለዎ እንተጋጥም ኣማልሶም ክንደይ ከምዝኾነ ክፈልዩን ብዘግብር ኣገባብ እቲ ድራማ ክሰርሑ ግበሩ።

- ሀ. 1. 50ሳ   2.   5 ብርን 50ሳ

ነዚ ምስ ሰርሑ ድማ መልመዲ 2 ክሰርሑ ግበሩ።

አገባብ ገምጋም

- አብ ንጥፊት ክልተ ዘለዉ መልስታት ብግቡእ ምስርሖም ብምርግጋዕ
- አብ መልመዲ 2 ዘለዉ ሕቶታት ብግቡእ ምስርሖም ብምርግጋዕ
- ተወሳኺ ዕዮ ገዛ ብምሃብን ብምእራምን ምግምጋም ይከኣል እዩ።
- ከም ኣድላይነቱ ድማ ነዞም ዝስዕቡ ዝዓይነቶም ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል።

አብነት፡

1. ዋጋ እርሳስ ብር 75 ሳንቲም እንተኾይኑ ብር 1 ከፊልኩም ኣማልስ ክንደይ ይወሃበኩም?
2. 50 ሳንቲም ሒዝኹም ጀላቲ ብ 30 ሳንቲም እንተዓዲግኩም ክንደይ ይተርፈኩም?
3. ንእርሳስ ብር 75 ሳንቲም፣ ንእስክርቢቶ ድማ ብር 1ን 50 ሳንቲምን እንተኸፊልኩም ብጠቕላላ ክንደይ ከፊልኩም?

መልመዲ 2

1.	ሀ.	95 ሳንቲም	ለ.	95 ሳንቲም	ሐ.	7 ብር
	መ.	1ብርን 40 ሳንቲምን	ረ.	75 ሳንቲም		
2.	7 ብርን 50 ሳ	3.	8 ባኒ	4.	30 ብር	
5.	1 ብርን 50 ሳ	6.	3 ብርን 50ሳ			

ምዕራፍ 8

ግዝ

4 ክፍለ ግዝ

መጻሕፍት

ግዝ ንደቂሰባት ብማዕረ ዝተውሃበ ሃፍቲ እዩ። ኣብ ዕለታዊ ምንቅስቃስና ካብ እንጥቀሞም ግዝ እቲ ሓደ እዩ። ዝተፈላለዩ ስራሕቲ ብግዝ ይግለፁ። ኣብነት ዘርኢ ዝዘረኣሉ እዋን፣ ትምህርቲ ዝውሃቡ እዋን፣ ፈተና ዝውሃቡ ግዝ፣ ዝድቀሱሉ ግዝ፣ ወዘተ።

ብሓፈሻ ሕድሕድ ስራሕትናን ምንቅስቃስናን ብግዝ ዝግለፁ እዮም። ስለዝኾነ ተምሃሮ ብዛዕባ ግዝ ክመሃሩ ምግባር፣ ሓደ ስራሕ እንትሰርሑ ኣብ ክንደይ ግዝ ክውድኡ ከምዘለዎም ኣብ ምውሳን፣ ስራሕቶም ኩሉ ብግዝ ወሲኖም ክሰርሑ ኣብ ምግባር፣ ትምህርታዊ ስራሕ እንትውሃቦም ኣብ ክንደይ ሰዓትን ደቂቓን ክውድኡ ከምዝግባእ ክፈልጡ ኣብ ምግባር ዝለዓለ ጥቕሚ ኣለዎ።

ስለዝኾነ ድማ መሰረተ ሓሳብ ግዝ ጠንቂቕካ ምፍላጥ ኣብ ከባቢና ኣብ እንሰርሖም ስራሕቲ ርኡይ ግደ ስለዝህልዎ ተምሃሮ ከቲይ ክፈልጡ ምግባር ኣገዳሲ ይኸውን። ብመሰረት እዚ ድማ ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ዛዕባ ሰዓት፣ ሰዓት ብፍርቅን ብርብዕን ምቕፃር ክመሃሩ ክግበር እዩ። ዝተፈላለዩ ኣቆፃፅራ ሰዓት እውን ክመሃሩ እዮም።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- ዲጂታልን ማንዋልን ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት ምስ ፍርቂ ሰዓት፣ ምስ ርብዓ ሰዓት ብምባል ይሃረቡ።
- ኣብ ሞንጎ ደቂቓን ሰዓትን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።

ነዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምሃሪ ሓገዛት

- ዝተፈላለዩ ምስልታት ዘለዉዎም ሞዴላት ሰዓት
- ሰዓትን ደቂቓን ፊልዩ ዘርኢ ብዓብዩ ዝተሰርሐ ሞዴል ሰዓት

ቁልፊ ቃላት

ሰዓት፣ ደቂቓ፣ ፍርቂ ሰዓት፣ ርብዓ ሰዓት

8.1 ምዕዋዕ ግዝ ብፍርቅን ብርብዕን ሰዓት

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዝ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

- ✚ ማንዋል ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት፣ ምስ ፍርቂሰዓት፣ ምስ ርብዓ ሰዓት ብምባል ይዛረቡ።
- ✚ ዲጅታል ሰዓት ብምርኣይ ብሰዓታት ምስ ፈረቓ ምስ ርብዓ ብምባል የንብቡ።

ቁልፊ ቃላት

ሰዓት፣ ፍርቂ ሰዓት፣ ርብዓ ሰዓት

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ሰዓት መቐፀሪ ግዝ ከምዝኾነን ግዝ ብሰዓት ከምዝዕቀንን ክመሃሩ እዮም። ዝተፈላለዩ ግዛታት ድማ ብፍርቅን ብርብዕን ክቕዕሩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንምምሃር መጀመሪያ ተምሃሮ ባዕልቶም ብዛዕባ ሰዓት ክዛረቡን ክመያዩጡን ምግባር ዝሓሸ እዩ። ብምቕፃል ድማ ምስሊ ሰዓት ክቐርቡሎም ብምግባር ሙሉእ ሰዓት፣ ፍርቂ ሰዓትን ርብዓ ሰዓትን ክፈልዩ ምግባር ኣድላዩ እዩ። እዚ ምስረኣዩ ድማ ዝተፈላለዩ ሞዴላት ሰዓት ክቐርቡ ብምግባር ተምሃሮ ባዕልቶም ሰዓቱ ክፈልዩ ምግባር ኣድላዩ እዩ። ነዚ ዝሕገዙ ድማ ንጥፈታት 1፣ 2ን 3ን ክሰርሑ ምግባር ግበሩ። ብምቕፃል መልመዲ 1 ክሰርሑ ምግባር ይከኣል።

ንጥፈት 1

እንትንብብ ሰዓት ሰለስተ፣ እንትፀሓፍ ድማ 3:00

ንጥፈት 2

እንትንብብ ሰዓት ሰለስተን ፈረቓን፣ እንትፀሓፍ ድማ 3:30

ንጥፈት 3

እንትንብብ ሰዓት ክልተን ርብዓን፣ እንትፀሓፍ ድማ 2:15

መልመዳ 1

- 1. ሀ. 3 ሰዓትን ፈረቅን   ለ. 9 ሰዓት
- ሐ. 9 ሰዓትን ፈረቅን   መ. 5 ሰዓትን ርብዓን
- 2. ሀ. 7:30   ለ. 5:15

አገባብ ገምጋም

ኣብ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር እናሃለዉ ዝተፈላለዩ ሰዓታት ተዋሂቦም እንትምልሱ ብዝህቡዎ መልሲ ምግምጋም ይከኣል እዩ። ኮይኑ ግን ኣብ ሰሌዳ ዝተፈላለዩ ሙሉእ፣ ፍርቅን ርብዓን ዘርእዩ ሰዓታት ብምስኣል ተምሃሮ ክምልሱ ብምግባር ምግምጋም ይምረፅ። ኣብነት 5 ሰዓት፣ 6ን ፈረቅን፣ 3ን ርብዓን።

ኣብ መንጎ ሰዓትን ደቂቅን ዘሎ ርክብ ክገልፁ እውን ምግባር ይከኣል እዩ። ካብዚ ብተወሳኺ ድማ መልመዳ 1 ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይከኣል እዩ። ነዞም ዝስዕቡ ከም ኣብነት ምርኣይ ይከኣል።

- 1. ኣብቲ ምስሊ ዝተሓበረ ሰዓት ተዛረቡ።
- 2. እዚ ዝስዕብ ክንደይ ሰዓት ይንበብ?

3:15

8.2 ሰዓትን ደቂቅን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣ 2

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፦

✚ ኣብ ሰዓትን ደቂቅን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።

ቁልፌ ቃላት

ሰዓት፣ ደቂቅ

መእተዊ

ተምሃሮ ኣብ ሕሉፍ ትምህርቲ ሰዓት መዕቀኒ ግዘ ከምዝኾነን ሰዓት፣ ፍርቂ ሰዓትን ርብዓ ከምዘነን ክመሃሩ ተገይሩ እዩ። በቲ ዝረኹብዎ መበገሲ ሓሳብ ድማ ሰዓት ኣሃድ መዕቀኒ ግዘ ከምዝኾነ ክግንዘቡ ይድሉ። ነዚ ድሕሪ ምፍላጥ ኣብ መንጎ ሰዓትን ደቂቅን ዘሎ ርክብ ክመሃሩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ትምህርቲ እዚ ንምምሃር ሞዴል ሰዓት ብምድላው ተምሃሮ ባዕልትም ኣብቲ ሞዴል ሰዓት ብዝሓፀረ ምልክት፣ ደቂቅ ድማ ብዝነውሐ ከምዝውክል ክፈልዩ ምግባር የድሊ። ነዚ ምስ ሰርሑ ዝተፈላለዩ ኣብነታት ብምሃብ ሰዓትን ደቂቅን ክፈልዩ ምግባር ይከኣል እዩ።

ድሕሪ እዚ ሰዓት ብዓይኒ ግዘ እንትግለፅ ካብ ደቂቅ ዝነውሐ ከምዝኾነ ክርድኡ ምሕጋዝ የድሊ። ነዚ ብዝግባእ እንተተገንዘብም ድማ ኣብ መንጎ ሰዓትን ደቂቅን ዘሎ ርክብ ይገለፀሎም። 1 ሰዓት 60 ደቂቅ ምዃኑ ማለት ዩ።

መዘኻኽሪ!

- ደቂቅ መስፈሪ ግዘ (ናይ ግዘ ኣሃድ) እዩ።
- ሓደ ደቂቅ ኣሕፂርካ እንትፅሓፍ “1 ደ” ይኸውን።
- ኣብ ሓደ ሰዓት ውሽጢ 60 ደቂቅ ኣለዉ።

ነዚ መሰረት ብምግባር ተምሃሮ ነንሕድሕዶም እናተወደቡ 2 ሰዓት ክንደይ ደቂቅ ከምዝኸውን ይመያየጡ። ብምቕፃል “1 ሰዓትን ፈረቓን ክንደይ ደቂቅ እዩ?” ዝብል ሕቶ ብምስዓብ ክንዲ ዝኣክል ምስተመያየጡ ነዞም ዝስዕቡ መጠቓለሊ ሓሳባት ምሃብ ይግባእ።

- 1 ሰዓት = 60 ደቂቅ
- ፍርቂ ሰዓት = 30 ደቂቅ
- ርብዲ ሰዓት = 15 ደቂቅ

ኣገባብ ገምጋም

ኣብ ከይዲ ምምሃር ምስትምሃር ንዝለዓሉ ሕቶታት ዘለዎም ኣረዳድኣን ዝህብዎም መልስታትን ብምጥቃም ምግምጋም ይከኣል እዩ። ይኹን እምበር ዝተፈላለዩ ሕቶታት ብምሃብ ምግምጋም ይከኣል እዩ።

ኣብዚ እዋን እዚ ዝተወሰኑ ተምሃሮ ቀልጢፉ ክርድኡም ስለዝኸኣል እቶም ኻልኦት ፍርቂ፣ ርብዲ ሰዓት ዝብሉን ተመሳሳልቲን ሕቶታት እንትሰርሑ ነዞም ፍሉይ ክእለት ዘርእዩ ተምሃሮ ተወሳኺ ሕቶ ብምሃብ ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ።

ኣብነት፣ ርብዲ ጎደል ዝብል ሓሳብ ምሕታት ይከኣል እዩ።

ኣብ መወዳእታ ድማ መልመዲ 2 ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይከኣል እዩ።

መልመዲ 2

- 1. ሐ
- 2. ሰ
- 3. ሀ
- 4. ሰ
- 5. መ

ከይዲ ስርዓትን አተሓሕዥን መረዳኝታ

6 ክፍለ ግዘ

መጻጠያ

አብ ዕለታዊ መነባብርና ኣብ እንስርሖም ነገራት ሓበሬታ ወሳኛይ ተራ ኣለዎ። ዝርከብ ሓበሬታ ድማ ብኣግባቡ ክተሓዝን ብስርዓት ክቕመጥን ከምዝግባእ ኣየተሓትትን። ስለዝኾነ ድማ ኣብ ዝተፈላለዩ ኩርናዓት ዝርከቡ ዝተፈላለዩ ሓበሬታታት ብስርዓት ንምሓዝ ዝተፈላለዩ ሜላታት ኣለዉ።

ቦቶም ዝተፈላለዩ ኣገባባት ዝቐርቡ ሓበሬታታት ገሊኦም ደቂሰባት ብቐሊሉ ነቲ ሓበሬታ ክርድኡ ዝሕገዙ እንትኾኑ ገሊኦም ድማ ክሳብ ውሳኔ ምሃብ ዘክእል ኣቀራርባ ዘለዎም እዮም።

እዚ ምዕራፍ እዚ ኣካል እቲ ቀዳማይ ዕማም ምሓዝ ሓበሬታ ዝጥምት ኮይኑ ዝተፈላለዩ ሓበሬታታት ምእካብ፣ ብሰደቓ ካልእ ቀሊል ስርዓት ምግላፅን ብዘጠቓልል መንገዲ ዝመሃሩሉ ዕድል ቦሪ ዝኸፍት እዩ።

ስለዝኾነ ድማ ተምሃሮ ኣብ ከባቢኦም ዝረኽቡዎምን ብቐሊሉ ክርድእዎም ዝክእሉን ሓበሬታታት ብምውሳድ ብኸመይ ብስርዓት ክቕመጡ ከምዝክእሉ ክመሃሩ ክግበር እዩ። እዚ ድማ ኣጠቓቕማ ሓበሬታ ብቐጻላይ እናማዕበሉ ንክኸዱ፣ ስራሕቶም ኣብ ሓበሬታ ዝተመስረተን ምክንያታዊ ክኸውንን ኣብ ምግባር ዕዘ-ዝ ተራ ዝፃወት ስለዝኾነ ደረጃ ብደረጃ እናማዕበለ ክኸይድ እዩ ተገይሩ።

ነዚ ተባሂሉ ድማ ኣብዚ ምዕራፍ እዚ ቀለልቲ ምትእክኻብ ሓበሬታ፣ ሰደቓ ሓበሬታን ዝተወሰኑ ቅርፅታት ምቕራብ ሓበሬታን ክመሃሩ ተገይሩ ኣሎ።

ውፅኢታት ምምሃር ምስትምሃር እዚ ምዕራፍ

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ፡-

- ቀሊል ሓበሬታ ይእክቡ።
- ቀሊል ሓበሬታ ብሰደቓ የቐምጡ።
- ዘይተመልኡ ስርዓተ ቅርፅታትን ቁፅርታትን ይመልኡን ሓዱሽ ይምስርቱን።

ነዚ ምዕራፍ ዘድልዩ መምሃሪ ሓገዛት

- ቁመቶም ዝተፈላለዩ ዘንግታት
- ቀለልቲ ሰደቓታት
- መጠኖም ዝተፈላለዩ መስመሪታት
- ዝተፈላለዩ ፖስተራት
- ቻርት ወረቓት
- ዝተፈላለዩ ሕብርታት ዘለዉዎም ቾካት

ቁልፊ ቃላት

ሓበሬታ፣ ሰደቓ፣ ስርዓት ሓበሬታ፣

9.1 ምእካብ ቀሊል መረዳኢታ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፣

ደረጃ ብቐዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

- ቀሊል ሓበሬታ ይእክቡ፡፡

ቁልፊ ቃላት

ሓበሬታ፣ ምእካብ ሓበሬታ

መእተዊ

ኣብዚ ንኡስ ምዕራፍ እዚ ተምሃሮ ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡን ዝተፈላለዩን ሓበሬታታት ብኸመይ ከምዝእክቡን ምእካብ ሓበሬታ ማለት እንታይ ማለት ከምዝኾነን ዝመሃሩሉ እዩ፡፡

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

ምጀመርታ ሓበሬታ እንትበሃል እንታይ ማለት ከምዝኾነ ተምሃሮ ክመያዩጡ እንተዝግበር ዝተፈላለዩ መልስታት ክቐርቡ ይኸእሉ እዮም፡፡ ካብዚ ብምብጋስ ድማ ተግባራዊ ትርጉም ክህልዎ ምእንቲ ነዚ ዝሰዕብ ምስራሕ ይከኣል፡፡

ኣብ ክፍሊ ውሽጢ እናሃለዉ ዝተወሰኑ ዓይነታት ፍራፍራ /ከም ኣራንሺ፣ ማንጎ፣ ኣናናስን ካልኦትን/ ኣብ ሰሌዳ ብምፅሓፍ ሕድሕድም እንታይ ከምዝመርፁ ብምሕታት በዝሒ ተምሃሮ ኣብ ሕድሕድ ዓይነት ፍራፍራ ብምስፋር እንታይነት ሓበሬታ ምግላፅ ይከኣል እዩ፡፡

ተምሃሮ ዕድሚኦም ክዛረቡ ብምግባር ብዛዕባ ኣብቲ መምህራ ክፍሊ ናይ ዘለዉ ተምሃሮ ዕድመ ምዝራብ ከምዝከኣልን ሓበሬታ ማለት ኩሉ ግዜ ኣብ ዝኾነ ቦታ ከምዘሎን ሓብሩሎም፡፡

ነዚ ከም መበገሲ ብምውሳድ ድማ ንጥፊታት 1ን 2ን ክሰርሑ ምግባር ይከኣል እዩ፡፡

አገባብ ገምጋም

ኣብ ከይዲ እትፍፅምዎ ገምጋም ከምዘሎ ኽይኑ እዞም ዝስዕቡ ብምጥቃም ምግምጋም ይከኣል እዩ።

ነዚ ዝተምሃሩዎ መሰረት ብምግባር ኣብ ገዝኦም ኽይዶም ዝተፈላለዩ ቀለልቲ መረዳኝታ/ሓበሬታ ክእክቡን እቲ ዝኣክቡዎ ድማ ሪፖርት ክገብሩን፣ ኣብ መፅሓፍ ተምሃራይ ዘሎ መልመዲ ወይ ድማ ንዕኡ ተመሳሳሊ ዝኾነ ሕቶ ብምሃብን ክሰርሑ ብምግባርን ምግምጋም ይከኣል እዩ። ኣብነት፡

1. ነዚ ዝስዕብ ሓበሬታ መሰረት ገይርኩም ንሕድሕድ ሕቶ መልሱ።

ክፍሊ	2 ^ይ ሀ	2 ^ይ ለ	2 ^ይ ሐ
በዝሒ ተምሃሮ	55	61	58

ሀ. በዝሒ 2^ይ ክፍሊ ተምሃሮ ክንደይ እዩ?

ለ. ዝበዝሐ ተምሃራይ ዘለዎ ክፍሊ ኣየናይ እዩ?

መልመዲ 1

- 1. በዝሒ ኣራንሺ ዝጥቀሙ ተምሃሮ 9
- 2. በዝሒ ሙዝ ዝጥቀሙ ተምሃሮ 7
- 3. ኔጋ

9.2 ሰደቓ ቀሊል መረዳኝታ

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዘ፤ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

✚ ዝተኣከቡ ሓበሬታታት ብሰደቓ የቐምጡ።

ቁልፊ ቃላት

ሓበሬታ፣ ሰደቓ፣ ቀሊል መረዳኝታ

መእተዊ

ኣብ ዝሓለፈ ንኡስ ርእሲ ምእካብ ቀሊል መረዳኝታ/ሓበሬታ ተማሂሮም ነይሮም። ካብዚ ብምብጋስ ዝኣክቡዎም ሓበሬታታት/መረዳኝታታት ብሰደቓ ምግላፅን ነቲ ሓበሬታ ብቐሊሉ ክርድእዎ ከምዝኽእሉን ድማ ኣብዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ክመሃሩዎ እዮም።

ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንምምሃር መጀመሪያ ዝተፈላለዩ ግን ድማ ዝተሓዋወሱ ነገራት ብምሃብ ክሰርዕዎም ብምግባር ምጅማር ይክኣል። ምስራዕ እንታይ ማለት ከምዝኾነ መብርሂ ምስተውሃብ ድማ ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ዝኣከቡዎ መረዳኢታ ብሰደቓ ክገልፁ ብምሕታት ምጥንኻር ይክኣል እዩ።

ኣብ ውሽጢ ክፍሊ ክእከብ ዝኸእል ሓበሬታ /ኣብነት ብጾታ ተምሃሮ ምቕፃር/ ብምጥቃም ብሰደቓ ብኸመይ ከምዝግለፅ ክርእዩ ምግባር ዝሓሸ ግንዛብ ክህልዎም ይገብር።

ኣገባብ ገምጋም

ብመልክዕ ዕዮ ገዛ ወይ ድማ ዕዮ ጉጅለ ክወሃብ ዝኸእል ሕቶ ብምድላው ተምሃሮ ነቲ መረዳኢታ ኣኪቦም ብሰደቓ ክገልፁ ብምግባር ምግምጋም ይክኣል እዩ።

በዚ ዝስዕብ ኣገባብ ድማ ሕቶ ብምሃብ ብሰደቓ ምግለፅ ክለማመዱ ብምግባር እግረመንገዱ ምግምጋም ይክኣል እዩ።

ኣብነት፡ ኣይተ ሕሉፍ 3 ኣላሕም፣ 8 ኣባጊዕን 1 ድሙን ኣለወኦም። ወይዘሮ ዘይነባ ድማ 1 ላሕሚ፣ 2 ደማሙን 3 ኣባጊዕን ኣለወን።

ሀ. ነዚ ሓበሬታ እዚ ብሰደቓ ኣስፍሩ።

ለ. በዝሒ ዘለዎ ዓይነት እንስሳ እንታይ እዩ?

ሐ. ካብ ኣይተ ሕሉፍን ወይዘሮ ዘይነባን ዝበዝሐ እንስሳ ዘለዎ መን እዩ?

9.3 ቀሊል ስርዓት ቁፅርታትን ቅርፅታትን

ነዚ ንኡስ ርእሲ ዝተመደበ ክ/ግዝ፣ 2

ደረጃ ብቕዓት

ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ እዙይ ተምሃሮ፡-

✚ ዘይተመልኡ ቅርፅታትን ስርዓት ቁፅርታትን ይምልኡ።

✚ ስርዓት ቅርፅታትን፣ ቁፅርታትን ይምስርቱ።

ቁልፊ ቃላት

ቅርፅታት፣ ስርዓት ቅርፅታት

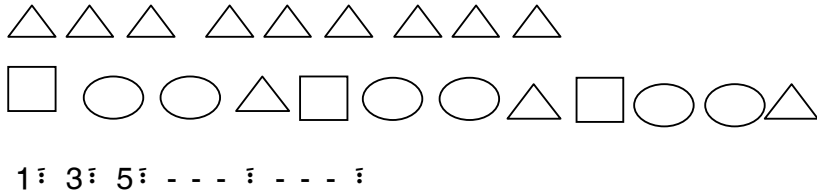
መእተዊ

ኣብ ዝሓለፉ ንኡስ ርእስታት ምእካብ ቀሊል መረዳኢታ/ሓበሬታን መረዳኢታን ብሰደቓ ምግለፅን ተማሂሮም ነይሮም። ሕዚ ድማ ዝተፈላለዩ ቁፅርታት፣ ቅርፅታት ብስርዓት ምቕማጥን ኣብ መስርዕ መሰረት ብምግባር ሓበሬታ ብኸመይ ምጥቃም ከምዝከኣልን ክመሃሩ እዮም።

ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን

እዚ ንምምሃር ዝተፈላለዩ ቀለልቲ ግን ድማ ብስርዓት ዝተመዓራረዩ ነገራት ብምሃብ ከማልኡ ብምግባር ምጅማር እዩ።

አብነት፡- ነዞም ዝስዕቡ ስርዓት አቀማምጣ መሰረት ብምግባር ቀዲሎም ክቕመጡ ዝግበኡም ፈ.ሊ.ኹም አቐምጡ።

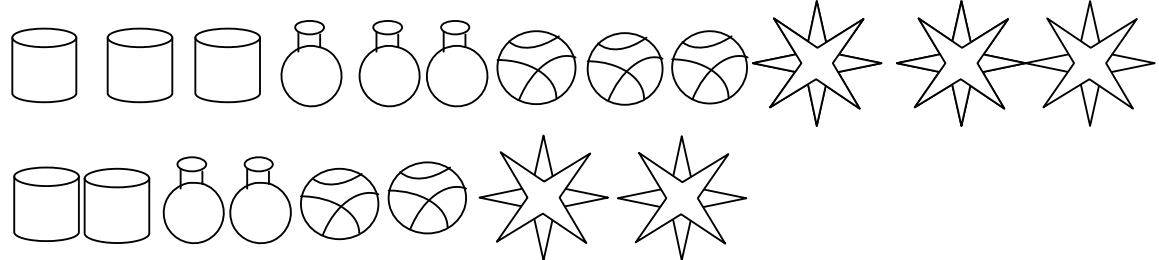
ነዚ ከም መበገሲ ብምሃብ ተምሃሮ ኣብ ቀዳማይ መስርዕ $\triangle \triangle \triangle$ ኣብ ካልኣይ መስርዕ ድማ $\square \bigcirc \bigcirc \triangle$ ፣ ኣብ ሳልሳይ መስርዕ 7፣ 9፣ እናበለ ከምዝቕጅል መብርሂ ይወሃቦም።

ኣብ መወዳኛታ ድማ ብጉጅለ እናኸኑ ናይ ባዕሎም ቀለልቲ ስርዓታት ክምስርቱ ብምግባር ብዝግባእ ክበርሀሎም ኣድላዩ ደገፍ ይገበረሎም።

አገባብ ገምጋም

ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ናይ ቅርፃቅርፅታትን ቁፅርታትን ስርዓት ብምሃብ ከማልኡ ብምግባር ወይ ድማ ባዕሎም ክሰርሑ ብምግባር ምግምጋም ይከኣል እዩ።

አብነት፡- ካብዚ ቀዲሎ ዝመፅእ እንታይ እዩ

መልመዲ 2 ክሰርሑ ብምግባር እውን ምግምጋም ይከኣል እዩ።

መልመዲ 2

- ሀ. $\triangle \triangle \triangle \triangle \triangle \triangle$
- ለ. $\bigcirc \bigcirc \triangle \square \bigcirc \bigcirc$
- ሐ. 1፣ 3፣ 5፣ 7፣ 9፣ 11፣ 13
- መ. 2፣ 4፣ 6፣ 8፣ 10፣ 12፣ 14፣ 16

ፍልፍል መጻሕፍቲ

እዞም ቀጺሉም ዘለዉ ሓገዝቲ መጻሕፍቲ ምጥቃም ንዝበለፀ ምምሃር ምስትምሃር ክሕገዝ ከምዝኸኒል ይእመን።

Troutman, Andria P. & Lichtenberg Betty K., *Mathematics a good beginning*, Wadsworth/Thomson, Belmont, USA, (2003)

Kirkby, David, *Games in the Teaching of Mathematics*, Cambridge, United Kingdom, (2000)

ድህረ ገጻት /Websites/

እዞም ዝስዕቡ ድህረ ገጻት ጠቐምቲ ኣገባብ ምምሃር ምስትምሃርን ተወሰኹቲ ሓገዝቲ መልመዲታትን ይርከቡዎም እዮም።

<http://math-and-reading-help-forkids.org>

www.freemathworksheets.net

<http://www.kidszone.ws/math/>

<http://www.tlsbooks.com/>

www.bry-backmanor.org/

<http://www.mathsisfun.com/worksheets>

<http://www.busyteachercafe.com/themes>

<http://www.mathfactcafe.com>

<http://www.softschools.com/>

ሲስጦም ትምህርቲ ሒሳብ

2^ይ ክፍሊ

ምምሃር ምስትምሃር ሒሳብ ኣብ ካልኣይ ክፍሊ

ካልኣይ ክፍሊ ተምሃሮ ብዛዕባ መሰረታዊ ቁፅርታት፣ ዓቕናት፣ ኣተሓሕዛ መረዳእታን ቅርፅታትን ካብ ቀዳማይ ክፍሊ ሒዞምዎ ዝመጹ ፍልጠት ኣለዎም። ብሙሉእ ተስፋ ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ከምዝተሓጎሱ እዙይ እውን ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ከምዝቐፅሉ ትዕቢት ይግበር፣ ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝነበሩ ኣገባብ ኣመሃህራ ደርፊታት፣ ፀወታታት ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ክቐፅሉ ኣለዎም።

- ሒሳብ ምስ ዕለታዊ ምንቅስቃስ ምስ ገዝኦምን ከባቢኦም ዘለዉ ነገራት ዝተተሓሕዘ ምዃኑ ጠመተ ተገይሩ ምስ እዙይ ዝተሓሰሩ ቃል ግድላት ንክሰርሑ ምግባር የድሊ፣
- ኣብ ሓደ ሓዱሽ ርእሲ ክእለት ንምጥራይ ቅድም ኢሉ ዝነበረ ፍልጠት ከይሓዝካ ኣይክኣልን።
- ኣብዚ ብርኪ እዙይ ኣምራት ሒሳብ ብደንቢ ገይሮም ተዘይጨቢጦምዎ ንቐፃሊ ሽግር ክገጥሞም ይኸእል እዩ።

ስለዚ ቅድሚ ናብቲ ሓዱሽ ርእሲ ካልኣይ ክፍሊ ምእታው ኣብ ቀዳማይ ክፍሊ ዝተምሃርዎ ነገራት ድግማ ምርኣይ የድሊ። ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ልክዕ ከምቲ ቀዳማይ ክፍሊ ዝነበረ ክእለት ተምሃሮ ምሃብ ካብ ተምሃራይ ናብ ተምሃራይ ይፈላለ እዩ። ተምሃራይ ሽግር ምርዳእ እንተጋጥሞ ግዜ ሂብካ ሓገዝ ብምሃብ ነቶም ብዶቱ ንክበፅሕዎ ምክትታል ኣድላዩ ይኸውን።

ካልእ ጠቓሚ ነጥቢ ዝተፈላለየ ኣገባብ ኣመሃህራ ምጥቃም ናይ ግድን እዩ። መማረፅታት ምጥቃም ከምኒ ቀፂሎም ዘለዉ

- ዝርዝር ገለፃ ብመምህር ።
- ኣብ መንጎ መምህርን ተምሃሮን ኣብ መንጎ ተምሃሮን ነንባዕልቶምን ምይይጥ ምክያድ ።
- ናይ ተግባር ስራሕትታት።
- መሰረታዊ ክህሎታት ምልምማድን ምውሃድን።
- ፀገም ምፍታሕ ኣብ ጭቡጥ ህይወት ብምድራኽ ።

እዚ ሲለበስ ዘመላኸት እቲ ትሕዝቶ 150 ክፍለ ግዜ ክውድእ ከምዘለዎ እዩ። ካብዚ ዝተረፈ ክፍለ ግዜ እቲ መምህር ንድግማ ፈተናን ካልኣት ንጥፊታትን ንክሰርሑል ትዕቢት ይግበር።

ዕላማታት ምምሃር ንካልኣይ ክፍሊ

ኣብ ካልኣይ ክፍሊ ዝወሃብ ትምህርቲ ስዒቦም ዘለዉ መሰረት ዝገበረ እዩ።

- ክእለት ምስላሕ የዕብዩ።
- ክእለት ምሕሳብን ምዝርዛርን የዕብዩ።
- ተምሃሮ ብፅርየትን ብትኸክለኛን ንክሰርሑ ይገብሮም።
- ሚላ ኣፈታትሓ ፀገም የዕብዩ።

እዞም ኣብ ላዕሊ ተጠቐሶም ዘለዉ ምዕባለ ህይወት ቀፂሎም ዘለዉ ዕላማታት ተምሃሮ ካልኣይ ክፍሊ ምስወድኡ ክማልኡ ይግባእ።

ድሕሪ ምውዳእ ሕድሕድ ርእሲ ተምሃሮ

- ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡን ይፅሕፉን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ኣርባዕቲኦም መደባት ተጠቂሞም የስልሑ።
- ብምድማርን ምጉዳልን ክስርሑ ዝኸእሉ ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ቃል ግድል ይፈትሑ።
- ተቐያይሪ ጠባይ ምድማርን ምርባሕን ይጥቀሙ።
- ጉዚታት $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}$ ን $\frac{1}{3}$ ይፈልዩ።
- ኣብ ክባቢኦም ዝርከቡ ልሙድ ቅርፅታት ይግንዘቡን ይስእሉን።
- ገንዘብ ብምጥቃም ይድምሩን የጉድሉን።
- ካብ ናይ ኢድ ሰዓት (ደቂቅ፣ ሰዓት፣ ሰከንድ፣ ብቑዕ ዘየመላኸት ሰዓት) ሰዓታት፣ ፍርቂ ሰዓት፣ ርብዓ ሰዓት እንዳበሉ የንብቡ።
- ቀለልቲ ሓበሬታታት ይእክቡን ኣብ ሰደቓ የስፍሩን።
- ስርዓት መረዳእታ ይምልኡን ይምስርቱን።
- ብኣርባዕቲኦም መደባት ተጠቂምካ ዝስራሕ ቃል ግድላት ይፈትሑ።

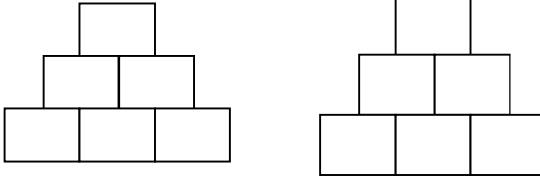
ምዕራፍ 1:- ምድማርን ምጉዳልን ክሳብ 100

ክፍለ ግዘ 54

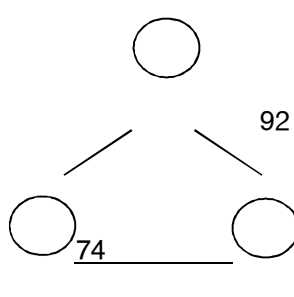
ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የቐፅሩ፣ የንብቡ፣ ይፅሕፉ፣ የወዳድሩን ብቕደም ሰዓብ የቕምጡን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብኣለኒ ዘለዎን ዘይብሉን ይድምሩ።
- በዓል ሓደን በዓል ክልተ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብዘይልቓሕን ብምልቓሕን የጉድሉ።
- ኣብ ሞንጎ ምድማርን ምጉዳልን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።
- ብምድማርን ምጉዳልን ዝስርሑ ቃል ግድላት ይፈትሑ።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ እርሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ይቐፅሩን የንብቡን ይፅሕፉ። - ኣብ ሰደቓ ዋጋ ዓድታት ሓደን ዓሰርተን ይፈልዩ። - ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የወዳድሩን ብቕደም ሰዓብ ይሰርዑን። - ክሳብ 100 ዘሉ ሙሉእ ቁፅርታት ብምልክታት < >ን = ተጠቒሞም የወዳድሩ። 	<p>1. ምድማርን ምጉዳልን ክሳብ 100</p> <p>1.1 ድግማ ኣብ ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 100</p> <p>(4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብፍላሽ ካርድታት፣ ዝጭበጡ ነገራት፣ ሕንፃፅ ቁፅርታት፣ ኣባከስ ብምጥቃም ንክቐፅሩ፣ ንክንብቡ ንክፅሕፉ ምግባር፣ - ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ዋጋ ዓድታት ይፈልዩ፣ ሕንፃፅ ቁፅር ብምጥቃም ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት የወዳድሩ፣ ብቕደም ሰዓብ ይሰርዑ፣ - ምልክታት ብምጥቃም ሙሉእ ቁፅርታት የወዳድሩ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ካብ ሓደ መበገሲ ቁፅሪ ንድሕሪትን ንቕድሚትን ንክቐፅሩ ምሕታት - ካብ ሚኢቲ ዝንእሱ ክልተ ሙሉእ ቁፅርታት ንክወዳድሩ ምሕታት፣
<ul style="list-style-type: none"> - ድማርም ክሳብ 20 ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ይድምሩ። 	<p>1.2 ድግማ ኣብምድማርን ምጉዳልን ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 20</p> <p>(4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ምድማርን ምጉዳልን ክሳብ 20 ምስልታት ብምጥቃም ኣብነት መንደቕ ምምላእ ብዝመሰሰሉ ድግማ የካይዱ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 20 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ክድምሩን ክጉድሉን ምሕታት

ደረጃ ብቅዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም
<ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 20 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ተጠቂሞም የጉድሉ።። - ክሳብ 20 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብምጥቃም ቀለልቲ ቃል ግድላት ይፈትሉ።። 		<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> - ምድማር ብምጥቃም ተምሃሮ ምልክታት ብምእታው ቁፅርታት የወዳድሩ።። $< ; >$ን = ኣብነት $3+4>4$ - ሒሳባዊ ምዕራት ተጠቂሞም ዘይተፈለጠ ዋጋ ንክግብጡ ምሕጋዝ ኣብነት፡- $5+ =19$ - ተምሃሮ ቃል ግድላት ይፈትሉን ይምስርቱን።። <p>ኣብነት፡- ኣብ ዝሓለፈ ወርሒ ኣቦ ኣበበ ካብ ዝረኹብዎ ኣታዊ ቐረፅ ብር 12 ከፊሎም።። ኣብዚ ወርሒ እዙይ ድማ ብር 4 ዝበለፀ ካብ ዝሓለፈ እንተኸፊሎም ኣብዚ ወርሒ ዝኸፈልዎ ክንደይ እዩ?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ቃል ግድላትን ዋጋ ዘይተፈለጠ ቁፅሪ ንክረኽቡ ምሃብ።።
<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ - በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ኣለኒ ብዘይብሉ ይድምሩ።። - በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ልቓሕ ዘይብሉ የጉድሉ።። - ውዕኢት ጉዳል ሕቶታት ብድማር ገይሮም የረጋግፁ።። - በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ምድማርን በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብምጉዳል ዝስርሑ ቃል ግድላት ይፈትሉ።። 	<p>1.3 ምድማርን ምጉዳልን በዓል ሓደ ሆሂ ምስ ካብ ክልተ ሆሂ ኣለኒ ዘይብሉ፣ ምልቓሕ ዘይብሉ (7 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ምድማር ኣለኒ ዘይብሉ ኣብነታት ይሰርሑ፣ ከም $34+5$ - በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብዘይልቓሕ ዝጎድል ኣብነታት ይሰርሑ፣ ከም $39-5 = 30+9 -5 \quad 30+4=34$ - ተምሃሮ ርክብ ምድማርን ምጉዳልን መሰረት ብምግባር የስልሑ፣ ኣብነት $35+20=55$ እዙይ ማለት $55-20=35$ - ተምሃሮ ብበዓል ሓደ ሆሂ ምስ /ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ኣለኒ ዘይብሉ፣ ምልቓሕ ዘይብሉ ዝስርሑ ቀለልቲ ቃል ግድላት ይሰርሑ።። - ኣብነት <ul style="list-style-type: none"> ገ/መድሀን ንጉሆ 23 እንቋቐሑ ሸይጡ።። ድሕሪ ሰዓት 4 እንቋቐሑ ሸይጡ፣ ኣብ ሙሉእ መዐልቲ ክንደይ ሸይጡ? 	<ul style="list-style-type: none"> - ሕቶታት ምድማር/ምጉዳል በዓል ሓደ ሆሂ ምስ/ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ዕዮ ክፍሊ፣ ዕዮ ገዛ ምሃብ፣ መልሶም ምርግጋዕ፣ - ዝተወሰኑ ተምሃሮ ኣብ ሰሌዳ መልሲ ነክፅሕፉን ሕቶታት ምጉዳል ብምድማር ተጠቂሞም ንክሰርሑ ምግባር።።

ደረጃ ብቅዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም								
<p>አብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ ተምሃሮ</p> <ul style="list-style-type: none"> - በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ አለኒ ዘለዎ ይድምሩ። - በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብልቓሕ የጉድሉ። 	<p>1.4 ምድማር/ምጉዳል በዓል ሓደ ሆሂ ምስ/ካብ አለኒ ዘለዎ/ልቓሕ ዘለዎ (10 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ድምርም ርባሕ 10 ዝመፅእ ብአለኒ ዘለዎ ብምድማር፡፡ አብነት $46+4=$— ብምቕፃል $57+8=$— - ተምሃሮ ብአለኒ ዘለዎ ዝሰራሕ በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ቃል ግድላት ይፈትሑን ይምስርቱን፡፡ ዛፍ ቁፅሪ ተጠቐሞም ይድምሩ፡፡ - ተምሃሮ በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ልቓሕ ዘለዎ የጉድሉ፡፡ አብነት፡ 35-9 <table border="1" data-bbox="841 619 938 751"> <tr><td>ዓ</td><td>ሐ</td></tr> <tr><td>3</td><td>5</td></tr> <tr><td>-</td><td>9</td></tr> <tr><td>2</td><td>6</td></tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> - ከም አብላዕሊ ዘለዉ ሕቶታት ንኸለማመዱ ምግባር፡፡ - ተምሃሮ በዓል ሓደ ሆሂ ካብ በዓል ክልተ ሆሂ ብልቓሕ ዝነድል ምስ ዕለታዊ ምንቅስቓስ ዝተአሳሰር ቃል ግድላት ይሰርሑን ይምስርቱን፡፡ 	ዓ	ሐ	3	5	-	9	2	6	<ul style="list-style-type: none"> - በዓል ሓደ ሆሂ ምስ በዓል ክልተ ሆሂ ብአለኒ ዘለዎ ዝሰራሕ ሕቶታት ምሃብ፡፡
ዓ	ሐ										
3	5										
-	9										
2	6										
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተ ሆሂያት ሙሉእ ቁፅርታት አለኒ ዘይብሉ ይድምሩ። - በዓል ክልተ ሆሂያት ሙሉእ ቁፅርታት ብምልቃሕ ዘይብሉ የጉድሉ። - በዓል ክልተ ሆሂያት ሙሉእ ቁፅርታት ብምድማር/ምጉዳል አለኒ/ልቓሕ ዘይብሉ ዝፍታሕ ቃል ግድላት ይፈትሑን። 	<p>1.5 ምድማርን ምጉዳልን በዓል ክልተ ሆሂያት ብአለኒ/ልቓሕ ዘይብሉ (10 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ክልተ ሆሂያት አለኒ ዘይብሉን/ልቓሕ ዘይብሉን ዝሰራሕ ምድማርን ምጉዳልን ይሰርሑ፡፡ አብነት፡- $14+51$ ወይ <table border="1" data-bbox="841 1108 938 1213"> <tr><td>ዓ</td><td>ሐ</td></tr> <tr><td>1</td><td>4</td></tr> <tr><td>+5</td><td>1</td></tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ክልተ ሆሂያት ብምድማርን አለኒ ዘይብሉን ምስ ዕለታዊ ምንቅስቓስ ዝተሓላዙ ነገራት አብነት ከባብያዊ ምክልኻል፣ ቁጠባ፣ ቐረፅ ዝምልከቱ ሕቶታት ቃል ግድል ምፍታሕ፡፡ 	ዓ	ሐ	1	4	+5	1	<ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተ ሆሂያት ብአለኒ ዘይብሉ ዝሰራሕ ንክድምሩ መልመዲ ምሃብ፡፡ - ምስ ዕለታዊ ምንቅስቓስ ዝተአሳሰር በዓል ክልተ ሆሂያት ንክድምሩን ከጉድሉን ቃል ግድል ሕቶታት ምሃብ፡፡ 		
ዓ	ሐ										
1	4										
+5	1										

ደረጃ ብቅዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተ ሆሪያት ብኣለኒ ዘለዎ ይድምሩ። - በዓል ክልተ ሆሪያት ብልቃሕ ዘለዎ የጎድሉ። 	<p>1.6</p> <p>ምድማር/ምጉዳ ል በዓል ክልተ ሆሪያት ምስ/ካብ በዓል ክልተ ሆሪያት ኣለኒ/ ልቓሕ ዘለዎ</p> <p>(15 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ክልተ ሆሪያት ይድምሩን የጉድሉን። ኣብነት $74+23=?$ - ተምሃሮ ውፅኢት ጉዳል ብምድማር የረጋግፁ። ኣብነት፡- $94-37=57$ ምኽንያት $57+37=94$ <div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ክልተ ሆሪያት ዝሰርሑ ቃል ግድላት ይፈትሑን ይምስርቱን። 	<ul style="list-style-type: none"> - በዓል ክልተ ሆሪያት ምድማርን ምጉዳልን ዝሰርሑ ሕቶታት ዕዮ ክፍልን ዕዮ ገዛን ምሃብ፤
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ብበዓል ክልተ ሆሪያት ዝሰርሑ ምድማርን ምጉዳልን ቀለልቲ ሕቶታትን ቃል ግድላትን ይሰርሑን ይምስርቱን። - በዓል ክልተ ሆሪ 	<p>1.7 ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብምድማርን ምጉዳልን ዝሰርሑ ቃል ግድላት</p> <p>(4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብቃል ግድልን ብቅፅርን ስርዓት ተኸትሎም ዝሰርሑ ሕቶታት ይፈትሑን ይምስርቱን፤ ኣብነት፡- “ሓደ ዘይተፈለጠ ቁፅሪ ኣሎ 35 እንተተደሚሩሉ 72 ይኸውን እቲ ቁፅሪ ክንደይ እዩ?” ኣብዚ ከይዲ ስርዓት ቁፅሪታት እቲ ዘይተፈለጠ ቁፅሪ ድለዩ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ዝተፈላለዩ ሕቶታት ምጉዳል ብምሃብ መልሲ ዘይብሎምን መልሲ ዘለዎምን ሕቶታት ንክፈልዩ ምሃብ፤

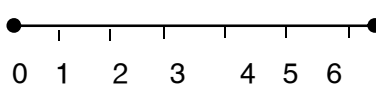
<p>ዝኾነ ሰለስተ ቁፅርታት ይድምሩ። - ውፅኢት ዘይብሎም ሕቶታት ምጉዳል ይፈልዩ።</p>		<p>54,52,__,48,44,___ ኣብዚ ዝሓለፈ ወርሒ 35 ሕመማን ኤችአይቪ ተመዝጊቦም ኣብዚ ወርሒ ዝተመዝገቡ ሕመማን ኤችአይቪ ድማ 47 እዮም። ብኸንደይ ወሲኾም? - ተምሃሮ ከመይ ገይርካ ሰለስተ ቦዓል ክልተ ሆሪያት ከምዝድመር ኣንፊት ይሕብሩ፤ - ተምሃሮ መልሲ ዘይብሎም ሕቶታት ምጉዳል የለልዩ፤ ኣብነት፡- 79-82=___ 40-70=___</p>	
--	--	--	--

ምዕራፍ 2:- ምርባሕን ምምቃልን

ክፍለ ግዘ 40

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብ2ን ብ10ን የራብሉን፤ ብዘይተረፍ ይመቐሉን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብ0ን ብ1ን የራብሉ። 31 ይመቐሉ።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብሓደ ሆሂን ብ10ን የራብሉን ይመቐሉን።
- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብሓደ ሆሂን ብ10ን ምርባሕን ምምቃልን ዝስርሑ ቃል ግድላት ይፈትሉ።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	እገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ርእሲ ምስተምሃሮ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ውፅኢቶም ክሳብ 100 ዝኾነ ብ2ን ብ10ን የራብሉ። - ናይ ምርባሕ ምልክት “x” የለልዩ። - ኣምር መራብሕትን ርባሕን ይፈልዩ። - ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ብ2ን ብ10ን ይመቐሉ (ብዘይተረፍ)፡ - ብምርባሕን መምቃልን ን2ን 10 ዝስርሑ ቃል ግድላት ይሰርሑ። 	<p>2. ምርባሕን ምምቃልን ክሳብ 100</p> <p>2.1 ምርባሕን ምምቃልን ብ2ን ብ10ን ብዘይተረፍ (ድግማ)</p> <p>(10 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ምርባሕ ብ2ን ብ10ን ብድግማ ብምድግጋም ምድማርን ብምቕፃር ትርብዒት ኣሃድታት ብምጥቃም፡፡ <li style="padding-left: 20px;">ኣብነት:- $2+2+2=6$, $3+3=6$, $3 \times 2=6$ - ተምሃሮ “መራብሒ”ን “ርብሒት”ን ዝብሉ ቃላት የለልዩን ይጥቀሙን፡፡ <li style="padding-left: 20px;">ኣብነት:- $3 \times 2=6$ 2ን 3ን መራብሕቲ እንትኾኑ 6 ድማ ርብሒት እዩ። - ተምሃሮ ምምቃል ብድግማ ብድግግም ምጉዳልን ብተገመስቲ ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ኣብ ክልተ ማዕረ ብምምቃል የቐምጡ፡፡ - ተምሃሮ ንክርድኦም ሕንፃዕ ቁፅሪ ምጥቃም፡፡ <div style="text-align: center;"> <p>0 1 2 3 4 5 6</p> <p>$6 \div 2 = 3$</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብጉጅለ ኮይኖም ግድላት ብ2ን ብ10ን ምርባሕን ምምቃልን ይፈትሉ። 	<ul style="list-style-type: none"> - መልመድታት ክሳብ 20 ምርባሕ፤ ዕዮ ክፍሊ ምሃብ፤ ውፅኢቶም ምክትታል - መልመድታት ክሳብ 20 ምምቃል ምሃብ ኣብነት:- $18 \div 2 =$ - ተምሃሮ ምርባሕ ብምድማር ንኸገልፁ ምሕታት፡፡

<p>-ሙሉእ ቁፅርታት ብ0ን ብ1ን የራብሉ።።</p> <p>-ሙሉእ ቁፅርታት 71 ይመኛሉ።።</p>	<p>2.2 ምርባሕን ብ0ን ብ1ን ምምቃል 71</p> <p>(22 ክ/ግዘ)</p>	<p>- ተምሃሮ ብ0ን ብ1ን ምርባሕ ይመያዩ። ዝኾነ ቁፅሪ ብዜሮ እንትራባሕ ውፅኢቱ ዜሮ ምዃኑ ኮይኑ ግና ብ1 ምርባሕ ወይ ምምቃል ውፅኢቱ ከም ዝነበረ ከምዝኾን ብምሕጋዝ ንክለልዩ ምግባር</p>																			
<p>- ብ3:4:5:6:7:8:9 ክሳብ 100 ይቆፅሩ።።</p>	<p>2.3 ምርባሕን ምምቃልን ብ3:4:5:6:7:8 7 9ን</p> <p>(8 ክ/ግዘ)</p>	<p>- ብ3 ምርባሕ ብሓደ ትርብዒት ኣሃድ ሬክታንግል ብምጥቃም ምርኣይ</p> <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <table border="1" style="border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr> </table> <div style="margin-left: 10px;"> <p>5</p> <p>5</p> <p>3x5=15</p> <p>5</p> </div> </div>																			<p>- ተምሃሮ ብ3:4ን 5 ንክራብሉ ድሕሪ ምግባር ውፅኢቱ ብፅሑፍን ብቃሎምን ንክምልሱ ምሕታት።</p>
<p>ደረጃ ብኛዓት</p>	<p>ትሕዝቶ</p>	<p>ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን</p>	<p>ኣገባብ ገምጋም</p>																		
<p>- ርባሕም ክሳብ 100 ዝኾኑ በዓል ሓደ ሆሄ ምስ በዓል ሓደ ሆሄ የራብሉ</p> <p>- ርባሕ 3:4:5:6:7:8:9 ይዝርዝሩ።።</p> <p>- በዓል ሓደ ሆሄ ብበዓል ሓደ ሆሄ ምርባሕ ዝስርሉ ቃል ግድላት ይሰርሉ።።</p> <p>- ክሳብ 100 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብ3:4:5:6:7:8 ፣ 9 ብዘይተረፍ ይመኛሉ።።</p> <p>- ርክብ</p>		<p>- ተምሃሮ ሰደቓ ምርባሕ 3:4:5:6:7:8ን 9 ይፅሕፉን የንብቡን።</p> <p>- ተምሃሮ ዘይተማለክ ርባሕ 3:4:5:6:7:8ን 9ን ይምልኡ ኣብነት ርባሕ 3 ምልኡ።። ኣብ 21፣ 24፣ ... 30፣ 33ን 18፣ 15፣ 12፣ 9</p> <p>- ተምሃሮ ብ3ተታት፣ 4ተታት፣ 5ተታት፣ ብ6ተታት ብ7ተታት፣ ብ8ተታት፣ ብ9ተታት ክሳብ 100 ይቆፅሩ።።</p> <p>- ተምሃሮ ብምርባሕ ዝስርሉ ቃል ግድላት ይፈትሉ።። ኣብነት ኣብዝሓለፈ ሰሙን ሓደ መፍረይ ደርሁ 14 ደርሁ ኣፍርዩ።። ኣብዚ ሰሙን ብ5 ዕፅፊ ኣፍርዩ።። ኣብዚ ሰሙን ክንደይ ደርሁ ኣፍርዩ?</p> <p>- ተምሃሮ ብፅምድን ብጉጅለን ብምዃን ነገራት ምምቃል ይለማመዱ። ኣብነት 4 እርሳስ</p>	<p>- ተምሃሮ ብ6፣ 7፣ 8ን 9ን ንክራብሉን መልሱ ድማ ብቃልን ብፅሑፍን ንክቆርቡ ምሕታት።</p> <p>- ተምሃሮ ብ3፣ 4:5:6:7፣ 8ን 9ን ንክመኛሉ ምሕታት።።</p>																		

<p>ምርባሕን ምምቃልን አብ በዓል ሓደ ሆሄ ይጥቀሙ፡፡ - ክሳብ 100 ዘለዉ ቁፅርታት ንበዓል ሓደ ሆሄ ምምቃል ዝስርሑ ቃል ግድላት ይፈትሑ፡፡</p>		<p>ን2 ተምሃሮ ማዕረ ምምቃል፤ - ምምቃል ንምግላፅ አባከስ ብምጥቃም ብምድግጋም ምጉዳል ምርኣይ፤ - ተምሃሮ ርክብ ምርባሕን ምምቃልን ብምጥቃም ሕቶታት ምምቃል ይፈትሑ፡፡ አብነት አደ ማሞ ርባዕ መሃያኣ ትግቕር፡፡ አብዚ ወርሒ 9 ብር ዓቛራ፡፡ ወርሓዊ መሃያኣ ክንደይ እዩ?</p>	
--	--	---	--

ምዕራፍ 3:- መዐቀንታት ክፍለ ግዘ 10

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ንውሓት ንምዕቃን ሳ/ሜትርን ሜትርን ይጥቀሙ።
- ሓደ ዓይነት መዐቀኒ ኣሃድ ንውሓት ይድምሩን የጉድሉን።
- ንምዕቃን ትሕዝቶ ሊትር ኣሃድ ይጥቀሙ።
- ብሊትር ይድምሩን የጉድሉን።
- ኪሎግራም ኣሃድ ንምዕቃን ክብደት ይጥቀሙ።
- ኪሎግራም ይድምሩን የጉድሉን።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ሳ/ሜ መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ይዕቅኑ። - ሜትር መስመሪ ተጠቒሞም ንውሓት ይዕቅኑ። - ናይ ሳ/ሜትርን ሜትርን ምልክት የለልዩ። - ኣብ ሞንጎ ሳ/ሜትርን ሜትርን ዘሎ ርክብ ይገልፁ፤ የርእዩን። 	<p>3. መዐቀንታት 3.1 ንውሓት ብሳ/ሜን ሜትርን (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ እድላይነት መሰረታዊ መዐቀኒ ኣሃድ ንውሓት ይመያዩ። - ተምሃሮ ንውሓት ዝተፈላለዩ ነገራት እርሳስ፤ በትሪ ብሳ/ሜትር መስመሪ ተጠቒሞም ይዕቅኑ። - ተምሃሮ ነዊሕ ነገር ምዕቃን ይመያዩ። - ተምሃሮ ንውሓት ነዋሕቲ ነገራት ይዕቅኑ። ኣብነት መንደቕ ክፍለ፤ መፃወቲ ሜዳ ብሜትር መስመሪ - ተምሃሮ ሳ/ሜ መስመሪ ሜትር መስመሪን ብምጥቃም ርክቦም ይገልፁ። - ተምሃሮ መስመሪን ተጠቒሞም ንውሓት ብሳ/ሜ ወይ ብሜትር ይድምሩን የጉድሉን። 	<ul style="list-style-type: none"> - ብሳ/ሜ ማስመሪያ ተጠቒሞም ንውሓት ዴስኮም ክዕቅንዎ ምሕታት፤ - ጎኒ ንውሓት መፃወቲ ሜዳ ብሜትር ማስመሪያ ተጠቒሞም ንክዕቅኑ ምሕታት፤
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ሓደ ዓይነት ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓ ይድምሩ። - ሓደ ዓይነት ኣሃድ መዐቀኒ ንውሓት የጉድሉ። 	<p>3.2 ምድማርን ምጉዳልን ሳ/ሜ ወይ ሜትርን (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ መስመሪ ብምጥቃም ንውሓት ብሳ/ሜ ወይ ብሜትር ይድምሩን የጉድሉን። 	<ul style="list-style-type: none"> - ብምድማርን ምጉዳልን ብሓዲኦም ኣሃድ ብሜትር ወይ ብሳ/ሜትር ዝሰራሕ ቃል ግድላት ምሃብ፤

ደረጃ ብቅዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ትሕዝቶ ብሊትር ይዕቅኑ። - ትሕዝቶ ብሊትር የወዳድሩ። 	<p>3.3 ትሕዝቶ ብሊትር</p> <p>(1 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ክንዲ ዝረኽብዎ ሊትራት ጠርመዝ ሒዞም ናብ ቤት ትምህርቲ ንኸመጡ ምግባር፤ - ተምሃሮ ብዕምዲ ኮይኖም ዝተፈላለዩ ትሕዝቶታት ዘለዎም መትሓዚ ፈሳስታት ማይ ብምምላእ ይዕቅኑ፤ - ኣብነት ሓደ ሸንኬሎ ክንደይ ሊትር ማይ ክመልእ ይኸእል። 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብጉጅለ ኮይኖም ዓበይቲ መትሓዚ ፈሳሲ ከም ኣብነት ሼንኬሎ በዓል ሊትሮ ጠርመዝ /ላስቲክ ተጠቒሞም ክዕቅኑ ምሕታት/
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ትሕዝቶ ብሊትር ይድምሩ። - ሊትር የጉድሉ። 	<p>3.4 ምድማርን ምጉዳልን ሊትር</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ሕቶታት ትሕዝቶ ምድማርን ምጉዳልን ብሊትር ተጠቒሞም ይሰርሑ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብጉጅለ ኮይኖም ዓበይቲ መትሓዚ ፈሳሲ ከም ኣብነት ሼንኬሎ በዓል ሊትር ጠርመዝ/ላስቲክ ተጠቒሞም ክዕቅኑ ምሕታት።
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክብደት ብኪሎግራም ይዕቅኑ። - ክብደት ብኪሎግራም የመዛዘኑ። 	<p>3.5 ክብደት ብኪሎግራም</p> <p>(1 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ክብደት ዘለዎም ነገራት ናብ ቤት ትምህርቲ ሒዞም ንኸመጡ ምግባር፤ - ኣብነት፡- ጣፍ ንተምሃሮ ምርኣይ - ብቐሊል ሚዛን ተጠቒሞም ክብደት ልመዳት ኣቕሓታት ክዕቅኑ ምግባር - ተምሃሮ ብዕምዲ ብምኃን ክብደት ዝተፈላለዩ ነገራት ከም ዓብይ እምኒ ብምግማት ቀዲሎም ድማ ሚዛን ተጠቒሞም የረጋግጹ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ሚዛን ብምጥቃም ናብ ዝቐረበ ኪሎግራም ብምዕግጋዕ ነገራት ንክዕቅኑ ምሕታት፤ - ክብደት ዝተፈላለዩ ነገራት ንክወዳድሩ ምሕታት።
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክብደት ብኪሎግራም ይድምሩ። - ክብደት ብኪሎግራም የጉድሉ። 	<p>3.6 ምድማርን ምጉዳልን ኪሎግራም</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ክልተ ዝተፈላለዩ ነገራት ሚዛን ብምጥቃም ይምዝኑ ድሕሪኡ ድምሮም ንክቐምጡ ምግባር፤ - ተምሃሮ ሕቶታት ምጉዳል ኣብ ክብደት ብኪሎግራም ይሰርሑ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ሕቶታት ምድማርን ምጉዳልን ሕቶታት ክብደት ብኪሎግራም ንክሰርሑ ምሕታት

ምዕራፍ 4:-ጉዜታት

ክፍለ ግዘ 6

ካብዚ ምዕራፍ ትዕቢት ዝግበረሉ ውዕኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ፍርቅታትን ርባዓትን የለልዩ።
- ነገራት ብሰለስተ ይመቐሉ።
- ኣብ ሞንጎ ሙሉእ ነገር፣ ፍርቅታት፣ ርባዓትን ስልሲት ዘሎ ርክብ የርእዩ።
- ፍርቂ፣ ርብዒ፣ ስልሲት ቁፅርታት ይፅሕፉ።

ደረጃ ብቐዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ናይ ዝኾበጡ ነገራት ፍርቂታት ይስእሉን የርእዩን። - ናይ ዝኾበጡ ነገራት ርባዓት ይስእሉን የርእዩን። - ኣብ ሞንጎ ፍርቅን ርብዕን ዘሎ ርክብ ብምስኣል ይገልፁ። - ፍርቅታትን ርባዓትን ብምስልታት ይድምሩ። 	<p>4. ጉዜታት</p> <p>4.1 ድግማ ኣብ ፍርቅታትን ርባዓትን</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ኣራንሺ ወይ ተመሳሳሊ ነገር ብምቁርራፅ ፍርቅታትን ርባዓትን የርእዩ። - ተምሃሮ ምስሊ ብምጥቃም ፍርቅታት፣ ርባዓትን ሰለስተ ርባዕን የርእዩ። - ተምሃሮ ብፅምዲ ብምኻን ኣብ ሙሉእ ነገር ክንደይ ፍርቅታትን ርባዓትን ከምዘለዉ ይመያየጡ። - ተምሃሮ ብስእሊ ፍርቂን ርብዕን ይድምሩ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ክቢ ድሕሪ ምስኣል ርባዕን ሰለስተ ርባዕን ብምቐላም ንክገልፁ ምሕታት - ኣብ ፍርቂ ክንደይ ርብዕታት ይርከብ፣ ኣብ ሰለስተ ፍርቂታት ከክንደይ ርብዕታት ይርከብ ኢልካ ምሕታት።
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ሲሶታት ይስእሉን የርእዩን። 	<p>4.2 ሲሶታት</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ኣብ ወረቐት ብምስኣል ሓደ ሲሶን ክልተ ሲሶን የርእዩ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ክቢ ኣብ ሰለስተ ንክመቐሉ ምሕታት። - ተምሃሮ ናይ ሓደ ቁራፅ ወረቐት ክልተ ሲሶ ንክርእዩ ምሕታት።

<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <p>- ኣብ ሞንጎ ሙሉእን ፍርቅን ርብዕን ሲሶታትን ዘሎ ርክብ የለልዩ።</p> <p>- ኣብ መንጎ ሙሉእ ፍርቅን ርብዕን ስልሲትን ዘሎ ርክብ የለልዩ።</p>	<p>4-3 ሙሉእን ጉዚታትን ምልክታት</p> <p>$\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}$ ን $\frac{2}{3}$</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<p>- ተምሃሮ ምስልታት ፍርቂ ብምጥቃም ክልተ ፍርቂታት ሙሉእ ነገረ ከምዝኾነ የርእዩ፤</p> <p>- ተምሃሮ ሓደ ንኡሽተይ ወረቀት ኣብ 4 ማዕረ ብምምቃል ኣብ ሙሉእ ነገር ኣርባዕተ ርባዓት ከምዘሎ የርእዩ፤</p> <p>- ተምሃሮ ፍርቂ፣ ርብዒ፣ ሰለስተ ርባዓት፣ ሲሶን ክልተ ሲሶን ብምልክት ይፅሕፉ፤</p> <p>- ተምሃሮ $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3}$ ን $\frac{2}{3}$ ምልክታት የለልዩ።</p>	<p>- ኣብ ሙሉእ ነገር ክንደይ ሲሶታት ከምዘሎ ምልክታት፤</p> <p>- ኣብ ክፍሊ ንዝተወሰኑ ተምሃሮ ብምልጻል ኣብ ሰሌዳ ምልክታት ርብዒ፣ ፍርቂ ሰለስተ ርባዕ፣ ሲሶን ንክፅሕፉ ምልክታት</p>
--	---	---	---

ምዕራፍ 5:- ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ1000

ክፍለ ግዘ 12

ካብዚ ምዕራፍ ትዕቢት ዝገበረሉ ውዕኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ርባሓት 100 ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ይገልፁ።
- ካብ101 ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የንብቡ፣ ይፅሕፉ።
- ክሳብ 1000 ዘለዉ ዋጋ ዓድታት ይፈልዩ።
- ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ብምልክታት < ፣ >ን = ን የወዳድሩ።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሕ 100 ይዘርዝሩ። - ርባሕ 100 ዝኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ይትንትኑ። - ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሕ 100 ዝኾኑ ቁፅርታት ይቆጥሩ፣ የንብቡ፣ ይፅሕፉ። - ርባሕ 100 ምስ በዓል ሓደ ሆሄ ቁፅሪ ይድምሩ። 	<p>5. ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 1000</p> <p>5.1 ርባሕ 100 (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ክሳብ 100 ዘለዉ ርባሓት 100 ንምርካብ ካብ 1 ክሳብ10 ዘለዉ ቁፅርታት ብ100 የራብሉ። - ተምሃሮ ርባሕ 100 ዝኾኑ ቁፅርታት ይዘርዝሩ፣ ኣብ ሕንፃዕ ቁፅሪ እውን የርእዩ። - ርባሕ 100 ዝኾኑ ቁፅርታት ይትንትኑ። ኣብነት 400=300+100 - ተምሃሮ ርባሕ 100 ዝኾኑ ምንባብን ምቕፃርን ይለማመዱ። - ምስ ዝተፈላለዩ ርባሕ 100 በዓል ሓደ ሆሄ ምድማር ይለማመዱ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 1000 ዘለዉ ርባሕ 100 ብቃሎም ንክገልፁ ምሕታት። - ዝተወሰኑ ርባሕ ሚኒ.ቲ ዝኾኑ ቁፅርታት ንክትንትኑ ምሕታት። - ተምሃሮ በዓል ሓደ ሆሄ ምስ ርባሕ 100 ንክድምሩ ምሕታት።

<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - በዓል ሰለስተ ሆሪ ቁፅሪ ብርባሕ 100ን ብበዓል ሓደ ሆሪን ይትንትኑ። 	<p>5.2 ሙሉእ ቁፅርታት ካብ 101ክሳብ 1000 (4 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ሰለስተ ሆሪ ብድማር ርባሕ 100ን በዓል ሓደ ሆሪን ይገልፁ፤ ኣብነት 405=400+5 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ በዓል ሰለስተ ሆሪ ብርባሕ 100ን በዓል ሓደ ሆሪ ንክትንትኑ ምሕታት።
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት ዋጋ ዓድታት ይፅሕፉ። 	<p>5.3 ዋጋ ዓድታት (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ኣምር ዋጋ ዓድታት ብኣብነት ምግላፅ ተምሃሮ ኣብ በዓል ሰለስተ ሆሪ ዋጋ ዓድታት ንክለማመዱ ምግባር፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - በዓል ሰለስተ ሆሪ ዝኾኑ ዋጋ ዓድታት ንክገልፁ ምግባር

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ክሳብ1000 ዘለዉ ቁፅርታት ብሕንፃፅ ቁፅሪ የርእዩ። - ቀዳማይን ሰዓባይን ቁፅሪ ይውስኑ። - ኣብ ሞንጎ ክልተ ቁፅርታት ዝርከቡ ቁፅርታት ይፈልዩ። - ብምልክታት < ፣ >ን = ብምጥቃም የወዳድሩ። 	<p>5.4 ቅደም ሰዓብ ሙሉእ ቁፅርታት ክሳብ 1000 (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ሙሉእ ቁፅርታት ኣብ ሕንፃፅ ቁፅሪ ብምፅሓፍ የርእዩ፤ - ተምሃሮ ቀዳማይን ሰዓባይን ሙሉእ ቁፅርታት ይፅሕፉ፤ - ተምሃሮ ኣብ ሞንጎ ክልተ ሙሉእ ቁፅርታት ዝርከቡ ሙሉእ ቁፅርታት ይዝርዝሩ፤ - ተምሃሮ ምልክታት < ፣ >ን = ብምጥቃም ክሳብ 1000 ዘለዉ ሙሉእ ቁፅርታት የወዳድሩ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ቀዳማይን ሰዓባይን ቁፅሪ ናይ ሙሉእ ቁፅርታት ንክህቡ ምሕታት፤ - ዕምዲ ተኸታተልቲ ዘይኾኑ ሙሉእ ቁፅርታት ብምሃብ ኣብ ሞንጎኦም ዘለዉ ቁፅርታት ንክዝርዝር ምሕታት ብተወሳኺ ምልክታት < ፣ >ን = ተጠቒሞም ንክወዳድሩ ምሕታት።

ምዕራፍ 6:- ነጥብታት፣ መስመራትን ቅርፅታትን

ክፍለ ግዘ 14

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት፡- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ማስመሪያ ተጠቐሞም መስመር ይሕንፅፁ፡፡
- ትርብዒት፣ ሬክታንግልን ትሪያንግልን ክቢን ይስእሉ፡፡
- ኣብ ከባቢኦም ዘለዉ ነገራት ቅርፅም የለልዩ፡፡

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፊታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ኣብ መወዳእታ እዚ ንኡስ ርእሲ ተምሃሮ</p> <ul style="list-style-type: none"> - መስመሪ ብምጥቃም መስመር ይስእሉ፡፡ - ሸም መስመራት ይህቡ፡፡ - ዝራኸቡ መስመራት ይስእሉ መራኸቢ ነጥቢ ሸም ይህቡ፡፡ - ልዕሊ እቲ መስመር ወይ ኣብቲ መስመር ነጥብታት ምልክት የቐምጡ፡፡ - ብዝተውሃበ ነጥቢ ብምብጋስ መስመሪ ብምጥቃም መስመር ይስእሉ፡፡ 	<p>6. ነጥብታት፣ መስመራትን ቅርፅታትን</p> <p>6.1 መስመሪ ብምጥቃም መስመር ምልክፅ</p> <p>(5 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ብመስመሪ ወይ ቅኑፅ ነገር ብምጥቃም ተምሃሮ ቅኑፅ መስመር ይስእሉ፡፡ - ተምሃሮ ነጥብታትን መስመራትን ብፊደል ይስይሙ፡፡ - ተምሃሮ ዝራኸቡ ነጥብታት ብምስኣል እቲ መራኸቢ ነጥቢ ይስይሙ፡፡ - ተምሃሮ ልዕሊ እቲ መስመር ትሕቲ እቲ መስመር ወይ ኣብቲ መስመር ነጥብታት ምልክት የቐምጡ፡፡ 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ መስመሪ ብምጥቃም መስመር ንክስእሉ ምግባር፡፡ - ተምሃሮ ተራኸብቲ መስመራት ንክስእሉ ምልክት፣ እቲ ዝራኸቡ ነጥቢ ድማ ሸም ንኸህቡ ምልክት፡፡

<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - መስመሪ ተጠቂሞም ሬክታንግል ምስኣሉ ይስይሙ። - መስመሪ ተጠቂሞም ትርብዒት ምስ ሰኣሉ ይስይሙ። - መስመሪ ተጠቂሞም ስሉስ ኩርናዕ ምስ ሰኣሉ ይስይሙ። - ምስሊ ክቢ ዘለዎም ነገራት ብምጥቃም ክቢ ይስኣሉ። 	<p>6.2 ሬክታንግል፣ ትርብዒት፣ ትሪያንግልን ክብን</p> <p>(7 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብፅምዲ ብምኃን ሬክታንግል፣ ትርብዒትን ስሉስ ኩርናዕን ገመድ ብምጥቃም የርእዩ፤ - ተምሃሮ መስመሪ ብምጥቃም፣ ትርብዒት ስሉስ ኩርናዕ ምስኣል ይለማመዱ፤ - ተምሃሮ ብፅምዲ ብምኃን ኣብከባቢኦም ዝርከቡ ነገራት ምስ ሬክታንግል፣ ትርብዒትን ስሉስ ኩርናዕን የዛምዱ፤ - ተምሃሮ ሳንቲምወይ ካልእ ነገር ብምጥቃም ክቢ ምስኣል ይለማመዱ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ሬክታንግል ንክስኣሉ ምስታት፤ - ተምሃሮ ኣብ ጥቕኦም ዘሎ ተምሃራይ ከመይ ገይርካ ሬክታንግል፣ ስሉስ ኩርናዕን ትርብዒትን ከምዝሰኣል ብምግላፅ ኣብ ጥቕኦም ዘሎ ንክስኣ ምግባር
--	--	--	--

<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ከባቢኦም ዝርከቡ ቅርፅታት ሬክታንግል ትርብዒት፣ ስሉስ ኩርናዕን ክብን ዘለዎም የገናዝቡ። 	<p>6.3 ኣብ ከባቢኦም ዘለዉ ቅርፅታት</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብጉጅለ ኮይኖም ኣብ ክፍሊ ክንደይ ሬክታንግል፣ ክንደይ ትርብዒትን ስሉስ ኩርናዕን ክብን ከምዘሎ ይቐፁሩ፤ - ብተመሳሳሊ ኣብ መፃወቲ ኩዕሶ ሜዳ እውን ክንደይ ትርብዒትን ትሪያንግልን ክብን ከምዘሎ ይቐፁሩ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ገዝኦም ዘለዉ ቅርጺ ነገራት ንክገልፁ ምስታት
---	--	---	---

ምዕራፍ 7:- ገንዘብ

ክፍለ ግዘ 4

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝግበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ገንዘብ ዓድና ተጠቓቕሞም ይድምሩን የጉድሉን።
- ግደ ፈልዮም ብምፅዋት (Role play) ገንዘብ ኢትዮጵያ ተጠቓቕሞም ይዕድጉን ይሸጡን።

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	እገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ገንዘብ ዓድና ይድምሩ። - ገንዘብ ዓድና ተጠቓቕሞም የጉድሉ። 	<p>7. ገንዘብ</p> <p>7.1 ምድማን ምጉዳል ን ገንዘብ</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ምስልታት ሳናቲምን ብርን ብምጥቃም ይድምሩ፤ - ምስልታት ሳናቲምን ብርን ብምጥቃም የጉድሉ፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ናይ ዝተወሰኑ ምስልታት ሳናቲም ወይ ብርታትን ንክስታውሱ ምሕታት
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ገንዘብ ዓድና ተጠቓቕሞም ይዕድጉን ይሸጡን። 	<p>7.2 ምዕዳግን ምሻጥን</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ሞዴል ሳናቲምን ብርን ተጠቓቕሞም ግደ ፈልዮም ብምፅዋት (Role play) ይዕድጉን ይሸጡን፤ 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ከም ዓዳግን ሸያጥን ኮይኖም ንክሰርሑ ምሕታት።

ምዕራፍ 8:- ግዘ

ክፍለ ግዘ :- 4 ክፍለ ግዘ

ካብዚ ምዕራፍ ትፅቢት ዝገበረሉ ውፅኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ዲጂታልን ማንዋልን ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት ምስ ፍርቂ ሰዓት ምስ ርብዒ ሰዓት ብምባልይዛረቡ።
- ኣብ ሞንጎ ደቂቅን ሰዓትን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።

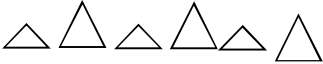

ደረጃ ብቕዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ኣገዛትን	ኣገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ማንዋል ሰዓት ብምርኣይ ሰዓት፣ ምስ ፍርቂሰዓት፣ ምስ ርብዒ ሰዓት ብምባል ይዛረቡ። - ዲጂታል ሰዓት ብምርኣይ ብስዓታት ምስ ፈረቓ ምስ ርብዒ ብምባል የንብቡ። 	<p>8. ግዘ</p> <p>8.1 ግዜ</p> <p>ብፍርቅን ብርብዕን ሰዓት ምዕዋዕ</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ማንዋል ሰዓት ብምስኣል ዝተፈላለዩ ግዘታት ዝሕብር ማለት ብሰዓት፣ ብፍርቂሰዓታትን ርብዕታትን ዝገልፅ ይስእሉ። - ተምሃሮ ካብ ዲጂታል ሰዓት ብምንባብ ዝተፈላለዩ ብሰዓት፣ ብፍርቂ ሰዓታትን ብርብዒ ሰዓታትን ዝገልፁ የንብቡ። 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ማንዋልን ዲጂታልን ሰዓታት፣ ብፍርቂ ሰዓታትን ርብዒ ሰዓታትን ዘርእዩ ንኸዛምዱ ምሕታት።
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ኣብ ሰዓትን ደቂቅን ዘሎ ርክብ ይገልፁ። 	<p>8.2 ሰዓትን ደቂቅን</p> <p>(2 ክ/ግዘ)</p>	<p>ማንዋል ሰዓት ብምጥቃም ተምሃሮ ኣብ ሰዓትን ደቂቅን ዘሎ ርክብ ይገልፁ።</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 1 ሰዓት ክንደይ ደቂቅ ከምዝኾነ ምሕታት።

ምዕራፍ 9:- አተሓሕዛን ስርዓትን መረዳእታ

ክፍለ ግዘ :- 6

ካብዚ ምዕራፍ ትዕቢት ዝግበረሉ ውዕኢት:- ተምሃሮ ነዚ ምዕራፍ ምስተምሃሩ

- ቀሊል ሓበሬታ ይእክቡ።
- ቀሊል ሓበሬታ ብሰደቓ የቐምጡ።
- ዘይተመልኡ ስርዓት ቅርፅታትን ቁፅርታትን ይምልኡን ሓዱሽ ይምስርቱን።

ደረጃ ብቐዓት	ትሕዝቶ	ንጥፈታት ምምሃርን ምስትምሃርን መምሃሪ ሓገዛትን	አገባብ ገምጋም
<p>ተምሃሮ ነዚ ንኡስ ርእሲ ምስተምሃሩ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ቀሊል ሓበሬታ ይእክቡ። - ዝተኣከቡ ሓበሬታታት ብሰደቓ የቐምጡ። - ዘይተመልኡ ቅርፅታትን ስርዓት ቁፅርታትን ይምልኡ። - ስርዓት ቅርፅታትን ቁፅርታትን ይምስርቱ። 	<p>9. አተሓሕዛን ስርዓትን መረዳእታ</p> <p>9.1 ምእካብ ቀሊል መረዳእታ (2 ክ/ግዘ)</p> <p>9.2 ሰደቓ ቀሊል መረዳእታ (2 ክ/ግዘ)</p> <p>9.3 ቀሊል ስርዓት ቁፅርታትን ቅርፅታትን (2 ክ/ግዘ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ሕቶታት ብምድላው ሓበሬታ ንክእክቡ ምግባር አብነት:- ብዝበለፀ ትፈትዎ ዓይነት ፍረምረ እንታይ እዩ - ተምሃሮ እዚ ሓበሬታ ዝሕብር ሰደቓ የዳልዉ፤ - ተምሃሮ ዘይተመልኡ ስርዓት መረዳእታ ንክምልኡ ምግባር አብነት <p> .... </p> <p> .... </p> <p>1,3,5,..., ..., ...</p> <ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ብዕምዲ ብምኅን ናይ ባዕልቶም ስርዓት መረዳእታ ንክሰርሑ ብምግባር ንኣብ ጥቕኦም ዘለው ንክምልኡዎ ንክሓቱ ምግባር 	<ul style="list-style-type: none"> - ተምሃሮ ዝተወሰኑ ቀለልቲ ሓበሬታ አብክፍሊ /ወይ አብ ገዝኦም ንክእክቡ ምሕታት፤ - ተምሃሮ ዝኣከቡዎ ሓበሬታ ብሰደቓ መልክዕ ንክቐምጡዎ ምሕታት፤ - ተምሃሮ ዘይተመልኡ ከይዲ ስርዓት ቅርፅታትን ቁፅርታትን ንክምልኡዎ ምግባር፤